

Beleidsbegroting

2027-2030

Gemeente Hengelo

Colofon
Dit is een publicatie van de Gemeente Hengelo
Postbus 18
7550 AA Hengelo
www.hengelo.nl

Bezoekadres: Burg. van der Dussenplein 1
E-mail: gemeente@hengelo.nl
Telefoon: 14074

Fotografie: Christian van der Meij, Eric Brinkhorst & Hart van Zuid

Inhoudsopgave

Voorwoord **3**

Publieksversie **5**

Leeswijzer **11**

3 Beleidsmatige, financiële en overige ontwikkelingen **13**
3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 14
3.2 Financiële ontwikkelingen - van Zomerbrief naar Beleidsbegroting 15
3.3 Risico's en financiële positie 18
3.4 Belasting- en tariefmaatregelen 21
3.5 Grondslagen ramingen bestaand beleid 22

4 Raadsadvies en -besluit **23**
4.1 Raadsadvies en -besluit 24

5 Programmaplan **29**
5.1 Strategische agenda: Hengelo maakt het! 30
5.2 Beleidsprogramma's 35
5.2.1 Veiligheid 35
5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat 41
5.2.3 Economie 48
5.2.4 Onderwijs 54
5.2.5 Sport, cultuur en recreatie 60
5.2.6 Sociaal domein 72
5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid 91
5.2.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 104
5.2.9 Bestuur en ondersteuning 113

6 Paragrafen **129**
6.1 Lokale heffingen 130
6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 141
6.3 Onderhoud kapitaalgoederen 151
6.4 Grondbeleid 158
6.5 Financiering 162
6.6 Verbonden partijen 166
6.7 Bedrijfsvoering 178
6.8 Subsidies 188
6.9 Wet open overheid 190

7 Financiële overzichten **193**
7.1 Baten en lasten 194
7.1.1 Totaal overzicht baten en lasten 194
7.1.2 Baten en lasten per programma 195
7.1.3 Incidentele baten en lasten 196
7.2 Algemene dekkingsmiddelen 207

8 Bijlagen **209**
8.1 Reserves en voorzieningen 210
8.2 Lasten en baten per taakveld 217
8.3 EMU-saldo 219
8.4 Global Goals 220
8.5 Vertegenwoordiging verbonden partijen en samenwerkingsverbanden 222
8.6 Meerjarig investeringsoverzicht 227
8.7 Nieuwe beleidsvoorstellen 229
8.8 Tarieven sportaccommodaties 230
8.9 Afkortingen- en begrippenlijst 234
8.10 Verplichte kengetallen 245
8.11 Aanvaarde moties 247

Voorwoord

Met deze Beleidsbegroting presenteren wij onze plannen voor de jaren 2027 tot en met 2030. Het is de eerste begroting in deze nieuwe raadsperiode. We geven daarmee verder richting aan de toekomst van onze gemeente. We bouwen voort en voegen nieuwe plannen toe aan het fundament dat de afgelopen jaren is gelegd.

De wereld om ons heen blijft onzeker en verandert voortdurend. Internationale spanningen, economische ontwikkelingen, klimaatverandering en de druk op publieke voorzieningen hebben ook invloed op Hengelo. Daarnaast zien we dat de maatschappelijke opgaven voor gemeenten steeds omvangrijker worden, terwijl de beschikbare middelen door het Rijk niet in hetzelfde tempo meegroeien. Dat vraagt om bestuurlijke keuzes waarbij we voortdurend balanceren tussen investeren in de samenleving en het behouden van een financieel gezonde gemeente. Juist in die omstandigheden laten we zien waar Hengelo sterk in is: samen kansen creëren, koers houden en vooruitkijken.

De toekomst van Hengelo biedt volop perspectief. Als groene technologische maakstad in het hart van Twente bouwen we verder aan een gemeente waar mensen graag wonen, werken, leren en ontmoeten. Met de Koers 2040 als kompas verwerkt in de omgevingsvisie blijven we werken aan de brede welvaart voor onze inwoners. We investeren niet alleen in woningen, bereikbaarheid en economische ontwikkeling, maar ook in gezondheid, bestaanszekerheid, onderwijs, cultuur, sport, veiligheid en een sterke sociale basis. Het verankeren van de sociale basis speelt in het totaal van deze ontwikkelingen een essentiële rol. Een sterke gemeente ontstaat wanneer fysieke ontwikkeling en sociale samenhang elkaar versterken.

We investeren in toekomstbestendige onderwijshuisvesting en werken aan een gebiedsgerichte aanpak voor de fysieke en sociale ontwikkelingen. Ook blijven we inzetten op de grote woningbouwopgave, onder andere binnen de Spoorzone Hengelo Enschede, die door het Rijk is aangewezen als grootschalige ontwikkellocatie. Hierbij houden we oog voor de leefbaarheid in de stad voor de inwoners, nu en in de toekomst.
Ook de herontwikkeling van de KMS-locatie wordt een plek die het karakter van Hengelo laat zien: ondernemend, creatief en toekomstgericht. Een plek waar nieuwe ideeën ontstaan en waar mensen elkaar ontmoeten.

Daarnaast vragen actuele uitdagingen onze aandacht. De druk op het elektriciteits- en het waternet remt de mogelijkheden voor o.a. woningbouw, bedrijfsontwikkeling en verduurzaming. Daarom werken we samen met partners aan oplossingen die ruimte geven aan groei en verduurzaming. Tevens nemen we klimaatbestendige maatregelen in de leefomgeving door onder andere hitte(stress), droogte en wateroverlast te voorkomen.
Ook investeren we in de weerbaarheid van onze samenleving en organisatie. In een tijd van snelle veranderingen en onverwachte gebeurtenissen vinden wij het belangrijk dat Hengelo voorbereid is op de toekomst en veerkrachtig blijft, wat er ook op ons afkomt.

De komende jaren werken we vanuit het coalitieprogramma *'Hengelo maakt het!'* aan de strategische agenda van onze gemeente. Daarbij kiezen we voor een realistische aanpak. We varen financieel scherp aan de wind en blijven kritisch kijken naar onze uitgaven, investeringen en planning. Dat vraagt om focus en soms ook om moeilijke keuzes. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat investeringen daadwerkelijk bijdragen aan de doelen, die we samen met de gemeenteraad, voor Hengelo hebben gesteld. Volgend jaar, in de nieuwe Zomernota, worden aanvullende keuzes voor de toekomst onder meer in beeld gebracht in de strategische investeringsagenda.

Ondanks de aanhoudende onzekerheid over de structurele middelen van gemeenten vanuit het Rijk, blijven wij ons samen met de VNG, de G40 en andere gemeenten inzetten voor een betere balans tussen taken en middelen. Gemeenten staan immers dichtbij inwoners en spelen een sleutelrol bij de grote maatschappelijke uitdagingen van deze tijd. Daar hoort een stabiele en toekomstbestendige financiële basis bij.

Wij zijn er trots op dat wij deze Beleidsbegroting kunnen aanbieden waarbij we blijven investeren in een aantrekkelijke en leefbare gemeente. Dankzij de inzet van inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, medewerkers en gemeenteraad bouwen wij verder aan een gemeente waarin verbinding, ondernemerschap en vooruitgang centraal staan. Samen maken we Hengelo. Voor vandaag én voor toekomstige generaties.

Hengelo blijft nodig!

Namens het college van B en W,
Maike Warrink
Wethouder financiën

Het financieel portaal

De gemeentebegroting is digitaal beschikbaar in het financieel portaal van de gemeente Hengelo (link: https://financien.hengelo.nl).

Raadsbehandeling

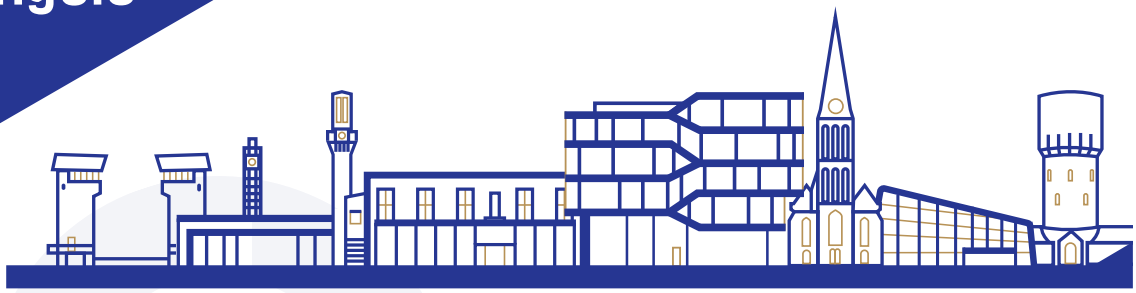
De behandeling van de Beleidsbegroting vindt plaats in de politieke markt van 27 oktober a.s. De raadsvergadering over de Beleidsbegroting is op 11 november a.s.

Hengelo, 28 september 2026

Publieksversie

Gemeente Hengelo

Hengelo maakt het!

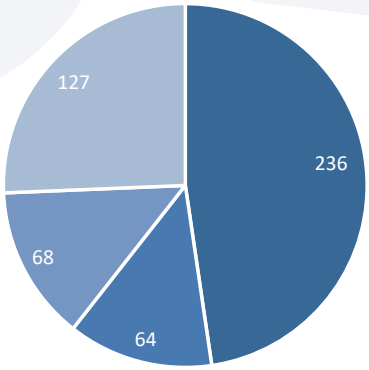

Beleidsbegroting 2027 -2030

In de Beleidsbegroting van de gemeente Hengelo staan de verwachte inkomsten en uitgaven voor de komende jaren. In de begroting staat welke taken we uitvoeren en wat dat kost. Daarnaast beschrijven we welke beleidsmatige- en financiële ontwikkelingen in de komende jaren van invloed zijn. In deze samenvatting leest u wat we op de verschillende programmaonderdelen willen bereiken, wat dat mag kosten en wat we daarvoor in 2027 zoal gaan doen. De gemeentebegroting is digitaal beschikbaar in het financieel portaal van de gemeente Hengelo (https://financien.hengelo.nl)..

Inkomsten en uitgaven

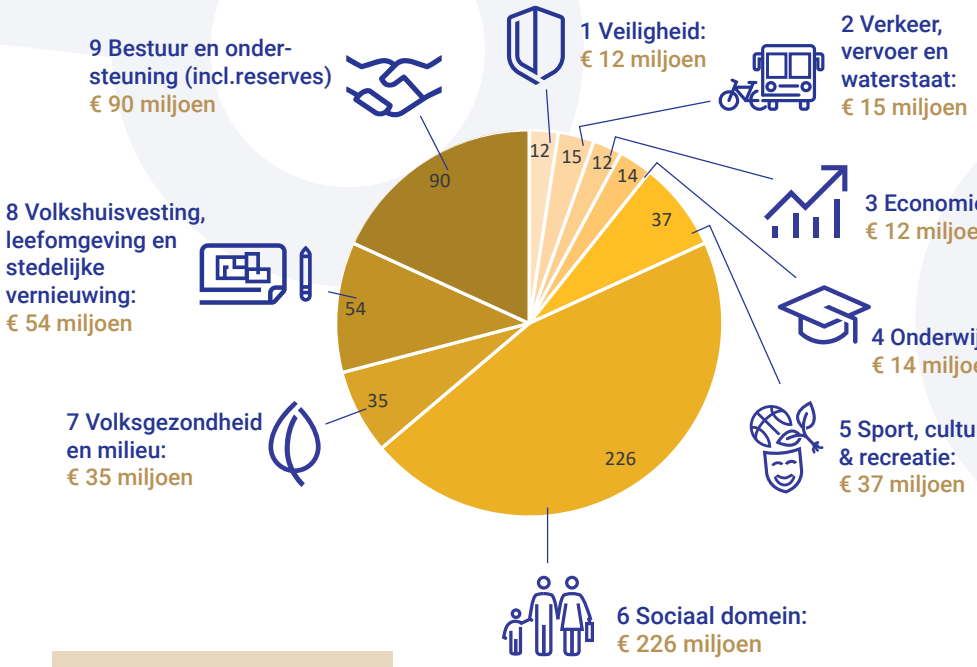
Inkomsten
Waar komt het geld vandaan

Inkomsten 2027:
(x € 1 miljoen)

Gemeentefondsuitkering	236
Overige rijksvergoedingen	64
Lokale heffingen	68
Overige inkomsten	127
Totaal inkomsten	**495**

Uitgaven Waar gaat het geld naar toe

Totaal uitgaven:
€ 495 miljoen 2027

Wat willen we bereiken?

De Beleidsbegroting van de gemeente Hengelo bestaat uit een strategische agenda (de kern van onze begroting) en negen beleidsprogramma's. Hieronder leest u een samenvatting van de strategische agenda en de vijf principes. Op de volgende pagina's leest u in het kort wat we in 2027 gaan doen met de belangrijkste doelen en opgaven.

Strategische agenda: Hengelo maakt het!

Hengelo is een gemeente waar het goed wonen, werken en leven is. Dat zien we terug in de brede welvaart: een begrip dat niet alleen gaat over inkomen en economie, maar ook over gezondheid, veiligheid, kansen voor iedereen, een prettige leefomgeving en sterke sociale contacten. Onze ambitie is om de diverse maatschappelijke voorzieningen te behouden én verder te vergroten, voor huidige en toekomstige generaties. De vijf principes van de strategische agenda 'Hengelo maakt het' zijn hieronder samengevat. Deze vijf principes zorgen voor focus en geven richting aan onze investeringen, nu en in de toekomst

1. Innovatief, ondernemend en veerkrachtig Hengelo

Hengelo is van oudsher een stad van makers en ondernemers. Om die kracht vast te houden, investeren we in een sterk vestigingsklimaat voor bedrijven en ruimte voor innovatie en technologie. Ook werken we aan de ontwikkeling van de Spoorzone Hengelo-Enschede en de nieuwe invulling van de KMS-locatie. Hier komen wonen, werken, ontmoeten en cultuur samen. Een goede bereikbaarheid is daarbij essentieel. Daarom investeren we in verkeersveiligheid, infrastructuur, openbaar vervoer, fietsroutes en slimme mobiliteitsoplossingen. Ook bereiden we ons voor op uitdagingen rond de energievoorziening en drukte op het elektriciteitsnet.

2. Hengelo groeit in aantrekkelijkheid

We willen een stad zijn waar mensen graag wonen, werken en recreëren. Een sterke leefomgeving vormt namelijk een belangrijke voorwaarde voor het binden en behouden van inwoners, bedrijven en talent. Daarom bouwen we de komende jaren veel nieuwe woningen voor verschillende doelgroepen. Daarbij staat stedelijke verdichting binnen bestaand bebouwd gebied centraal. En het versterken van leefkwaliteit, groen en klimaatbestendigheid. Ook investeren we in een bruisende binnenstad, cultuur, evenementen en erfgoed. Deze voorzieningen maken Hengelo aantrekkelijk voor inwoners, bezoekers en bedrijven. Verder blijven we aandacht houden voor veiligheid en leefbaarheid in wijken en buurten.

3. Nabijheid als Kracht van Hengelo

In Hengelo vinden we het belangrijk dat voorzieningen en ondersteuning dichtbij inwoners beschikbaar zijn. Daarom werken we gebiedsgericht en versterken we de sociale basis in buurten en wijken. We investeren in plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, sporten, leren of hulp kunnen krijgen. Door problemen vroeg te signaleren en samen te werken met maatschappelijke organisaties, voorkomen we waar mogelijk zwaardere hulpverlening. Ook zetten we ons in voor kansengelijkheid, een toegankelijk jeugdstelsel, het voorkomen van armoede en schulden en het versterken van een inclusieve samenleving. Zo zorgen we ervoor dat iedereen kan meedoen.

4. Gezond en Vitaal Hengelo

Een gezonde samenleving vormt de basis voor brede welvaart. Wij investeren daarom in gezondheid, preventie, sport, bewegen en een gezonde leefomgeving. We willen dat inwoners, jong en oud, gezond kunnen opgroeien, wonen en werken. Daarnaast werken we aan een groene, schone en klimaatbestendige stad. Meer groen, ruimte voor water en aandacht voor biodiversiteit maken Hengelo niet alleen mooier, maar ook beter bestand tegen extreme weersomstandigheden. Samen met inwoners, bedrijven en partners werken we aan een duurzame toekomst.

5. Hengelo verbindt

De kracht van Hengelo zit in de mensen. Verenigingen, vrijwilligers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners zorgen samen voor een sterke en betrokken samenleving. Daarom blijven we investeren in het verenigingsleven en vrijwilligerswerk, die een belangrijke bijdrage leveren aan ontmoeting en sociale samenhang. Ook werken we intensief samen met partners binnen en buiten de regio. Door Hengelo actief te profileren en kansen te benutten op regionaal, nationaal en Europees niveau, versterken we onze positie als aantrekkelijke gemeente voor inwoners, bedrijven en talent.

Klaar voor de toekomst

De komende jaren staan we voor belangrijke keuzes en investeringen, zoals aangegeven in deze Beleidsbegroting. Volgend jaar, in de nieuwe Zomernota, worden aanvullende keuzes voor de toekomst onder meer in beeld gebracht in de strategische investeringsagenda. Met een gezonde financiële basis, een sterke samenwerking met onze partners en een duidelijke koers bouwen we verder aan een innovatieve, aantrekkelijke, gezonde en verbonden stad. Zo zorgen we ervoor dat Hengelo ook in de toekomst een plek blijft waar mensen kansen krijgen, zich thuis voelen en prettig kunnen wonen, werken en leven.

1 Veiligheid

- Minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling.
- Minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.
- Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo.
- Inwoners ervaren minder overlast in hun wijk of buurt.

Wat gaan we daarvoor doen in 2027?

Iedereen moet zich in Hengelo veilig voelen. Daarom werken we samen met inwoners, ondernemers en partners aan een veilige, leefbare en veerkrachtige stad. De grootste veranderingen in 2027 zijn de invoering van een collectief winkelverbod, uitbreiding van de boa-capaciteit, een strengere aanpak van ondermijning via Bibob en exploitatievergunningen, meer aandacht voor cyberweerbaarheid met vrijwillige digitale coaches en een meer datagedreven aanpak van veiligheid en overlast.

2 Verkeer, vervoer en waterstaat

- Hengelo is beter bereikbaar met de fiets, de auto en het openbaar vervoer.
- De wegen en fietspaden in Hengelo zijn heel en veilig.
- De openbare ruimte in Hengelo is schoon.
- Fietsers kunnen hun fiets makkelijker en veiliger stallen in de binnenstad.

Wat gaan we daarvoor doen in 2027?

In 2027 werken we verder aan een veilig, duurzaam en goed bereikbaar Hengelo. We verbeteren verkeerssituaties op verschillende plekken in de stad en richten meer wegen in als 30 km/u-zone. Ook investeren we in fietsen, met betere fietspaden, nieuwe doorfietsroutes en plannen voor een centrumfietsring. Daarnaast onderzoeken we samen met de provincie hoe het openbaar vervoer verder kan verbeteren, bijvoorbeeld tussen Hengelo en Enschede. We werken ook aan een toekomstvisie voor het station en stimuleren het gebruik van deelvervoer. Duurzame mobiliteit krijgt extra aandacht met de eerste maatregelen voor elektrisch laden. Verder vervangen we verouderde bewegwijzering en voeren we in Berflo Es als eerste gebied binnen de schil van Hart van Zuid betaald parkeren in. Zo zorgen we ervoor dat Hengelo ook in de toekomst veilig, bereikbaar en leefbaar blijft.

3 Economie

- Meer banen in Hengelo
- Meer groei uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen.

Wat gaan we daarvoor doen in 2027?

In 2027 werken we verder aan een sterke en aantrekkelijke economie. Samen met ondernemers investeren we in toekomstbestendige bedrijventerreinen en zetten we stappen richting een nieuw bedrijventerrein, zodat bedrijven ruimte houden om te groeien. Ook voeren we nieuw retailbeleid uit om de binnenstad, wijkwinkelcentra en Hart van Zuid aantrekkelijk en levendig te houden. Daarbij pakken we leegstand aan en maken we ruimte voor vernieuwende winkelconcepten.

Om Hengelo aantrekkelijk te houden voor inwoners, bezoekers en ondernemers, voeren we een nieuw evenementenprogramma uit en zetten we actief in op citymarketing. Zo versterken we het imago van Hengelo als een bruisende stad om te wonen, werken en recreëren. Daarnaast verbeteren we de dienstverlening aan ondernemers. We maken regels en procedures waar mogelijk eenvoudiger, zodat ondernemers sneller en gemakkelijker zaken kunnen doen met de gemeente. Samen met Enschede werken we verder aan de ontwikkeling van de Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE). Ook zetten we ons samen met andere Twentse gemeenten in voor een sterke positie van Twente als groene technologische topregio. Daarbij besteden we extra aandacht aan het aantrekken en behouden van talent voor de regio.

4 Onderwijs

- Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand.
- Meer jongeren behalen een startkwalificatie.
- Schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen.
- Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra).

.

Wat gaan we daarvoor doen in 2027?

In 2027 zetten we extra stappen om kinderen en jongeren gelijke kansen te geven. We investeren in basisvaardigheden zoals taal, rekenen, digitale vaardigheden en sociaal-emotionele ontwikkeling. Ook krijgen anderstalige kinderen extra ondersteuning bij het leren van de Nederlandse taal. In de Hengelose Es werken we samen met ouders en partners aan een sterke start voor jonge kinderen, zodat kansenongelijkheid vroeg wordt aangepakt. Voor jongeren die dreigen uit te vallen op school komt er meer ondersteuning. Met de nieuwe aanpak Twentse Belofte krijgen jongerencoaches een grotere rol en zetten we leerplicht en het Doorstroompunt preventiever in. Ook besteden we extra aandacht aan jongeren die langdurig thuiszitten door ziekte of andere problemen. Daarnaast investeren we in toekomstbestendige schoolgebouwen. We zorgen voor scholen die passen bij de groei van de stad en onderzoeken hoe gebouwen breder kunnen worden gebruikt, bijvoorbeeld voor kinderopvang, zorg en ontmoeting. Zo werken we aan goede onderwijsvoorzieningen en gelijke kansen voor alle kinderen en jongeren in Hengelo.

5 Sport, cultuur en recreatie

- Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en spelen.
- Inwoners en bezoekers waarderen het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger.
- Inwoners zijn meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo.
- Hengelo kent meer biodiversiteit in de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen in 2027?

In 2027 investeren we in een gezond, aantrekkelijk en leefbaar Hengelo. We starten met de uitvoering van een nieuwe agenda voor sport, spelen en bewegen. Hengelo Sport krijgt hierbij een grotere rol in de wijken, bij scholen en sportverenigingen. Ook maken we het sport- en beweegaanbod beter vindbaar voor inwoners en versterken we voorzieningen zoals het FBK-stadion en sportpark Veldwijk. Op cultureel gebied starten we met het nieuwe Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur. Kunst, cultuur en erfgoed worden nog beter verbonden met ontmoeting, talentontwikkeling en leefbaarheid in de stad. Daarnaast maken we de gemeentelijke kunstcollectie digitaal toegankelijker en voeren we een nieuw erfgoedprogramma uit. Ook werken we aan een groenere en klimaatbestendige leefomgeving. Met de uitvoering van het Soortenmanagementplan kunnen bouw- en renovatieprojecten eenvoudiger doorgaan, terwijl beschermde dieren behouden blijven.
Zo werken we aan een stad die gezond, aantrekkelijk en toekomstbestendig blijft voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

6 Sociaal Domein

- Meer mensen zorgen voor zichzelf en elkaar
- Wij hebben een sterkere sociale basis
- Minder mensen hebben geïndiceerde ondersteuning

Wat gaan we daarvoor doen in 2027?

In 2027 investeren we in de verdere verankering van een sterke sociale basis, zodat inwoners zoveel mogelijk zelfredzaam zijn en hulp dichtbij huis kunnen vinden. We starten een publiekscampagne over ondersteuning in Hengelo en maken gebiedsgericht werken tot een vaste werkwijze. Samen met inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties versterken we ontmoetingsplekken en voorzieningen in de wijken. Ook ontwikkelen we nieuwe woonvormen voor inwoners die extra ondersteuning nodig hebben en onderzoeken we mogelijkheden voor opvang van dak- en thuisloze inwoners met complexe problemen. Mantelzorgers krijgen meer ondersteuning door nieuwe afspraken over logeerzorg. We zetten daarnaast in op betere toegang tot werk, inkomen en schuldhulpverlening. Minimaregelingen worden toegankelijker, schuldhulpverlening wordt eenvoudiger bereikbaar en in Hengelo komt een regionaal Werkcentrum waar inwoners terecht kunnen voor ondersteuning op het gebied van werk, inkomen en ontwikkeling. Voor jongeren blijven we investeren in preventie, jeugdhulp en talentontwikkeling. Studio15 blijft hierbij een belangrijke voorziening. Ook zetten we extra in op de integratie en participatie van asielzoekers, statushouders en Oekraïners, onder meer door taalonderwijs en ondersteuning richting werk. Zo bouwen we aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

- Huishoudens en organisaties verbruiken minder(fossiele en niet-fossiele) energie.
- Huishoudens en organisaties wekken meer duurzame energie op met behulp van zon, wind of warmtebronnen.
- Er is minder afval en grondstoffen worden meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie).
- Hengelo heeft meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag.
- Hengeloërs hebben een gezondere levensstijl.
- Het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) is kleiner geworden.

Wat gaan we daarvoor doen in 2027?

In 2027 zetten we verdere stappen naar een duurzaam, gezond en klimaatbestendig Hengelo. We werken aan een nieuw Omgevingsprogramma Energie, waarmee we duurzame energie, warmtevoorziening en het elektriciteitsnet beter op elkaar afstemmen. Ook blijven we inwoners ondersteunen bij energiebesparing met advies, subsidies, energiecoaches en de Fixbrigade. Daarbij hebben we extra aandacht voor huishoudens die moeite hebben met hun energierekening.
Op het gebied van afval bereiden we de nieuwe aanpak voor afvalscheiding bij hoogbouw in (nascheiding) verder voor en actualiseren we het afvalbeleid. Om zodoende het hergebruik van grondstoffen te stimuleren en verminderen we de hoeveelheid afval. Ook bereiden we Hengelo beter voor op de gevolgen van klimaatverandering. We vernieuwen gemalen, herstellen delen van de Berflobeek en investeren in meer groen en water in de openbare ruimte. Daarmee beperken we wateroverlast, verminderen we hittestress en vergroten we de biodiversiteit. Daarnaast zetten we in op een gezondere samenleving. Samen met onze partners werken we aan mentale gezondheid en suïcidepreventie. Extra aandacht gaat uit naar kinderen die opgroeien met psychische of verslavingsproblemen in het gezin. Zo bouwen we aan een duurzame, gezonde en toekomstbestendige stad voor iedereen.

8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

- Hengelo kent een groter aanbod van koop- en huurwoningen.
- Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning.
- Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo.
- Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals voor veiligheid, gezondheid en natuur.
- Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer.
- We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied.
- Er wonen meer mensen in de binnenstad.
- Er wonen, werken en leren meer mensen in Hart van Zuid.

Wat gaan we daarvoor doen in 2027?

Om de ambities uit Koers 2040 en de Omgevingsvisies te realiseren, zetten we in 2027 sterker in op de voorbereiding en uitvoering van de schaalsprong van Hengelo. Groei is daarbij geen doel op zich, maar een middel om de leefbaarheid, economische vitaliteit en het voorzieningenniveau in onze gemeente op peil te houden en te versterken. We werken aan meer koop- en huurwoningen, zodat meer woningzoekenden een passende woning kunnen vinden. Daarbij richten we ons op de juiste woning, op de juiste plek, voor de juiste doelgroep. Ook zetten we extra in op voldoende netaansluitingen om woningbouw mogelijk te maken. De ontwikkeling van de Spoorzone Hengelo-Enschede en Hart van Zuid krijgt een impuls. We bouwen verder aan nieuwe woon- en werkgebieden, versnellen woningbouwprojecten en ontwikkelen de KMS-locatie tot een levendig gebied voor wonen, werken, cultuur en ontmoeting. Ook werken we aan een toekomstbestendige stationsomgeving met meer ruimte voor wandelen, fietsen en openbaar vervoer. Zo bouwen we aan een groen, aantrekkelijk en toekomstbestendig Hengelo waar mensen prettig kunnen wonen, werken en leven.

9 Bestuur en ondersteuning

- Meer (jonge) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.
- Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog.

Wat gaan we daarvoor doen in 2027?

In 2027 willen we inwoners nog meer betrekken bij plannen en besluiten van de gemeente. Participatie wordt een groter onderdeel wordt van de dagelijkse werkwijze van de organisatie. Ook versterken we de samenwerking met scholen en jongeren, zodat jong talent actief kan meedenken over de toekomst van Hengelo.
We verbeteren onze dienstverlening doorlopend. We gaan meer werken vanuit de ervaringen van inwoners, zodat processen eenvoudiger en gebruiksvriendelijker worden ingericht.
De digitale dienstverlening wordt verder uitgebreid. Zo ontwikkelen we Mijn Hengelo verder door, zodat inwoners en ondernemers steeds meer zaken online kunnen regelen. Tegelijk besteden we aandacht aan begrijpelijke communicatie en toegankelijkheid voor iedereen. Met activiteiten zoals de Week van de Dienstverlening en de Week van Lezen en Schrijven vergroten we het bewustzijn binnen de organisatie om inwoners nog beter centraal te stellen.

Leeswijzer

De kaders voor de autonome ontwikkelingen (financieel perspectief) en nieuw beleid zijn, op hoofdlijnen voor deze Beleidsbegroting 2027-2030, in de delen 1 en 2 van de Zomerbrief 2026-2030 verwerkt. Deze delen zijn achtereenvolgens in de gemeenteraadsvergaderingen van 1 juli jl. vastgesteld en 26 augustus jl. voor kennisgeving aangenomen.
De detailuitwerking na de Zomerbrief treft u met name aan in het programmaplan (hoofdstuk 5) van deze Beleidsbegroting.
Na het opstellen van deel 2 van de Zomerbrief (voor de zomervakantie) zijn er nog financiële mutaties, omdat deze begroting nu op detailniveau is geactualiseerd.

In hoofdstuk 3 wordt kort ingegaan op de beleidsmatige ontwikkelingen, zoals de strategische agenda 'Hengelo maakt het!'. Daarna wordt het bijgestelde financieel perspectief voor de periode 2027-2030 van de gemeente beschreven. Tenslotte wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de risico's, het weerstandsvermogen, de belastingmaatregelen en de begrotingsuitgangspunten.

In hoofdstuk 4 treft u het raadsadvies en het raadsbesluit aan.

Hoofdstuk 5 het programmaplan bestaat uit 2 paragrafen:
5.1 De strategische agenda 'Hengelo maakt het!'
5.2 De beleidsprogramma's.

In paragraaf 5.1 wordt ingegaan op de strategische agenda 'Hengelo maakt het!' en de daarbij behorende nieuwe beleidsvoorstellen. Dit vormt de kern van deze Beleidsbegroting. Deze strategische agenda richt zich (overkoepelend) op het behouden en vergroten van brede welvaart. De agenda is uitgewerkt langs 5 principes:

1. Innovatief, ondernemend en veerkrachtig Hengelo.
2. Hengelo groeit in aantrekkelijkheid.
3. Nabijheid als Kracht van Hengelo.
4. Gezond en Vitaal Hengelo.
5. Hengelo verbindt.

In paragraaf 5.2 wordt per beleidsprogramma ingegaan op:

- Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2027?
- Relevante beleidsnota's.
- Verbonden partijen.
- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor anders doen in 2027?
- Wat blijven we doen?
- Wat mag het kosten?
- Risico's.

Bij *'Wat willen we bereiken?'* zijn de doelen per programma geformuleerd met daaraan gekoppeld de beleidsindicatoren.

Bij *'Wat gaan we daarvoor anders doen in 2027?'* zijn de daarvoor in komend jaar benodigde acties gekoppeld aan de doelen.

Bij *'Wat blijven we doen?'* wordt een beschrijving gegeven van de activiteiten, die de gemeente Hengelo al jaarlijks uitvoert.

In *'Wat mag het kosten?'* kent elk beleidsprogramma een (op basis van de begrotingsvoorschriften) onderverdeling naar taakvelden. Hierin wordt een financiële toelichting van verschillen > € 50.000 of > 10% van het budget in de jaarschijf 2027 ten opzichte van jaarschijf 2026 gegeven.

In deze Beleidsbegroting worden ook de fluctuaties in de meerjarenramingen van de baten en/of lasten van taakvelden (groter dan € 50.000 of 10% van het budget) ten opzichte van het begrotingsjaar 2027 toegelicht. Dit onderdeel is conform de afspraken met de gemeenteraad die zijn vastgelegd in de Financiële Verordening.

In hoofdstuk 6 staan de door het Rijk voorgeschreven verplichte paragrafen. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting op specifieke onderwerpen, zoals het weerstandsvermogen en risicobeheersing, het grondbeleid, het onderhoud van kapitaalgoederen en de lokale heffingen.
Aan de verplichte paragrafen hebben we als gemeente de niet verplichte paragraaf Subsidies toegevoegd. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de uitvoeringsregelingen waarvoor subsidieplafonds gelden.

Hoofdstuk 7 geeft een totaaloverzicht van lasten en baten, een overzicht van lasten en baten per beleidsprogramma, de incidentele baten en lasten per beleidsprogramma en een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen.

In hoofdstuk 8 worden alle bijlagen weergegeven, waaronder de baten en lasten per taakveld, de overzichten van de reserves en voorzieningen, de verbonden partijen, het meerjarig investeringsoverzicht, de tarieven voor de huur van sportaccommodaties, de begrippen- en afkortingenlijst en de verplichte kengetallen van de landelijke website 'waarstaatjegemeente'.

3

Beleidsmatige, financiële en overige ontwikkelingen

3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 14

3.2 Financiële ontwikkelingen - van Zomerbrief naar Beleidsbegroting 15

3.3 Risico's en financiële positie 18

3.4 Belasting- en tariefmaatregelen 21

3.5 Grondslagen ramingen bestaand beleid 22

3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen

Strategische agenda 'Hengelo maakt het!'

Zoals in de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 al is beschreven richt de *strategische agenda 'Hengelo maakt het'* zich *overkoepelend* op *het behouden en vergroten van brede welvaart*. Hierbij gaat het niet alleen om economische groei, maar ook gezondheid, leefbaarheid, sociale cohesie en duurzaamheid staan centraal. Hoewel Hengelo er relatief goed voorstaat, profiteren nog niet alle inwoners hiervan. Daarom wordt extra ingezet op de verankering van de sociale basis en inclusieve voorzieningen.

Een belangrijke ambitie is om onze gemeente aantrekkelijk te houden voor zowel huidige als toekomstige inwoners. Dit vraagt om investeringen in kwalitatieve en kwantitatieve groei, zodat de leefkwaliteit behouden blijft en waar mogelijk verder wordt versterkt. Daarom investeren we in binnenstedelijke verdichting, diverse vormen van woningbouw en de ontwikkeling van gebieden rondom OV-knooppunten. Zo maken we onze gemeente duurzaam en toekomstbestendig.
De Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) fungeert als motor voor verstedelijking, innovatie en werkgelegenheid. Hiervoor zijn structurele investeringen noodzakelijk en hierbij hoort een strategische investeringsagenda voor de lange termijn. Op deze investeringsagenda komen ook fysieke investeringen, die bijdragen aan de doelstellingen in het sociaal domein, om de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Hengelo te behouden.

Om concrete projecten ten behoeve van de groei van Hengelo te realiseren, maken we structureel middelen vrij voor deze investeringsagenda: € 1 miljoen in 2028 oplopend tot € 3 miljoen in 2030 (periode van deze Beleidsbegroting); na deze looptijd vooralsnog oplopend tot € 5 miljoen in 2032.
De inzet vraagt om duidelijke keuzes, samenwerking en een toekomstgerichte en integrale aanpak om Hengelo leefbaar en aantrekkelijk te houden voor huidige en toekomstige generaties. Hierbij zullen naar verwachting diverse ontwikkelingen bij de KMS als eerste uit deze middelen worden betaald.

De strategische agenda is in de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 uitgewerkt langs de *vijf principes*:

1. *Innovatief, ondernemend en veerkrachtig Hengelo*; door o.a. het versterken van het maakklimaat, ruimte voor bedrijven te creëren en het verbeteren van de mobiliteit, infrastructuur en verkeersveiligheid.
2. *Hengelo groeit in aantrekkelijkheid*, waarbij de focus ligt op woningbouw, stedelijke cultuur, evenementen en veiligheid.
3. *Nabijheid als Kracht van Hengelo* door onder meer voorzieningen, zorg en ontmoeting dichtbij inwoners te organiseren door gebiedsgericht te werken en het verankeren van de sociale basis.
4. *Gezond en Vitaal Hengelo*: de inzet op preventie, sport, een gezonde, klimaatbestendige leefomgeving.
5. *Hengelo verbindt*: (regionale) samenwerking met onze partners, het verenigingsleven en vrijwilligerswerk 'als cement van de samenleving', het behoud van groen en een gerichte citymarketing.

Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een slagvaardige gemeentelijke organisatie o.a. door:

- Het versterken van de expertise in de eigen organisatie om de voorbereiding en uitvoering van complexe gebiedsontwikkelingen te versnellen. Hierdoor verminderen we de inhuur van deze expertise.
- Een stevigere inzet op datagedreven werken.

In paragraaf 5.1 wordt uitgebreider ingegaan op de strategische agenda 'Hengelo maakt het!' en de daarbij behorende nieuwe beleidsvoorstellen.

In het vierde kwartaal van 2026 wordt het project Doelen en beleidsindicatoren spoor 2 opgestart. Dit betreft een proces waarbij een algehele heroriëntatie van doelen en beleidsindicatoren voor de P en C documenten (Beleidsbegroting en Jaarstukken) plaatsvindt. We vinden dit het moment voor een heroriëntatie van doelen en beleidsindicatoren, die aansluiten bij de strategische agenda. Om de doelen (wat willen we bereiken) en de beleidsindicatoren (wat willen we meten) weer aan te laten sluiten bij de actuele en toekomstige maatschappelijke opgaven op basis van de bovengenoemde vijf principes.

In dit proces zal uw gemeenteraad regelmatig worden betrokken. Het is de bedoeling dat deze doelen en beleidsindicatoren op z'n vroegst in de Beleidsbegroting 2028-2031 worden ingebed.

3.2 Financiële ontwikkelingen - van Zomerbrief naar Beleidsbegroting

De nu voorliggende Beleidsbegroting is de detailuitwerking na de Zomerbrief 2026-2030 delen 1 en 2. Deel 1 ging over de autonome ontwikkelingen in het bestaand beleid. Deel 1 is in de raadsvergadering van 1 juli jl. ongewijzigd vastgesteld. Deel 2 ging over de strategische agenda 'Hengelo maakt het' en de daaraan gekoppelde nieuwe beleidsvoorstellen. Dit deel is in de raadsvergadering van 26 augustus jl. behandeld. In deze vergadering kon de gemeenteraad wensen en bedenkingen aan ons meegeven voor het opstellen van deze Beleidsbegroting.

Dit betekent dat na de Zomerbrief 2026-2030 er nog kleine afwijkingen zijn op de totale begrotingsomzet van € 495 miljoen in 2027. Voor de afwijkingen zie het financieel perspectief 2027-2030 hieronder.
In de daaropvolgende subparagraaf wordt ook het structureel begrotingssaldo voor de komende jaren getoond. Dit is het effect zonder de incidentele baten en lasten in deze Beleidsbegroting.

3.2.1 Financieel perspectief 2027-2030

In onderstaand overzicht wordt ingegaan op de ontwikkelingen vanaf de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 tot medio september 2026. Na deze Zomerbrief is de begroting op detailniveau uitgewerkt en geanalyseerd. Er zijn zo realistisch mogelijke inschattingen gemaakt van de ramingen op basis van de inzichten tot medio september 2026. Dit leidt tot het volgende financieel perspectief voor de periode 2027-2030:

	2027	*2028*	*2029*	*2030*
Beginstand na Zomerbrief 2026-2030 deel 2 (aanbieding college)	**155**	**-207**	**-1.291**	**1.396**
1. Motie M01: 'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen'	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
Saldo Zomerbrief 2026-2030 deel 2 (na raadsvergadering 26 augustus 2026)	**155**	**-207**	**-1.291**	**1.396**
2. Kapitaallasten/gesloten circuits	334	195	-216	-8
3. Diversen	9	-106	19	803
Totaal begrotingssaldo 2027-2030	**498**	**-118**	**-1.488**	**2.191**

Hieronder worden de onderdelen uit bovenstaand overzicht toegelicht.

Het (financieel) vertrekpunt is het verwachte saldo uit de Zomerbrief 2026-2030 deel 2, zoals die is vastgesteld door ons college.

1. Motie 01: 'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen'
Tijdens de behandeling van de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 op 26 augustus jl. is de motie M01 'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen' aangenomen. Er vindt een jaarlijkse onttrekking uit de algemene reserve van € 100.000 plaats voor de periode 2027-2030. Deze bedragen worden gestort in de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten. Deze middelen worden op een later tijdstip ingezet voor door de gemeenteraad te bepalen prioriteiten. Voor deze Beleidsbegroting verloopt dit budgettair neutraal (b.n.).

2. Kapitaallasten/gesloten circuits
Na de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 is de begroting op detailniveau uitgewerkt. Er hebben nog aanpassingen plaatsgevonden in de financieringsbehoefte, de kapitaallasten en de reserve dekking kapitaallasten voor de komende jaren. Daarnaast zijn er 'weglekeffecten in de gesloten circuits'.
Gesloten circuits zijn de grondexploitaties, riolering en afval. De voordelen en nadelen van deze circuits worden uiteindelijk verrekend met respectievelijk de algemene reserve grondexploitatie, de voorzieningen riolering en afval. Deze effecten komen niet ten gunste of ten laste van het begrotingssaldo.
In totaliteit leidt dit onderdeel van de detailuitwerking in de begroting voor de jaren 2027 en 2028 tot voordelen en voor de jaren 2029 en 2030 tot nadelen.

3. Diverse overige mutaties
Door de detailuitwerking van de Beleidsbegroting is er sprake van diverse overige mutaties. Dit leidt met name in 2030 tot een voordeel.

3.2.2 Totaal begrotingssaldo 2027-2030

Het totale begrotingssaldo is het verschil tussen de totale lasten en de totale baten. Hierbij wordt *geen* rekening gehouden met het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten. Het totale begrotingssaldo is voor de jaren 2027 en 2030 voordelig en voor de jaren 2028 en 2029 nadelig.

Zoals we ook in paragraaf 6.3 van de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 hebben beschreven, verwachten we na de (begrotings)periode 2027-2030 nog extra benodigde middelen nodig te hebben voor o.a.:

- De oplopende reeks van € 1 miljoen jaarlijks voor de strategische investeringsagenda; vooralsnog tot en met 2032 (27-NB-8.1).
- Prioritaire agenda Jeugdzorg (€ 180.000 structureel; 27-NB-6.2).
- Verankeren sociale basis/effectieve regie (€ 100.000 structureel; 27-NB-6.3).

3.2.3 Structureel begrotingssaldo 2027-2030

Uw gemeenteraad heeft de wettelijke taak om een Beleidsbegroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Structureel evenwicht betekent dat in een jaarschijf structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Gedeputeerde Staten hebben de wettelijke taak om te beoordelen of er sprake is van structureel en reëel evenwicht. Het structureel begrotingssaldo is van belang voor de toezichtvorm door de provincie en voor de kleuring van het interbestuurlijk toezicht in 2027. Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten structureel is en welk deel incidenteel.

Het structureel begrotingssaldo wordt gepresenteerd in onderstaand overzicht. Dit aangepaste overzicht ten opzichte van de vorige Beleidsbegroting is een aanbeveling van de commissie BBV en het Gemeenschappelijk Toezichtkader gemeenten.
In de 1e vetgedrukte regel wordt het resultaat (1. saldo geraamde totale baten en lasten) voor bestemming gepresenteerd. Dit wil zeggen het resultaat zonder mutaties in de reserves.
De totale mutaties van de reserves (2. toevoegingen en onttrekkingen aan reserves) worden op de 2e vetgedrukte regel getoond.
Deze 2 vet gedrukte onderdelen leiden samen tot het totaal begrotingssaldo 2027-2030 (3.), het zogenaamde resultaat na bestemming (= totaal begrotingssaldo).
Voor deze bovenstaande onderdelen verwijzen wij voor de cijfermatige onderbouwing naar het overzicht in onderdeel 7.1.2. Baten en lasten per programma.

Om de structurele begrotingsruimte te bepalen worden de totale lasten en baten (= 3. totaal begrotingssaldo) verminderd met de incidentele baten en lasten voor bestemming en de incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Voor het totaal van alle incidentele baten en lasten inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (4.) zie het totaaloverzicht in onderdeel 7.1.3. In dit overzicht is te zien dat de totale incidentele lasten voor alle jaren hoger zijn dan de totale incidentele baten. Daardoor heeft dit een gunstig effect op het uiteindelijke structurele begrotingssaldo. Uiteindelijk leidt dit tot het (5.) structureel begrotingssaldo. De opbouw van het structureel begrotingssaldo ziet er als volgt uit (bedragen * € 1.000):

OVERZICHT STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO	2027	2028	2029	2030	overzichten
Lasten exclusief mutaties reserves	-483.604	-457.067	-443.400	-454.421	7.1.2
Baten exclusief mutaties reserves	486.408	456.830	446.089	453.550	7.1.2
1. Geraamd saldo van baten en lasten	**2.803**	**-237**	**2.689**	**-871**	7.1.2
Toevoegingen reserves	-11.174	-9.538	-8.620	-2.269	7.1.2
Onttrekkingen reserves	8.869	9.657	4.442	5.332	7.1.2
2. Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**-2.305**	**119**	**-4.177**	**3.063**	
3. GERAAMD RESULTAAT/TOTAAL BEGROTINGSSALDO	**498**	**-118**	**-1.488**	**2.191**	7.1.2
Incidentele lasten (exclusief toevoegingen aan reserves)	15.465	8.472	2.546	3.354	7.1.3
Incidentele baten (exclusief onttrekkingen aan reserves)	-16.396	-9.645	-8.145	-1.794	7.1.3
Incidentele toevoegingen reserves	11.288	9.527	8.609	2.258	7.1.3
Incidentele onttrekkingen reserves	-7.966	-8.078	-2.865	-3.754	7.1.3
4. SOM VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	**2.391**	**276**	**145**	**64**	7.1.3
5. STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO 2027-2030	**2.889**	**158**	**-1.343**	**2.255**	

Hiermee presenteren we als college een structureel sluitende Beleidsbegroting aan uw gemeenteraad. Alleen het tussenjaar 2029 geeft een nadeel. Het eerste en laatste jaar is structureel sluitend. Hiermee voldoen we aan het provinciaal financieel toezichtkader. Dit is van belang voor het verkrijgen van de repressieve (d.w.z. lichte) toezichtvorm door de provincie. Tevens is dit structurele begrotingssaldo van invloed op de kleuring van het interbestuurlijk toezicht (IBT). De kleuring van het IBT wordt door de provincie altijd op een later moment bekend gemaakt, namelijk in het voorjaar van het betreffende begrotingsjaar (2027).

Voor een toelichting op het weerstandsvermogen en de algemene reserve wordt verwezen naar paragraaf 3.3 Risico's en financiële positie.

3.2.4 Blijven streven naar goede balans tussen ambitie, taken en middelen

Het is balanceren tussen enerzijds de ambitie om Hengelo steeds aantrekkelijker en leefbaarder te maken en anderzijds het kunnen voldoen aan de wettelijke gemeentelijke taken.
Dit alles binnen het financieel kader om:

- Een structureel sluitende begroting te kunnen (blijven) houden.
- Tegenvallers in de toekomst op te kunnen vangen door met name de algemene reserves.

Door de structurele financiële onzekerheid vanuit het Rijk, zijn we als college trots dat we koers kunnen houden en het ook de komende periode lukt om te investeren in een aantrekkelijke en leefbare stad.
Dit komt mede door het solide financieel beleid dat de afgelopen jaren is gevoerd. Er is geanticipeerd op toekomstige ontwikkelingen in bijvoorbeeld het sociaal domein. Tevens zijn de algemene reserves voldoende opgebouwd om tegenvallers op te kunnen opvangen. Samen met andere gemeenten, de VNG en de G40, blijven we stevig in gesprek met het Rijk over de taken die we als gemeenten moeten uitvoeren en de passende middelen die daarbij horen.

Uitgangspunt blijft het streven naar een goede balans tussen ambitie, taken en middelen!

3.3 Risico's en financiële positie

Er zijn diverse risico's die het bereiken van onze doelstellingen in gevaar kunnen brengen of die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. De belangrijkste financiële en niet-financiële risico's voor de gemeente betreffen onder meer cyberdreigingen, stijgende zorgkosten in combinatie met uitblijvende structurele rijkmiddelen binnen het sociaal domein, net- en watercongestie, onzekerheid in rijksmiddelen voor gezamenlijke opgaven, geopolitieke ontwikkelingen, krapte op de arbeidsmarkt en toenemende complexiteit van projecten en opgaven.

Voor een uitgebreide toelichting voor de belangrijkste risico's wordt verwezen naar paragraaf 6.2.4. De belangrijkste risico's met betrekking tot de grondexploitaties worden uiteengezet in paragraaf 6.4 Grondbeleid. In de beleidsprogramma's (paragraaf 5.2) worden de risico's per programma uitvoerig beschreven.

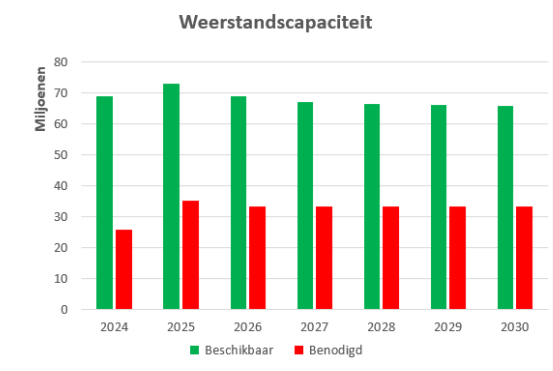
Ratio weerstandsvermogen

De kaderstelling over het weerstandsvermogen en de algemene reserve 'sec' is vastgesteld in de beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermorgen 2023-2027.

Na de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 zijn de risico's de afgelopen periode door de organisatie geactualiseerd. Ten opzichte van deel 2 van de Zomerbrief is de *benodigde weerstandscapaciteit* iets naar beneden bijgesteld, namelijk van € 35 miljoen in de Zomerbrief naar € 33 miljoen in deze Beleidsbegroting.

Om de risico's op te vangen willen we met name de algemene reserve op aanvaardbaar peil houden om voldoende beschikbare weerstandscapaciteit achter de hand te hebben. Op basis van de kaderstelling bestaat de *beschikbare weerstandscapaciteit* uit de algemene reserve 'sec', onvoorzien incidenteel en de onbenutte belastingcapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is ruim € 66,8 miljoen eind 2027 tot ruim € 65,5 miljoen eind 2030.

Op basis van de bovenste gegevens leidt dit tot het volgende beeld voor de weerstandscapaciteit:

De weerstandsratio is eind 2027:

Beschikbare weerstandscapaciteit (€ 66,8 miljoen)
---------- = ratio weerstandsvermogen (afgerond 2,0)
Benodigde weerstandscapaciteit (33 miljoen)

De verwachte weerstandsratio die hieruit volgt is afgerond 2,0 eind 2027 en is daarmee ruim voldoende. In de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 was de ratio 1,9. Ten opzichte van de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 is:

- De beschikbare weerstandscapaciteit in deze Beleidsbegroting € 0,7 miljoen hoger.
- De benodigde weerstandscapaciteit is € 2 miljoen lager door het geactualiseerde risicoprofiel.

De verlaging van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgebreid beschreven in paragraaf 6.2.3 Indicatoren.

Ontwikkeling algemene reserves

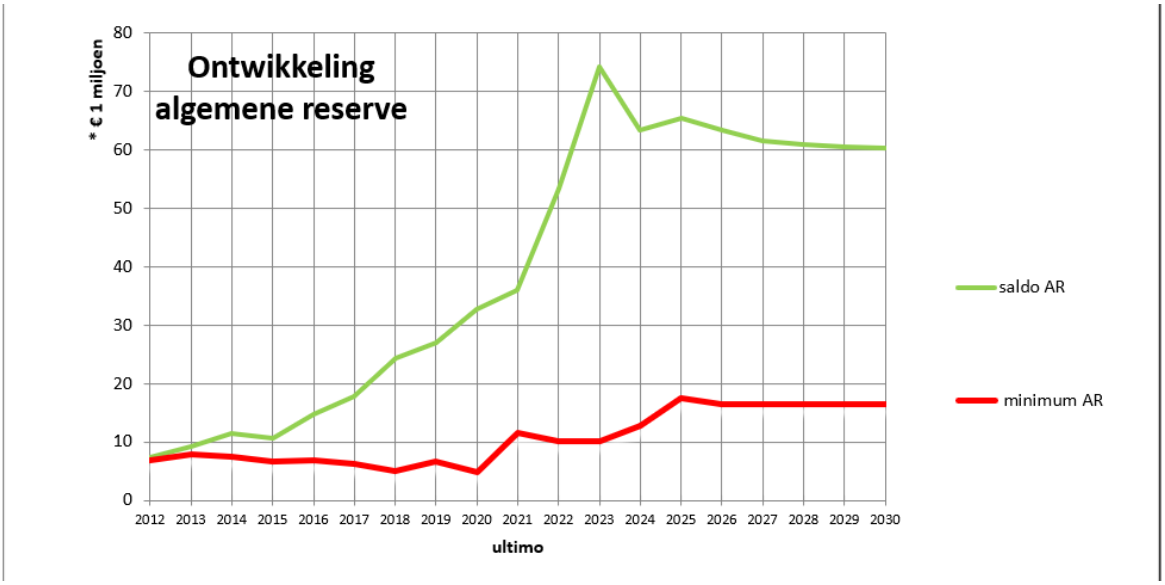
Ontwikkeling algemene reserve ('sec')

De verwachte stand van de algemene reserve is eind 2030 bijna € 60,3 miljoen. Dit is nog ruimschoots boven het minimale niveau van de algemene reserve van € 16,5 miljoen (= 50% van het herijkte risicoprofiel = 50% van € 33 miljoen; zie de rode lijn in de grafiek hieronder).

De stand van de algemene reserve is ook bepalend voor de norm van het weerstandsvermogen, zoals de gemeenteraad met de vaststelling van de beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027 heeft besloten. Dit betekent dat de algemene reserve in 2030 minimaal € 27,8 miljoen moet zijn (= benodigd weerstandsvermogen -/- onvoorzien incidenteel -/- onbenutte belastingcapaciteit) om te voldoen aan de ratio weerstandsvermogen dat groter is dan 1.

Vanuit financieel beleid raden wij u aan om de minimale ondergrens niet op te zoeken, maar een marge aan te houden in deze onzekere financiële tijden. Ook in het kader van het provinciaal toezicht moeten wij voldoen aan de door de raad gestelde norm van de weerstandsratio > 1,0. Tevens leiden nieuwe ontwikkelingen in de toekomst tot wijzigingen in de weerstandsratio. Dit geldt voor de basisgegevens, zoals het risicoprofiel, de onbenutte belastingcapaciteit en algemene reserve.

Op basis van de voorliggende Beleidsbegroting ziet de ontwikkeling van de algemene reserve er als volgt uit:

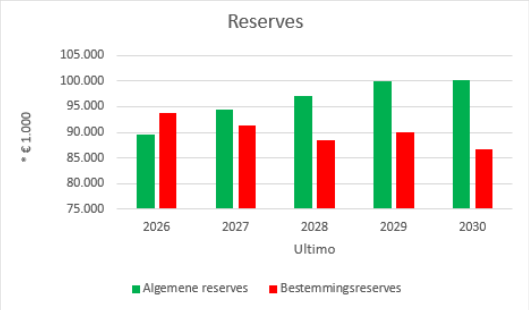
Ontwikkeling algemene reserve grondexploitatie

De algemene reserve grondexploitatie bedraagt eind 2026 circa € 26,2 miljoen. In de komende jaren verwachten we dat de reserve gaat toenemen naar bijna € 39,9 miljoen (eind 2030). Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de tussentijdse winsten in grondexploitaties en het afsluiten van winstgevende grondexploitaties. De verwachte ontwikkeling van de reserve is lager dan bij de herzieningen 2026 werd voorzien, omdat de structurele erfpachtinkomsten niet langer worden toegevoegd aan de reserve grondexploitatie (zie Zomerbrief 2026-2030 deel 2, zaaknummer 4588016).

Voor een toelichting over de grondexploitaties wordt verwezen naar paragraaf 6.4 Grondbeleid.

Ontwikkeling reserves

In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van de algemene reserves (algemene reserve 'sec' en de algemene reserve grondexploitatie) en de bestemmingsreserves weergegeven:

De mutaties in de 2 algemene reserves voor de komende periode in deze Beleidsbegroting laten het volgende verloop zien:

- de algemene reserve 'sec' daalt van ruim € 63,4 miljoen eind 2026 naar bijna € 60,3 miljoen eind 2030.
- de algemene reserve grondexploitatie stijgt van ruim € 26,2 miljoen eind 2026 naar bijna € 39,9 miljoen eind 2030.

Grote mutaties (in 1 jaar > € 1 miljoen) vinden plaats in de bestemmingsreserves:
reserve dekking kapitaallasten, reserve bodemsanering, reserve vluchtelingen, reserve aanjaagbudget talentopgave en reserve nog uit te voeren werken/activiteiten.

Voor verdere specificaties kunt u de volgende bijlagen raadplegen:

- bijlage 7.1.3: de afzonderlijke incidentele mutaties van alle reserves
- bijlage 8.1.1: totaaloverzicht van alle reserves
- bijlage 8.1.5: de structurele mutaties in de reserves

3.4 Belasting- en tariefmaatregelen

Woonlasten 2027

Een indicatie van de ontwikkeling van de totale gemeentelijke woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) voor het jaar 2027 is in de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 weergegeven.
Onderstaande tabel laat de gemeentelijke woonlasten 2026 en de effecten van de belastingtarieven 2027 zien bij een gemiddelde WOZ-waarde, een gemiddeld tarief afvalstoffenheffing (op basis van gemiddeld afvalaanbod in de verzamelcontainers) en het tarief voor rioolheffing:

Soort heffing	**2026**	**2027**
OZB Eigenaar	369,91	379,90
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	253,69	283,32
Rioolheffing	290,52	298,32
Totaal woonlasten	**914,12**	**961,54**

De hierboven vermelde tarieven zijn identiek aan de indicatie die is gegeven in de Zomerbrief 2026-2030 deel 2.

Per saldo neemt de belastingdruk voor de lokale woonlasten voor een eigenaar van een woning met 5,2% toe in 2027 ten opzichte van 2026. Voor de huurder van een woning neemt de lokale woonlastendruk met 6,9% toe.

OZB

De OZB-opbrengst voor 2027 is berekend op basis van de verwachte areaaluitbreiding en inflatiecorrectie (2,7%). De OZB-heffing per gemiddeld huishouden stijgt van € 369,91 naar € 379,90. Een stijging van 2,7% ten opzichte van 2026.

Afvalstoffenheffing

De afvalbegroting is kostendekkend. De gemeente maakt dus geen ‘winst’ op het afvalbeleid. De totale afvalstoffenheffing voor een gemiddeld huishouden stijgt voor 2027 met circa 11,7% ten opzichte van 2026 en is niet aangepast ten opzichte van de Zomerbrief 2026-2030 deel 2.

Rioolheffing

De rioolheffing stijgt met 2,7% in 2027 ten opzichte van 2026. Dit is conform de Zomerbrief 2026-2030 deel 2.

Paragraaf 6.1. Lokale heffingen

In paragraaf 6.1 'Lokale heffingen' wordt uitgebreid ingegaan op o.a. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, een overzicht op hoofdlijnen voor de berekening van de diverse tarieven/heffingen en welke beleidsuitgangspunten ten grondslag liggen aan deze berekeningen.

3.5 Grondslagen ramingen bestaand beleid

De grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, voor het opstellen van deze Beleidsbegroting, zijn in bijlage 10.1 ‘Begrotingsuitgangspunten 2027-2030’ van de Zomerbrief 2026-2030 deel 1 uitvoerig beschreven.
De grondslagen zijn hieronder beknopt weergegeven:

Onderdeel	**Uitgangspunt**
Prijscompensatie 2027 (inclusief correctie voorgaand jaar)	2,70%
Looncompensatie 2027 (inclusief correctie voorgaand jaar)	5,30%
Subsidies: 1/3 prijs- en 2/3 looncompensatie 2027 (inclusief correctie voorgaand jaar)	4,43%
Huren - voorlopige inflatiecorrectie 2027 (inclusief correctie voorgaand jaar en/of indien geen andere afspraken gelden)	2,70%
Belastingen, heffingen & tarieven - inflatiecorrectie 2027 (incl. correcties voorgaande jaren en indien niet kostendekkend)	2,70%
Gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen (reguliere gemiddelde index)	2,80%
Sociaal domein:	
▪ Lokale basisondersteuning, regionaal ingekochte jeugdhulp, Jeugdbescherming en jeugdreclassering	3,58%
▪ Huishoudelijke ondersteuning	3,74%
▪ Hulpmiddelen	2,40%
▪ Vervoer	4,10%
▪ Volumeontwikkelingen Jeugd in 2027	4,70%
▪ Volumeontwikkelingen Wmo - jaarlijkse stijging	0,00%
Overig:	
Omslagrente eigen gemeentelijke grondexploitaties en overige investeringen	0,10%
Gemeentefondsuitkering	meicirculaire 2026
Onvoorzien structureel 2027	€ 10.000
Onvoorzien incidenteel 2027	€ 10.000
Opties nieuw beleid (college)	€ 10.000
Volumemutaties onderhoudsbudgetten wegen, groen, riolering e.d.	conform Areaalnota
Meerjarenramingen 2028-2030	constante lonen en prijzen

4

Raadsadvies en -besluit

4.1 Raadsadvies en -besluit 24

4.1 Raadsadvies en -besluit

RAADSADVIES EN -BESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
4737198	Marianne Peper	FAC-FIN	Maike Warrink

ONDERWERP

Beleidsbegroting 2027-2030

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:
1. De Beleidsbegroting 2027-2030 vast te stellen.

INLEIDING

Op basis van de Gemeentewet moet het college van burgemeester en wethouders ieder jaar een nieuwe (meerjaren)begroting aanbieden aan de gemeenteraad. Deze begroting moet vóór 15 november a.s. worden vastgesteld door de gemeenteraad en worden ingediend bij de provincie Overijssel.

In een verkiezingsjaar is er sprake van een Zomerbrief (in plaats van een Zomernota) van het college aan de raad. In de Zomerbrief 2026-2030 zijn de kaders aangegeven voor deze Beleidsbegroting. Deze Zomerbrief was gesplitst in 2 delen:

- Deel 1: 1e Beleidsrapportage 2026.
- Deel 2: Strategische agenda/nieuwe beleidsvoorstellen.

De beleidsmatige en financiële effecten van deze delen van de Zomerbrief zijn verwerkt in deze Beleidsbegroting. Na de Zomerbrief is de (Beleids)begroting voor de periode 2027-2030 op detailniveau geactualiseerd. De beleidsmatige en financiële ontwikkelingen na de Zomerbrief 2026-2030 zijn op hoofdlijnen al toegelicht in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 3 dient als inleiding op dit raadsadvies. In dit hoofdstuk wordt met name ingegaan op de financiële positie, risico's, gemeentelijke woonlasten en de begrotingsuitgangspunten. De gemeenteraad heeft met deze uitgangspunten in deel 1 van de Zomerbrief 2026-2030 al ingestemd.

Wij bieden u een structureel sluitende Beleidsbegroting 2027-2030 aan, die voldoet aan het provinciaal toezichtkader. Er is voldoende weerstandsvermogen om tegenvallers in de toekomst op te vangen. De hoogte van de algemene reserve en de weerstandsratio blijven nog ruimschoots boven het minimale niveau. Er is sprake van een financieel gezonde en solide basis voor de gemeente Hengelo.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE TEKST

Het college van burgemeester en wethouders heeft ingestemd met de Beleidsbegroting 2027-2030. De gemeenteraad bespreekt de begroting tijdens de politieke markt van 27 oktober 2026 en besluit hierover op 11 november 2026.

De Beleidsbegroting is gebaseerd op de strategische agenda *'Hengelo maakt het'*, waarin het behouden en versterken van brede welvaart centraal staat. Hierbij gaat het niet alleen om economische groei, maar ook gezondheid, leefbaarheid, sociale cohesie en duurzaamheid staan centraal. Hoewel Hengelo er relatief goed voorstaat, profiteren nog niet alle inwoners hiervan. Daarom wordt extra ingezet op de verankering van de sociale basis en inclusieve voorzieningen.

Een belangrijke ambitie is om onze gemeente aantrekkelijk te houden voor zowel huidige als toekomstige inwoners. Dit vraagt om investeringen in kwalitatieve en kwantitatieve groei, zodat de leefkwaliteit behouden blijft en waar mogelijk verder wordt versterkt. Daarom investeren we in binnenstedelijke verdichting, diverse vormen van woningbouw en de ontwikkeling van gebieden rondom OV-knooppunten. Zo maken we onze gemeente duurzaam en toekomstbestendig.

De Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) fungeert als motor voor verstedelijking, innovatie en werkgelegenheid. Hiervoor zijn structurele investeringen noodzakelijk en hierbij hoort een strategische investeringsagenda voor de lange termijn. Op deze investeringsagenda komen ook fysieke investeringen, die bijdragen aan de doelstellingen in het sociaal domein, om de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Hengelo te behouden.

Om deze ambities te realiseren wordt in de toekomst een strategische investeringsagenda opgesteld. Hiervoor worden in de Beleidsbegroting vanaf 2028 jaarlijkse middelen beschikbaar gesteld, oplopend van € 1 miljoen naar € 3 miljoen in 2030 en naar verwachting € 5 miljoen in 2032. Als eerste zullen naar verwachting de ontwikkelingen rond de voormalige Koninklijke Machinefabriek Stork (KMS) hieruit worden betaald.

Er wordt nu extra ingezet op een slagvaardige organisatie om versnellend in te spelen op deze grote opgaven.

Met een begrotingsomzet van € 495 miljoen in 2027 biedt de Beleidsbegroting ruimte om zowel de bestaande taken uit te voeren als te investeren in nieuwe ambities voor een aantrekkelijk en toekomstbestendig Hengelo.

ARGUMENTEN

1.1 De gemeenteraad stelt de begroting vast op basis van artikel 191 Gemeentewet
De raad stelt de Beleidsbegroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij geldt. Het college zendt de door de raad vastgestelde Beleidsbegroting vóór 15 november 2026 aan gedeputeerde staten van de provincie Overijssel.

1.2 De gemeenteraad is het kaderstellende orgaan
De gemeenteraad bepaalt als hoogste orgaan in de gemeente de inhoudelijke en financiële kaders van de begroting. Het college van B en W voert de begroting binnen deze kaders uit.

Op 26 augustus jl. heeft de gemeenteraad deel 2 van de Zomerbrief behandeld. De gemeenteraad is de gelegenheid gegeven tot het kenbaar maken van wensen en bedenkingen over de strategische agenda en de door ons voorgestelde nieuwe beleidsvoorstellen. Tijdens deze vergadering is een motie aanvaard 'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen'. Deze motie is verwerkt in de nu voorliggende Beleidsbegroting. Wij stellen u nu voor in te stemmen met de nieuwe beleidsvoorstellen.

1.3 De gemeenteraad bepaalt de subsidieplafonds
Op grond van artikel 4 lid 1 van de subsidieverordening kan de gemeenteraad jaarlijks bij de vaststelling van de Beleidsbegroting besluiten tot het instellen van subsidieplafonds.
Wij stellen voor om voor het jaar 2027 de subsidieplafonds vast te stellen conform het overzicht in paragraaf 6.8 van de Beleidsbegroting. In deze paragraaf worden de subsidies op basis van de diverse uitvoeringsregelingen benoemd.

KANTTEKENINGEN

1.1 Het niet voldoen aan het provinciaal toezicht als de begroting niet tijdig wordt vastgesteld en ingediend voor 15 november 2026
Consequentie: gemeente Hengelo valt dan onder het preventief provinciaal financieel toezicht van de provincie. Alle raadsbesluiten en begrotingswijzigingen moeten eerst door gedeputeerde staten worden goedgekeurd voor het nieuwe begrotingsjaar alvorens tot uitvoering van bijvoorbeeld diverse investeringen kan worden overgegaan.

VERVOLG

Communicatie
De Beleidsbegroting is digitaal beschikbaar op het financieel portaal van de gemeente Hengelo: https://financien.hengelo.nl/. Na de vaststelling zal de begroting worden aangevuld met de aangenomen amendementen en moties in de gemeenteraad.

Vervolgproces Beleidsbegroting 2027-2030:
2 oktober 2026 Digitale/fysieke aanbieding aan gemeenteraad
19 oktober 2026 Technisch beraad
27 oktober 2026 Oordeelsvormende politieke markt
11 november 2026 Raadsvergadering

BIJLAGEN

Bijlage 1: Beleidsbegroting 2027-2030

Zie bijlage 8.11 voor de aanvaarde moties.

5 Programmaplan

5.1 Strategische agenda: Hengelo maakt het! 30

5.2 Beleidsprogramma's 35

5.2.1 Veiligheid 35

5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat 41

5.2.3 Economie 48

5.2.4 Onderwijs 54

5.2.5 Sport, cultuur en recreatie 60

5.2.6 Sociaal domein 72

5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid 91

5.2.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 104

5.2.9 Bestuur en ondersteuning 113

5.1 Strategische agenda: Hengelo maakt het!

In hoofdstuk 4 Afwegingskader van de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 zijn we uitgebreid ingegaan op de Strategische agenda 'Hengelo maakt het'. Hierbij werd per principe aangegeven met welke extra impulsen we investeren in Hengelo. Hieronder treft u een korte beschrijving aan.

5.1.1 De koers: Vergroten brede welvaart

Hengelo behoort tot de gemeenten met de hoogste brede welvaart van Nederland. Het behouden en versterken van die brede welvaart is onze leidende ambitie voor de komende jaren. Het gaat om een fijne en gezonde leefomgeving, kansen voor talent, duurzaam economisch perspectief en een gemeente waar het prettig wonen is voor huidige en toekomstige generaties.

Hoewel Hengelo zich positief ontwikkelt, profiteert nog niet iedere inwoner in dezelfde mate van deze welvaart. Daarom blijven wij investeren in een sterke sociale basis, waarin gezondheid, inclusie, sport, cultuur, participatie en bestaanszekerheid elkaar versterken. Samen met onze partners werken wij aan leefbare wijken en buurtschappen, mentale en fysieke gezondheid, talentontwikkeling en het voorkomen van sociale problematiek. Er wordt extra ingezet op de verankering van de sociale basis en inclusieve voorzieningen.

Vergrijzing en ontgroening maken het noodzakelijk om talent te behouden en nieuwe inwoners aan te trekken. De beschikbaarheid van gouden handen en knappe koppen is essentieel voor de economische ontwikkeling van bedrijven en het instandhouden of vergroten van de maatschappelijke voorzieningen en organisaties in onze gemeente. Daarom blijven wij uitvoering geven aan het Programmaplan Talent om talent te behouden en aan te trekken. Dit doet de gemeente samen met onderwijsinstellingen, ondernemers en (regionale) partners.

Om onze brede welvaart ook op lange termijn veilig te stellen, zetten wij in op kwalitatieve en kwantitatieve groei van de stad. De ontwikkeling van nieuwe woon-, werk- en leefmilieus, met name rondom de OV-knooppunten, vormt daarbij een belangrijke opgave. Deze schaalsprong vraagt om investeringen in innovatie, woningbouw, economische ontwikkeling, de sociale basis, maatschappelijke voorzieningen waaronder cultuur, onderwijs(huisvesting) en sport, bereikbaarheid, mobiliteit en een groene, klimaatbestendige leefomgeving. Zo geven we invulling aan de koers in de omgevingsvisie Hengelo: een groeiende stad waarin wonen, werken, ontwikkelen en ontmoeten bijdragen aan het behouden en versterken van de kwaliteit van leven voor huidige en toekomstige generaties.

Dankzij solide financieel beleid in de afgelopen periode hebben we beperkte ruimte om te blijven investeren in onze gemeente. Die ruimte vraagt om scherpe en weloverwogen keuzes voor de toekomst. Groei is noodzakelijk, maar moet in balans plaatsvinden: niet alleen fysiek – met voldoende woningen, aantrekkelijke stedelijke milieus, bereikbaarheid en ruimte voor bedrijvigheid, én met oog voor duurzaamheid en de energie- en warmtevoorziening – maar ook in de draagkracht van onze maatschappelijke voorzieningen, de sociale basis en een slagvaardige gemeentelijke organisatie. Groei is geen doel op zich maar vooral een middel om de kwaliteit van leven in onze gemeente op peil te houden en waar mogelijk te versterken. We staan daarbij voor een schaalsprong: een kwalitatieve en kwantitatieve groei die onze gemeente toekomstbestendig maakt en tevens helpt om talent te behouden en aan te trekken.

Opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, het water en bodem, mobiliteit, net- en watercongestie vragen om integrale afwegingen en forse investeringen. Om deze ontwikkelingen mogelijk te maken, werken we aan een strategische investeringsagenda met een meerjarige financiële planning en financieringsstrategie. Deze agenda geeft richting aan de investeringen die nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van de gemeente en helpt om financiële ruimte te creëren voor zowel fysieke als maatschappelijke opgaven. Deze investeringsagenda zal als eerste versie bij de volgende Zomernota aan uw raad worden voorgelegd.

Bij alle ontwikkelingen sturen wij steeds meer op een integrale en gebiedsgerichte aanpak. Daarmee verbinden wij fysieke, sociale en economische opgaven en werken wij samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en regionale partners aan een toekomstbestendig Hengelo.

De brede welvaart zien we aan de hand van 5 principes:

1. Innovatief, ondernemend en veerkrachtig Hengelo

De gebiedsgerichte ruimtelijke opgaven van de komende jaren zijn omvangrijk en complex. Woningbouw, werkgelegenheid, mobiliteit, energievoorzieningen, klimaatadaptatie, water en groen vragen allemaal om ruimte binnen de stad. Daarom zetten wij in op integrale gebiedsontwikkeling waarbij economische groei en leefbaarheid hand in hand gaan; we gaan voor een vitale en veerkrachtige economie.

De Spoorzone Hengelo Enschede is daarbij een belangrijke motor voor de ontwikkeling van Hengelo. Deze ontwikkeling draagt bij aan verstedelijking, innovatie, woningbouw, werkgelegenheid en het aantrekken van talent. De herontwikkeling van de KMS-locatie is de belangrijke plek waar wonen, werken, cultuur en ontmoeting samenkomen. Daarnaast blijft ook de aanpak van de binnenstad binnen SHE een belangrijke factor om Hengelo ondernemend en veerkrachtig te houden.

Daarnaast blijven wij investeren in een sterk en toekomstbestendig economisch klimaat. Wij versterken de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid, werken aan toekomstbestendige bedrijventerreinen en bieden ruimte aan innovatie en technologie.

Een goede bereikbaarheid is een belangrijke voorwaarde voor deze ontwikkeling. Daarom werken wij aan een samenhangend mobiliteitssysteem waarbij lopen, fietsen, openbaar vervoer en deelmobiliteit een steeds belangrijkere plaats innemen. Tegelijkertijd blijven wij investeren in verkeersveiligheid, doorstroming en een bereikbare stad voor bewoners, bezoekers en ondernemers. Ook de verdichting van de stad vraagt om scherpe keuzes in ruimtegebruik, met name rond parkeren. Dit vraagt ook om nieuw te ontwikkelen parkeerbeleid.

Ook de uitdagingen rond energievoorziening en netcongestie vragen de komende jaren nadrukkelijk aandacht. Samen met onze partners zetten wij ons in om de gevolgen hiervan voor inwoners, ondernemers en ruimtelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk te beperken.

2. Hengelo groeit in aantrekkelijkheid

Wij willen een aantrekkelijke, veilige en levendige stad zijn waar mensen graag wonen, werken en leven. Een sterke leefomgeving vormt een belangrijke voorwaarde voor het binden en behouden van inwoners, bedrijven en talent. Een aantrekkelijke binnenstad als huiskamer van de stad is essentieel voor de aantrekkelijkheid van Hengelo in het algemeen. We blijven investeren in onze binnenstad om deze aantrekkelijker te maken door de leegstand te verminderen, en woningen en groen toe te voegen.

Een grote opgave ligt de komende jaren in de woningbouw. Wij zetten in op passende huisvesting voor verschillende doelgroepen, waarbij ook aandacht is voor doorstroming.
Bij deze opgave staat de stedelijke verdichting binnen bestaand bebouwd gebied centraal, met het versterken van leefkwaliteit, groen en klimaatbestendigheid.

Naast woningbouw investeren wij in een bruisend cultureel klimaat en een aantrekkelijk voorzieningenniveau. Kunst, cultuur, erfgoed en evenementen versterken de identiteit van Hengelo en dragen bij aan ontmoeting, levendigheid en aantrekkingskracht van Hengelo.

Veiligheid en leefbaarheid vormen eveneens een belangrijke pijler. Toenemende maatschappelijke complexiteit vraagt om een integrale aanpak waarin preventie, samenwerking en een sterke uitvoeringsorganisatie centraal staan. Daarbij hebben wij specifieke aandacht voor ondermijning, digitale veiligheid, jeugdproblematiek en sociale veiligheid in wijken en buurten.

3. Nabijheid als Kracht van Hengelo

Nabijheid is een belangrijk uitgangspunt in ons beleid. Wij willen dat inwoners voorzieningen, ondersteuning en ontmoeting zo veel mogelijk dichtbij huis kunnen vinden.

Daarom werken wij verder aan gebiedsgerichte stedelijke ontwikkeling en een robuuste sociale basis. De positieve ervaringen met wijkgericht werken benutten wij in een bredere gebiedsgerichte aanpak, waarbij de samenhang tussen fysieke en sociale ontwikkelingen centraal staat.

Wij investeren in voorzieningen en netwerken die bijdragen aan ontmoeting, participatie en ondersteuning. Hierbij gaat het om welzijn, sport, cultuur, onderwijs, zorg, maatschappelijke voorzieningen en innovatieve woonvormen. Deze woonvormen zijn voor kwetsbare inwoners waar nabijheid door ontmoeting en ondersteuning door gemengd en passend wonen centraal staan.
Een sterke sociale basis helpt om problemen vroegtijdig te signaleren en voorkomt dat zwaardere ondersteuning nodig wordt.

Ook blijven wij inzetten op kansengelijkheid voor kinderen en jongeren. Onderwijs, kinderopvang en maatschappelijke partners spelen daarbij een belangrijke rol. Daarnaast blijven wij werken aan een toegankelijk jeugdstelsel waarin preventie, normaliseren en passende ondersteuning centraal staan. Met Samen Twente (in regionaal verband) geven we uitvoering aan de Prioritaire Agenda Jeugdzorg om beter op de kwaliteit en kwantiteit van de jeugdzorg te sturen.

Bestaanszekerheid blijft een belangrijke voorwaarde voor brede welvaart. Daarom zetten wij in op het voorkomen van armoede en schulden, het versterken van basisvaardigheden en het vergroten van kansen op participatie en werk.

Daarnaast werken wij aan een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen, ongeacht achtergrond, inkomen of beperking. Toegankelijkheid, diversiteit en digitale inclusie zijn daarbij belangrijke aandachtspunten.

4. Gezond en Vitaal Hengelo

Een gezonde samenleving vormt de basis voor brede welvaart. Wij investeren daarom in gezondheid, preventie, sport, bewegen en een gezonde leefomgeving.

Onze inzet richt zich op een samenleving waarin inwoners fysiek, mentaal en sociaal gezond kunnen leven. Daarbij versterken wij de verbinding tussen gezondheid, onderwijs, sociale ondersteuning, sport en de fysieke leefomgeving. Het verankeren van de sociale basis speelt hierbij een essentiële rol.

Voor jeugdigen betekent dit dat zij veilig, gezond en kansrijk moeten kunnen opgroeien. Preventie, vroege ondersteuning en ontwikkelkansen staan hierbij voorop. Sport, spelen en bewegen zijn belangrijke middelen om gezondheid, participatie en ontmoeting te bevorderen. Daarnaast werken we samen met partners aan toekomstbestendige zorg en stimuleren technologische innovatie in ondersteuning en zorg. We omarmen de principes van positieve gezondheid. We zetten in op het versterken van de mentale gezondheid. We hebben daarbij expliciet oog voor jonge gezinnen, jongeren en ouderen met dementie.

De opgaven rond klimaat, energie en water vragen de komende jaren extra aandacht. In de energietransitie werken we samen met inwoners, bedrijven en partners aan een duurzame en toekomstbestendige energievoorziening. Daarbij investeren wij ook in klimaatadaptatie, waterbeheer en de aanpak van netcongestie.

5. Hengelo verbindt

De kracht van Hengelo ligt in de verbinding tussen inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en regionale partners. Dit is van oudsher al een kracht en deze verbinding vormt een belangrijke basis voor sociale samenhang en brede welvaart.

Wij blijven investeren in een sterk verenigingsleven en stimuleren vrijwilligerswerk, omdat zij bijdragen aan ontmoeting, betrokkenheid en leefbaarheid. Tegelijkertijd werken wij aan het behoud en de versterking van het groene en landelijke karakter van Hengelo, als belangrijke kwaliteit voor inwoners en bezoekers.

Daarnaast zetten wij actief in op lobby, profilering en citymarketing. Vanuit een sterk en uitvoerbaar profiel vergroten wij de zichtbaarheid van Hengelo, versterken wij onze positie binnen Twente en benutten wij kansen op regionaal, nationaal en Europees niveau. Ook om aantrekkelijk te blijven of te worden voor talenten.

Samenwerking blijft daarbij essentieel. Wij werken intensief samen met gemeenten, provincie, Rijk, onderwijsinstellingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties om onze ambities voor wonen, werken, bereikbaarheid en brede welvaart te realiseren.

Aan de Slag

De realisatie van deze strategische agenda vraagt om forse investeringen, die nog zullen worden verwerkt in een strategische investeringsagenda. Voor deze investeringsagenda verwijzen wij naar paragraaf 5.1.1 De koers: Vergroten brede welvaart.

De strategische opgaven vragen om een krachtige, wendbare en toekomstbestendige organisatie. Dit onder meer door het versterken van de slagkracht van de organisatie om de voorbereiding en uitvoering van complexe gebiedsontwikkelingen te versnellen. Daarmee leggen we de basis voor een toekomstbestendige groei van Hengelo, waarbij wonen, werken, bereikbaarheid, maatschappelijke voorzieningen en een gezonde leefomgeving in balans worden ontwikkeld.
Tevens zijn digitalisering en datagedreven werken randvoorwaarden voor een toekomstbestendige organisatie.

Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en regionale partners werken wij aan de verdere versterking van de brede welvaart en aantrekkelijkheid van Hengelo. Zo bouwen wij stap voor stap aan een innovatieve, gezonde, sociaal verbonden en toekomstbestendige stad.

Matrix strategische agenda met nieuwe beleidsvoorstellen

Omschrijving principes/nieuw beleid	2027	2028	2029	2030
De koers: Vergroten brede welvaart		**-1.000**	**-2.000**	**-3.000**
27-NB-8.1 Investeringsagenda		-1.000	-2.000	-3.000
1. Innovatief, ondernemend en veerkrachtig Hengelo	**-1.050**	**-1.050**	**-1.050**	**-1.050**
27-NB-8.2 Stedenbouw	-135	-135	-135	-135
27-NB-8.2 Versterken Economie	-300	-300	-300	-300
27-NB-8.2 Capaciteit Mobiliteitsopgaven	-415	-415	-415	-415
27-NB-8.2 Programmabureau SHE	-200	-200	-200	-200
2. Hengelo groeit in aantrekkelijkheid	**-500**	**-500**	**-500**	**-500**
27-NB-1.1 Veiligheid	-500	-500	-500	-500
3. Nabijheid als Kracht van Hengelo	**-276**	**-336**	**-336**	**-336**
27-NB-6.1 Gebiedsgerichte aanpak	-126	-186	-186	-186
27-NB-6.2 Prioritaire Agenda Jeugdzorg	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-6.4 Jongeren perspectief fonds	b.n.			
27-NB-6.5 Einde Regeling Tijdelijke Bescherming Oekraïense ontheemden	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-6.6 Van opvang naar zelfstandig inwoner van Hengelo	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-8.2 Programmering maatsch. voorzieningen	-150	-150	-150	-150
4. Gezond en Vitaal Hengelo	**b.n.**	**b.n.**	**b.n.**	**b.n.**
27-NB-6.3 Verankeren sociale basis	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-7.1 Beleidscapaciteit afval	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-8.2 Regie op water	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-8.2 en 9.2 Middelen energie en warmte, regisseur netcongestie, inzet communicatie	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
5. Hengelo verbindt	**-150**	**-150**	**-150**	**-150**
27-NB-8.2 Inzet op citymarketing	-150	-150	-150	-150
6. Aan de slag	**-662**	**-662**	**-462**	**-462**
27-NB-8.2 Versterking executiekracht (slagkracht)	-322	-322	-322	-322
27-NB-8.2 Incidenteel werkbudget	b.n.	b.n.	b.n.	
27-NB-9.1 Datagedreven werken	-340	-340	-140	-140
Totaal nieuw beleid Zomerbrief 2026 deel 2 (collegevoorstel):	**-2.638**	**-3.698**	**-4.498**	**-5.498**

5.2 Beleidsprogramma's

5.2.1 Veiligheid

Aanspreekpunt bestuurlijk	Burgemeester Schelberg en wethouder Boers
Aanspreekpunt ambtelijk	J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2027?

Een veilige gemeente is een voorwaarde voor brede welvaart. We investeren in een aantrekkelijke en veerkrachtige stad waar inwoners, ondernemers en bezoekers zich welkom en veilig voelen. Samen met inwoners, partners en hulpdiensten versterken we de sociale samenhang, leefbaarheid en weerbaarheid van Hengelo. Zo bouwen we aan een stad waarin nabijheid, vertrouwen en verbinding centraal staan.

Versterking veiligheidsaanpak
In 2027 staan we voor een verdere versterking van een integrale en toekomstbestendige veiligheidsaanpak in Hengelo. De veiligheidsopgaven worden steeds complexer en hangen in toenemende mate samen met ontwikkelingen op het gebied van zorg, jeugd, leefbaarheid en digitale weerbaarheid. Dit vraagt om een stevige gemeentelijke regierol en een nauwe samenwerking met partners binnen één samenhangende veiligheidsketen.

We zetten in op een betrouwbare, nabije en weerbare overheid. We investeren niet alleen in het reageren op incidenten, maar juist ook in preventie en het versterken van de maatschappelijke veerkracht. Daarbij werken we gebiedsgericht en sluiten we aan bij wat er speelt in wijken en onder inwoners en ondernemers.

Integraal veiligheidsbeleid 2027-2030
In 2027 geven we uitvoering aan het nieuw vast te stellen Integraal Veiligheidsbeleid (2027–2030), inclusief een bijbehorend uitvoeringsplan. Hiermee brengen we de prioriteiten, doelen en inzet voor de komende jaren in samenhang, waarbij we nadrukkelijk inzetten op integraliteit, uitvoerbaarheid en samenwerking met partners.

Sociale veiligheid vormt daarin een belangrijk aandachtspunt. De inzet richt zich onder andere op het voorkomen en aanpakken van huiselijk geweld, straatintimidatie en ondermijning, met specifieke aandacht voor jeugd. De samenleving verhardt. Dat is zichtbaar in toenemende agressie en polarisatie. Daarom is een integrale aanpak nodig. We zetten in op verbinding, communicatie en perspectief. Daarbij is speciale aandacht voor jongeren belangrijk. De inzet op jeugdcriminaliteit wordt een nadrukkelijker thema in het nieuwe beleid. Zie ook programma 6 Sociaal domein (Regionale samenwerking zorg en veiligheid).

Daarnaast krijgt het thema weerbare samenleving een steeds belangrijkere rol. Dit richt zich op het voorbereiden van de gemeentelijke organisatie, inwoners, bedrijven en partners op noodsituaties, zoals een grootschalige stroomstoring.

Versterken slagkracht
Vanaf 2027 zetten wij de extra beschikbare middelen in om de slagkracht binnen het thema veiligheid structureel te versterken (27-NB-1.1 Veiligheid). De maatschappelijke veiligheidsopgave in Hengelo wordt complexer door onder meer toenemende ondermijning, hogere verwachtingen van inwoners en ondernemers, digitalisering en een grotere druk op toezicht en handhaving.

Met de extra inzet richten wij ons daarom op concrete versterking van wettelijke en bestuurlijke kerntaken: de implementatie en uitvoering van het exploitatievergunningstelsel, extra controles op de Alcoholwet, intensivering van ondermijningscontroles, invoering en controle van het Digitaal Opkopersregister, meer zichtbaar toezicht in de openbare ruimte en onderzoek naar de mogelijkheden voor inzet van een scanauto bij parkeerhandhaving. Deze inzet sluit aan bij de beweging naar meer gebiedsgericht, risicogericht en informatiegestuurd werken en draagt bij

aan een zichtbare, betrouwbare en nabije overheid. Daarmee versterken wij de preventieve werking van toezicht en handhaving, verbeteren wij de aanpak van ongewenste en criminele ontwikkelingen en vergroten wij de leefbaarheid en veiligheid in de stad.

De aard van jeugdcriminaliteit verandert en vraagt om een integrale aanpak waarin veiligheid, zorg, onderwijs en preventie samenkomen. De gemeente vervult hierin een regierol en samen met partners versterken wij de inzet op vroegsignalering, preventie en persoonsgerichte ondersteuning van kwetsbare jongeren. Ook investeren we in de regie op groepsaanpakken. Met de uitbreiding in slagkracht kunnen we signalen sneller oppakken en kan effectiever worden gestuurd op een samenhangende aanpak van jeugdcriminaliteit en jeugdveiligheid.

De extra middelen worden in 2027 ingezet voor structurele versterking van de formatie en uitvoering, zodat Hengelo minder afhankelijk wordt van een meldingsgerichte aanpak en beter in staat is om wettelijke taken, bestuurlijke ambities en actuele veiligheidsopgaven professioneel en rechtmatig uit te voeren.

Relevante beleidsnota's

- Integraal veiligheidsbeleid 2023-2026
- Beleidsplan VRT 2026-2029
- Meerjarenteamplan 2026-2027 Basisteam Midden Twente
- Handhavingsarrangement 2025-2027

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente: regionale slagkracht, lokale verankering
De veiligheidsopgaven van deze tijd vragen om een sterke regionale basis en een duidelijke lokale vertaling. Ontwikkelingen zoals klimaatverandering, langdurige stroomuitval, cyberdreiging, maatschappelijke onrust, de energietransitie en druk op zorg en hulpverlening raken zowel de regio als de gemeente. Veiligheidsregio Twente biedt hierbij regionale slagkracht op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening, risicobeheersing en informatievoorziening. Hengelo vertaalt deze regionale koers naar de lokale praktijk, met aandacht voor openbare orde, bevolkingszorg, crisiscommunicatie, ruimtelijke ontwikkelingen, evenementen en de weerbaarheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.

De komende jaren ligt de nadruk op voorkomen, voorbereiden en versterken. Risicogericht werken, actuele informatie en goede samenwerking helpen om risico's eerder te herkennen en incidenten beter te beperken. Tegelijkertijd wordt weerbaarheid steeds meer een gezamenlijke opgave: inwoners, bedrijven en instellingen moeten weten welke risico's er zijn, wat zij zelf kunnen doen en hoe overheid en partners hen ondersteunen. De gemeente brengt lokale kennis, bestuurlijke afwegingen en nabijheid in, de Veiligheidsregio Twente voegt specialistische expertise, operationele capaciteit en regionale coördinatie toe.

Hengelo blijft daarmee actief bijdragen aan een veilig, weerbaar en toekomstbestendig Twente. Door regionaal samen te werken en lokaal gericht te handelen, ontstaat een aanpak die bestuurlijk houvast biedt, uitvoerbaar is voor professionals en herkenbaar blijft voor inwoners. Veiligheid is daarbij niet alleen een taak van hulpdiensten of overheid, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid van regio, gemeente en samenleving.

Wat willen we bereiken?

1.1 Hengelo kent minder misdaad

1.1.1 In Hengelo vinden minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling plaats.

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aantal geregistreerde misdrijven (aantal)[1]	1.024(2021)	2.292	2.678	2.678	2.678	2.678	2.678

1 Nieuw: cijfers conform waarstaatjegemeente

Oud: Het gaat om de volgende misdrijven: vermogensdelicten, geweldsdelicten, digitale criminaliteit, drugs en vuurwapendelicten en vernielingen.

1.1.2 Hengelo kent minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
(1)Waardering van partners die betrokken zijn bij de bestrijding van ondermijning(2) voor: het veiligheidsbeleid, de uitvoering hiervan en de samenwerking met de gemeente. (cijfer 1-10).(3)[1]		n.v.t.	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5

1 (1) Uit onderzoek blijkt dat samenwerking tussen ketenpartners cruciaal is in de aanpak van (georganiseerde) misdaad. Vandaar dat we een indicator opnemen over die samenwerking, conform het Veiligheids beleidsplan. Samenwerking is echter geen doel op zich.

(2) Partners die betrokken zijn bij bestrijding ondermijning: Politie (diverse organisatieonderdelen), Openbaar Ministerie, Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), Belastingdienst en Douane.

(3) Deze indicator/systematiek is nieuw en is samen met het Kennispunt vorm gegeven.

1.2 Inwoners van Hengelo voelen zich veiliger en ervaren minder overlast

1.2.1 Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt (%)	33%(2024) 41%(2025) 31%(2026)	41,0%	31%	31%	31%	31%	31%
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de eigen buurt (cijfer 1-10)	7,0(2024) 7,3(2025) 7,3(2026)	7,3	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de binnenstad (cijfer 1-10)	6,5(2024) 6,9(2025) 6,9(2026)	6,9	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2

1.2.2 Inwoners van Hengelo ervaren minder overlast in hun wijk of buurt

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Score voor de totale ervaren overlast door Hengeloërs (score 0-10)(1)(2)[1]	2,3(2024)	2,7	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

1 (1) Kennispunt Twente stelt de 'schaalscore totale overlast' samen op basis van dertien vormen van overlast/buurtproblemen te weten: te hard rijden; mensen die op straat worden lastiggevallen; dronken mensen op straat; hinder van horeca; agressief gedrag in het verkeer; straatmeubilair dat vernield is; rondhangende jongeren; drugsgebruik of drugshandel; bekladde muren/ gebouwen; overlast door buurtbewoners; rommel op straat; hondenpoep; parkeerproblemen.

(2) Kanttekening: Dit cijfer is verwarrend vanwege de afwijkende telling ten opzichte van de voorgaande indicatoren:

- 0 tot 10 ipv 1- tot 10, omdat het een score is en geen rapportcijfer, vergelijkbaar met de landelijke veiligheidsmonitor.
- Lager is beter ipv hoger is beter.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2027?

1.1.1 In Hengelo vinden minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling.

- Samen met ondernemers wordt een collectief winkelverbod ingevoerd als belangrijkste Keurmerk Veilig Ondernemen-maatregel.
- We zorgen in samenwerking met onze partners voor voorlichting en bewustwording.
- Door het analyseren van criminaliteitscijfers krijgen we hotspots en trends in beeld.

1.1.2 Hengelo kent minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.

- We zetten bestuurlijke middelen in om ondermijning tegen te gaan.
- We richten ons meer op de zogenoemde blinde vlekken in de gemeente, waaronder het buitengebied;
- We vertalen de uitkomsten uit de regionale aanpak drugscriminaliteit naar een lokale werkwijze.
- We werpen barrieres op om malafide ondernemers tegen te houden, onder andere door een bredere toepassing van de Wet Bibob en de invoering van een exploitatievergunningstelsel.

1.2.1 Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo.

- Met de uitbreiding van de boa-capaciteit zetten wij in op een gebiedsgerichte aanpak waarbij toezicht en handhaving worden geconcentreerd op locaties waar de veiligheids- en leefbaarheidsopgaven het grootst zijn. De inzet richt zich op zichtbaarheid in de openbare ruimte, controles op de Alcoholwet, aanpak van ondermijning en toezicht op het Digitaal Opkopersregister.
- In het kader van de aanpak cyber-weerbaarheid zetten we in op de digitale weerbaarheid van ouderen, jongeren en mkb'ers. Dat doen we door bewustzijn te creëren en ondersteuning te organiseren. We starten een pilot met digitaal vaardige vrijwilligers. Zij kunnen de genoemde doelgroepen ondersteunen met vragen en hen voorlichten.
- De aanpak ter voorkoming van Escalatie (AVE) wordt binnen de gemeente verder doorontwikkeld conform het projectplan vanuit het sociaal domein.
- We zetten in op een weerbare samenleving, waarin de gemeentelijke organisatie, inwoners, bedrijven en partners gezamenlijk voorbereid zijn op en adequaat kunnen handelen bij noodsituaties.
- We vergroten het bewustzijn onder inwoners en ondernemers over wat zij zelf kunnen doen in noodsituaties.
- We gaan de regie op de aanpak van (jeugd)groepen, inclusief de vroegsignalering versterken.
- We blijven integraal opvolging geven aan signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling; waar mogelijk met extra focus op signalen die kunnen leiden tot femicide.
- We blijven nauw in overleg en afstemming met (partners uit) het sociaal domein over een goede aansluiting van de verschillende ketens.

Wat blijven we doen?

- In 2027 zetten we onverminderd in op de aanpak van ondermijning. Samen met politie en andere partners werken we aan een integrale en gebiedsgerichte aanpak, onder andere gericht op drugscriminaliteit. Ondermijning blijft nadrukkelijk op de agenda staan, onder meer door structurele aandacht in trainingen, overleggen en bestuurlijke en politieke besluitvorming. Hierbij ligt de focus op zowel preventie als repressie. Daarnaast wordt er twee keer per jaar extra aandacht aan het thema gegeven tijdens de ondermijningsweken.
- We blijven inzetten op veilige en goed georganiseerde evenementen, waarbij veiligheid integraal wordt meegenomen in de voorbereiding, vergunningverlening, uitvoering en evaluatie van evenementen. Daarnaast voeren we integrale horecacontroles uit om tijdig overtredingen en andere ongewenste situaties te signaleren en hierop gezamenlijk met onze partners te acteren.
- We blijven gebruik maken van 12 camera's ten behoeve van openbare orde en veiligheid in de binnenstad. Deze worden live uitgekeken tijdens de uitgaansavonden en tijdens grote evenementen, dan wel bij verstoring van de openbare orde. Dit ter bestrijding van de overlast in uitgaans-/horecagebieden, alsook ter preventie van (drugs)criminaliteit en overlast, het vergroten van het veiligheidsgevoel van bewoners/

bezoekers en ondernemers, crowd-management, (on)aangekondigde demonstraties die de openbare orde verstoren, overlast van dak- en thuislozen en verwarde personen welke een aanzuigende werking hebben op de binnenstad.

- We blijven gebruikmaken van camerahandhaving ten behoeve van het handhaven op de geslotenverklaring en het voetgangersgebied in de binnenstad. Hiermee wordt getracht de leefbaarheid in de binnenstad zo optimaal mogelijk te waarborgen.
- We blijven inzetten op veilige en leefbare wijken door aandacht te hebben voor het dna van de wijk. Hierop zetten we gericht preventie in en voeren we controles uit.
- We blijven deelnemen aan het landelijke programma *Veilige Steden*. Daarmee zetten we in op het vergroten van het veiligheidsgevoel en het tegengaan van intimidatie in de openbare ruimte, met specifieke aandacht voor vrouwen. We werken hiervoor aan de hand van het plan van aanpak tegengaan Straatintimidatie.
- Binnen de keten zorg en veiligheid zetten we de casuscoördinatie voort. Door lokale en regionale informatie via vaste overlegstructuren te bundelen, kunnen we sneller van signalen naar effectieve, integrale interventies komen. Daarbij blijven wij de verbinding tussen veiligheid en het sociaal domein versterken, onder andere bij de aanpak van criminele jeugdgroepen, personen met onbegrepen gedrag en woonoverlast.

a. We zetten door middel van het stedelijk jeugdgroepen overleg in op de aanpak van jeugdgroepen die overlast veroorzaken.
b. We houden aandacht voor tegengaan van geweld tegen vrouwen.
c. Wij blijven lokaal en regionaal inzetten op een sluitende aanpak voor mensen met onbegrepen gedrag, samen met onze ketenpartners. Zo maken we deel uit van de Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag Twente, continueren we het lokale project (ervaringsdeskundige) wijk ggz en de regionale streettriage.
d. We blijven inzetten op de weerbaarheid van de jeugd en aanpak van jeugdcriminaliteit. Zowel via gerichte groepsaanpakken als via persoonsgerichte aanpakken.

- Ook voeren wij structureel de wettelijke processen uit rondom high-impact casuïstiek. Dit betreft onder meer de uitvoering van 18b-meldingen, waarbij partners informatie delen om ernstige gewelds- en zedendelicten te voorkomen. Daarnaast geven wij uitvoering aan het proces Informatievoorziening Justitiabelen (BIJ), gericht op de veilige terugkeer van ex-gewelds- en zedendelinquenten en proefverloven van tbs-gestelden. Waar nodig voeren wij hierin procesregie vanuit zorg en veiligheid.
- Met het Huis van Herstel kunnen Twentse gedetineerden met multiproblematiek succesvol re-integreren in de samenleving met een delictvrije toekomst.
- We blijven integraal opvolging geven aan signalen van mensenhandel.
- We blijven Bibob onderzoeken uitvoeren bij alle aanvragen om een Alcoholwetvergunning.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2025	Saldo begroting 2026	Lasten begroting 2027	Baten begroting 2027	Saldo begroting 2027	Verschil 2027 - 2026
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-7.947	-8.056	8.282	-	-8.282	-226
1.2 Openbare orde en veiligheid	-3.263	-3.634	4.180	99	-4.081	-447
Totaal 1 Veiligheid	**-11.210**	**-11.690**	**12.462**	**99**	**-12.362**	**-672**

Taakveld	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029	Saldo begroting 2030
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-8.282	-8.282	-8.282	-8.282
1.2 Openbare orde en veiligheid	-4.081	-3.961	-3.957	-3.961
Totaal 1 Veiligheid	**-12.362**	**-12.242**	**-12.239**	**-12.243**

Financiële toelichting

1.1 Crisisbeheersing en brandweer (€ 226.000 nadeel)
In 2027 is het begrote bedrag voor crisisbeheersing en brandweer ten opzichte van 2026 geïndexeerd.

1.2 Openbare orde en Veiligheid (€ 447.000 nadeel)
In de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 is vanaf 2027 jaarlijks € 500.000 meer budget beschikbaar gesteld voor veiligheid (27-NB-1.1 Veiligheid). Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de toerekening van uren.

In de meerjarenbegroting daalt het budget in 2028 ten opzichte van 2027. In de Beleidsbegroting 2025-2028 is via motie M13 'Optimaliseren en versterken aanpak ondermijning' voor drie jaar € 100.000 beschikbaar gesteld voor de periode 2025-2027. Dit verklaart grotendeels het verschil.

Risico's

Als gemeente werken we aan een stad met minder misdaad, waar inwoners zich veilig voelen. Het Integraal Veiligheidsbeleid bevat doelstellingen op het gebied van fysieke en sociale veiligheid. Ondanks de inzet op preventie, samenwerking en handhaving, zijn er risico's die de uitvoering en effectiviteit van het programma kunnen beïnvloeden. Hieronder worden de belangrijkste risico's toegelicht.

Veranderende criminaliteitspatronen
Criminaliteit verandert voortdurend. Denk aan de opkomst van digitale criminaliteit, ondermijning en grensoverschrijdende misdaad. Deze vormen van criminaliteit zijn vaak onzichtbaar totdat de schade al is aangericht. Om deze risico's te beperken, is blijvende investering in informatie-uitwisseling en samenwerking met regionale en landelijke partners essentieel, bijvoorbeeld om grip te krijgen op de digitale wereld. Daarnaast maakt de ligging van Hengelo de stad aantrekkelijk voor criminelen. De nabijheid van de grens, snelwegen en het spoor richting Duitsland vergroot de kans op grensoverschrijdende criminaliteit, zoals drugshandel en witwassen. Samenwerking met buurgemeenten en internationale partners is daarom van groot belang.

Mensen met onbegrepen gedrag
We zien een toename van mensen met onbegrepen gedrag in de openbare ruimte. Dit kan gevoelens van onveiligheid bij inwoners veroorzaken. Effectieve samenwerking tussen zorg, veiligheid en handhaving is noodzakelijk. Vroegtijdige signalering en passende zorg zijn cruciaal om escalatie te voorkomen.

Maatschappelijke spanningen en polarisatie
We constateren een toename van polarisatie, radicalisering en extremisme. Door ontwikkelingen zoals economische ongelijkheid, migratie, klimaatverandering, geopolitieke conflicten en desinformatie via (sociale) media, komt de samenleving verder onder druk te staan. We zetten in op regionale samenwerking om verdere spanning tussen gemeenschappen te voorkomen. Hierbij doen we ook een beroep op de samenleving zelf.

Realistisch veiligheidsbeeld
Tot slot is het belangrijk te erkennen dat veiligheid nooit volledig maakbaar is. Criminaliteit maakt, hoe vervelend ook, in zekere mate deel uit van het stedelijk leven. Dit vraagt om een realistische benadering van wat we als gemeente kunnen bereiken. Tegelijkertijd blijven we ons inzetten voor een veilige stad, met blijvende aandacht voor preventie, samenwerking en maatwerk.

5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Aanspreekpunt bestuurlijk	Wethouders Traag en Warrink
Aanspreekpunt ambtelijk	L. Fikkert

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2027?

Mobiliteit

De centrale ligging van Hengelo vormt een belangrijke kracht voor inwoners, bedrijven en bezoekers. Daarom investeren we in bereikbaarheid, verkeersveiligheid en slimme verbindingen tussen wijken, voorzieningen en de regio. Met een toekomstbestendige infrastructuur versterken we zowel de nabijheid in de stad als de economische en maatschappelijke verbondenheid van Twente. Zo maken we Hengelo aantrekkelijk, bereikbaar en veerkrachtig.

De manier waarop we ons verplaatsen verandert. Technologie ontwikkelt zich, en de stad ontwikkelt zich ook. Bereikbaarheid is cruciaal voor een moderne en duurzame stad, waar mobiliteit een integraal onderdeel vormt van alle ambities. De stedelijke schaalsprong vraagt bovendien om investeringen in bereikbaarheid en mobiliteit. Bereikbaarheid wordt versterkt via een samenhangend mobiliteitssysteem volgens het STOMP-principe (lopen, fietsen, OV en deelvervoer staan centraal). Het is essentieel om aan bereikbaarheid en mobiliteit te werken om de groei van de stad mogelijk te kunnen maken. Infrastructuurinvesteringen zijn randvoorwaardelijk voor woningbouw en economische groei.

De aanvraag Nationaal Grootschalig bevat een vijftal infrastructurele maatregelen. Dit is echter nog niet het totaalpakket dat de komende jaren moet worden uitgevoerd. Opgaven zoals de aanpak centrumring, realisatie van een robuuste en veilige wijkring en het verder ontwikkelen van het strategisch fietsnetwerk vragen om vroegtijdige mobiliteitsregie op strategisch niveau. Mobiliteit verschuift daarmee van een ondersteunend vakgebied naar een sturende randvoorwaarde voor ruimtelijke en economische ontwikkeling. Verdichting en binnenstedelijke ontwikkeling vragen om nieuwe keuzes. Voor de genoemde grootschalige mobiliteitsopgaven is momenteel geen structurele capaciteit beschikbaar. Op basis van de huidige inzichten en de verwachte intensivering van stedelijke ontwikkelopgaven zetten wij aanvullende uitvoerings- en uitwerkingscapaciteit in. Dit om de strategische ambities te vertalen naar concrete maatregelen, gebiedsuitwerkingen en projectvoorbereiding. Dit geldt eveneens voor het onderdeel openbare verlichting in gebiedsontwikkeingen. Daarnaast vervangen wij ingehuurde externe expertise op het gebied van infrastructuur, zodat we dit aan onze eigen organisatie verbinden.

We geven uitvoering aan het Mobiliteitsplan 2040, door te werken aan een samenhangend mobiliteitssysteem op basis van het Meerjareninvesteringsplan (MIP) Mobiliteit. We zetten verder in op verkeersveiligheid door uitvoering te geven aan het Strategisch Plan Verkeersveiligheid.

Om het fietsgebruik verder te stimuleren, is in 2025 het Deelprogramma Fiets vastgesteld. Hierin is de visie uit het Mobiliteitsplan uitgewerkt naar concreet beleid, acties en projecten. Het programma richt zich op veilige fietsinfrastructuur, goede fietsparkeervoorzieningen en het stimuleren van veilig fietsgebruik. We verbeteren de verkeersveiligheid voor fietsers door te investeren in een veilig en comfortabel fietsnetwerk. In 2027 zetten we de uitvoering van de maatregelen en projecten voort.

In 2025 is het Deelprogramma Publieke Mobiliteit vastgesteld door het college. Dit plan vertaalt de visie uit het Mobiliteitsplan naar acties en projecten. In 2027 gaan we verder met de uitvoering hiervan, met als doel een sterk OV-netwerk, aangevuld met slimme vormen van deel- en flexvervoer.

Daarnaast geven we uitvoering aan het Deelprogramma Laden, waarmee wordt voorzien in een toekomstbestendige laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen. Hierbij wordt ingezet op een dekkend, toegankelijk en vraaggericht netwerk van laadvoorzieningen in de stad.

Het goederenvervoer per spoor vraagt blijvend aandacht in relatie tot de beschikbare spoorcapaciteit. De ruimte op het spoor staat onder druk, waardoor belangen van goederen- en personenvervoer soms kunnen concurreren. Samen

met regionale partners blijven wij ons in landelijke en regionale overleggen inzetten voor voldoende capaciteit en een goede balans tussen beide vormen van vervoer, zodat de bereikbaarheid van onze regio ook op de lange termijn gewaarborgd blijft.

Parkeren
In 2027 zetten we verdere stappen in de uitvoering van het parkeerbeleid. Zo verdwijnt de parkeerlocatie Kloosterhof naar verwachting in oktober 2027, wat gevolgen heeft voor de parkeerdruk in de omgeving. Tegelijkertijd werken we aan de toekomstbestendigheid van het parkeersysteem, onder meer door de vervanging van parkeerautomaten. Ook zetten we in op verdere digitalisering van het parkeren, zodat gebruik en handhaving eenvoudiger en efficiënter worden. Daarnaast starten we met de voorbereiding van de bouw van de fietsenstalling Lange Wemen (gepland in het vierde kwartaal van 2027), inclusief een 24/7 openstelling, wat vraagt om passende beheersmaatregelen. Met deze stappen maken we het parkeerbeleid steeds concreter in de uitvoering en werken we toe naar een toekomstbestendig en goed beheersbaar parkeersysteem voor de stad.

Relevante beleidsnota's

- Mobiliteitsplan 2040 Heel Hengelo in beweging
- Deelprogramma Publieke Mobiliteit (2025)
- Deelprogramma Fiets (2025)
- Deelprogramma Laden (2026, concept)
- Uitvoeringsprogramma binnenhavenvisie 2017-2030 (2017)
- Nota Autoparkeren 2008 - 2012
- Parkeernormennota binnenstad/Hart van Zuid (2021)

Verbonden partijen

Gildebor/SWB Midden-Twente
Gildebor voert het beheer en onderhoud van de openbare ruimte uit. SWB voert het beheer over de bewaakte fietsenstallingen uit.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)
Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten. Voor dit programma geldt dit voor parkeren en havenbedrijf.

Wat willen we bereiken?

2.1 Mensen en goederen kunnen Hengelo beter bereiken via weg en spoor

2.1.1 Hengelo is beter bereikbaar met de fiets, de auto en het openbaar vervoer

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de auto' (%)	69,8%(2021) 76,4%(2022) 77,7%(2024) 80,7%(2025) 73,0% (2026)	80,7%	70%	70%	70%	70%	70%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met het openbaar vervoer' (%)	81,5%(2021) 83,5%(2022) 77,6%(2024) 79,6%(2025) 77,0% (2026)	79,6%	86%	86%	86%	86%	86%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de fiets' (%)	91,5%(2021) 92,6%(2022) 92,5%(2024) 91,1%(2025) 91,5% (2026)	91,1%	95%	95%	95%	95%	95%

2.2 Mensen in Hengelo kunnen zich veiliger verplaatsen in een schone openbare ruimte

2.2.1 Wegen en fietspaden in Hengelo zijn heel en veilig

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aantal verkeersongevallen in Hengelo (aantal)	625(2019)	473	445	415	400	400	400
Aantal verkeersslachtoffers in Hengelo (aantal)	113(2019)	157	82	77	72	72	72
Percentage inwoners dat vindt dat Hengelo verkeersveilig is (%)	46,6%(2025) 51,7% (2026)	46,6%	42%	50%	55%	60%	65%

2.2.2 De openbare ruimte in Hengelo is schoon

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Mijn buurt is schoon' (%)	48,6%(2025) 47,8%(2026)	48,6%	60%	60%	60%	60%	60%

2.3 De binnenstad van Hengelo is beter bereikbaar voor inwoners en bezoekers

2.3.1 Fietsers kunnen hun fiets makkelijker en veiliger stallen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Rapportcijfer dat binnenstadbezoekers (die meestal fietsend gaan) geven voor het gemak waarmee zij in het algemeen een parkeerplek vinden voor hun fiets (cijfer 1-10)	7,6 (2019)	n.n.b.	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Aantal keren dat een fiets is gestald in een bewaakte fietsenstallingen in de binnenstad van Hengelo (aantal)[1]	90.295 (2019)	32.300	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000

1 Het gaat om drie stallingen: Markt, de Beurs en Wetplein. Stalling Wetplein is open sinds september 2024.

Stalling Markt is open sinds april 2023. Tot april 2023 was er een bewaakte stalling op het Kloosterhofterrein. Vanaf 2028 ook stalling Lange Wemen open.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2027?

- Voor het verbeteren van de verkeersveiligheid werken we, zoals vastgelegd in het Mobiliteitsplan 2040, risicogestuurd volgens de werkwijze van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). In de Zomerbrief deel 1 zijn diverse verkeersveiligheidsmaatregelen opgenomen waarvan de uitvoering in 2026 start, in lijn met deze SPV-aanpak. Het gaat onder meer om:

a. Herinrichting van het kruispunt Westelijke Esweg – Hasselerbaan.
b. Het instellen van voorrang voor fietsers op de rotondes in de Beneluxlaan.
c. Verbeteringen aan de Noordelijke Esweg.
d. Het instellen van schoolzones.
e. De aanpak van wegen in de Berflo Es.
f. De voorbereidingen voor de herinrichting van de Bornsestraat.
g. Ook gaan we aan de slag met het omvormen van wegen van 50 km per uur naar 30 km per uur om de leefbaarheid en verkeersveiligheid te verbeteren.
h. We doen daarnaast verschillende voorbereidende onderzoeken om tot goede oplossingen te komen en onderbouwde keuzes te kunnen maken.

- In het Deelprogramma Fiets is een uitvoeringsagenda vastgesteld met acties en maatregelen om fietsen in Hengelo te stimuleren. In 2027 gaan we verder met het fietsvriendelijker inrichten van straten, de aanleg van nieuwe fietspaden en de planvorming van de centrumfietsring. De fietspaden langs de Deurningerstraat tussen de Klaas de Rookstraat en de gemeentegrens worden verbeterd en verbreed tot doorfietsroute. Ook zetten we in op het verminderen van overlast van fietsen in de stad, onder andere met gedragscampagnes en gerichte maatregelen voor het fietsparkeren op drukke dagen. Samen met de Provincie Overijssel starten we een tracéstudie voor de doorfietsroute tussen Hengelo en Oldenzaal.
- In 2027 gaan we verder met de uitvoering van het Deelprogramma Publieke Mobiliteit. Samen met de Provincie Overijssel verkennen we de mogelijkheden voor nieuwe vormen van openbaar vervoer en slimme combinaties met doelgroepenvervoer. Daarnaast onderzoeken we hoe het openbaar vervoer (OV) tussen Hengelo en Enschede verder verbeterd kan worden tot een hoogwaardige Ov-verbinding, in samenhang met stedelijke ontwikkelingen. Ook werken we verder aan een integrale toekomstvisie voor het station en werken we aan de uitbreiding van deelvervoer door in gesprek te gaan met aanbieders.
- Vanuit het Mobiliteitsplan zijn studies uitgevoerd naar de bereikbaarheid in relatie tot de groei van de stad en de verkeerscirculatie rond het centrum. In 2027 starten we met vervolgstappen, waaronder het verder uitwerken van kansrijke oplossingsrichtingen en het betrekken van stakeholders bij de planvorming.
- Duurzame mobiliteit, emissieloos vervoer en elektrisch laden gaan een steeds grotere rol spelen in ons dagelijkse manier van verplaatsen. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, is in 2026 het Deelprogramma laden in concept opgesteld en in laatste kwartaal van 2026 vastgesteld; in 2027 wordt gestart met de eerste acties en maatregelen uit dit plan.
- In 2025 is een inventarisatie gemaakt van het bewegwijzeringsareaal. Op basis hiervan wordt stapsgewijs gewerkt aan de verbetering en vernieuwing van de bewegwijzering. In 2027 zetten we deze aanpak voort door verouderde bewegwijzering in de gemeente te vervangen. Daarnaast stellen we, in samenhang met de beheernota infrastructurele kapitaalgoederen, een structureel beheer- en onderhoudsplan op.
- Berflo Es krijgt als eerste deelgebied in de schil Hart van Zuid betaald parkeren. Dit wordt begin 2027 ingevoerd. In 2026 wordt het tweede participatietraject over de beloofde participatieonderwerpen afgerond.

Wat blijven we doen?

Verkeer en vervoer

- We blijven wegen, straten en pleinen onderhouden.
- We blijven kunstwerken onderhouden op basis van meldingen.
- We verwijderen afval, houden de openbare ruimte schoon en bestrijden gladheid.
- Hoofdwegen en hoofdfietsroutes voorzien we van voldoende verlichting. Wandelpaden, parkachtige omgevingen en wegen in het buitengebied worden niet standaard voorzien van verlichting. Dit vanuit het oogpunt van duurzaamheid en leefbaarheid (energiebesparing, lichthinder, lichtvervuiling en biodiversiteit). We kiezen zoveel mogelijk voor 'slimme verlichting' waarmee verlichting op maat geleverd wordt.
- We beheren en onderhouden bebordingen, bewegwijzering en straatnaamborden.

- We beheren en onderhouden verkeersregelinstallaties en veiligheidssystemen om de verkeersveiligheid en doorstroming op minimaal hetzelfde niveau te waarborgen.
- We geven (beleids-)advies over verkeer en vervoer, bieden voorlichting- en educatieprogramma's aan en we ontwerpen verkeersvoorzieningen.
- We blijven de mogelijkheden om verkeersveiligheidsprojecten te versnellen binnen de huidige programmering benutten. Verdere versnelling wordt bepaald door capaciteit, uitvoerbaarheid, noodzakelijke afstemming met stakeholders, bereikbaarheidseisen en externe afhankelijkheden.
- Hengelo is deelnemer aan 'Twente2050', de samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten (waarvoor Hengelo gastheer is), met de provincie als partner, op het gebied van voor bovenlokale/regionale mobiliteit en bereikbaarheid. Thema's zijn spoorstrategie, onder andere Zwolle-Twente-Münster, de wegen A1/A35 (Azelo-Buren), N35 en N36, F35, vrachtverkeer van de weg (Twentekanalen, zero emissie en dergelijke).
- In het verlengde van deze rol is Hengelo ten behoeve van de brede regio nauw betrokken bij landelijke opgaven als Basisnet (vervoer gevaarlijke stoffen spoor), Goederencorridor Noordoost Europa en spoorveiligheid.

Parkeren

- We beheren en exploiteren de blauwe zones, het betaald parkeergebied, parkeergarage De Beurs en de bewaakte fietsenstallingen, inclusief openbare toiletten.
- Waar gevraagd faciliteren we uitbreiding van de blauwe zone.
- Waar mogelijk verbeteren we het exploitatieresultaat parkeren.
- We monitoren de parkeerdruk, de parkeerbalans en het autobezit in de binnenstad en Hart van Zuid.
- We monitoren de parkeerdruk in de zones met betaald parkeren, de blauwe zones en de directe omgeving.
- Waar mogelijk heffen we parkeerplaatsen op om de kwaliteit van de openbare ruimte te versterken of ontwikkelingen mogelijk te maken.
- We adviseren over parkeerbeleid, -beheer en -exploitatie in de diverse projecten in de binnenstad en stellen nieuw parkeerbeleid op.
- We geven ontheffingen uit voor de autoluwe binnenstad en buitengebied Driene.

Havens

- Wij blijven investeren om het Twentekanaal aantrekkelijker te maken voor het bedrijfsleven. Daarmee versterken we de regionale economie en bevorderen we de werkgelegenheid in de regio.
- Wij blijven investeren in de fysieke haveninfrastructuur om daar waar nodig deze infrastructuur aan te passen aan de grotere vaarwegklasse (klasse Va).

Openbaar vervoer

- De provincie Overijssel is concessiehouder van het OV. De provincie is daarmee verantwoordelijk voor het OV in onze stad. Uiteraard zijn wij hierbij betrokken. We blijven (beleids)adviezen geven over openbaar vervoer, het onderhouden van OV-systemen (waarschuwingssystemen busbanen) en het waarborgen van de toegankelijkheid.
- We blijven samenwerken met de 14 Twentse gemeenten ten behoeve van de Twentse bereikbaarheid, Europese Ten-T (Trans European Transport Network) en het openbaar vervoer/publieke mobiliteit.
- Gemeente Hengelo blijft vertegenwoordigd in de landelijke stuurgroep voor het Basisnet. Het Basisnet zorgt ervoor dat het vervoer van gevaarlijke stoffen in Nederland zo veilig mogelijk kan plaatsvinden.
- Gemeente Hengelo blijft zich inzetten voor het versnellen van de totstandkoming van de spoorlijn Zwolle - Twente – Munster en het elektrificeren van spoorlijnen.
- We blijven een bijdrage leveren in de keuze voor een goederenroutering over het spoor richting Noord-Oost Europa (GNOE).

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2025	Saldo begroting 2026	Lasten begroting 2027	Baten begroting 2027	Saldo begroting 2027	Verschil 2027 - 2026
2.1 Verkeer en vervoer	-9.135	-10.786	11.648	725	-10.923	-138
2.2 Parkeren	-1.231	-1.863	2.046	13	-2.033	-170
2.4 Economische havens en waterwegen	51	25	806	753	-53	-78
2.5 Openbaar vervoer	-355	-275	323	-	-323	-48
Totaal 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	**-10.670**	**-12.898**	**14.823**	**1.492**	**-13.332**	**-433**

Taakveld	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029	Saldo begroting 2030
2.1 Verkeer en vervoer	-10.923	-10.985	-11.750	-12.400
2.2 Parkeren	-2.033	-1.848	-1.795	-1.822
2.4 Economische havens en waterwegen	-53	-63	-63	-63
2.5 Openbaar vervoer	-323	-323	-323	-323
Totaal 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	**-13.332**	**-13.218**	**-13.931**	**-14.607**

Financiële toelichting

2.1 Verkeer, wegen en water (€ 138.000 nadeel)
We hebben in 2027 hogere personele lasten (€ 161.000 nadeel). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de uitbreiding van formatie voor Kabels en Leidingen, zoals opgenomen in de Zomerbrief 2026-2030 (26-FP-2.5). Daarnaast hebben we in 2027 hogere kapitaallasten. Dit komt door de incidentele neerwaartse bijstelling van de kapitaallasten in 2026 (26-FP-9.10) en de opname van nieuwe kapitaallasten in 2027, onder andere voor de uitvoering van het investeringsplan Mobiliteit (25-FP-2.6 MJP Mobiliteit). Dit verklaart een nadeel van € 468.000.

Tegenover deze nadelen staat een hogere doorbelasting aan riolering (voordeel € 72.000) als gevolg van gestegen kosten binnen de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Gildebor en een voordeel van € 229.000 op uitbestede werken en exploitatielasten, voornamelijk omdat een aantal incidentele budgetverhogingen uit de begroting 2026 in 2027 vervalt. Dit betreft onder andere de in de Zomerbrief 2026 beschikbaar gestelde budgetten voor Inventarisatie civieltechnische kunstwerken (26-FP-2.4), gladheidsbestrijding (26-FP-2.3) en mobiliteitsonderzoeken (26-FP-2.2). De voorgestelde aanpassing van de tarieven voor kabels en leidingen resulteert in een structureel voordeel van € 190.000 op dit taakveld (26-FP-2.5). In de actualisatie van de legesverordening worden de nieuwe tarieven opgevoerd zodat per 1 januari 2027 deze legestarieven ingaan.

Meerjarig geldt dat de kapitaallasten op dit taakveld oplopen van € 1,3 miljoen in 2027 naar € 2,9 miljoen in 2030. Vanaf 2028 nemen de uitgaven binnen het onderzoekskader (26-FP-2.2 Mobiliteit) structureel af met € 250.000. Dit bedrag heeft uitsluitend betrekking op de begroting van 2027.

2.2 Parkeren (€ 170.000 nadeel)
In 2027 is het budget verhoogd voor de implementatie van de parkeerregulering in Hart van Zuid (26-FP-2.6 Parkeren). Dit geeft een nadeel van € 144.000. Verder zijn er € 51.000 hogere lasten voornamelijk als gevolg van reguliere prijsindexaties, oplopende kapitaallasten en de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan vastgoed. Vanuit de budgetoverheveling 2025 is in de begroting 2026 op dit taakveld een budget geraamd voor de actualisatie van het parkeerbeleid. Dit leidt tot een voordeel (€ 60.000). De inkomsten uit het budget Binnenstad zijn in de begroting 2027 met € 34.000 verlaagd om administratieve lasten te beperken.

In meerjarenperspectief verbetert het saldo op dit taakveld voornamelijk omdat vanaf 2028 de omvangrijke implementatiewerkzaamheden van de parkeerregulering in Hart van Zuid naar verwachting zijn afgerond. De kapitaallasten op dit taakveld stijgen in de komende jaren geleidelijk van € 267.000 in 2027 tot € 353.000 in 2030.

2.4 Economische havens en waterwegen (€ 78.000 nadeel)
Het verschil op dit taakveld wordt veroorzaakt door de ontwikkeling van de kapitaallasten.

2.5 Openbaar vervoer (€ 48.000 nadeel)
Het verschil op dit taakveld wordt veroorzaakt door de toerekening van uren, prijsindexaties en de ontwikkeling van de kapitaallasten.

Risico's

De gemeente Hengelo wil dat mensen en goederen de stad beter kunnen bereiken, dat inwoners zich veilig kunnen verplaatsen in een schone openbare ruimte, en dat de binnenstad goed bereikbaar is voor iedereen.

Bereikbaarheid versus groei en ruimtelijke ontwikkeling
Een belangrijk aandachtspunt is of de bereikbaarheid van Hengelo voldoende wordt versterkte om de groei van de stad mogelijk te maken. Wanneer wegen, ov-voorzieningen en routes niet op tijd worden aangepast aan de ruimtelijke ontwikkeling, ontstaan sneller knelpunten in verkeer en vervoer. Dit vraagt om tijdige keuzes en investeringen in infrastructuur. Blijven die uit, dan bestaat het risico dat gewenste ontwikkelingen vertragen of zelfs stagneren.

Multifunctioneel ruimtegebruik
De toenemende ruimtevraag vanuit klimaatadaptatie, de energietransitie en andere maatschappelijke opgaven legt een steeds groter beslag op de schaarse openbare ruimte. Klimaatadaptatie vereist ruimte voor waterberging, infiltratie en biodiversiteit terwijl ook ruimte beschikbaar moet zijn voor woningbouw, mobiliteit en recreatie. Daarnaast stellen hogere tempraturen nieuwe eisen aan de inrichting van materiaalkeuze van openbare ruimte zoals hittebestendige verharding en meer groen ter voorkoming van hittestress. Hierdoor is een meer integrale benadering noodzakelijk, waarbij ontwerpprincipes verschuiven naar het slim combineren van functies. Gelijktijdig zorgen extreme weersomstandigheden, zoals droogte, hitte en vorst, voor versnelde slijtage van de bestaande infrastructuur. Ook wordt de inzet van gladheidsbestrijding minder voorspelbaar. Hierdoor nemen zowel de onderhoudsopgave als de beheerkosten toe.

Balans tussen bereikbaarheid en een autoluwe binnenstad
Er is sprake van een spanningsveld tussen het aantrekkelijk en goed toegankelijk houden van de binnenstad en het terugdringen van autoverkeer. Het invoeren van cameratoezicht voor de autoluwe binnenstad is een belangrijke beheersmaatregel om gemaakte keuzes beter te kunnen handhaven. Daarmee wordt een deel van het risico beheerst maar het onderliggende spanningsveld blijft bestaan. De huidige inrichting is nog sterk op de auto gericht, terwijl de gekozen koers juist meer ruimte vraagt voor fietsers, voetgangers en het ov. Daarnaast moet rekening gehouden worden met inclusieve bereikbaarheid voor ouderen en kwetsbare jongeren. Dit betekent dat we anders naar mobiliteit moeten kijken, in lijn met het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, MaaS, Privéauto). Zonder heldere, soms lastige keuzes blijven oude patronen bestaan en lukt het onvoldoende om beleid om te zetten in concrete veranderingen in de praktijk.

Onzekerheden rond regionale spoorontwikkelingen
Ontwikkelingen op en rond het spoor zijn belangrijk voor Hengelo, maar het is nog onvoldoende duidelijk welke gevolgen en kansen dit concreet voor de stad heeft. Zonder stevige afstemming en samenwerking in de regio bestaat het risico dat Hengelo kansen misloopt. Daarom is het van belang om actief aan te haken bij regionale overleggen en daar de belangen van Hengelo nadrukkelijk te blijven uitdragen.

Van ambitie naar uitvoering
Tot slot bestaat het risico dat plannen blijven steken in ambities en visies, terwijl er buiten weinig merkbaar verandert. Om verandering te weeg te brengen moeten we experimenteren, resultaten monitoren en leren van andere steden. Kortom: het realiseren van de mobiliteitsdoelen in Hengelo vraagt om heldere keuzes, lange termijn perspectief, samenwerking en een integrale benadering. Alleen dan werken we toe naar een stad die bereikbaar, veilig en leefbaar is.

5.2.3 Economie

Aanspreekpunt bestuurlijk	Wethouders Boers en Brand
Aanspreekpunt ambtelijk	L. De Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2027?

Hengelo bouwt voort op haar ondernemende en innovatieve karakter. We versterken het vestigingsklimaat, ondersteunen bedrijvigheid en investeren in een toekomstbestendige economie die werkgelegenheid en talent aantrekt. Daarbij benutten we de kracht van samenwerking, onze strategische ligging en onze positie in de technologische topregio Twente. Zo werken we aan brede welvaart voor huidige en toekomstige generaties.

Wereldeconomie
De wereldpolitiek is al een tijd onrustig, vooral door spanningen in het Midden-Oosten. De oorlog in Iran heeft grote gevolgen voor de wereldeconomie. Dit zorgt voor onzekerheid op de financiële markten en wisselende brandstofprijzen. Hierdoor worden transport en energie duurder. Dat maakt het minder aantrekkelijk om te investeren, wat bedrijven kan beperken in hun groei en innovatie.

Netcongestie
Daarnaast blijft netcongestie een probleem. Voor bestaande bedrijven, maar vooral bij de uitgifte van nieuwe kavels. Door de beperkte ruimte op het elektriciteitsnet, kunnen bedrijven die willen verhuizen steeds moeilijker een energieaansluiting krijgen. Dit vertraagt hun doorgroeimogelijkheden, wat weer effect kan hebben op de economie. De gemeente Hengelo werkt samen met bedrijven en ondernemersverenigingen aan oplossingen om energie te besparen en op te wekken.

Toonaangevende, groene technologische topregio
Hengelo en Twente versterken elkaar in de ontwikkeling naar een toonaangevende groene technologische topregio. Om dat te bereiken werken we samen met alle Twentse gemeenten, het waterschap Vechtstromen, de provincie en het Rijk aan de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS). Hierin wordt gezamenlijk bepaald op welke wijze de economische ontwikkeling, de bereikbaarheid, de ontwikkeling van natuur en landschap en de woningbouw elkaar kunnen versterken om die groene technologische topregio en een duurzaam sterke regio te worden.

Initieerregio
Twente heeft in de Nota Ruimte de status van 'initieerregio', omdat de regio wordt gezien als een kansrijke plek voor een toekomstige schaalsprong in wonen én werken. Deze status houdt onder andere in dat we economische ontwikkeling aanjagen. Dus zetten we in op extra slagkracht voor economische zaken op strategisch beleids- en accountsniveau. Het gaat hierbij om zaken als actualisatie van beleid in opmaat naar de Omgevingsvisie fase 4, en extra inzet op onze strategische accounts, zoals Thales, de UT en andere strategische partners in het onderwijs, bedrijfsleven of andere overheden.

Bedrijventerreinen
Op verschillende bedrijventerreinen zijn de komende jaren verbeteringen nodig. Deze terreinen worden vernieuwd of anders ingericht. De gemeente heeft hiervoor het ‘Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen’ (OTB) vastgesteld. Samen met ondernemers worden plannen gemaakt met concrete maatregelen per terrein. Ook wordt gekeken hoe de bestaande ruimte beter benut kan worden. Om ook naar de toekomst toe voldoende ruimte te hebben voor economische groei, zoekt de gemeente naar nieuwe ruimte voor bedrijven.

Relevante beleidsnota's

- Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerrein (2025) (OTB)
- Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering Twente 2023-2026
- Horecavisie Hengelo 2016
- Detailhandelsvisie (2012)

- Nota Vrijetijdseconomie Hengelo (2011-2021)
- Twente Werkt (2011-2021)
- Werk maken van werk (2017)
- Agenda voor Twente 2023-2027
- Visie Routenetwerken Twente (2022)
- Perspectief Vrijetijdseconomie Twente 2030 (2022)
- Regiodeal II (2023)
- Strategienota Twente Board 2022

Verbonden partijen

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijven Terrein Twente (RBT)
Het RBT heeft tot taak het ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van het bedrijventerrein XL. Het RBT is na vaststellen van het liquidatieplan bij alle deelnemers sinds 1 januari 2026 in liquidatie. De reden hiervoor is dat nagenoeg alle grond is uitgegeven, waardoor er geen bestaansrecht meer is voor dit openbare lichaam.

In het raadsbesluit is aangegeven hierover te rapporteren in de P en C cyclus. In de Jaarstukken van 2025 was al te zien dat het Hengelo een uitbetaling krijgt vanuit het vermogen van het RBT. Dit komt neer op ongeveer € 3,4 miljoen. Daarnaast ontvangt Hengelo nog een bijdrage uit de erfpacht.

Twente Board
Twente Board is het regionale samenwerkingsverband van de regio waarin overheden, onderwijsinstellingen en ondernemers gezamenlijk optrekken om de sociaaleconomische structuur en innovatiekracht van Twente te versterken en Twente te positioneren als vooraanstaande groene technologische topregio. Daarnaast faciliteert Twente Board de samenwerking in de regio. Niet alleen tussen de veertien gemeenten, maar ook tussen en met onderwijs, kennisinstellingen en het bedrijfsleven.

Recreatieschap Twente
Recreatieschap Twente is een samenwerking van de 14 Twentse gemeenten met als doel het beheren en onderhouden van de drie Twentse recreatieparken (Het Hulsbeek, Het Rutbeek en Het Lageveld), recreatieve routes en recreatieve fietspaden voor inwoners van Twente en toeristen. Ook wordt Twente Marketing via het Recreatieschap Twente bekostigd.

Wat willen we bereiken?

3.1 Hengelo is economisch sterker en duurzamer met meer groei en meer banen

3.1.1 Hengelo kent meer banen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aantal werkzame personen in Hengelo (aantal)	52.108(2021) 52.869(2022) 52.227(2023) 53.926(2024) 54.706(2025)	52.100	52.300	52.500	52.600	54.800	54.900

3.1.2 Meer groei komt uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aantal banen in Hengelo in de topsector HTSM (Hightech systemen en materialen) (aantal)	8.982(2021) 8.815(2022) 8.921(2023) 9.111(2024) 9.362(2025)	7.500	8.250	8.250	8.300	9.340	9.450

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2027?

3.1.1 Hengelo kent meer banen
3.1.2 Meer groei komt uit kennisintensieve en innovatieve (maak)industrie zoals Hightech Systemen en Materialen (HTSM).

- We jagen de economische ontwikkeling meer aan op strategisch beleids- en accountsniveau.
- We voeren het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB) uit. Samen met ondernemers voeren we de uitvoeringsagenda uit en zetten we in op maatregelen die bijdragen aan toekomstbestendige bedrijventerreinen. Zo gaan we o.a. een architectenpool opzetten, onderzoeken we een (gemeentebreed) Ondernemersfonds, intensiveren we de samenwerking tussen Ondernemersverenigingen en krijgt profilering vorm door ook het bijbehorende instrumentarium uit te werken.
- We geven verder vorm aan de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein, op basis van de in 2026 afgeronde verkenning naar de uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijfsruimte.
- We versterken de binnenstad, wijkwinkelcentra en Hart van Zuid door leegstand aan te pakken, ruimte te bieden aan vernieuwende retail- en combinatieconcepten en een toekomstbestendig vestigingsklimaat te creëren.
- We geven in 2027 uitvoering aan het nog vast te stellen Omgevingsprogramma Evenementen, met als doel een aantrekkelijk en herkenbaar evenementenaanbod dat bijdraagt aan de levendigheid van de stad en het binden van inwoners, bezoekers en talent.
- We geven uitvoering aan citymarketing. Citymarketing dient meerjarig verankerd te worden, zodat het verhaal van Hengelo als paraplu kan dienen voor alles waarmee we naar buiten treden. Daarvoor hebben we kennis nodig in de organisatie. Er volgt een toekomstbestendig meerjarenplan voor citymarketing Hengelo, met budget en organisatie. Citymarketing draagt bij aan het uitdragen van onze koers conform onze omgevingsvisie; citymarketing is een instrument om de brede welvaart te behouden en te versterken. Dit kan ook een andere rol van Hengelo Promotie gaan vragen.
- We verbeteren de dienstverlening aan ondernemers en vereenvoudigen waar mogelijk regels en procedures, zodat ondernemers sneller duidelijkheid krijgen en gemakkelijker zaken kunnen doen met de gemeente.
- Samen met de gemeente Enschede werken we verder aan de gebiedsontwikkeling van de Spoorzone Hengelo Enschede (SHE), waarbij ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkelingen in samenhang worden gerealiseerd.
- Samen met de Twentse gemeenten geven we uitvoering aan de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS) om de ontwikkeling van Twente als groene technologische topregio verder te versterken.
- We geven uitvoering aan de programmalijn Werken binnen het programmaplan Talent. We zetten ons, in samenhang met de programmalijnen Wonen, Leven en Imago, in op het behouden en aantrekken van talent voor Hengelo en Twente.

Wat blijven we doen?

Economische ontwikkeling

- Wij geven uitvoering aan de Agenda voor Twente en de strategie van Twente Board om de regionale economische en maatschappelijke ontwikkeling te versterken.
- Wij concretiseren de positie van Twente binnen het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) door een uitvoeringsprogramma op te stellen en met het Rijk langjarige afspraken te maken.
- Wij evalueren in 2027 het lopende investeringsprogramma Agenda voor Twente en besluiten op basis van de uitkomsten over een mogelijke nieuwe Agenda voor Twente.
- Wij blijven werken aan de promotie van en de instroom in techniek (Techniekpact, Twente goes Techno), de bevordering van innovatie en export samen met Novel-T (Kennispark), OostNL, High Tech Systems Park (Thales), Saxion en ROC van Twente (Hart van Zuid). Daarnaast zetten we in op HTSM en leggen de verbindingen (ook over de grens) als dat mogelijk is.
- Wij blijven het functioneren van de verschillende retailgebieden monitoren en blijven kijken naar structurele veranderingen en kansen in het retaillandschap.

- Voor de regionale economische structuurversterking binnen Twente is het Bestuurlijk Overleg Sociaaleconomische Structuurversterking (BOSS) leidend. Hierin zijn de 14 Twentse colleges vertegenwoordigd.
- We pakken leegstand van kantoor- en bedrijfspanden actief aan door deze onder de aandacht te brengen bij potentiële gebruikers. Afhankelijk van de locatie en het beleid in de Omgevingsvisie kan er gekeken worden naar functieverandering, transformatie of sloop.
- We actualiseren de afspraken over bedrijventerreinen met de andere Twentse gemeenten en de provincie om deze regionaal op elkaar af te blijven stemmen. De huidige afspraken lopen tot eind 2026. Voor de periode 2027-2030 worden nieuwe afspraken gemaakt.
- Samen met Routenetwerken Twente en Hengelo Promotie blijven we de bestaande recreatieve routes versterken en ontwikkelen we nieuwe. Zo verbinden we stad en omgeving en geven we invulling aan Hengeloos Buiten en Hart van Hengelo met oog voor beleving, gezondheid en talentbehoud.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

- Bestaande bedrijfslocaties verder doorontwikkelen, onderhouden en/of herstructureren en verduurzamen.
- Samen met ondernemersverenigingen inzicht krijgen in wat de bedrijventerreinen de komende jaren nodig hebben om toekomstbestendig te blijven c.q. te worden conform OTB.
- Verkoop van bedrijfskavels op de bedrijventerreinen.
- De verdere doorontwikkeling van The Green Box. Deze heeft zich de afgelopen jaren ontwikkelt als een innovatieve campus en vestigingslocatie voor startups, scale-ups en bedrijven die zich bezighouden met de transitie naar schone energie.

Economische promotie

- Wij versterken de groei van het lokale en regionale MKB en werken aan een sterke industriële sector. Wij promoten Hengelo als economische vestigingsplaats.
- Via Next Tech Twente profileren en positioneren we in gezamenlijkheid de Topwerklocaties in Twente. Vanuit Hengelo gaat het daarbij om het HTSP.
- Om Hengelo te promoten, blijven wij het stadsverhaal en de kernwaarden (DNA) van Hengelo bekendmaken. We richten ons op de positionering van de binnenstad, de merkwaarden, en het economische aanbod van Hengelo. Dit geldt voor de binnenstad, Hart van Zuid, winkelgebieden, bedrijventerreinen en evenementen. We brengen dit onder de aandacht van investeerders, ondernemers, bewoners en bezoekers.
- Wij subsidiëren Hengelo Promotie voor onze stadspromotie, evenementen en toeristische informatievoorziening.
- Samen met de Twentse gemeenten werken we via Twente Marketing en de Twente Board aan het positioneren van Hengelo en de regio als een aantrekkelijk gebied om te werken en verblijven.
- Voor de marketing en communicatie voor Hengelo met als prioritaire gebieden de binnenstad en Hart van Zuid gebruiken we de citymarketingvisie.
- Het Hengelose stadsmerk dat in 2020 is vastgesteld gebruiken we als terugkerend beeld in de marketing en communicatie.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

- Wij koesteren onze zittende ondernemers. Zij zijn belangrijke ambassadeurs voor onze stad. Wij werken intensief samen met ondernemers en andere belanghebbenden uit Hengelo, de regio en op landelijk niveau. Concreet betekent dit dat wij sterk blijven inzetten op het leggen en onderhouden van contacten met deze partijen.
- Vanuit economische duurzaamheid willen wij het juiste bedrijf op de juiste locatie huisvesten.
- Wij bevorderen ondernemerschap door regelgeving te vereenvoudigen en regeldruk te verlagen.
- Wij hanteren de gemeentelijke kaders en uitgangspunten zoals beschreven in het uitwerkingsplan evenementen voor de subsidiebeschikking aan Hengelo Promotie.
- Belastingen (laten) innen, zoals toeristenbelasting.
- Het organiseren en aansturen van de kermis.
- Het organiseren en aansturen van de (week)markt
- Deelname aan het regionale acquisitie en accountmanagersoverleg.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2025	Saldo begroting 2026	Lasten begroting 2027	Baten begroting 2027	Saldo begroting 2027	Verschil 2027 - 2026
3.1 Economische ontwikkeling	-1.066	-1.227	1.276	-	-1.276	-49
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.094	-962	8.657	9.687	1.030	1.992
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-280	-342	876	484	-392	-50
3.4 Economische promotie	-994	-841	1.193	373	-819	22
Totaal 3 Economie	**-1.246**	**-3.373**	**12.002**	**10.544**	**-1.458**	**1.915**

Taakveld	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029	Saldo begroting 2030
3.1 Economische ontwikkeling	-1.276	-1.251	-1.157	-1.157
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.030	1.408	1.405	1.402
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-392	-392	-392	-392
3.4 Economische promotie	-819	-769	-581	-581
Totaal 3 Economie	**-1.458**	**-1.005**	**-726**	**-728**

Financiële toelichting

3.1 Economische ontwikkeling (€ 49.000 nadeel)
Dit taakveld bevat géén significante verschillen.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 1.992.000 voordeel)
Voor 2026 is er eenmalig subsidie gereserveerd voor het verduurzamen van energievoorziening op bedrijfslocaties (26-NB-3.1 Cofinanciering Regio Deal). In 2026 en 2027 wordt er verder een extra impuls gegeven aan het uitvoeren van Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB). Het OTB bouwt voort op de eerdere Investeringsgerichte Aanpak Bedrijventerreinen (IAB). Dit is verder uitgewerkt in de Zomernota (25-FP-3.1).
Na het liquidatieplan van de grondexploitatie worden de geraamde erfpachtopbrengsten van het XL Businesspark vanaf 2027 op dit taakveld verantwoord.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (€ 50.000 nadeel)
Op dit taakveld zijn er vanaf 2028 diverse (kleine) wijzigingen. Voornamelijk bestaat deze uit de aanpassing van de huuropbrengsten van gemeentelijk vastgoed (26-FP-9.7) en toerekening van uren.

3.4 Economische promotie (€ 22.000 voordeel)
Dit taakveld bevat géén significante verschillen.

Daarnaast zijn er binnen de taakvelden 3.1 (programmalijn werken) en 3.4 (programmalijn imago) ramingen voor de Talentopgave voor de periode 2026-2028 geraamd. Alle budgetten voor de talentopgave worden onttrokken uit de reserve aanjaagbudget talentopgave (beleidsprogramma programma 9), zodat dit voor de begroting budgettair neutraal verloopt. Na 2028 zijn er geen budgetten en onttrekking uit deze reserve geraamd.

Risico's

Schaarse ruimte en druk op elektriciteits- en watersysteem
De beschikbare grond in de gemeente is schaars en vormt een risico voor de economische groei. Deze beperkte ruimte moet worden verdeeld over verschillende opgaven, zoals woningbouw, de ontwikkeling van bedrijventerreinen en het realiseren van onze duurzaamheidsdoelen. Voor de toekomst wordt bovendien een toenemende schaarste aan bedrijfslocaties voorzien. Dit kan deels worden opgevangen door het beter benutten en intensiveren van bestaande bedrijventerreinen.

Aanvullende beperkende factoren bij ruimtelijke plannen zijn de druk op het elektriciteits- en waterysteem, in combinatie met de beperkte uitvoeringscapaciteit binnen de energiesector. Ook voor de komende jaren blijft dit een grote uitdaging en vormt het een risico voor het realiseren van onze doelstellingen op het gebied van economische groei en een aantrekkelijk leefklimaat.

Dubbele vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt
Door de dubbele vergrijzing is het belangrijk dat de gemeente en de regio Twente inzetten op het aantrekken en behouden van 'gouden handen' en 'knappe koppen'. Als we hier onvoldoende op inzetten, bestaat het risico dat we het huidige voorzieningenniveau niet kunnen behouden. Deze aanpak vraagt om samenwerking met andere gemeenten en de provincie. Tegelijk bestaat het risico dat verschillen in belangen en visies tot vertraging leiden.

Werkgelegenheid en vestigingsklimaat onder druk
Om talent aan te trekken is voldoende werkgelegenheid in de regio nodig, onder meer door het aantrekken van nieuwe bedrijven. Door de krapte op het stroomnet en het tekort aan bedrijventerreinen kan dit onder druk komen te staan. Daarnaast speelt de capaciteit aan beschikbare grond ook een rol. Als we deze randvoorwaarden niet op tijd kunnen verbeteren, bestaat het risico dat bedrijven (deels) vertrekken.

5.2.4 Onderwijs

Aanspreekpunt bestuurlijk	Wethouders Traag, Brand en Boers
Aanspreekpunt ambtelijk	E. van Spall, T. Lantink en F. Braakhuis

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2027?

Onderwijs biedt inwoners de kans om talenten te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. Daarom investeren we samen met onze partners in goede voorzieningen, gelijke kansen en een sterke verbinding tussen onderwijs, arbeidsmarkt en samenleving. Hiermee versterken we de aantrekkelijkheid en economische kracht van Hengelo. Zo bouwen we aan een veerkrachtige en toekomstgerichte gemeente.

Strategie onderwijs(huisvesting)
In 2027 bepalen wij samen met de onderwijspartners strategische uitgangspunten voor de toekomst van het onderwijs en de onderwijshuisvesting in Hengelo. Daarbij kijken wij ook naar de betekenis van talentontwikkeling, technologie en innovatie voor toekomstbestendig onderwijs. Daarvoor kijken wij naar het Integraal Huisvestingsplan (IHP) en de Lokaal Educatieve Agenda (LEA). Hengelo groeit. Er komen meer woningen en de samenstelling van de bevolking verandert. Daardoor neemt de druk op scholen en schoolgebouwen toe. Dat vraagt om keuzes over waar scholen staan, hoe groot ze zijn en welke kwaliteit ze moeten bieden. Dit raakt direct de bereikbaarheid, inclusiviteit en leefbaarheid van wijken. Omdat wij ook werken aan een nieuwe Samenlevingsvisie (programma 6 Sociaal Domein), gaan wij gezamenlijke uitgangspunten opstellen. Deze geven richting aan toekomstig beleid en zorgen voor een goede samenhang tussen onderwijs(kwaliteit), voorzieningen(programmering) en de ontwikkeling van de stad.

Onderwijsachterstandenbeleid
Het financieel perspectief van het onderwijsbeleid van de gemeente Hengelo, en in het bijzonder het onderwijsachterstandenbeleid (OAB), is een aandachtspunt. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de landelijke korting op de specifieke uitkering (SPUK) OAB (-10%).
Met het oog hierop zijn inmiddels maatregelen doorgevoerd waarmee bezuinigingen zijn gerealiseerd (binnen de kaders van de LEA), maar deze raken de ondergrens van wat noodzakelijk is voor het uitvoeren van wettelijke taken en het borgen van het kwaliteitsniveau.
De minister van OCW heeft daarentegen, in het voorjaar van 2026 in een brief aan de Tweede Kamer, aangekondigd dat het OAB budget structureel wordt verhoogd. Het valt nog te bezien of daarmee de eerder ingezette korting in zijn geheel wordt teruggedraaid.

Wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim
Het wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim komt voort uit de ambitie van de regering om toe te werken naar nul onnodige thuiszitters. Het voorstel heeft als doel om het verzuim beter in beeld te krijgen, te voorkomen en terug te dringen. Het wetsvoorstel vraagt van ons in 2027 de vijf maatregelen te implementeren:

1. Versterken van het verzuimbeleid op scholen.
2. Het registreren van geoorloofd en ongeoorloofd verzuim.
3. Tijdig betrekken van de leerplichtambtenaar bij zorgelijk ongeoorloofd verzuim.
4. Verbeteren van het regionaal en landelijk zicht op verzuim.
5. Verbetering van de procedure voor een vrijstelling van onderwijs op basis van lichamelijke of psychische gronden.

Vrijstellingen van onderwijs op grond van richtingsbezwaren
Vrijstellingen van onderwijs op grond van richtingsbezwaren wil zeggen dat een kind vrijgesteld wordt van onderwijs als alle scholen in de buurt niet aansluiten bij de godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging van de ouders. Een verduidelijking van de leerplichtwet door de Hoge Raad, maakt dit vanaf het schooljaar 2027-2028 nagenoeg onmogelijk. Wij gaan daarom een intensievere beoordeling van aanvragen en bestaande vrijstellingen hanteren. Dit doen wij vanuit het uitgangspunt dat ieder kind recht heeft op onderwijs. Wij zoeken afstemming met het Samenwerkings-verband (passend onderwijs). Wij stemmen regionaal af en sluiten aan bij verdere landelijke ontwikkelingen.

Relevante beleidsnota's

- Twentse Belofte (in 2026 geactualiseerd, nog niet vastgesteld)
- Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025
- Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo (2022)
- 'Samen op weg', Twentse visie op vervoer onder gemeentelijke verantwoordelijkheid (2016, update 2023)
- Kwaliteitskader Hengelose Voorschool (2024)
- Lokaal educatieve agenda 2024-2027
- Integraal huisvestingsplan onderwijs Hengelo (2024)
- Beleidsagenda nieuwkomers (2024)

Verbonden partijen

In dit programma werken wij niet samen met verbonden partijen.

Wat willen we bereiken?

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2025	Streefwaarden begroting: 2026	2027	2028	2029	2030
Percentage leerlingen van 2,5 tot 13 jaar in Hengelo met het hoogste risico op onderwijsachterstanden (%)[1]	15% (2022)	15%	14%	14%	14%	14%	14%
Percentage peuters uit de doelgroep dat gebruik maakt van voorschoolse educatie (=bereik) (%)[2]	67% (2024) 68% (2025)	68%	78%[3]	70%	71%	72%	73%

1 Het hoogste risico op onderwijsachterstanden wordt bepaald op basis van het opleidingsniveau van zowel de moeder als de vader, het land van herkomst van de ouders, of ouders in de schuldsanering zitten, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en het gemiddelde opleidingsniveau van moeders van leerlingen op school.

2 De doelgroep zijn peuters met risico op onderwijsachterstand volgens definitie van de gemeente.

3 Bij het opstellen van de Beleidsbegroting 2026-2029 was er een nieuwe monitor voor- en vroegschoolse educatie (VVE-monitor). Aan de hand van de eerste cijfers over het bereik, hebben wij dit percentage ingeschat. Bij nader inzien is dit te ambitieus. Daarom benoemen wij vanaf 2027 lagere streefwaarden.

4.1.2 Meer jongeren behalen een startkwalificatie

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2025	Streefwaarden begroting: 2026	2027	2028	2029	2030
Percentage voortijdig schoolverlaters dat terugkeert naar het onderwijs binnen een jaar	12,1%(2025)	n.v.t.[1]	n.v.t.	12,5%	13,0%	13,5%	14,0%
Percentage jongeren dat een mbo2 diploma of hoger behaalt voor 23e[2]	14,0%(2025)	n.v.t.	n.v.t.	14,5%	15,0%	15,5%	16,0%

1 Betreffen nieuwe indicatoren. Bij het opstellen van de jaarstukken 2025 en begroting 2026 was de data nog niet beschikbaar.

2 De wetgeving is inmiddels opgerekt naar 27 jaar, maar de beschikbare indicator en data zijn daarop nog niet aangepast.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 Schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bezettingsgraad (%): benodigde aantal m2 gebaseerd op leerlingaantallen op basis van de verordening/beschikbare aantal m2 schoolgebouw	83% (2023)	83%	83%	83%[1]	83%	83%	83%

1 Bij het vaststellen van het IHP is het ruimtegebruik opnieuw berekend. Hieruit blijkt dat de bezettingsgraad 83% is.

4.2.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Percentage schoolgebouwen voor het basisonderwijs in Hengelo dat een integraal kindcentrum bevat (%)	34%(2021) 35%(2022)	35%	35%	35%	35%	35%	35%

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2027?

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand

- Wij zetten ons via de Lokale Educatieve Agenda (LEA) in op het vergroten van onderwijskansen. In 2027 ligt de focus op het versterken van basisvaardigheden (taal, rekenen, sociaal emotionele en digitale vaardigheden) en het bevorderen van gelijke ontwikkelkansen. Daarnaast zetten wij vanuit onze opgave 'nieuwkomers' sterk in op het aanleren van de Nederlandse taal bij anderstalige kinderen.
- Wij zetten specifiek in op het versterken van basisvaardigheden bij het jonge kind en hun ouders. Met een proeftuin in de Hengelose Es versterken wij samen met partners de doorgaande ontwikkellijn van voorbereidend ouderschap, het jonge kind, de vroegsignalering, de ouderbetrokkenheid en de samenwerking binnen de keten. Hiermee vergroten wij de (taal)basisvaardigheden en ontwikkelkansen van jonge kinderen en dragen wij bij aan het verkleinen van kansenongelijkheid.
- Wij hebben de intentie om te pilot 'Vervroegde instroom voor- en vroegschoolse educatie vanaf 2 jaar' in 2027 voort te zetten. In 2026 is gestart met een pilot om op twee locaties voor- en vroegschoolse educatie (VVE) aan te bieden aan kinderen vanaf 2 jaar (reguliere startleeftijd is 2,5 jaar). De eerste evaluatie laat positieve ervaringen zien. De kinderen lijken zich eerder te kunnen ontwikkelen richting instroom in het reguliere onderwijs.

4.1.2 Meer jongeren behalen een startkwalificatie

- In 2027 wordt de nieuwe Twentse Belofte geïmplementeerd. Wij zetten in op intensieve en integrale begeleiding voor voortijdig schoolverlaters. Dit houdt in dat er een intensivering plaats vindt van de jongerencoaches, waarbij alle jongeren tussen de 18-27 jaar met een ondersteuningsvraag op meerdere leefgebieden coaching kunnen ontvangen. Hiervoor ontvangen wij extra middelen vanuit de Twentse Belofte. Ook zetten wij het Doorstroompunt en leerplicht meer preventief in op scholen. Hiermee verwachten wij dat het percentage voortijdig schoolverlaters dat terugkeert naar het onderwijs stijgt.
- In 2027 hebben wij extra aandacht voor leerlingen die geoorloofd thuiszitten, als gevolg van bijvoorbeeld ziekte of andere problematiek.
- Wij dragen de begeleiding van jongeren met een uitkering én met een scholingsplicht over aan het Doorstroompunt, om te komen tot een meer uniforme en doelgerichte ondersteuning richting onderwijs. De verantwoordelijkheid voor jongeren met een uitkering, inclusief de scholingsplicht, ligt nu nog bij klantmanagers. In de nieuwe werkwijze wordt het Doorstroompunt verantwoordelijk voor de begeleiding richting onderwijs. De klantmanager blijft verantwoordelijk voor de uitkering. Hierdoor hopen we meer jongeren terug te leiden naar onderwijs.

- Naar aanleiding van het wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim worden verdere stappen gezet in schoolaanwezigheid. De samenwerking met het primair onderwijs wordt hierbij versterkt, zodat ook het primair onderwijs conform de schoolaanwezigheidskaart gaat werken.
- Voor gezinnen die voor het schooljaar 2026/2027 een aanvraag voor vrijstelling van onderwijs op grond van richtingsbezwaren hebben gedaan, willen wij, in samenspraak met de ouders en het Samenwerkingsverband, komen tot een concreet stappenplan om per schooljaar 2027-2028 onderwijs te gaan volgen. Wij bieden ondersteuning bij het toeleiden van kinderen naar passend onderwijs.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 De schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen

- In het IHP is een uitvoeringsprogramma opgenomen voor 6 jaren (tot 2030). Het programma beschrijft de huisvestingsmaatregelen voor de scholen, passend bij de leerlingenprognoses. Wij zetten in op goede schoolgebouwen die voldoende ruimte bieden aan ons huidige aantal Hengelose leerlingen, maar die ook aan te passen zijn aan een stijgend aantal leerlingen vanuit onze opgave om als stad te groeien.
  Daarbij zoeken wij aansluiting bij het Omgevingsprogramma sport, spelen en bewegen, onder meer door bij schoolpleinen ook de verbinding met groen en blauw mee te nemen.
- In 2027 worden de voorbereide IHP-projecten verder uitgewerkt richting uitvoering. Op basis van de vastgestelde businesscases worden de inhoudelijke, financiële en ruimtelijke uitgangspunten per project vertaald naar concrete kredietvoorstellen. Waar besluitvorming door de raad nodig is, worden deze voorstellen aan de raad voorgelegd. Daarmee wordt de raad in positie gebracht om per project een besluit te nemen over de benodigde investeringsmiddelen.
- In 2027 verwachten wij te starten met de daadwerkelijke realisatie van de eerste projecten uit het IHP, op basis van de vastgestelde businesscases.

4.2.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

- In 2027 verbinden wij de doorontwikkeling van schoolgebouwen nadrukkelijker aan de bredere strategische opgave voor onderwijs en onderwijshuisvesting. Samen met onderwijspartners kijken wij naar de toekomst van onderwijsvoorzieningen in Hengelo. Wij onderzoeken welke voorzieningen nodig zijn, hoe deze over de stad worden verdeeld en hoe gebouwen breder kunnen worden gebruikt. Bijvoorbeeld voor onderwijs, opvang, zorg, ontmoeting en andere gebiedsgerichte functies. De uitwerking hiervan vindt plaats binnen het lopende uitvoeringsproces van het IHP. Samen met onderwijspartners kijken wij ook wat dit betekent voor de planning van projecten binnen het IHP, de raad wordt hierover daar waar nodig actief geïnformeerd.

Wat blijven we doen?

- De gemeente Hengelo voert haar wettelijke taken rond het openbaar onderwijs uit. Jaarlijks worden begroting en jaarrekening van de stichtingen ter kennisname aan de gemeenteraad gestuurd. Daarnaast vindt tweejaarlijks overleg plaats tussen de directeur-bestuurder, raad van toezicht en gemeenteraad.
- Wij blijven samen met partners uitvoering geven aan de actielijnen uit de Lokale educatieve agenda (LEA) 2024-2027.
- Wij zetten de passende Buitenschoolse Opvang (BSO+) voort.
- Via de Jeugdhulpteams op School (JHT) blijven wij samen met het onderwijs, jeugdhulppartners en Jeugd Gezondheidszorg (JGZ) werken aan een verdere doorontwikkeling van ondersteuning op (zorgintensieve) scholen. Daarbij sluiten wij aan op de ontwikkeling van de lokale basisondersteuning én regionale initiatieven binnen zorgintensieve scholen.
- Wij blijven ons inzetten op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden, onder andere via voldoende en kwalitatief goede voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en het bereiken van ouders in de voorschoolse periode.
- Wij pakken samen met partners laaggeletterdheid aan via het Taalpunt Hengelo. Wij blijven educatieaanbod aanbieden aan inwoners die moeite hebben met basisvaardigheden.
- Samen met het onderwijs en het Expertisecentrum Jonge Kind wordt de zorgstructuur verder ontwikkeld, in samenwerking met de aanbieder van basisondersteuning.

- Wij blijven inzetten op het voorkomen en terugdringen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten via de leerplicht- en doorstroomfunctie. Met ook in 2027 extra capaciteit, omdat het aantal verzuimmeldingen is toegenomen. Daarbij werken wij regionaal samen met partners in de Twentse Belofte, om te voorkomen dat jongeren tussen wal en schip raken, vooral bij de overgang van school naar vervolgopleiding of werk.
- Wij blijven passend leerlingenvervoer toekennen als een leerling door een speciale situatie niet zelfstandig naar school kan reizen. Bijvoorbeeld vanwege een lichamelijke of verstandelijke beperking, of als de school voor speciaal onderwijs niet in de buurt is. In overleg met scholen en ouders is er ook aandacht voor zelfstandig leren reizen.
- Wij blijven in 2027 via het IHP inzetten op een efficiënt en multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen. Wij versterken de verbinding met kinderopvang en andere kernpartners binnen het gebouw én met de wijk, afgestemd op de lokale behoefte. Zo krijgt de school steeds meer een centrale rol in de buurt.
- Wij blijven invulling geven aan onze wettelijke taak op het gebied van het faciliteren van goede onderwijsvoorzieningen, naast de ontwikkeling van de projecten uit het IHP.
- Wij zorgen voor voldoende en functionele en toegankelijke gymnastieklokalen ter ondersteuning van het bewegingsonderwijs.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2025	Saldo begroting 2026	Lasten begroting 2027	Baten begroting 2027	Saldo begroting 2027	Verschil 2027 - 2026
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	-6.438	-5.774	6.772	940	-5.832	-58
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-3.277	-3.717	7.038	3.421	-3.617	100
Totaal 4 Onderwijs	**-9.715**	**-9.491**	**13.810**	**4.362**	**-9.448**	**42**

Taakveld	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029	Saldo begroting 2030
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	-5.832	-5.910	-6.357	-6.875
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-3.617	-3.616	-3.644	-3.706
Totaal 4 Onderwijs	**-9.448**	**-9.526**	**-10.001**	**-10.581**

Financiële toelichting

4.2 Onderwijshuisvesting (€ 58.000 nadeel)
Onderwijshuisvesting: De investering in het voormalige Saxiongebouw aan de M.A. de Ruyterstraat ten behoeve van de OSG Hengelo brengt extra kapitaallasten met zich mee. Inclusief de jaarlijkse investeringen voor onderwijsleerpakket en meubilair leidt dit tot een nadeel van € 52.000. Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

IHP onderwijs: In de Zomernota 2023-2027 (23-FP-4.5) hebben wij investeringsruimte vrijgemaakt voor het IHP in onze begroting op basis van scenario 2b (€ 10 miljoen per jaar). De verwachte investeringen worden hierbij gedaan in de jaren 2025 t/m 2029. De kapitaallasten kennen hiermee een opgaande lijn. Deze opgaande lijn zorgt voor een fluctuatie in de meerjarenraming. Naast de vrijgemaakte investeringsruimte is voor een aantal jaren (tot en met 2026) rekening gehouden met middelen voor projectbegeleiding IHP (23-FP-4.5).

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (€ 100.000 voordeel)
Het verschil op dit taakveld wordt veroorzaakt door toerekening van uren.

Risico's

Financiële onzekerheid onderwijsachterstandenbeleid (OAB)
De inhoudelijke opbrengsten van de samenwerking met het basisonderwijs en de voorschool zijn positief. Tegelijkertijd staat het financieel perspectief van het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) onder druk, onder meer als gevolg van eerdere landelijke kortingen op de specifieke uitkering (SPUK). Vooruitlopend hierop zijn maatregelen genomen om binnen de beschikbare middelen te blijven. Deze raken echter aan de ondergrens van wat nodig is voor de uitvoering van wettelijke taken en het borgen van kwaliteit.
De minister van OCW heeft in het voorjaar van 2026 aangekondigd dat het OAB-budget structureel wordt verhoogd. Op dit moment is echter nog onduidelijk in welke mate deze verhoging de eerdere korting compenseert. Dit brengt onzekerheid met zich mee voor de structurele financiering van activiteiten. Indien de beschikbare middelen achterblijven bij de benodigde inzet, kan dit op termijn leiden tot heroverweging van ambities en prioritering. We blijven daarom de inzet en middelen periodiek herijken en actief in te zetten op alternatieve financiering en lobby, onder andere voor initiatieven zoals de Twentse belofte.

Onderwijs binnen de transformatie van het sociaal domein
Onderwijs speelt een sleutelrol voor kinderen in Hengelo en is nauw verbonden met de transformatie van het sociaal domein. Rijksmaatregelen hebben invloed, zowel indirect via taakstellingen in de jeugdzorg als direct via wijzigingen in subsidies en wetgeving. Er bestaat een risico dat taken worden uitgebreid of aangescherpt zonder toereikende financiële compensatie, waardoor de gemeente keuzes moet maken over inzet en ambities.
Dit is onder andere zichtbaar bij landelijke ontwikkelingen zoals het wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim, dat inzet op betere monitoring, intensievere samenwerking en een actievere rol van de leerplichtfunctie. Hoewel dit bijdraagt aan het terugdringen van schooluitval, brengt het ook extra uitvoeringslasten en organisatorische druk met zich mee. In combinatie met het aflopen van tijdelijke regelingen kan dit ertoe leiden dat ondersteuning op en rond scholen onder druk komt te staan, wat kansenongelijkheid kan vergroten en de druk op zwaardere zorg kan doen toenemen. De gemeente stuurt daarom op integrale samenwerking, het maken van scherpe keuzes en prioritering van inzet binnen het sociaal domein.

Afhankelijkheid van externe partners en uitvoeringskracht
De gemeente is voor onderwijs en kinderopvang sterk afhankelijk van externe partijen, terwijl zij verantwoordelijk is voor voldoende en kwalitatief goede voorzieningen, zoals voor- en vroegschoolse educatie (VVE)-plekken. Het aanhoudende lerarentekort en onzekerheid over landelijke ontwikkelingen (zoals kinderopvangbeleid) beperken de sturingsmogelijkheden. Dit kan leiden tot knelpunten in beschikbaarheid en kwaliteit en tot extra druk op de uitvoering.
Daarnaast neemt de complexiteit in de uitvoering toe, onder andere door de intensievere beoordeling van vrijstellingen van onderwijs op basis van richtingsbezwaren en de inzet op het begeleiden van kinderen naar passend onderwijs. Dit vraagt om nauwe afstemming met partners, en legt extra druk op capaciteit en coördinatie. Tegelijk is nog niet duidelijk of de huidige infrastructuur – in termen van samenwerking, capaciteit en ondersteuningsaanbod – voldoende is ingericht om deze ontwikkelingen structureel op te vangen. Dit brengt het risico met zich mee dat knelpunten ontstaan in de uitvoering en dat aanvullende maatregelen of aanpassingen noodzakelijk zijn. We blijven daarom investeren in samenwerking en regionale afstemming en brengen in beeld waar versterking nodig is.

Huisvesting: aansluiting op toekomstige groei
De plannen voor onderwijshuisvesting (IHP) zijn grotendeels gebaseerd op het huidige demografische beeld, terwijl de groeiambitie van Hengelo hierin nog beperkt is verwerkt. Hierdoor bestaat het risico dat capaciteit en spreiding van voorzieningen in de toekomst onvoldoende aansluiten op de vraag. Tegelijk kunnen inflatie, stijgende bouwkosten en ontwikkelingen in het onderwijs leiden tot hogere kosten dan voorzien. De gemeente heeft een wettelijke taak voor onderwijshuisvesting, terwijl de rijksbekostiging als ontoereikend wordt ervaren, waardoor extra gemeentelijke inzet nodig kan zijn of projecten moeten worden uitgesteld.
Daarnaast worden kansen voor integrale oplossingen, zoals multifunctionele accommodaties, nog niet altijd volledig benut en bestaat het risico dat externe financieringsmogelijkheden onbenut blijven. De gemeente herijkt daarom periodiek het IHP, maakt bewuste keuzes in fasering en kwaliteit en zet actiever in op regionale afstemming, samenwerking en lobby via onder meer G40 om een sterkere invloed uit te kunnen oefenen op landelijke keuzes.

5.2.5 Sport, cultuur en recreatie

Aanspreekpunt bestuurlijk	Wethouders Traag en Brand
Aanspreekpunt ambtelijk	J. Logtenberg, E. van Spall en T. Lantink

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2027?

Algemeen
Sport, cultuur en recreatie brengen mensen samen en vergroten de aantrekkelijkheid van Hengelo. Ontmoeting, talentontwikkeling en gemeenschapsvorming staan hierbij centraal. We investeren in voorzieningen en activiteiten die bijdragen aan gezondheid, welzijn en een bruisende stad. Zo versterken we de nabijheid, vitaliteit en verbondenheid die Hengelo uniek maken.

Sport en cultuur dragen bij aan brede welvaart en een sterke sociale basis
Sport, spelen, bewegen, kunst en cultuur dragen bij aan ontmoeting, gezondheid, talentontwikkeling en een aantrekkelijke leefomgeving. Ze versterken de sociale basis en maken Hengelo leefbaar, verbonden en toekomstbestendig.

Het fundament aan maatschappelijke voorzieningen is sterk, maar vraagt om verdere ontwikkeling. Stedelijke groei, veranderende behoeften en de transformatie van het sociaal domein vragen om scherpe keuzes, multifunctioneel gebruik en een integrale, gebiedsgerichte aanpak. Daarbij richten we ons op voorzieningen die dichtbij, toegankelijk en van betekenis zijn voor inwoners, verenigingen en maatschappelijke partners. Voor sport, spelen en bewegen werken we vanuit het Omgevingsprogramma aan een samenhangende infrastructuur die uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en meedoen. Voor kunst en cultuur ligt de nadruk op maatschappelijke impact, identiteit en versterking van de stad, dorp en wijken. Vitale verenigingen en organisaties blijven daarbij onmisbaar: zij vormen een belangrijk fundament onder een sterke en veerkrachtige samenleving.

We zetten extra formatie in als een verbindende schakel tussen fysiek en sociaal. Met als belangrijke taak de amities voor de toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling en groei zoals verwerkt in de omgevingsvisie een impuls te geven. Waarbij de leefkwaliteit moet worden gewaarborgd.

Sport - Van beleidskeuzes naar uitvoeringsagenda
In 2027 staat de verdere uitvoering van de Sport- en beweegvisie 2023-2033 en het Omgevingsprogramma sport, spelen en bewegen centraal. In de begroting leggen we de nadruk op de bestuurlijk relevante keuzes en prioriteiten: waar inzet nodig is rond het IHP Onderwijs, gebiedsontwikkelingen, onderhoudsniveaus en de ontwikkeling van maatschappelijke voorzieningen. De verdere uitwerking hiervan vindt plaats via de uitvoeringsagenda. Dit krijgt in 2027 onder meer vorm in de start van de uitvoeringsagenda, het verder uitwerken van ontwikkelkaarten voor sportparken, binnensportvoorzieningen, schoolpleinen, speelplekken en beweegroutes, en het voorbereiden van businesscases bij gebiedsontwikkelingen, IHP Onderwijs-casussen en grotere onderhoudsopgaven.
De businesscases voor concrete projecten en de financiële consequenties hiervan komen voor besluitvorming terug bij de raad.
We blijven in Twents verband samenwerken waar dit meerwaarde heeft, bijvoorbeeld rond aangepaste sport, talentontwikkeling, kennisdeling en regionale sport- en beweegvoorzieningen.

Kunst, cultuur en erfgoed

Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur
Met het Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur 2027–2031 geven we richting aan de rol van kunst en cultuur in Hengelo. De inzet verschuift van waarde naar impact: kunst en cultuur hebben betekenis op zichzelf én dragen bij aan ontmoeting, identiteit, talentontwikkeling, leefkwaliteit en de aantrekkelijkheid van stad en wijken. In 2027 werken we programmatisch en opgavegericht verder aan de uitvoering.

We verbinden kunst en cultuur sterker met stedelijke groei, gebiedsontwikkeling, de sociale basis en maatschappelijke voorzieningen. Samenwerking met culturele partners, inwoners, maatschappelijke organisaties en andere beleidsvelden is nodig om zichtbaar bij te dragen aan een leefbare, verbonden en toekomstbestendige stad.

Het landelijke cultuurbestel is in ontwikkeling
Het landelijke cultuurbestel wordt richting 2029 herzien, met aandacht voor langere subsidieperioden, minder administratieve lasten, betere samenwerking tussen overheden en een evenwichtiger spreiding van voorzieningen en rijksmiddelen. Dit raakt Hengelo als regionale cultuurstad en biedt kansen om cultuur sterker te verbinden met maatschappelijke en stedelijke opgaven. In 2027 volgen wij deze ontwikkelingen actief en vertalen we de betekenis naar onze lokale en regionale inzet, onder meer rond meerjarige zekerheid voor culturele partners, versterking van de Twentse culturele infrastructuur en betere aansluiting tussen gemeentelijk, provinciaal en landelijk beleid.

Regionale cultuurstrategie
In 2027 werken we binnen de Cultuurregio Twente verder aan de regionale cultuurstrategie 'Trek in Twente'. Deze verbindt de gezamenlijke inzet van de veertien Twentse gemeenten met de lokale ambities uit 'Van Waarde naar Impact'. Voor Hengelo ligt de nadruk op de positie als regionale cultuurstad, samenwerking met Enschede en Almelo en cultuur als aanjager van stedelijke ontwikkeling, talentontwikkeling en aantrekkingskracht. Ook werken we de verkenning naar een grootschalige concertlocatie verder uit en bepalen we de betekenis daarvan voor Hengelo en Twente.

Doelgerichte ondersteuning en impactgericht subsidiëren
Verenigingen en maatschappelijke organisaties vormen een belangrijk fundament onder de sociale basis van Hengelo. Zij zorgen voor ontmoeting, deelname, talentontwikkeling en verbinding in wijken en buurten. In 2027 bouwen we voort op de tijdelijke compensatie voor subsidieontvangers en richten we de inzet nadrukkelijker op het duurzaam versterken van deze organisaties.

Daarbij verschuift de aandacht van incidentele compensatie naar doelmatige ondersteuning en meer impactgericht subsidiëren. We willen beter sturen op de bijdrage die subsidies leveren aan gemeentelijke doelen, zoals meedoen, gezondheid, ontmoeting, cultuurparticipatie en een sterke sociale basis. Onder het thema vitale verenigingen werken we daarom aan een gerichtere aanpak waarmee verenigingen worden ondersteund om toekomstbestendig, ondernemend en maatschappelijk relevant te blijven.

Erfgoed
Cultureel erfgoed maakt een essentieel onderdeel uit van onze stad. We zetten in op behoud door ontwikkeling, het gaat daarbij niet alleen fysiek om gebouwen, de stedenbouwkundige opzet en/of het landschap, maar ook om de verhalen, de historie en de beleving van erfgoed. Trots op de wederopbouw, het industriële verleden, een prachtig Tuindorp en alle verhalen die daarbij verteld kunnen worden. Kenmerkend voor Hengelo is de grote hoeveelheid erfgoed uit de Wederopbouw. Daarnaast krijgt en verdient de periode Post '65 (1965-1990) niet alleen landelijk, maar ook in Hengelo, steeds meer aandacht. Dit past bij het bepaalde in de Omgevingswet, waarbij gemeenten in het omgevingsplan rekening dienen te houden met het belang en behoud van cultureel erfgoed. Daarom inventariseren en analyseren we het erfgoed, zodat we in het omgevingsplan een toereikend beschermingsregime kunnen opnemen.

Openbaar groen
Natuurherstelverording
Sinds 2024 is de Europese natuurherstelverordening van kracht, met als doel het herstel van ecosystemen en biodiversiteit in de EU. Lidstaten moeten hiervoor nationale herstelplannen opstellen, die richtinggevend worden voor provinciaal en gemeentelijk beleid. Voor gemeenten betekent dit dat natuurherstel nadrukkelijker onderdeel wordt van ruimtelijk en groenbeleid. Voor Hengelo gaan concrete doelen gelden waarvan met name het voorkomen van achteruitgang van groenareaal en boomkroonbedekking in het oog springt. Hoewel de exacte uitwerking in nationale regelgeving nog volgt, is duidelijk dat gemeenten zullen moeten anticiperen in omgevingsvisie, plannen en projecten. De verordening vraagt om een integrale benadering waarin groen, klimaatadaptatie, water en leefkwaliteit sterker met elkaar worden verbonden.

Relevante beleidsnota's

- Sport- en beweegvisie (2023-2033)
- Omgevingsprogramma Sport, Spelen en Bewegen (2040)
- Lokaal Sportakkoord 'Hengelo Inspireert' (2023-2026)
- Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur (2027-2031)
- Uitvoeringsprogramma BKV 2025-2026
- Collectieplan gemeentelijke kunstcollectie 2025-2029
- Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders (2021)
- Lokaal Preventieakkoord (2022)
- Beleidsnota Cultuurhistorisch Erfgoed 2014-2022
- Nota Vrijetijdseconomie 2011-2021
- Horecavisie (2016)
- Vitale coalities (2008)
- Nota Snippergroen (2015)
- Groenplan Hengelo (2015)
- Bomenverordening (2018)
- Een nieuwe focus op preventie (2019)
- Nota Hondenvoorzieningen (2017)
- Klimaatadapatiestrategie (2022)
- Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie (2023)
- Nota Gezondheid (2024)

Verbonden partijen

Gildebor/SWB Midden-Twente
Gildebor draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de sportaccommodaties.

Recreatieschap Twente
Recreatieschap Twente is per 1 januari 2022 opgericht. Het recreatieschap draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de recreatieparken en door het bevorderen van recreatie en toerisme.

Wat willen we bereiken?

5.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

5.1.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en spelen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Percentage volwassenen Hengeloërs (18+) die voldoen aan de beweegrichtlijnen[1]	56,4% (2021) 56,8% (2022)	nieuwe indicator en nieuwe bron	58,1%	58,5%	59,0%	59,4%	59,4%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar (%)	59,4%(2021) 49,3%(2022) 53,2%(2024) 63,8%(2025) 50,2%(2026)	63,8%	60,6%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor jongeren tot 12-18 jaar (%)	38,2%(2021) 20,9%(2022) 22,2%(2024) 40,4%(2025) 22,5% (2026)	40,4%	42,0%	42,0%	42,0%	42,0%	42,0%
Score (0 tot 100) voor de beweegvriendelijke omgeving in Hengelo (opgebouwd uit deelindicatoren recreatief groen en blauw, sport- en speelplekken, sportaccommodaties en nabijheid van voorzieningen)[1]	60 (2020) 70 (2022)	n.n.b.	70	71	72	73	73

1 Beleidsindicator is m.i.v. 2025 aangepast in lijn met de nieuwe sportvisie, waarbij de bron is veranderd in sportenenbewegenincijfers.nl

5.2 Inwoners beleven kunst, cultuur en erfgoed in Hengelo

5.2.1Inwoners en bezoekers waarderen het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor (de diversiteit van) het aanbod van culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,4 (2025) 7,3 (2026)	7,4	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
Het rapportcijfer dat inwoners geven aan de kwaliteit van de culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,4 (2025) 7,5 (2026)	7,4	7,3	7,6	7,6	7,7	7,7
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor het behoud van het cultureel erfgoed van Hengelo, zoals monumenten (cijfer 1-10)	6,4 (2025) 6,4 (2026)	6,4	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0

5.3 Hengelo is aantrekkelijker voor mens, plant en dier met meer en goed onderhouden openbaar groen

5.3.1 Inwoners zijn meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'In mijn buurt is voldoende groen' (%)	72,4% (2025) 66,8% (2026)	72,4%	77,1%	77,1%	77,1%	77,1%	77,1%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Perken, plantsoenen en parken in mijn buurt zijn goed onderhouden' (%)	60,1% (2025) 56,2% (2026)	60,1%	63,7%	63,7%	63,7%	63,7%	63,7%
Percentage openbaar groen ten opzichte van de totale openbare ruimte (%)	51,3% (2021)	50,7%	51,2%	51,2%	51,2%	51,2%	51,2%

5.3.2 Hengelo kent meer biodiversiteit in de openbare ruimte

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Oppervlakte extensief beheerde bermen en graslanden (hectare)	220	214	236	236	236	236	236

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2027?

5.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

- Per 1 januari 2027 is de herinrichting van de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen operationeel, met een bredere inzet van Hengelo Sport op sport- en beweegparticipatie, gebiedsgericht werken, verenigingsondersteuning en verbinding met onderwijs, welzijn en gezondheid.
- De vind- en zichtbaarheid van Hengelo Sport en het totale sport-, speel- en beweegaanbod wordt verder verbreed, onder andere via een digitaal platform, betere informatievoorziening en een meer gebiedsgerichte inzet naast het aanbod in het primair onderwijs.
- We starten met de uitvoering van de Uitvoeringsagenda sport, spelen en bewegen 2026-2028, waarbij de eerste prioriteiten worden uitgewerkt in projectkaarten, planning, besluitpunten en een koppeling met de P en C-cyclus.
- We actualiseren en verdiepen de analyse van de sport-, speel- en beweeginfrastructuur. Daarmee ontstaat een beter onderbouwde basis voor keuzes over spreiding, bereikbaarheid, gebruik, onderhoud, maatschappelijke waarde en toekomstige investeringen.
- We werken de ontwikkelkaart voor sportparken, binnensportvoorzieningen, schoolpleinen, speelplekken en beweegroutes verder uit als ruimtelijk en programmatisch hulpmiddel voor gebiedsontwikkeling, IHP Onderwijs en onderhoudsopgaven.
- We nemen gymlokalen en schoolpleinen vanaf de start integraal mee in programma's van eisen, ontwerpkeuzes en investeringsafwegingen bij IHP Onderwijs-casussen voor toekomstbestendig sporten, spelen, bewegen, onderwijs en wijkgebruik.
- We rekenen scenario's door voor beheer, onderhoud, renovatie en vervanging van sport-, speel- en beweegvoorzieningen en verbinden deze aan de P&C-cyclus, zodat besluitvorming over prioriteiten en middelen transparanter en financieel beter voorspelbaar wordt.
- We bereiden businesscases voor wanneer één van de drie prioriteiten uit het Omgevingsprogramma zich voordoet: een IHP Onderwijs-casus, een gebiedsontwikkeling of een onderhoudsniveau dat om actie vraagt.
- We benutten het FBK-stadion en sportpark Veldwijk sterker als multifunctionele plek voor sport, bewegen, ontmoeting, talentontwikkeling, evenementen en maatschappelijke samenwerking.
- We evalueren en verbeteren het nieuwe zwemonderwijssysteem en gebruiken de resultaten om het aanbod van zwemonderwijs, recreatie, sport, ontmoeting en doelgroepenactiviteiten verder te versterken.
- We versterken monitoring en datagedreven werken, zodat sport- en beweegdeelname, gebruik van voorzieningen, gebiedsgerichte behoeften en maatschappelijke effecten beter gevolgd en benut worden voor uitvoering, bijsturing en verantwoording.

5.2 Inwoners beleven kunst, cultuur en erfgoed in Hengelo

- In 2027 starten we met de uitvoering van het Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur 2027–2031. Daarbij werken we de beweging van waarde naar impact verder uit: kunst en cultuur worden gerichter verbonden aan ontmoeting, talentontwikkeling, identiteit, leefkwaliteit, gebiedsontwikkeling en de sociale basis.
- De gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen vraagt om een duidelijke gemeentelijke invulling van de zorgplicht voor een volwaardige bibliotheekvoorziening. In 2027 stellen we samen met Bibliotheek Twente en de gemeenten Hof van Twente en Oldenzaal het meerjarenbeleidsplan op dat uiterlijk 1 januari 2028 aan de provincie wordt aangeboden.
- De ontwikkeling naar streekomroepen vraagt om verdere professionalisering van de lokale publieke omroep. 1Twente Hengelo werkt samen met Almelo en Enschede aan een toekomstbestendige streekorganisatie. 2027 is het laatste jaar waarin de gemeente Hengelo de lokale omroep financiert. Vanaf 2028 verschuift de financiering naar het Rijk. In 2027 bereiden we deze overgang samen met 1Twente

voor. We stellen nog een keer extra middelen beschikbaar ter overbrugging (25-FP-5.2) en maken afspraken over de afronding van de gemeentelijke financiering, de inrichting van de streekorganisatie en de aansluiting op het nieuwe landelijke stelsel. De gemeente blijft betrokken vanuit haar wettelijke adviesrol.

- Museum Hengelo heeft zijn positie in het kunst-, cultuur- en erfgoedveld onderzocht. In 2027 bepaalt het museum in samenspraak met de gemeente en partners wat de uitkomsten betekenen voor de toekomstige rol, profilering en bijdrage van het museum aan de culturele infrastructuur, het erfgoedveld en brede maatschappelijke impact.
- Voor Studio15 richten we een vervolgonderzoek in om de maatschappelijke impact in het sociaal domein beter te onderbouwen. De uitkomsten gebruiken we voor een integrale afweging over de toekomstige positie en financiering van deze voorziening binnen de sociale en culturele infrastructuur van Hengelo. Daarbij leggen we de verbinding met het voorgestelde vervolgbudget voor 2027 en 2028 en bewaken we de aansluiting met de besluitvorming in de Zomerbrief.
- We integreren de digitale ontsluiting van de gemeentelijke kunstcollectie in een digitaal platform voor beeldende kunst. Daarmee vergroten we de zichtbaarheid, toegankelijkheid en maatschappelijke waarde van het gemeentelijk kunst bezit.
- In 2027 komen we met een voorstel voor de toekomstige omgang met de subsidieregeling Broedplaatsen. Daarbij betrekken we de bijdrage van creatieve makersplekken aan talentontwikkeling, culturele dynamiek, maatschappelijke opgaven en de kwaliteit van de leefomgeving. Ook bepalen we hoe Broedplaats OOGST zich verhoudt tot deze regeling en welke positionering passend is binnen het Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur, de KMS-gebiedsontwikkeling en de bredere ontwikkeling van culturele en maatschappelijke voorzieningen in Hengelo.
- We hernieuwen de afspraken met stichting SWWK over atelierverhuur voor kunstenaars in Hengelo. Dit doen we in samenhang met het Uitvoeringsprogramma Beeldende Kunst en Vormgeving 2025/2026, de kostprijsdekkende huur en de doorontwikkeling van de stichting onder een nieuw bestuur.
- Ook onder de nieuwe regeling Combinatiefunctionarissen zetten we vanaf 2027 cultuurfunctionarissen in die het culturele veld verbinden met onderwijs, jeugd, wijken en maatschappelijke partners. Daarmee versterken we cultuureducatie, cultuurparticipatie en de bijdrage van kunst en cultuur aan de sociale basis.
- We zetten de inzet van de cultuurmakelaar in 2027 en 2028 voort met incidentele middelen. Tegelijk wegen we de structurele borging van deze functie integraal af binnen het Omgevingsprogramma Kunst en Cultuur, de regeling Combinatiefunctionarissen en andere beleidsvelden in het sociaal domein, waaronder de opdracht om de sociale basis te versterken.
- Op basis van de evaluatie in 2025 stellen we voor 2026 en 2027 POK-middelen beschikbaar voor de voortzetting van het sociaaljuridisch spreekuur bij Bibliotheek Twente. Het loket is een vindplaats voor inwoners met sociaaljuridische vragen en verwijzingen. We onderzoeken of en zo ja hoe het spreekuur na 2027 een vervolg kan krijgen.
- We voeren het Omgevingsprogramma erfgoed uit, waarover in 2026 besluitvorming plaatsvindt.
- Wij gebruiken de financiële bijdrage uit het programma Erfgoed & overheid en zetten actiever in op het behoud van het wederopbouwerfgoed in de binnenstad en Klein Driene.
- We stellen omgevingsplanregels op voor cultureel erfgoed en geven daarbij verder uitvoering aan de implementatie van de Omgevingswet.
- We zetten informatie over ons erfgoed in het landelijke erfgoedregister, zodat deze informatie voor iedereen goed te vinden is.

5.3 Hengelo is aantrekkelijker voor mens, plant en dier met meer en goed onderhouden openbaar groen

- In 2026 is het veldonderzoek voor het Soortenmanagementplan (SMP) Hengelo uitgevoerd (o.a. vleermuizen, huismussen, gierzwaluwen). In het najaar van 2026 is dit gereed, waarna we een natuurvergunning bij de Provincie Overijssel aanvragen voor vrijwel alle projecten met betrekking tot isolatie, renovatie, herontwikkeling en infraprojecten binnen de bebouwde kom van Hengelo en Beckum. Deze vergunning verwachten we in de loop van 2027. Hiervan kunnen de gemeente, bouwbedrijven, woningstichting maar ook particulieren de vruchten plukken. De lange onderzoekstijden en vertragende procedures zijn dan vrijwel verleden tijd. 2027 zal in het teken staan van implementatie van het SMP in gemeentelijke werkprocessen en procedures. Ook worden de betreffende dierpopulaties blijvend gemonitord.
- In 2026 is de Groene Koers Hengelo opgesteld. Dit ambtelijk document beschrijft de waarden en kansen voor gemeentelijk (en particulier) groen. Het gaat dan om thema's als biodiversiteit, klimaatadaptatie, leefbaarheid, ecologie, gezondheid, economie en duurzaamheid.

- Er zijn steeds meer uitdagingen rondom klimaatadaptatie en biodiversiteit etc. Er komen steeds vaker hevige regenbuien voor. Ook wordt het droger en heter. Om goed voorbereid te zijn op het veranderende klimaat, is het belangrijk om te kiezen voor robuuste oplossingen in de openbare ruimte om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Door te investeren in maatregelen op de meest kwetsbare locaties, beperken we de risico's op wateroverlast. Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress. Het zorgt daarnaast voor het verhogen van de biodiversiteit. Met de komst van de Europese Natuurherstelwet groeit ook de noodzaak om biodiversiteit structureel mee te nemen in beleid, inrichting en beheer van de openbare ruimte.

Wat blijven we doen?

Sporten, bewegen en/of spelen

- Uitvoering blijven geven aan de Sport- en Beweegvisie 2023-2033, met als uitgangspunt dat sporten en bewegen voor iedere Hengeloër bereikbaar, toegankelijk en passend is, ongeacht leeftijd, achtergrond, beperking, financiële situatie of sportniveau.
- Sport, spelen en bewegen blijven inzetten als basis voor maatschappelijke kracht: gezondheid, preventie, ontmoeting, inclusie, talentontwikkeling, sociale veiligheid en een sterke sociale basis.
- Hengelo Sport en partners, waaronder Wijkracht Hengelo, onderwijs, sport- en beweegaanbieders, zorg en welzijn, blijven inzetten om inwoners te stimuleren tot structureel sporten, spelen en bewegen op school, in de wijk, bij verenigingen en in de openbare ruimte.
- We blijven inzetten op combinatiefunctionarissen om sport en bewegen te verbinden aan gezondheid, preventie en kansengelijkheid.
- Blijven werken aan een toekomstbestendige sport-, speel- en beweeginfrastructuur door voorzieningen veilig, schoon, toegankelijk, inclusief, duurzaam en multifunctioneel in te richten en te beheren.
- Het Omgevingsprogramma sport, spelen en bewegen blijven gebruiken als richtinggevend kader voor gebiedsontwikkelingen, IHP Onderwijs-casussen en onderhouds- of vervangingsopgaven, zodat keuzes integraal, transparant en onderbouwd worden gemaakt.
- Sportparken, binnensportvoorzieningen, schoolpleinen, speelplekken, beweegroutes en openbare beweegruimte blijven benaderen als samenhangend netwerk van plekken waar inwoners kunnen sporten, spelen, bewegen en elkaar ontmoeten.
- Bij nieuwe ontwikkelingen en investeringen blijven sturen op maatschappelijke meerwaarde, efficiënt ruimtegebruik, spreiding, bereikbaarheid, multifunctionaliteit, duurzaamheid en financiële haalbaarheid via businesscases en de P en C-Cyclus.
- Blijven samenwerken met Twentse gemeenten en regionale partners aan inclusieve sportdeelname, talentontwikkeling, aangepaste sport, betaalbare en bereikbare accommodaties en aansprekende sport- en beweegevenementen.
- Sportverenigingen en sport- en beweegaanbieders blijven ondersteunen bij vitaliteit, deskundigheidsbevordering, veilig sportklimaat, verduurzaming, toegankelijkheid en deelname van specifieke doelgroepen.
- Data, monitoring en evaluatie blijven gebruiken om inzicht te houden in sport- en beweegdeelname, benutting van voorzieningen, gebiedsgerichte behoeften, onderhoudsniveaus en toekomstige investeringsopgaven.
- Blijven ontwikkelen naar een optimale en efficiënte manier van het aanbieden van zwemwater en zwemlessen op elk niveau, mede als leer- en werkbedrijf voor Hengelose scholieren en inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt.

Kunst, cultuur en erfgoed

- Wij subsidiëren culturele kernvoorzieningen en aanvullende culturele instellingen en sturen daarbij nadrukkelijker op artistiek-inhoudelijke kwaliteit, maatschappelijke betekenis, bereik en bijdrage aan de opgaven van de stad.
- Oyfo ontwikkelt zich verder als robuuste culturele kernvoorziening. Na het indienen van een sluitende meerjarenbegroting ligt de nadruk in 2027 op inhoudelijke doorontwikkeling, versterking van de organisatie en een herkenbare bijdrage aan de strategische opgaven van de stad.

- Wij blijven de lokale publieke omroep ondersteunen bij haar publieke functie voor onafhankelijke informatievoorziening, lokale journalistiek en verbondenheid in de stad. De verdere professionalisering en ontwikkeling naar een streekomroep werken we uit onder 'Wat gaan we in 2027 anders doen?'.
- Wij subsidiëren amateurkunstverenigingen en kleinere organisaties voor beeldende kunst, cultureel erfgoed, podiumkunst en herdenkingen. Daarmee versterken we cultuurparticipatie, ontmoeting, identiteit en de zichtbaarheid van kunst en erfgoed in de stad.
- Wij blijven uitvoering geven aan beeldende kunst en vormgeving, waaronder atelierbeleid, broedplaatsen, programmering en digitale zichtbaarheid. In 2027 bepalen we hoe het uitvoeringsprogramma na 2026 wordt herijkt en verbonden blijft met talentontwikkeling, ruimte voor makers en gebiedsontwikkeling.
- Wij blijven een gevarieerde programmering voor beeldende kunst in het kunstpodium aan Markt 8 ondersteunen en verbinden deze inzet waar mogelijk met makers, publiek, onderwijs en stedelijke ontwikkeling.
- Wij blijven inzetten op Cultuureducatie met Kwaliteit onder de naam CultuurwijsHengelo. Via het verlengde convenant 2025–2028 en de gezamenlijke financiering van gemeente, provincie, schoolbesturen en het Fonds voor Cultuurparticipatie blijft kunst en cultuur onderdeel van het onderwijsprogramma in het primair en speciaal onderwijs.
- Wij blijven uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2023–2028 en werken mee aan de strategie vanaf 2029. Daarmee versterken we de regionale culturele infrastructuur, samenwerking en talentontwikkeling, waaronder de verkenning naar een grootschalige concertlocatie in Twente.
- Wij werken samen met Hengelo Promotie en culturele partners om het kunst- en cultuuraanbod beter zichtbaar en toegankelijk te maken, zodat meer inwoners het aanbod kennen, bezoeken en eraan deelnemen.
- Wij stimuleren samenwerking tussen amateurkunst, professionele instellingen, onderwijs, wijken en maatschappelijke partners, zodat kunst en cultuur sterker bijdragen aan ontmoeting, talentontwikkeling en een sterke sociale basis.
- Wij behouden incidentele subsidieregelingen voor amateurkunstinitiatieven en professionele beeldende kunst en benutten deze meer gericht voor initiatieven met zichtbare maatschappelijke en culturele impact.
- Wij blijven het gemeentelijk kunstbezit beheren, onderhouden en ontsluiten op basis van het Collectieplan 2025–2029, met aandacht voor zichtbaarheid, toegankelijkheid en publieke waarde.
- Wij blijven cultuurfunctionarissen inzetten om cultuurparticipatie, cultuureducatie en verbinding met jeugd, onderwijs, wijken en maatschappelijke partners te versterken. De nieuwe regeling vanaf 2027 wordt uitgewerkt onder 'Wat gaan we in 2027 anders doen?'.
- Wij blijven, in samenhang met het sociaal domein, inzetten op culturele en creatieve voorzieningen die bijdragen aan de sociale basis voor jeugdigen. Voor Studio15 wordt de toekomstige positie betrokken bij de integrale afweging zoals benoemd onder 'Wat gaan we in 2027 anders doen?'.
- We blijven inwoners en ondernemers stimuleren hun erfgoed te behouden en te ontwikkelen. Wij begeleiden en adviseren eigenaren op het gebied van restauratie, onderhoud en energiezuinigheid en subsidiëren kwalitatief goede verbouwingen. We passen onder meer de stimuleringsregeling Hart van Zuid en de Puienregeling toe.
- Wij stimuleren het gesprek tussen onze erfgoedpartners en belangengroepen, en tussen Twentse gemeenten en ketenpartners.
- Wij initiëren projecten op het gebied van erfgoed en brengen die in de uitvoering.

Openbaar groen en biodiversiteit

- In 2020 is een start gemaakt met het project Van Grijs naar Groen. In 2025 zijn in de laatste wijken (Buitengebied en Binnenstad) het project van Grijs naar Groen opgestart. Bij het vergroenen van de wijk krijgen de inwoners een belangrijke rol bij het bepalen waar en hoe de vergroening wordt uitgevoerd. Daartoe kunnen zij ideeën indienen die gezamenlijk worden uitgewerkt. In 2027 worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd en is het project afgerond.
- Wij maken de stedelijke omgeving steeds aantrekkelijker door nog meer groen en water toe te voegen. Wij willen maatregelen voor extra groen en water in de stad combineren om wateroverlast, droogte en hittestress terug te dringen.
- Vanaf 2020 is extra geld beschikbaar gesteld om te investeren in de vervanging van plantmaterialen, die het einde van hun levensduur hebben bereikt. Meer groen is een belangrijk thema. Behoud van bestaand groen is echter van minstens zo groot belang.
- Wij streven ernaar om water in ons gebied zo lang mogelijk vast te houden, zowel boven- als ondergronds.

- Gildebor blijft de stad onderhouden conform het afgesproken onderhoudsniveau.
- Wij zetten ons in voor prettig wonen, werken, leven en ontmoeten in de stad. Dit doen we door te zorgen voor voldoende, gevarieerd en goed onderhouden openbaar groen. Daarbij houden wij rekening met de verschillende gebruiks- en natuurfuncties en met klimaatontwikkelingen.
- Twee maal per jaar overleggen wij met onze externe groenpartners tijdens de Groene Tafel. Het doel is om elkaar te informeren over actualiteiten op het gebied van groen in Hengelo. Ook delen wij kennis en informatie en werken we aan gezamenlijke groenprojecten en/of -activiteiten in Hengelo.
- De externe groenpartners hebben een adviserende rol bij zware ingrepen in de hoofdgroenstructuur.
- Samen met onze externe groenpartners stimuleren wij bewoners om tuinen groener te maken en te houden. We zijn hiervoor aangesloten bij de landelijke campagne van de Stichting Steenbreek.
- De kinderboerderij geeft bezoekers de mogelijkheid om te ontspannen, te recreëren en in contact te komen met dieren en planten.
- We subsidiëren recreatieparken in regionaal verband.
- Wij blijven regionaal en landelijk afstemmen en verder samenwerken op het gebied van de aanpak van de eikenprocessierups. Door de combinatie van preventief behandelen (nematoden), goede voorlichting en communicatie én het inzetten op het verhogen van de biodiversiteit (b.v. door extensief maaien) is de overlast de afgelopen jaren sterk gedaald. Dit succes willen we komende jaren blijven voortzetten, waarbij we in blijven spelen op landelijke en regionale ontwikkelingen.
- Wij blijven actief bijdragen aan de verbetering van de leefomstandigheden van bijen en andere bestuivende insecten, zoals onder andere afgesproken in het Bijenconvenant.
- Wij blijven streven naar meer biodiversiteit, onder andere door de overgang naar extensief en ecologisch beheer van bermen en graslanden en door variatie in de soortkeuze van bomen en beplantingen.
- Wij blijven maatregelen nemen om water langer vast te houden in het gebied, onder andere door afkoppelen, aanleg van wadi's en bergingsvijvers, meer ruimte voor de beken en het stimuleren van de vergroening van tuinen en groene daken.
- Wij zorgen voor uitdagende, veilige, inclusieve en goed onderhouden speel-, sport-, beweeg- en ontmoetingsplekken die aansluiten bij de behoeften van verschillende leeftijds- en doelgroepen in wijken en speelbuurten.
- Wij zorgen voor een gevarieerd aanbod van sport-, speel- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte, waarbij ontmoeten, gezondheid, toegankelijkheid en multifunctioneel gebruik centraal staan. Daarbij bieden wij ruimte aan zowel traditionele als nieuwe en alternatieve beweegvormen, zoals calisthenics, urban sports en beweegroutes.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2025	Saldo begroting 2026	Lasten begroting 2027	Baten begroting 2027	Saldo begroting 2027	Verschil 2027 - 2026
5.1 Sportbeleid en activering	-370	-373	393	9	-384	-11
5.2 Sportaccommodaties	-5.501	-5.232	12.053	6.798	-5.255	-23
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-6.776	-7.820	9.124	1.903	-7.221	599
5.4 Musea	-514	-480	499	-	-499	-19
5.5 Cultureel erfgoed	-528	-612	571	-	-571	41
5.6 Media	-3.751	-3.882	3.789	-	-3.789	93
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-8.436	-9.831	10.083	119	-9.965	-134
Totaal 5 Sport, cultuur en recreatie	**-25.876**	**-28.231**	**36.512**	**8.828**	**-27.683**	**547**

Taakveld	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029	Saldo begroting 2030
5.1 Sportbeleid en activering	-384	-384	-384	-383
5.2 Sportaccommodaties	-5.255	-5.393	-5.525	-5.618
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-7.221	-7.008	-6.795	-6.832
5.4 Musea	-499	-499	-499	-499
5.5 Cultureel erfgoed	-571	-485	-452	-452
5.6 Media	-3.789	-3.486	-3.486	-3.486
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-9.965	-10.215	-10.280	-10.300
Totaal 5 Sport, cultuur en recreatie	**-27.683**	**-27.471**	**-27.422**	**-27.571**

Financiële toelichting

5.1 Sportbeleid en activering (€ 11.000 nadeel)
Dit taakveld bevat géén significante verschillen.

5.2 Sportaccommodaties (€ 23.000 nadeel)
Dit taakveld bevat géén significante verschillen.

Meerjarig perspectief
Als gevolg van de oplevering van de nieuwbouw en renovatie van de Voetbalacademie, evenals de geplande renovaties van diverse sporthallen, bijvoorbeeld sportvoorziening het FBK-stadion, nemen de kapitaallasten de komende jaren toe. Deze investeringen leiden vanaf 2027 tot hogere kapitaallasten, waardoor binnen dit programma sprake is van een structureel financieel nadeel.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (€ 599.000 voordeel)

- *Regeling Impuls Vitale Organisaties*:In 2026 is een eenmalige uitgave van € 781.000 begroot voor de Regeling Impuls Vitale Organisaties. Door een landelijke wijziging in de systematiek van subsidie-indexering kwam incidenteel extra budget beschikbaar. Het college heeft deze middelen ingezet ter ondersteuning van circa 110 maatschappelijk gesubsidieerde organisaties in Hengelo, met als doel hun continuïteit, vitaliteit en toekomstbestendigheid te versterken. Doordat de voor deze regeling beschikbare middelen incidenteel van aard waren, ontstaat in de vergelijking tussen de begrotingen 2026 en 2027 een incidenteel voordeel van € 781.000.
- *Oyfo*: Oyfo voldoet aan de voorwaarden zoals opgenomen in de Zomernota 2025-2029 voor de beschikbaarstelling van de financiële impuls van € 125.000 per jaar in 2026 en 2027. De bijdragen voor 2026 en 2027 worden verstrekt als incidentele middelen en hebben daarmee geen structureel karakter.
- *Broedplaatsen:* De subsidieregeling Broedplaatsen loopt tot en met 2026. De incidentele uitgaven die zijn begroot in 2026, vervallen vanaf 2027.
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door subsidie- en prijsindexaties.

5.4 Musea (€ 19.000 nadeel)
Geen analyse i.v.m. gering verschil.

5.5 Cultureel Erfgoed (€ 41.000 voordeel)
Geen analyse i.v.m. gering verschil.

Meerjarig perspectief
Het Stimuleringsfonds industrieel erfgoed Hart van Zuid loopt tot en met 2028. De verwachting is dat de meeste uitgaven in de eerdere jaren plaatsvinden en dat in 2028 juist sprake zal zijn van relatief lage bestedingen. Dit verklaart waarom het begrote bedrag in 2028 lager ligt dan in 2027.

5.6 Media (€ 93.000 voordeel)

- *Bibliotheek Twente Hengelo*: De regeling voor openbare bibliotheken is tijdelijk en loopt tot en met 2026. In 2026 wordt hiervoor € 245.000 aan lasten geraamd. Vanaf 2027 zijn er geen uitgaven meer voorzien, wat leidt tot een structureel voordeel vanaf dat jaar. Door indexering van de exploitatiesubsidie voor Bibliotheek Hengelo ontstaat er vanaf 2027 een structureel nadeel van € 137.000 op de lasten.
- *Lokale Omroep 1Twente Hengelo - overbrugging 2027*: De omvorming van de huidige wetgeving van de lokale omroep tot de wetgeving voor de streekomroep zal in werking treden op 1 januari 2028. In de huidige begroting zijn tot en met 2027 middelen begroot om de lokale omroep 1Twente Hengelo te ondersteunen in de omvorming van de lokale omroep naar de streekomroep. Dit maakt dat voor 2027 een incidentele extra bijdrage is begroot van € 183.000, welke vanaf 2028 niet meer begroot is.
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door subsidie- en prijsindexaties.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 134.000 nadeel)
Dit saldo is opgebouwd uit de volgende positieve en negatieve budgetafwijkingen:

- Uitbestede werken en exploitatielasten (voordeel € 365.000): Incidentele lasten uit 2026 vervallen in 2027 (o.a. Soortenmanagementplan, Spelen en Nazorg Groen). Dit voordeel wordt deels geneutraliseerd door uitzetting van bestaande budgetten (areaaluitbreiding en indexatie).
- Personele inzet (nadeel € 96.000): Een stijging in de personele inzet, omdat diverse ontwikkelingen op dit onderwerp extra uren vragen.
- Subsidie-inkomsten (nadeel € 407.000): Het wegvallen van de eenmalige subsidie die voor het jaar 2026 is begroot (Soortenmanagementplan 26-FP-5.6).
- Overige verschillen zijn met name het saldo van hogere kapitaallasten en een verhoogde doorberekening van lasten naar het taakveld Riolering.

Meerjarig perspectief
De komende jaren stijgen de kapitaallasten van € 237.000 in 2027 tot € 423.000 in 2031. Deze stijging vloeit voort uit al eerder vastgestelde beleidsvoornemens. Relevante projecten in dit kader zijn onder andere Van Grijs naar Groen (25-NB-5.4), Vergroening Vuurdoornplein (25-FP-5.11), Extra vergroening koppelkansen (25-FP-5.11) en diverse reguliere kredieten binnen Groen en Spelen.
Tevens wordt gewerkt aan de voorbereiding van de herontwikkeling van de Kinderboerderij en de entree van het Weusthagpark. De uitvoering van deze herontwikkeling start naar verwachting in 2027. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten (afschrijvingen) komen vanaf 2028 ten laste van de begroting en leiden vanaf dat jaar tot een nadeel. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de Zomernota, onderdelen 24-NB-5.5A en 24-NB-5.5B.

Risico's

We willen dat sport, cultuur en recreatie voor inwoners van Hengelo toegankelijk, betaalbaar en toekomstbestendig blijven. Tegelijk brengen maatschappelijke ontwikkelingen, financiële druk en onzekerheden in rijksbeleid risico's met zich mee voor de beschikbaarheid en kwaliteit van voorzieningen en activiteiten. Sport en cultuur worden bovendien steeds vaker ingezet als middel voor bredere maatschappelijke doelen, terwijl de praktijk daar nog niet altijd op aansluit.

Verenigingsleven onder druk
Door individualisering en de verschuiving naar flexibelere en individuele sport- en vrijetijdsvormen staan verenigingen onder druk en nemen ledenaantallen bij een deel van de verenigingen af. Tegelijk stijgen de lasten voor beheer en onderhoud van accommodaties, waardoor de betaalbaarheid onder druk komt te staan.
Daarnaast neemt ook de beschikbaarheid van vrijwilligers af, terwijl verenigingen in hoge mate afhankelijk zijn van hun inzet voor bestuur, organisatie en uitvoering van activiteiten.
Hoewel verenigingen een belangrijke rol spelen in de sociale basis van Hengelo, staan zij hierdoor steeds vaker onder druk. De gemeente brengt dit onder andere in beeld via het project vitale verenigingen en zet gericht in op ondersteuning. De gemeente werkt aan het versterken van de vitaliteit van verenigingen, maar onderkent dat deze inzet het structurele karakter van deze ontwikkelingen – zowel in ledenontwikkeling als vrijwilligersinzet – niet volledig kan wegnemen.

Financiële druk op sportaccommodaties
De beperkte investeringsruimte en stijgende onderhoudskosten van sportaccommodaties vormen een risico. De stijgende kosten voor onderhoud kunnen niet volledig worden doorberekend, terwijl de behoefte aan multifunctionele accommodaties die inspelen op veranderende sportbehoeften toeneemt. Zonder voldoende financiële ruimte bestaat het risico op achterstallig onderhoud en een afname van de kwaliteit van voorzieningen.
Daarnaast is er nog onduidelijkheid over hoe de btw op sportgerelateerde kosten in de toekomst wordt gecompenseerd. Als gemeenten vanaf 2027 onvoldoende worden gecompenseerd, ontstaat mogelijk extra druk op het sportbudget. Dit kan ten koste gaan van investeringen in sportaccommodaties en van de ondersteuning aan verenigingen.

Financiële kwetsbaarheid van culturele instellingen
De gemeente ondersteunt verschillende culturele instellingen die bijdragen aan sociale samenhang, culturele diversiteit en educatie door middel van subsidie. Een deel van deze instellingen is financieel kwetsbaar en afhankelijk van publieke middelen. Teruglopende inkomsten of financiële tegenvallers kunnen direct effect hebben op het activiteitenaanbod. Dit vergroot het risico op verschraling van het culturele aanbod, zeker wanneer binnen de beschikbare middelen keuzes noodzakelijk zijn. In dat geval ontstaat het risico dat niet alle activiteiten structureel in stand kunnen worden gehouden en dat prioritering nodig is, mede in relatie tot andere gemeentelijke opgaven.

Druk op de sociale basis en uitvoerbaarheid van ambities
De gemeente zet in op sport en cultuur als onderdeel van de sociale basis, terwijl maatschappelijke trends zoals individualisering deze basis juist onder druk zetten. Dit maakt het lastiger om via deze voorzieningen maatschappelijke doelen te realiseren.
Daarbij zijn sport- en culturele activiteiten in belangrijke mate afhankelijk van de inzet van vrijwilligers. De beschikbaarheid en belastbaarheid van vrijwilligers staat echter onder druk, wat gevolgen kan hebben voor de organisatiekracht en continuïteit van activiteiten. Dit vergroot het risico dat het aanbod minder robuust wordt en minder goed aansluit op de ambities van de gemeente.
Tegelijk kost de beoogde verandering in rol en werkwijze tijd, waarbij meer wordt gevraagd van inwoners, verenigingen en partners. Dit brengt het risico met zich mee dat ambities en uitvoeringspraktijk tijdelijk uiteenlopen.

Klimaatverandering, natuurherstelwet en ruimtelijke keuzes
De gevolgen van klimaatverandering, zoals hittestress, wateroverlast, afname van biodiversiteit en schade aan het openbare grroen, vragen om ruimtelijke maatregelen. Tegelijk is de beschikbare ruimte beperkt, zeker in combinatie met woningbouwopgaven. Dit vraagt om nauwkeurige overwegingen van ruimtelijke functies. Daarbij kunnen spanningen ontstaan tussen uiteenlopende opgaven, wat kan leiden tot aanvullende kosten voor beheer en herstel. Bovendien brengen deze ontwikkelingen niet alleen financiële, maar ook gezondheidsrisico's voor inwoners met zich mee. De uitvoering van de natuurherstelwet brengt kosten met zich mee en vraagt extra capaciteit. De natuurherstelwet eist om de hoeveelheid groen te herstellen door onder andere extra bomen toe te voegen aan het huidige areaal.

5.2.6 Sociaal domein

Aanspreekpunt bestuurlijk	Burgemeester Schelberg, wethouders Traag, Warrink, Brand, Boers en Pen
Aanspreekpunt ambtelijk	T. Lantink, E. van Spall, F. Braakhuis en J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2027?

In Hengelo staat de mens centraal. We bouwen voort op een sterke sociale basis waarin inwoners zoveel mogelijk zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving en ondersteuning dichtbij beschikbaar is wanneer dat nodig is. Samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en vrijwilligers versterken we de kracht van wijken en buurten. Zo dragen we bij aan een gezonde, inclusieve en veerkrachtige gemeenschap.

Samenlevingsvisie
De gemeente Hengelo werkt naast de omgevingsvisie (gericht op de fysieke leefomgeving) aan één integrale visie op de samenleving die complementair is aan de omgevingsvisie. Een visie over ontwikkelingen en opgaven voor sociale, culturele en maatschappelijke onderwerpen. Wij bouwen voort op en blijven koersvast in de veranderopgave sociaal domein, met normaliseren, preventie, gebiedsgericht werken en zakelijk partnerschap als uitgangspunt.
Daarbij werken wij gemeentebreed naar een meer uniforme werkwijze en meer eenduidig gebruik van instrumenten (in lijn met de Omgevingswet). Dat wil zeggen dat wij de samenlevingsvisie (die gaat over het 'wat') op termijn uitwerken in verschillende samenlevingsprogramma's (die gaan over de 'hoe'). En daar waar nodig worden regels vastgelegd in verordeningen en worden bestaande verordeningen verbonden met de visie en de programma's. De samenlevingsvisie zullen wij in 2027 ter vaststelling aanbieden aan de gemeenteraad. De visie vervangt verschillende (niet altijd samenhangende) visiedocumenten.

Veranderopgave sociaal domein
De veranderopgave sociaal domein is integraal onderdeel van de beleidsprogramma's. Wij verantwoorden de verschillende onderdelen van de veranderopgave - inhoudelijk en financieel - bij de betreffende programma's en doelstellingen. Want de veranderingen zijn nog volop bezig. Wel zullen wij kijken of en hoe de factsheet kan worden opgenomen in de P en C documenten. Waarbij het de vraag is in hoeverre dit samenhangt met de op handen zijnde herijking door de gemeenteraad van de doelen en indicatoren in, op zijn vroegst, de volgende Beleidsbegroting.

Gebiedsgericht werken
In 2027 bouwen wij verder aan sterke, leefbare wijken door samen met inwoners, partners en ondernemers te werken aan opgaven die in de wijk spelen. De wijkaanpakken Noord en Groot Driene vormen daarbij een belangrijke basis.
Gebiedsgericht werken is vanaf 2027 structureel onderdeel van de gemeentelijke werkwijze. Hierdoor kunnen signalen, initiatieven en ontwikkelingen uit de wijk beter worden verbonden met beleid, uitvoering en gebiedsontwikkelingen. Er wordt gewerkt aan integrale oplossingen. Ook krijgt het wijkwethouderschap een rol in de verbinding tussen wijk, bestuur en organisatie. Hierdoor zijn bestuurders zichtbaarder aanwezig in de wijk en ontstaat een directere verbinding tussen wat er leeft in de wijk en de keuzes die de gemeente maakt.

Verankeren sociale basis
Zoals afgesproken in het coalitieprogramma zetten wij ons in voor een sterke sociale basis, waarin iedereen mee kan doen en bijdraagt naar vermogen. Wij investeren in (toegankelijke) voorzieningen in de wijk, dichtbij inwoners. Wij zorgen dat deze aansluiten op bestaande netwerken én maken het toegankelijk. Want een goed netwerk in de wijk voorkomt veel problemen en zorgt in meerdere opzichten voor een vergrote weerbaarheid. Zo verankeren wij de sociale basis. Het uitgangspunt daarbij is dat inwoners in eerste instantie naar elkaar omkijken. De voorzieningen in de wijk zijn aanvullend, met lichte, preventieve ondersteuning. Als dat niet voldoende is, volgt basisondersteuning of – als dat nodig is – maatwerk. Deze aanpak sluit aan bij landelijke en regionale ontwikkelingen, zoals het Houdbaarheidsonderzoek Wmo, de Hervormingsagenda Jeugd, het Convenant Lokale Teams en het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord en Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg. Daarin verschuift de nadruk steeds meer naar preventie, normaliseren en ondersteuning in de directe leefomgeving. Met aandacht voor de druk op mantelzorgers en vrijwilligers. De sociale basis speelt een sleutelrol: als vangnet, als versterker van zelf- en samenredzaamheid en als

alternatief voor zwaardere zorg. Daarom zet Hengelo in op het verankeren van een sterke en herkenbare sociale basis in de wijken.

Doorontwikkeling basisondersteuning
In 2027 staat bij de basisondersteuning het werken aan een stevig fundament centraal. Wij kijken naar de inhoudelijke ontwikkeling van de basisondersteuning. Zoals bij de start van de opdracht is afgesproken, gaat Wijkracht Hengelo vanaf 2027 alle onderdelen van welzijn uitvoeren. Wij laten daarmee de bestaande subsidies ingroeien in de opdracht. Op deze manier kunnen wij nog beter aansluiten bij het gebiedsgericht werken en de ondersteuning dichtbij de inwoner organiseren. Wij monitoren die nieuwe activiteiten samen met onze partners. Als opdrachtgever hebben we vanuit het principe van zakelijk partnerschap een nauwe relatie met Wijkracht Hengelo, zowel inhoudelijk als financieel. Wij zijn en blijven intensief in gesprek. De opdracht vraagt namelijk veel van alle partners en ook onze eigen organisatie. De verhouding tussen de opgave en de beschikbare middelen staat onder druk, evenals de daarvoor gestelde tijd.
Eind 2026 voeren wij een evaluatie uit om de samenwerking en contractafspraken tegen het licht te houden.De verbeteracties die daaruit voort komen pakken wij op in 2027. Via de P en C cyclus zullen wij de gemeenteraad hierover informeren.

Hervormingsagenda jeugd
De Hervormingsagenda jeugd 2023-2028 is een pakket afspraken tussen Rijk, gemeenten, cliëntorganisaties en zorgaanbieders om de jeugdhulp te verbeteren en financieel houdbaar te maken. Er worden verschillende maatregelen uitgewerkt, waaronder:

- *Inrichten stevige lokale teams*
  Het convenant Stevige lokale teams vraagt van gemeenten om laagdrempelige gebiedsgerichte teams in te richten die integrale ondersteuning bieden dicht bij de inwoners. Dit vraag van ons een doorontwikkeling in de samenwerking tussen basisondersteuning, onderwijs, jeugdhulp op school en de gemeente. Met als doel de ondersteuning meer integraal en toekomstbestendig in te richten. Ook vraagt het een versterking van de samenwerking met partners in de gedwongen hulpverlening. Zie hieronder bij Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.
- *Wet Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg*
  Deze wet verplicht gemeenten om samen te werken binnen een zogenoemde ‘robuuste jeugdregio’. Dit is vormgegeven via een gemeenschappelijke regeling. In Twente hebben wij deze al in de regeling SamenTwente. Daarnaast moeten bepaalde vormen van (hoog)specialistische jeugdzorg verplicht regionaal worden ingekocht. Hoe we dit regionaal doen, is verwoord in de Prioritaire Agenda Jeugdzorg. De Prioritaire Agenda Jeugdzorg kent geen nieuwe opgaven, maar is een ordening en prioritering van bestaande opgaven. Opgaven die, in aansluiting op de in gang gezette lokale veranderingen in de ondersteuning aan jeugdigden, ons zullen helpen in het beter sturen op de kwaliteit en kwantiteit van de jeugdzorg.
- *Wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet*
  Doel van het wetsvoorstel is het terugdringen van het aantal jongeren dat gebruik maakt van jeugdzorg, door de definitie van jeugdhulp aan te scherpen en te verduidelijken wanneer gemeenten verantwoordelijk zijn voor inzet van jeugdhulp. De wet benadrukt dat jeugdhulp geen allesomvattende oplossing is en legt meer nadruk op preventie, de sociale basis en het benutten van het eigen netwerk van jeugdigen en gezinnen. Deze aanscherping kan ertoe leiden dat jongeren minder snel in aanmerking komen voor specialistische jeugdhulp en vaker worden verwezen naar lokale ondersteuning.
  Het is nog onduidelijk wanneer deze wet in werking treedt, maar we verwachten in 2027. Voor Hengelo kan het betekenen dat een groter beroep wordt gedaan op Wijkracht Hengelo en andere partners in de sociale basis.

Er is een onafhankelijke commissie van deskundigen (Commissie van Ark) die toeziet op de uitvoering van de Hervormingsagenda jeugd. In januari 2025 bracht de commissie haar eerste advies uit. Het volgende, tweede advies wordt begin 2027 verwacht.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming
Naast de Hervormingsagenda jeugd loopt het landelijke programma Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (2026-2031), een initiatief van het Rijk en de VNG. Dit programma richt zich op een andere inrichting van de jeugdbescherming, met specialistische expertise dichter bij de lokale toegang, één aanspreekpunt voor gezinnen en ondersteuning die zo veel mogelijk vrijwillig, integraal en oordeelvrij is. In Twente pakken wij dit op vanuit de

Regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling en worden op verschillende plekken pilots uitgevoerd. Wij zetten komend jaar in op het versterken van de keten, wat vraagt om partnerschap, werkafspraken en elkaar kennen. Wij dragen actief bij aan eenduidige regionale samenwerking waarbij wij onderzoeken of een bredere pilot met meerdere gemeenten mogelijk is.

Actualisatie Regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling
De Regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling (2023-2026) wordt geactualiseerd en zal in 2027 worden vastgesteld. De aanpak van femicide, geweld tegen vrouwen en intieme terreur zal hier een prominente rol in krijgen.

Regionale samenwerking zorg en veiligheid
De regionale samenwerking op het snijvlak van zorg en veiligheid ontwikkelt zich verder van een programmatische aanpak naar een structurele, domeinoverstijgende opgave. Een opgave die wij laten aansluiten bij onze lokale ambities. Zo gaan wij vanuit het regionale programma jeugd en veiligheid kijken naar de gewenste lokale intensivering van de integrale aanpak van jeugdcriminaliteit.
Tegelijkertijd bestaat er onzekerheid over structurele financiering en landelijke randvoorwaarden, terwijl juist continuïteit en regie noodzakelijk zijn voor het borgen en doorontwikkelen van de samenwerking. Wij zijn in afwachting van een reactie vanuit het Rijk. Ondertussen zullen wij lokaal een aantal taken structureel intensiveren, waaronder de integrale aanpak zorg en veiligheid (27-NB-1.1 Veiligheid).

Wij investeren daarnaast in de doorontwikkeling van het Zorg en Veiligheidshuis Twente (ZVHT), om inwoners met meervoudige problematiek tijdig en effectief te ondersteunen. Het ZVHT is onderdeel van de Veiligheidsregio (zie programma 1 Veiligheid).

Huishoudelijke ondersteuning uit de Wmo
Het Rijk is voornemens de huishoudelijke ondersteuning met ingang van 1 januari 2029 te schrappen als maatwerkvoorziening binnen de Wmo. Met het idee dat mensen die dat kunnen, zelf gaan betalen voor de huishoudelijke ondersteuning. Nadere wet- en regelgeving moet nog plaatsvinden, terwijl deze bezuiniging vanuit het Rijk al wel wordt ingeboekt voor gemeenten (zie Zomerbrief 2026-2030 deel 2). In 2027 inventariseren wij welke consequenties dit kan hebben voor onze inwoners, aanbieders en organisatie.

Wonen met ondersteuning en/of zorg
Wij sluiten aan bij de woonbehoeften van aandachtsgroepen, zoals ouderen en kwetsbare inwoners. Een veranderende samenleving vraagt andere type woningen. Wij doen dit samen met partners in de stad. Inwoners met een ondersteuningsvraag kunnen zo lang mogelijk zelfstandig wonen en meedoen in de wijk. Daarom zorgen wij voor een goede verbinding tussen wonen, zorg en welzijn. De druk op voorzieningen en de krapte op de woning- en arbeidsmarkt nemen toe. Daarom is een goede afstemming tussen de woonopgave en het aanbod van zorg en welzijn nodig. Wij stimuleren passende woonvormen, zoals geclusterde woningen nabij voorzieningen. Ook zetten wij in op een dementievriendelijke en sterke sociale basis in de wijk. Landelijk beleid verandert. De grens tussen wonen in een zorginstelling en zelfstandig wonen met ondersteuning vervaagt. Wij spelen hierop in en sluiten aan bij ontwikkelingen zoals het langer thuis wonen (extramuralisering) en het nationaal actieplan dakloosheid ‘Eerst een thuis’.

Toekomst Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen
Als onderdeel van de regio van de centrum gemeente Enschede, werken wij samen met de gemeenten Borne, Dinkelland, Haaksbergen, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal en Enschede aan een toekomstbestendige maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Wij hebben een gezamenlijke opgave om te komen tot een evenwichtige spreiding in de regio van voldoende beschermd wonen plaatsen. Wij hebben in 2026 afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda. Hierbij richten we ons op de volgende speerpunten:

- Eerder signaleren en ondersteunen.
- Versterken van bestaanszekerheid.
- Passende woonoplossingen.
- Doen wat nodig is voor inwoners.
- Normaliseren en meedoen in de samenleving.

Bestaanszekerheid
In ons beleidskader Blik op morgen hebben en houden wij aandacht voor een bestaanszekere, (be)gripvolle, kansrijke en schuldenvrije toekomst voor onze inwoners. Als de huidige trends zich doorzetten, blijven kosten stijgen en gaan, met name de energielasten, voor steeds meer inwoners een probleem worden. Het gaat voor steeds meer inwoners moeilijker worden om rond te komen. Ook voor deze ontwikkeling hebben wij aandacht bij de uitvoering van ons beleidskader Blik op morgen.

Participatiewet in balans
In 2027 zetten wij de implementatie van de Participatiewet in balans verder voort. Een deel van de wetswijzigingen is al per 1 januari 2026 in werking getreden en wordt in 2027 verder geborgd in werkprocessen, beleidsregels en verordeningen. Daarnaast treden in 2027 nieuwe wetswijzigingen in werking, die wederom vragen om verdere aanpassing van beleid en uitvoering. Wij blijven investeren in het ondersteunen, opleiden en begeleiden van medewerkers, zodat zij de professionele ruimte die de wet biedt zorgvuldig en consistent kunnen benutten. Ook bereiden wij ons voor op vervolgstappen, waaronder de verdere herziening van de wet en de bijbehorende cultuuromslag in de uitvoering. Daarbij is aandacht voor samenwerking tussen meerdere disciplines om te komen tot een eenduidige toepassing richting inwoners.

Schuldhulpverlening
Wij zijn er eerder bij met beginnende schuldensituaties. Daarmee is er meer instroom van relatief lichte schuldensituaties. Deze ontwikkeling hangt samen met de landelijke intensivering van vroegsignalering, waardoor er in een eerder stadium al aandacht is voor beginnende schuldensituaties.

Arbeidsmarkt/regionaal werkcentrum
In de Zomernota 2025–2029 hebben wij u geïnformeerd dat wij, vooruitlopend op de landelijke ontwikkelingen rondom de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur, regionaal een strategische agenda voor de komende jaren hebben uitgewerkt. Het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (SUWI) heeft als doel de arbeidsmarktregio's te versterken, zodat werkenden, werkzoekenden en werkgevers betere toegang krijgen tot een duidelijke en laagdrempelige dienstverlening op het gebied van werk en scholing.

Met de strategische agenda, het inrichtingsplan *Naar een Werkcentrum* en het uitvoeringsplan Werkcentrum Twente wordt hier concreet invulling aan gegeven. Het Werkcentrum Twente, een samenwerking tussen publieke en private partijen inclusief ruimte voor het Werkplein Midden-Twente, zal zich begin 2027 in Hengelo gaan vestigen. Het werkcentrum is het centrale punt voor iedereen met vragen over werk, scholing, loopbaan en personeel. Gemeenten, UWV, werkgeversorganisaties, vakbonden, de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) en het onderwijs bundelen hierin hun kennis en dienstverlening. In alle 35 arbeidsmarktregio's is gewerkt aan de ontwikkeling van dit Werkcentrum als één duidelijke toegang tot ondersteuning rond werk.

Infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven
Sociaal ontwikkelbedrijven ondersteunen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij (de stap naar) werk, ontwikkeling en – waar nodig – een beschutte werkomgeving. Zij vervullen daarmee een belangrijke rol als opstap naar regulier werk en als vangnet wanneer werken bij een reguliere werkgever tijdelijk niet lukt.
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inrichting van deze sociale infrastructuur. Het Rijk stelt via het gemeentefonds middelen beschikbaar voor de periode 2025–2034 om deze infrastructuur toekomstbestendig te maken en te versterken. De middelen zijn onder andere bedoeld voor het realiseren van extra werk- en ontwikkelplekken voor mensen die niet in aanmerking komen voor beschut werk, maar wel ondersteuning nodig hebben richting regulier werk.

Wij zijn gestart met een regionale samenwerking tussen de gemeenten Hengelo, Borne, Haaksbergen, Hof van Twente en SWB Midden Twente. Samen werken wij aan een plan om de middelen doelgericht en in samenhang in te zetten voor inwoners die ondersteuning nodig hebben bij hun participatie op de arbeidsmarkt. Vanuit zakelijk partnerschap en met oog voor het behoud van de bestaande infrastructuur en de dekking van vaste kosten. Tevens denken wij mee en zijn wij betrokken bij een verkenning naar toekomstigbestendige huisvesting SWB.

Inburgering
De instroom van statushouders zal naar verwachting in 2027 verder afnemen, waarmee de dalende instroom zich voortzet. Deze ontwikkeling hangt samen met de aangescherpte asielwetgeving als gevolg van het Migratiepact. Met name de strengere regels rondom gezinshereniging dragen naar verwachting bij aan een lagere instroom.

Nieuwkomers
Voor de opvang van asielzoekers en de huisvesting en inburgering van statushouders geldt een wettelijke taakstelling. Voor de opvang van Oekraïense ontheemden geldt een inspanningsverplichting.
De gemeente Hengelo voert onder eigen regie de structurele opvang en begeleiding van nieuwkomers uit (Duurzame gemeentelijke opvang, DGO). Daarvoor beschikt de gemeente over een stevige en samenhangende basis: het pand aan de Hazenweg, wat nu toekomstbestendig wordt gemaakt, de meerjarige afspraken met het COA en de meerjarige financiële regeling vanuit het Rijk voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Binnen de afspraken met het COA hebben wij nadrukkelijk gekozen om in te zetten op een stabiele basis en participatie vanaf dag één. Asielzoekers blijven gedurende hun hele procedure in Hengelo en het uitgangspunt is dat zij als statushouders worden gehuisvest in Hengelo of binnen een straal van 15 kilometer.

Tegelijkertijd wordt op Europees en landelijk niveau nog gewerkt aan een meerjarige opvolger van de Regeling Tijdelijke Bescherming (RTB) voor Oekraïense ontheemden. De eerste inzichten wijzen erop dat wijzigingen of beëindiging van deze regeling ingrijpende gevolgen zullen hebben, zowel voor de betrokken inwoners als voor de gemeentelijke opgave. De verwachting is dat Oekraïners een tijdelijke verblijfsstatus voor drie jaar krijgen en grotendeels onder de Participatiewet gaan vallen. De gemeente bereidt zich hierop voor door tijdig in beeld te brengen wat nodig is voor een zorgvuldige en flexibele overgang.

Relevante beleidsnota's

- Nota Handhaving Sociaal Domein (2017)
- Nota gezondheid - Iedereen gezond(er)! (2024)
- Lokale visie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen na 2021 (2019)
- Uitvoeringsagenda maatschappelijke opvang en beschermd wonen (2026)
- Visie ‘Een huis voor iedereen, een thuis voor iedereen’ (2025)
- 'Wonen en zorg in Hengelo', Opgaven voor 2019 -2025
- Actieplan Eenzaamheid (2024)
- Regionaal plan van aanpak tegengaan dak- en thuisloosheid centrumgemeente Enschede (2020)
- Evaluatie Actieplan toegankelijkheid Hengelo (2023)
- Beleidskader Blik op morgen - Perspectief op een betere toekomst (2025 en verder)
- Uitvoeringsprogramma Blik op morgen (2025)
- Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025
- Strategisch inkoopdocument jeugdhulp (2022)
- Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo (2022)
- 'Samen op weg', Twentse visie op vervoer onder gemeentelijke verantwoordelijkheid (2016, update 2023)
- Regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2023-2026
- Voorbij de Regenboog, lhbti+-beleidsnotitie 2023-2026
- Prioritaire Agenda Jeugdzorg 2026-2032 (2026)
- Beleidsagenda nieuwkomers (2024)

Verbonden partijen

SamenTwente
SamenTwente is een Gemeenschappelijke Regeling voor de organisaties GGD (Gemeenschappelijke gezondheidsdienst), OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) en VTT (Veilig Thuis Twente). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers.
SamenTwente is een organisatie voor en door de 14 Twentse gemeenten. Samen met de 14 Twentse gemeenten en de ketenpartners zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente.

SWB Midden Twente
De Gemeenschappelijke Regeling SWB Midden Twente is vanuit verlengd lokaal bestuur een publieke uitvoeringsorganisatie voor beschut werk, arbeidsontwikkeling en beheer van de openbare ruimte voor de gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente. Met het Strategisch plan 2023–2027 heeft SWB in afstemming met de verbonden gemeenten een toekomstbestendige koers met bijpassende ambities bepaald.

Stadsbank Oost Nederland
De Stadsbank Oost Nederland voert de bancaire schuldhulpverlening uit voor onze gemeente. De gemeente is regievoerder in deze samenwerking, conform de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, en de Stadsbank is de uitvoerende partij. Het dienstverleningsmodel en bekostigingsmodel is aangepast om beter aan te sluiten bij de integrale toegang en regie van de 21 gemeenten. De Stadsbank is zich ervan bewust dat gemeenten vragen om meer dan ooit kostenbewust te begroten.

Landelijk is er een bestuurlijk akkoord getekend voor de basisdienstverlening voor schuldhulpverlening. De Stadsbank én de deelnemende gemeenten zorgen dat ze zich hierop voorbereiden. Dit verloopt overigens voorspoedig, wij voldoen samen met onze Stadsbank al aan de meeste onderdelen. Stadsbank verleent medewerking aan het Jongeren Perspectief Fonds (JPF) door de kredietverlening aan jongeren voor haar rekening te nemen.

Uitvoeringsorganisatie Sociale zaken Borne, Hengelo, Haaksbergen
Voor de uitvoering van de Participatiewet werken de gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen samen in de Uitvoeringsorganisatie. Zowel de beleidsontwikkeling als uitvoering is door Borne en Haaksbergen belegd bij de gemeente Hengelo als centrumgemeente in een lichte Gemeenschappelijke Regeling. Naast de verstrekking van bijstand wordt ook uitvoering gegeven aan en beleid ontwikkeld op het gebied van re-integratie, armoede en inburgering.

Wat willen we bereiken?

6.1 Meer mensen zorgen voor zichzelf en elkaar

Beleidsindicatoren	Peilwaarde[1]	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Percentage Hengelose kinderen (8-12 jaar) dat aangeeft mantelzorg te verlenen (%)	7% (2021) 4% (2025)	n.v.t	7,0%	7,0%	7,0%	7,0%	7,0%
Percentage Hengelose jongeren (13 – 18 jaar) dat aangeeft nu mantelzorg te verlenen (%)	13% (2023)	n.v.t	13,0%	13,0%	13,0%	13,0%	13,0%
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft mantelzorg te verlenen (%)	15% (2022) 15% (2024)	16,0%	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%	15,0%
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft vrijwilligerswerk te doen (%)	26% (2024)	28,0%	30,0%	30,0%	30,0%	30,0%	30,0%
Percentage van de Hengelose jongvolwassenen (tot 18 jaar) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	38% (2024)	n.v.t.	41,0%	45,0%	45,0%	45,0%	45,0%
Percentage van Hengelose volwassenen (18 jaar tot en met 64 jaar) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	55% (2024)	n.v.t.	56,0%	56,0%	56,0%	56,0%	56,0%
Percentage van Hengelose ouderen (65 jaar en ouder) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	48% (2022) 53% (2024)	n.v.t.	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%

1 Peilwaarde aangepast aan werkelijke waarden genoemde bronnen. Streefwaarde overgenomen van Nota Gezondheid.

6.2 Wij hebben een sterkere sociale basis

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Percentage inwoners dat basisondersteuning krijgt, t.o.v. het totaal aantal inwoners (%)	4,6% (2025)[1]	n.v.t.	2,9%	2,9%[2]	2,9%	2,9%	2,9%
Percentage inwoners met basisondersteuning dat doorverwezen is naar geïndiceerde ondersteuning (jeugd)		Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend[3]	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Percentage huishoudens in Hengelo met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum (%)	14,9%(2020) 13,2%(2024)	n.n.b.	14,9%	13,2%	13,2%	13,2%	13,2%
Percentage kinderen in uitkeringsgezinnen	6% (2022) 6% (2024)	n.n.b.	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%
Percentage huishoudens met een inkomen tot 120% van het minimuminkomen dat gebruik maakt van één of meer minimaregelingen (%)	50,0% (2020) 62,9(2023) 77,0% (2024)	64,8%	65,0%	63,0%	63,0%	63,0%	63,0%

1 Dit cijfer is gebaseerd op de gegevens die Wijkracht Hengelo heeft aangeleverd.
In 2025 was het registratiesysteem van Wijkracht Hengelo nog in opbouw en er waren ook inwoners die zowel basisondersteuning als geïndiceerde zorg hebben ontvangen vanwege het overgangsjaar.

2 Wij zijn hierbij afhankelijk van cijfers van Wijkracht Hengelo. De monitoring van de basisondersteuning is nog in opbouw. Wij hebben de streefwaarden afgeleid van indicatieve cijfers van Wijkracht Hengelo.

3 Wij zijn hierbij afhankelijk van cijfers van Wijkracht Hengelo. Zij zijn de registratie en monitoring nog aan het opbouwen. Het aantal doorverwijzingen kunnen zij nu nog niet uit het systeem halen.

6.3 Minder mensen hebben geïndiceerde ondersteuning

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Percentage schuldhulp dat is afgehandeld door BudgetAlert zonder doorverwijzing naar de Stadsbank, ten opzichte van de totale aanmeldingen voor schuldhulp (%)	7,7%(2025)	n.v.t.[1]	n.v.t.	7,7%	7,7%	7,7%	7,7%
Percentage verwijzingen voor schuldhulp naar Stadsbank als deel van de totale aanmeldingen voor schuldhulp per jaar in Hengelo (%)	12%(2022) 13,0%(2024)	12,7%	15,0%	13,0%	13,0%	14,0%	15,0%
Percentage bijstandsgerechtigden dat in een jaar is uitgestroomd naar betaald werk als deel van het totale aantal bijstandsgerechtigden aan het eind van dat jaar (%)[2]	11,0%(2020) 8,5%(2024)	7,0%	8,7%	7,0%	7,0%	7,0%	7,0%
Aantal personen dat betaald werk verricht met een loonkostensubsidie (aantal)	199(2020) 296(2024)	322	349	345	370	390	400
Percentage Hengelose jeugdigen tot 18 jaar dat geïndiceerde jeugdhulp krijgt, t.o.v. het totaal aantal jeugdigen tot 18 jaar (%).	14,2%(2022) 14,5%(2024)	13,9%	13,2%	13,2%	13,0%	13,0%	13,0%
Percentage Hengelose inwoners van 18 tot 65 jaar dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt, t.o.v. het totaal aantal inwoners van 18 tot 65 jaar (%).	7,1%(2019) 5,5%(2024)	5,5%	1,5%	5,1%[3]	5,1%	5,1%	5,1%
Percentage Hengelose inwoners van 65 jaar en ouder dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt, t.o.v. het totaal aantal inwoners van 65 jaar of ouder (%).	31,0%(2022) 25,8%(2024)	25,2%	21,5%	26,2%[4]	26,2%	26,2%	26,2%
Het cijfer van gebruikers van re-integratievoorzieningen dat tevreden is over het uiteindelijk bereikte resultaat van het traject (%)[5]	7,2(2022) 7,7(2023)[6]	7,4	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Percentage gebruikers van maatwerkvoorzieningen Wmo dat één of meer positieve effecten van de voorziening ervaart (%)[7]	86% (2022) 90%(2024)	83,0%	77,0%[8]	77,0%	77,0%	77,0%	77,0%
Percentage gebruikers van geïndiceerde jeugdhulp dat één of meer positieve effecten van de hulp ervaart (%)	88% (2022) 89%(2024)	91,0%	80,0%[9]	80,0%	80,0%	80,0%	80,0%

1 Dit is m.i.v. vorig jaar een nieuwe indicator.

2 Loonkostensubsidie is gesubsidieerd werk en valt niet onder de definitie uitstroom naar betaald werk.

3 Dit percentage ligt redelijk hoog omdat een deel van de inwoners van 18 tot 65 jaar ook andere voorzieningen (bijvoorbeeld vervoer) ontvangt. Dat is niet overgegaan naar de basisondersteuning.

4 Ook dit percentage ligt hoog in verband met het ontvangen van andere voorzieningen (vervoer en huishoudelijke ondersteuning) van de inwoners 65 jaar en ouder.

5 Het betreft hier de gemiddelde waardering van het uiteindelijk bereikte resultaat van het traject.

6 Geen jaarlijkse meting.

7 Aan gebruikers van maatwerkvoorzieningen Wmo wordt gevraagd in hoeverre zij door de ondersteuning die zij krijgen (a) beter de dingen doen die zij willen doen, (b) zich beter redden en (c) een betere kwaliteit van leven hebben (maatschappelijke effecten).

8 Dit percentage is al een aantal jaren bijzonder hoog en fluctueert nogal. Met het oog op de veranderingen in het sociaal domein kunnen wij ons voorstellen dat de percentages zullen afnemen.

9 Idem.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2027?

6.1 Meer mensen zorgen voor zichzelf en elkaar

- Wij werken samen met Welbions en Wijkracht Hengelo aan innovatieve woonvormen voor inwoners die baat hebben bij extra ondersteuning. Een voorbeeld van een woonvorm is gemengd wonen, waarin zij samen in een complex wonen met inwoners die geen ondersteuningsvraag hebben.
- Wij onderzoeken of wij woonplekken kunnen realiseren voor dak- en thuisloze inwoners met complexe problemen. Deze inwoners kunnen nu vaak nergens terecht.
- Wij ontlasten mantelzorgers tijdelijk met logeerzorg. Dit doen wij samen met gemeenten en Menzis Zorgkantoor. Per 1 januari 2027 gaat het nieuwe contract in.
- Wij ontwikkelen in 2027 een publiekscampagne over ondersteuning in Hengelo (27-NB-6.3 Verankeren sociale basis). Inwoners weten wat zij zelf kunnen doen en waar zij terecht kunnen voor hulp. Dit verlaagt drempels om ondersteuning te vragen.
- In 2027 zal de nieuwe Adviesraad sociaal domein van start gaan en kunnen wij ze betrekken bij nieuwe (beleids)initiatieven, zodat zij het college - gevraagd en ongevraagd - van onafhankelijk advies kunnen voorzien.
- De participatiemix, waarmee wij structurele invulling geven aan de participatie en betrokkenheid van cliënten, vrijwilligers en professionals, zal verder worden ontwikkeld. Dit doen wij aan de hand van: schriftelijke ervarings- en tevredenheidsmetingen, groepsgesprekken met cliënten en naasten, input van professionals en vrijwilligers (waaronder cliëntondersteuners) en de zogenoemde cliëntenreis. Met al dan niet een rol bij een van deze vormen van de voormalige cliëntenraad Minima en Wmo.
  Wij leggen hierbij de koppeling met de verbetering van de sturingsinformatie over de kwaliteit van onze dienstverlening (programma 9 Bestuur en ondersteuning).

6.2 Wij hebben een sterkere sociale basis

- Wij stellen in 2027 de samenlevingsvisie op. Dit is één integrale visie op sociale, culturele en maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven. De visie brengt samenhang aan tussen thema's als sociale basis, inclusie, gezondheid, maatschappelijke ondersteuning, veiligheid, jeugd, onderwijs, sport, cultuur, participatie, werk en inkomen. Dit betekent bijvoorbeeld dat wij geen apart inclusiebeleid opstellen, maar het een integraal onderdeel maken van de samenlevingsvisie. En dat bestaande visies, zoals de nota gezondheid en het integraal veiligheidsbeleid, onderdeel worden van de samenlevingsvisie.
- Wij maken gebiedsgericht werken een vast onderdeel van ons werk (27-NB-6.1 Gebiedsgericht werken). In 2027 werken wij aan integrale gebiedsplanning. Daarin brengen wij de domeinen sociaal, fysiek, veiligheid en duurzaamheid samen. Wij werken daarbij nauw samen met bewoners en partners.
- Wij zetten extra in op het verankeren van de sociale basis, samen met inwoners en partners (27-NB-6.3 Verankeren sociale basis). Wij organiseren netwerkbijeenkomsten en stimuleren initiatieven van inwoners en verenigingen. Zo versterken wij ontmoetingsplekken en voorzieningen in de wijk.
  Het schooljaar 2026-2027 is een overgangsjaar voor een nieuwe werkwijze in de onderwijszorgklassen.
  Wij zetten Studio15 voort als plek waar jongeren talent ontwikkelen. Ook versterken wij de samenwerking tussen onderwijs, basisondersteuning en jeugdhulp op scholen. Hierdoor signaleren wij problemen eerder en bieden wij sneller passende ondersteuning.
- Wij gebruiken de uitkomsten van het onderzoek naar vitale organisaties (2026). In 2027 starten wij met ondersteuning en passende maatregelen voor toekomstbestendige organisaties. Wij hebben hierbij oog voor vrijwilligers en stimuleren samenwerking tussen verenigingen.
- Vanaf 2027 brengen wij verschillende taken onder bij de basisondersteuning. Dit gaat onder andere om bemoeizorg, preventieve jeugdinzet op gebied van mentale gezondheid en middelengebruik, ervaringsdeskundigheid m.b.t. psychische kwetsbaarheid, maatjesprojecten, ondersteuning vrijwilligerswerk en de hulpdienst.
- Wij zetten in 2027 actief in op het samenspel tussen de verschillende opgaven van jeugd. Wij verbinden de sociale basis, onze inzet op preventie, de basisondersteuning, regie bij de toegang, toekomstscenario Jeugd en gezinsbescherming en de lokale vertaling van de hervormingsagenda aan elkaar. Deze onderdelen kennen een nauwe samenhang en versterken elkaar.
- De landelijke financiering voor Regenboogstad stopt eind 2026. Wij blijven ons inzetten voor de positie van LHBTIQA+-personen. Wij vergroten bewustwording en ondersteunen partners bij activiteiten.

- Wij kijken kritisch naar het gebruik van maatschappelijk vastgoed. Wij stemmen de inzet en exploitatie beter af op de behoeften van inwoners en partners.
- Op korte termijn maken we nieuwe afspraken met SWB en vrijwillige wijkbesturen over het beheer en exploitatie van wijkcentra. Daarnaast werken we aan nieuw beleid voor het maatschappelijk vastgoed (inclusief wijkcentra). Het vertrekpunt hierbij is dat het maatschappelijk vastgoed geen doel op zich is, maar een middel is om maatschappelijke opgaven te realiseren. Hierbij kijken we eerst welke maatschappelijke functies en programmering in een gebied nodig zijn. Vervolgens bekijken wij welke organisatie- en exploitatievorm daarbij toekomstbestendig is en welk gebouw of locatie daarbij past.
- De voorbereiding van de verbouwing van wijkcentrum Slangenbeek (24-NB-6.8) loopt door in 2027 om te komen tot een wijkcentrum met een uitnodigende laagdrempelige ontmoetingsplek en een bijdrage door de verbouw aan de duurzaamheidsdoelstellingen. Deze verbouwing wordt in samenhang bekeken met de bredere opgave van de wijk Slangenbeek en conform de opgave uit omgevingsvisie fase 3 waarbij we door de investering in wijk(winkel)centra het hart van de wijk behouden en we een toekomstbestendige voorziening hebben die ontmoeting, verbinding en participatie mogelijk maakt.
- Wij onderzoeken, samen met betrokken partijen, een toekomstbestendige oplossing voor het beheer en de organisatie van de wijkcentra. Het vrijwillige interim-bestuur van de De Tempel heeft aangegeven te willen stoppen. In de tussentijd nemen wij de taken over van dit vrijwilligersbestuur in combinatie met de exploitatie van wijkcentrum Berflo.
- Voortbouwend op de eerste resultaten gaan wij verder met Blik op Morgen, en wel via een uitvoeringsprogramma dat ook in 2027 doorloopt. Wij kiezen voor een tweejarig programma, omdat een groot deel van de acties zich over het jaar uitstrekken, of doorlopende acties zijn. Daar waar voorheen de nadruk nog lag op werk en inkomen, gaan wij sterker de verbinding maken met de thema's in het gehele sociale domein, zoals het versterken van de sociale basis, jeugd, participatie, ontmoeten, sport en gezondheid.
- Wij willen het gebruik van de minimaregelingen vergroten door de drempels te verlagen. Wij gaan verder met de mogelijkheden om digitaal aanvragen in te kunnen dienen en om minder gegevens te vragen.
  Wij willen ook meer maatwerk leveren en bereiken dat de regelingen effectiever worden ingezet. En kijken dan niet zozeer naar het recht op een bijdrage, maar naar de noodzaak daarvan.
- Wij gaan in overleg met partijen in de stad die ondersteuning bieden aan inwoners op het gebied van bijvoorbeeld mantelzorg, eenzaamheid en informatiepunten met als doel deze diensten te ontsluiten voor nieuwkomers.

6.3 Minder mensen hebben geïndiceerde ondersteuning

- Het nieuwe contract voor hulpmiddelen Wmo (denk aan rolstoel of traplift)start op 1 januari 2027.
- In 2027 werken wij de taken en kaders van toezichthouders (Wmo, Participatiewet en werk & inkomen) uit in beleidsregels. Met als doel meer transparantie te leveren voor onze inwoners en samenwerkingspartners en meer houvast te bieden voor de toezichthouders.
- Wij werken regionaal aan de Prioritaire Agenda Jeugdzorg (27-NB-6.2 Prioritaire Agenda Jeugdzorg SamenTwente). Met als doel de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van jeugdzorg duurzaam te verbeteren. De Prioritaire Agenda Jeugdzorg richt zich op de toeleiding naar (hoog) specialistische jeugdzorg, de inzet van (hoog) specialistische zorg (waaronder wonen en verblijf) en op sturing en partnerschap. In 2027 verlengen wij de bestaande overeenkomsten jeugdhulp (met doorontwikkeling) of starten wij een nieuwe aanbesteding.
- Wij passen het zakelijk partnerschap breder toe in de organisatie (27-NB-6.3 Verankeren sociale basis). Wij maken afspraken met partners over samenwerking en resultaten, bijvoorbeeld via impactgericht subsidiëren.
- Wij gaan onderzoeken op welke wijze een regiesysteem ons kan ondersteunen bij het verankeren van de regie op het sociaal domein (27-NB-6.3 Verankeren sociale basis). De veranderingen in het sociaal domein vragen namelijk om effectieve regie op de maatwerkondersteuning die nog wordt ingezet (zoals de jeugdhulp).
- Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming zal effect hebben op de samenwerking met de gecertificeerde instellingen en Wijkracht Hengelo. Dit gaan wij in 2027 samen uitwerken.
- Wij zorgen voor passende huisvesting voor aandachtsgroepen door in samenwerking met onze partners voor wonen, zorg en welzijn initiatieven te realiseren (nieuwbouw, herbestemming).
- De regionale speerpunten voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen (zie beleidsmatige ontwikkelingen) verbinden wij lokaal aan de sociale basis en de basisondersteuning.

- In 2027 besluiten wij samen met Twentse gemeenten over het vervolg van het Huis van herstel. Dit is een pilot voor een kleinschalige detentievoorziening bij de penitentiaire inrichting (PI) in Almelo. Het heeft als doel om Twentse gedetineerden met multiproblematiek die in de laatste fase van hun detentie zitten, succesvol te laten re-integreren. De pilot wordt tot 2028 tijdelijk gefinancierd.
- Wij nemen actief deel aan het Zorg- en Veiligheidshuis. De doorontwikkeling ervan staat in 2027 in het teken van de implementatie van de Wet gegevensdeling samenwerkingsverbanden (WGS) en de vertaling van landelijke bestuurlijke afspraken naar een regionaal werkbare governance. De focus ligt op het versterken van de gezamenlijke regie, het eenduidig organiseren van rollen en verantwoordelijkheden en het verder professionaliseren van de samenwerking op complexe casuïstiek.
- In 2027 worden definitieve keuzes gemaakt hoe wij financiële begeleiding vanuit actieplan basisdienstverlening schuldhulpverlening inzetten. De verwachting is dat de taken deels bij de gemeente en deels bij de Stadsbank zullen neerkomen, aansluitend bij de huidige werkwijze. Dit leggen we vast in een ambitiedocument, als verdieping van Blik op Morgen op het onderdeel schulden.
- De Pilot Jongeren perspectief fonds (JPF) wordt voortgezet en geëvalueerd in 2027 (zie 27-NB-6.4 Jongeren perspectief fonds). Deze interventie richt zich op jongeren met schulden en problemen op een van de andere leefgebieden (multiproblematiek). De pilot is gestart in 2025. Het schuldentraject loopt tegelijkertijd met een tweejarig coaching traject, waarmee de jongere weer perspectief krijgt op een schuldenvrije toekomst. De eerste jongeren zijn al schuldenvrij, maar vanwege het lange coaching traject wordt de pilot pas na twee volle jaren geëvalueerd.
- Er wordt verder gewerkt aan een integrale toegang tot schuldhulpverlening, in afstemming met de basisondersteuning. Het gebiedsgericht werken waar we gemeentebreed op inzetten, biedt mogelijkheden om inwoners met beginnende schulden eerder in beeld te krijgen.
- De beleidsregels Schuldhulpverlening worden geactualiseerd, om zo de landelijke vernieuwingen in de schuldhulpverlening een plek te geven in ons beleid.
- In de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds is aangegeven dat wij voor een periode van 10 jaar extra middelen vanuit het Rijk ontvangen, bedoeld om de sociale infrastructuur, met name sociaal ontwikkelbedrijven, te versterken. In 2027 hebben wij, samen met SWB en de regiogemeenten Hof van Twente, Borne en Hengelo, de planvorming voor de inzet van deze middelen voor de sociale infrastructuur afgerond. Vanaf 2027 starten wij met de uitvoering van deze plannen.
- In 2027 realiseren wij in Hengelo een regionaal werkcentrum als laagdrempelige toegang voor inwoners tot ondersteuning op het gebied van werk, inkomen en ontwikkeling.
- Wij bevorderen inclusief beleid binnen alle gemeentelijke onderdelen in het sociaal en fysiek domein. Hiermee borgen we ook dat asielzoekers, statushouders en Oekraïners toegang krijgen tot en meedoen aan sociaal-culturele activiteiten, onderwijs, inkomensondersteuning, zorg en wonen. Hierbij houden we rekening met wettelijke en financiële kaders.
- Wij anticiperen actief op het einde van de RTB (27-NB-6.5 Einde Regeling Tijdelijke Bescherming Oekraïense ontheemden). Dit houdt in dat wij ons voorbereiden op verschillende scenario's en de mogelijke gevolgen voor de gemeente Hengelo.
- Wij richten een doorgaande lijn in voor asielzoekers en statushouders (27-NB-6.6 Van opvang naar zelfstandig inwoner van Hengelo). Wij bieden vanaf binnenkomst op de opvang aan asielzoekers taallessen aan en combineren dat het liefst met (betaalde) werkzaamheden. Hiermee bevorderden wij de integratie en participatie van deze inwoners. Zodra de RTB voor Oekraïners wordt beëindigd doen wij hen eveneens het aanbod van de doorgaande lijn.
- Met lokale stakeholders onderzoeken wij hoe wij het aanbod van werk, wat vervuld wordt door arbeidsmigranten, beter toegankelijk kunnen maken voor asielzoekers, Oekraïners en statushouders met als doel de arbeidsparticipatie voor deze groepen te vergroten.
- Met behulp van het project Work in Nederland brengen wij de woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten in Hengelo in beeld.

Wat blijven we doen?

Ondersteuning jeugd en gezinnen

- Wij blijven vanuit de basisondersteuning bouwen aan een dekkend zorglandschap voor jeugd en gezin en een goede integrale toegang.
- De gemeente Hengelo blijft (deels) indiceren voor jeugdhulp en voert waar nodig de regie. Daarbij sturen wij actief op tijdigere, lichtere en kortere jeugdhulptrajecten, met als doel eerdere uitstroom en afschaling.

- Wij voeren lokaal contractmanagement uit en ondersteunen daarnaast de regionale contractmanagers.
- In 2027 blijven wij invulling geven aan het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming ter verbetering en vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen. Dit doen wij regionaal en samen met de partners in de keten en passend binnen de capaciteit van de gemeentelijke uitvoering. In 2027 maken we een lokaal uitvoeringsplan.
- Wij zetten regionaal in op de afbouw en ombouw van residentiële voorzieningen zoals Jeugdzorg+ en de drie milieuvoorzieningen (voorziening die verblijf, behandeling en school/werk combineert), en werken actief aan het terugdringen van wachtlijsten.
- Ook in 2027 zetten wij onze integrale ondersteuning van gezinnen met meervoudige en complexe problematiek voort. De wrap around care-aanpak blijft hierbij leidend: één gezin, één plan, één regisseur. We versterken de samenwerking tussen jeugdhulp, onderwijs, Wmo en andere partners om de ondersteuning beter af te stemmen op de behoeften van het gezin. Waar nodig bouwen we verder aan specialistische interventies en maatwerk in de leefomgeving van het gezin.
- Wij zetten de passende Buitenschoolse Opvang (BSO+) voort.
- Via de Jeugdhulpteams op School (JHT) blijven wij samen met het onderwijs, jeugdhulppartners en Jeugd Gezondheidszorg (JGZ) werken aan een verdere doorontwikkeling van ondersteuning op (zorgintensieve) scholen. Gericht op vereenvoudiging en continuïteit van de ondersteuning. Daarbij sluiten wij aan op de ontwikkeling van de lokale basisondersteuning én regionale initiatieven binnen zorgintensieve scholen.
- Via onze subsidiepartners blijven we investeren in preventieve interventies rondom alcohol, drugs en roken/vapen. Bijvoorbeeld via groepsbijeenkomsten, voorlichting en spreekuren op scholen.
- Wij blijven inzetten op de aanpak van jeugdcriminaliteit en jeugd(groepen) die overlast veroorzaken. Zowel via gerichte groepsaanpakken als via persoonsgerichte aanpakken.
- Wij faciliteren woonvoorzieningen voor jongvolwassenen. Wij hebben hierover afspraken gemaakt met de woningbouwcorporatie.

Wmo, zorg en welzijn

- Via de basisondersteuning bieden wij laagdrempelige informatie, ondersteuning, ontmoeting en activiteiten dichtbij huis. Het ondersteunen van vrijwilligerswerkers en (jonge) mantelzorgers is hiervan een onderdeel.
- Vanuit de basisondersteuning werken wij aan herkenbare en toegankelijke wijkentrees en zorgen dat wijkteams en voorzieningen goed vindbaar, zichtbaar en toegankelijk zijn voor inwoners en partners (ook digitaal).
- Wij zetten maatwerkvoorzieningen in, zoals huishoudelijke ondersteuning, vervoer en hulpmiddelen. Bij complexe situaties voeren wij regie.
- Wij bieden gratis onafhankelijke cliëntondersteuning.
- Wij blijven de samenhang in de sociale basis versterken. Wij gebruiken landelijke bouwstenen, zoals bestaanszekerheid, samenwerking, eigen regie en inclusie. Wij ondersteunen initiatieven van inwoners en organisaties die bijdragen aan een sterke sociale basis.
- Ter voorkoming van zorgfraude controleren wij zorgaanbieders. Waar nodig vorderen wij onterecht besteed geld terug.
- Wij bieden vervoer voor inwoners die geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. Dit gaat om Regiotaxi en vervoer naar dagbesteding en onderwijs. Wij wijzen inwoners ook op bestaande initiatieven, zoals OV-ambassadeurs en ANWB Automaatje.
- Wij voeren het Actieplan Toegankelijkheid uit. Wij vergroten bewustwording op dit onderwerp en zorgen voor informatie en advies hierover bij het ontwikkelplein in de bibliotheek.
- Wij zetten ons in voor inclusie en gelijke behandeling. Wij besteden aandacht aan LHBTIQA+-personen en gendergelijkheid en pakken discriminatie en geweld aan.
- Wij besteden aandacht aan gendergelijkheid en het tegengaan van geweld tegen vrouwen. Regionaal onderzoeken wij de mogelijkheid voor een Filomenahuis of soortgelijke voorziening.
- Wij werken samen met partners aan een aanpak voor mensen met onbegrepen gedrag. Wij voorkomen escalatie en sluiten aan bij regionale initiatieven.
- De aanpak ter voorkoming van escalatie (AVE) blijven wij uit en stemmen hierin af met partners en het Zorg en Veiligheidshuis Twente.
- Wij signaleren dakloosheid zo vroeg mogelijk en ondersteunen inwoners die tijdelijk bij anderen verblijven.
- Wij helpen inwoners om zelfstandig te blijven wonen en voorkomen instroom in opvang en beschermd wonen.

Werk, inkomen en schuldhulpverlening

- Wij blijven bijstand verstrekken aan inwoners van Hengelo die niet over voldoende middelen beschikken om in de noodzakelijke algemene kosten van het bestaan te kunnen voorzien.
- De gemeente Hengelo kent daarnaast verschillende regelingen om gezinnen en mensen in armoede te ondersteunen, waaronder het kindpakket (een pakket aan maatregelen specifiek voor kinderen tot en met 17 jaar die opgroeien in een gezin met een laag inkomen tot 120% van het wsm of waarvan de ouders een schuldsaneringstraject doorlopen). Wij blijven ons inzetten om alle regelingen goed onder de aandacht te brengen, zodat de doelgroep er ook maximaal gebruik van kan maken.
- Voor inwoners met een laag inkomen blijven wij tevens de collectieve zorgverzekering aanbieden.
- Alle onderdelen van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening – van vroegsignalering tot schuldregelen – zijn op dit moment geïmplementeerd. In de keten van schuldhulpverlening wordt samengewerkt met partners.
- De vroegsignalering van schulden blijft een belangrijk preventief instrument om inwoners met beginnende schulden hulp aan te bieden. Het aantal signaalpartners dat zich aansluit bij deze (landelijke) werkwijze is nog altijd stijgend.
- Buiten deze vastelasten-partners (verhuurders, zorgverzekeraars, energie- en waterleveranciers) blijven wij samenwerken met de partners in de stad, zoals bewindvoerders of hulpverleners, die financiële problematiek zien bij hun cliënten. Wij weten elkaar goed te vinden.
- Wij ondersteunen de gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire.
- Wij blijven de wetswijzigingen die zich voordoen vanuit de Participatiewet in balans verder borgen in werkprocessen, beleidsregels en verordeningen.
- Wij blijven investeren in het ondersteunen, opleiden en begeleiden van medewerkers, zodat zij de professionele ruimte die de Participatiewet in balans biedt zorgvuldig en consistent kunnen benutten.
- Wij blijven inzetten op een sterke samenwerking binnen de keten van UWV, de uitvoeringsorganisatie, SWB en het Werkplein. Door de expertise en instrumenten van deze partners optimaal te verbinden, kunnen wij onze re-integratievoorzieningen nog effectiever inzetten. Hiermee stimuleren wij de ontwikkeling van het arbeidspotentieel van inwoners en vergroten wij hun kansen op duurzame participatie op de arbeidsmarkt
- Wij blijven maximaal inzetten op het instrument loonkostensubsidie. Hiermee ondersteunen wij werkgevers bij het bieden van werk aan inwoners die vanwege een arbeidsbeperking niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen. Loonkostensubsidie draagt bij aan een inclusieve arbeidsmarkt en vergroot de mogelijkheden voor deze doelgroep om duurzaam aan het werk te blijven.
- Vanuit het Strategisch plan 2023-2027 van SWB Midden Twente blijven wij samenwerken aan de koers en ambities op het gebied van arbeidsontwikkeling. We werken vanuit zakelijk partnerschap daarin intensief samen om de veranderende, maar ook nieuwe doelgroep(en) aan te trekken en te ontwikkelen.
- Wij kopen daarnaast workshops, participatietrajecten en re-integratietrajecten in voor bijstandsgerechtigden en voeren die, zelf of onder regie van ons in samenwerking met partners, uit.
- Via het ROZ bieden wij ondernemersadvies, startersadvies, financiering (Bbz), schuldhulpverlening, coaching, trainingen en stimuleren wij sociaal ondernemerschap.
- Werkcoaches zetten zich op grond van de Wet van School naar Duurzaam Werk ook in voor jongeren zonder startkwalificatie tussen de 18 en 27 jaar die geen uitkering ontvangen en voor wie onderwijs geen optie is.
- Wij blijven, in samenwerking met onze partners, opvang en begeleiding bieden vanuit de Hazenweg.
- Wij blijven regie voeren op inburgering. Wij zorgen dat inburgeringsplichtigen een plek binnen onze samenleving vinden; het liefst via werk. Dat doen wij door onder andere een brede intake, te zorgen dat de inburgeringsplichtige op de meeste passende leerroutes komt. Daarnaast loopt een duaal traject en ondersteuning richting zelfredzaamheid en begeleiding gedurende het hele inburgeringstraject.
- Wij blijven werken aan de uitwerking en uitvoering van de beleidsagenda nieuwkomers. In de beleidsagenda hebben wij geformuleerd wat de opname van nieuwkomers in de Hengelose samenleving (per beleidsterrein) betekent. Op onderdelen vergt dit nog nadere uitwerking en deels zal de actualiteit mogelijk vragen om een nadere aanvulling op de agenda.

Wat mag het kosten?

Van maatwerkvoorzieningen naar basisondersteuning
Door de lokale inkoop van basisondersteuning, die per 1 januari 2025 van start is gegaan, is in onderstaande tabel een aanzienlijke verschuiving te zien van kosten tussen de taakvelden. Zo valt bijvoorbeeld de individuele begeleiding Wmo niet meer onder taakveld 6.712 en 6.713 (waaronder de geïndiceerde zorg valt) maar onder 6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo. Ook dit zorgt ervoor dat de cijfers in de kolom saldo rekening 2025 ten opzichte van begroting 2026 en begroting 2027 niet één op één vergelijkbaar zijn.

Taakveld	Saldo rekening 2025	Saldo begroting 2026	Lasten begroting 2027	Baten begroting 2027	Saldo begroting 2027	Verschil 2027 - 2026
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-8.825	-14.170	35.854	19.298	-16.556	-2.386
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-18.140	-15.575	16.099	-	-16.099	-524
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-6.783	-7.727	8.338	-	-8.338	-611
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-1.501	-1.598	1.417	-	-1.417	181
6.3 Inkomensregelingen	-13.142	-14.594	70.198	56.334	-13.863	730
6.4 WSW en beschut werk	-14.536	-13.972	13.030	-	-13.030	942
6.5 Arbeidsparticipatie	-8.143	-8.672	11.458	2.326	-9.132	-460
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-4.077	-4.388	4.549	18	-4.531	-143
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-9.767	-10.924	12.683	1.171	-11.512	-588
6.712 Begeleiding (WMO)	-144	-333	345	-	-345	-12
6.713 Dagbesteding (WMO)	-296	-86	-	-	-	86
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-175	16	-221	-	221	205
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-1.479	-1.966	2.392	264	-2.128	-162
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-16.724	-20.326	20.568	-	-20.568	-242
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-85	-97	106	-	-106	-9
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	141	-773	838	-	-838	-65
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-14.811	-16.934	18.360	-	-18.360	-1.426
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-565	-1.024	1.110	-	-1.110	-86
6.791 PGB WMO	-289	-510	532	-	-532	-22
6.792 PGB Jeugd	22	-59	64	-	-64	-5
6.811 Beschermd wonen (WMO)	3.400	1.694	250	1.760	1.510	-184
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1.388	-1.456	898	-	-898	558
6.821 Jeugdbescherming	-2.864	-3.421	3.710	-	-3.710	-289
6.822 Jeugdreclassering	-534	-613	665	-	-665	-52
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-936	-1.011	1.035	-	-1.035	-24
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-2.127	-1.519	1.753	-	-1.753	-234
Totaal 6 Sociaal domein	**-123.768**	**-140.037**	**226.030**	**81.171**	**-144.859**	**-4.822**

Taakveld	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029	Saldo begroting 2030
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-16.556	-14.037	-12.858	-18.290
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-16.099	-16.017	-16.017	-16.017
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-8.338	-8.338	-8.338	-8.338
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-1.417	-1.417	-1.417	-1.417
6.3 Inkomensregelingen	-13.863	-13.881	-13.650	-13.651
6.4 WSW en beschut werk	-13.030	-12.395	-11.773	-11.427
6.5 Arbeidsparticipatie	-9.132	-8.902	-9.107	-8.854
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-4.531	-4.557	-4.557	-4.557
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-11.512	-11.632	-11.753	-11.753
6.712 Begeleiding (WMO)	-345	-345	-345	-345
6.713 Dagbesteding (WMO)	-	-	-	-
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	221	1.346	1.346	1.346
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-2.128	-1.893	-1.893	-1.893
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-20.568	-20.018	-20.018	-20.018
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-106	-106	-106	-106
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-838	-838	-838	-838

Taakveld	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029	Saldo begroting 2030
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-18.360	-18.313	-18.313	-18.313
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-1.110	-1.110	-1.110	-1.110
6.791 PGB WMO	-532	-533	-533	-533
6.792 PGB Jeugd	-64	-64	-64	-64
6.811 Beschermd wonen (WMO)	1.510	1.510	1.211	1.211
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-898	-898	-898	-898
6.821 Jeugdbescherming	-3.710	-3.710	-3.710	-3.710
6.822 Jeugdreclassering	-665	-665	-665	-665
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-1.035	-1.035	-1.035	-1.035
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-1.753	-1.705	-1.705	-1.705
Totaal 6 Sociaal domein	**-144.859**	**-139.552**	**-138.146**	**-142.979**

Financiële toelichting

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (€ 2.386.000 nadeel)

- In 2026 is een bedrag van € 125.000 beschikbaar gesteld voor de partnerbijeenkomst en een onderzoek naar de kwaliteit van de sociale basis (26-FP-6.1). Vanaf 2027 vervalt het budget voor het onderzoek, maar blijft € 75.000 beschikbaar voor de partnerbijeenkomst. Daarnaast wordt in 2027 een fonds van € 200.000 ingesteld voor initiatieven van inwoners en verenigingen (27-NB-6.3) (nadeel € 150.000).
- Voor de voortzetting van het juridisch spreekuur in de bibliotheek is een nadeel van € 50.000 opgenomen, dat ten laste wordt gebracht van de SPUK GALA-middelen (nadeel € 50.000).
- SMI is een regeling waarmee ouders tijdelijke ondersteuning kunnen krijgen voor kinderopvang als zij vanwege sociale of medisch omstandigheden niet zelf voor hun kind kunnen zorgen, terwijl zij geen recht hebben op de landelijke kinderopvangtoeslag. De afgelopen jaren is het budget in onze begroting meerdere keren verhoogd vanwege de toenemende vraag naar SMI. Deze stijging hangt samen met de grotere bekendheid en het intensievere gebruik van de regeling, de hogere kosten van kinderopvang en het feit dat gezinnen vaker te maken hebben met complexe problematiek, waardoor de uitstroom lager is. Met beleid dat gericht is op normaliseren en een scherpere beoordeling van aanvragen wordt geprobeerd de groei van het gebruik van SMI te beheersen. Tegelijkertijd maakt de toenemende complexiteit van de ondersteuningsvragen het lastig om deze groei te beperken.
  Het budget is voor 2028 en 2029 beperkt verhoogd. Voor 2026 en 2027 verwachten we over voldoende budget te beschikken om de uitgaven dekken. Het beschikbare budget is in de voorgaande jaren stapsgewijs verhoogd. (nadeel € 87.000).
- De motie M15 Fonds voor leefbare wijken is tijdens de behandeling van de Zomernota 2024-2028 aangenomen. Hierdoor is voor de jaren 2025 en 2026 incidenteel € 100.000 beschikbaar gesteld (voordeel € 100.000).
- Vanaf 2027 zijn diverse vormen van welzijn en ondersteuning overgeheveld naar de basisondersteuning van Wijkracht Hengelo. De gefaseerde ingroei van de bijbehorende subsidies worden op dit taakveld verantwoord en heeft tevens effect op de taakvelden 6.23, 6.5, 6.713 en 6.812. Voor dit taakveld leidt tot een stijging van de uitgaven met € 1,26 miljoen als gevolg van een verschuiving van de budgetten. Per saldo is deze wijziging budgettair neutraal (26-FP-6.1) (nadeel € 1,26 miljoen).
- In de Zomernota 2024-2028 is voor wijkgericht werken (25-NB-6.6) incidenteel budget beschikbaar gesteld van € 503.000 voor 2025 en € 509.000 voor 2026. In de Zomerbrief 2026-2030 is vervolgens aanvullend budget aangevraagd voor de gebiedsgerichte aanpak (27-NB-6.1). Hiervoor is voor 2027 een bedrag van € 126.000 opgenomen en vanaf 2028 een structureel budget van € 186.000 per jaar (voordeel € 383.000).
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren (voordeel € 389.000).

Noodopvang vluchtelingen (nadeel € 1,71 miljoen)

- Wij verwachten dat de verbouwing van de opvanglocatie aan de Hazenweg in 2027 wordt gerealiseerd en dat de opvangcapaciteit kan worden uitgebreid van 475 naar 855 plekken. Zowel de rijksbijdrage, de bijdrage van het COA als de exploitatielasten zullen vanaf 2027 toenemen. Daarnaast houden wij in 2027 rekening met incidentele kosten voor de inrichting van het pand. Per saldo verwachten wij dat de

inkomende geldstromen tot en met 2029 ruimschoots voldoende zijn om de verwachte uitgaven te dekken. De vooralsnog verwachte overschotten doteren wij aan de reserve vluchtelingen. Hierbij rekening houdend met de risico's die zijn benoemd in de risicoparagraaf onder het kopje 'Afhankelijkheid van landelijke ontwikkelingen en externe factoren'.
De jaarlijkse rijksinkomsten voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen fluctueren en hebben, gezien de omvang van de bedragen, een grote invloed op taakveld 6.1. Dit is ook duidelijk zichtbaar in het meerjarige begrotingssaldo van dit taakveld. In afwachting van het landelijke rijksbeleid hanteren wij voorlopig de volgende financiële uitgangspunten:

- Vanaf maart 2030 ontvangen wij geen rijksinkomsten meer voor de opvang van de Oekraïense vluchtelingen.
- De exploitatielasten voor de opvang van deze doelgroep lopen naar verwachting nog enige tijd door.

Het begrotingssaldo van taakveld 6.1 daalt hierdoor aanzienlijk vanaf 2030. Het voorlopige exploitatietekort in 2030 onttrekken wij aan de reserve vluchtelingen (26-FP-6.3). Deze uitgangspunten actualiseren wij bij ieder P en C-document op basis van de meest recente informatie die door het Rijk wordt verstrekt.

- Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne in februari 2022 vangt de gemeente Hengelo Oekraïense ontheemden op onder de Regeling Tijdelijke Bescherming (RTB). Deze regeling loopt formeel af per maart 2027. Wij bereiden ons voor op de mogelijke gevolgen voor de gemeente Hengelo. De kosten voor de organisatie van dit project financieren we vanuit de rijksvergoeding (27-NB-6.5).
- Bij ons begint de nieuwkomer direct bij aankomst in de gemeentelijke opvang met taal, participatie, werkoriëntatie en netwerkopbouw. Daarmee verwachten wij de integratie en participatie van deze doelgroep te versnellen. De uitvoering van deze werkwijze wordt gefinancierd uit de vergoeding die de gemeente ontvangt (27-NB-6.6).

Meerjarenperspectief

- Meerjarig gezien verwachten wij hogere lasten in 2027 en 2028 als gevolg van twee tijdelijke investeringen in de sociale basis (27-NB-6.3). Dit betreft de instelling van een nieuw fonds voor initiatieven van inwoners en verenigingen (€ 200.000 per jaar) en de verlenging van Studio15 (€ 310.000 per jaar). Samen leiden deze maatregelen tot een incidentele lastenstijging van € 510.000 per jaar in 2027 en 2028. Voor Studio15 wordt in 2028, op basis van aanvullende inzichten en een versterkte businesscase, een besluit genomen over eventuele structurele voortzetting vanaf 2029.
- Het meerjarig perspectief van de noodopvang vluchtelingen komt eveneens aan bod in de toelichting onder het kopje 'Noodopvang vluchtelingen'.

6.21 t/m 6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (€ 955.000 nadeel)
Conform het rapport Groeipijn van Van Ark houden wij rekening met een groei van de zorguitgaven van 4,7%, dit is conform de ontwikkelingen van gemeente Hengelo van de afgelopen jaren.

Voor het versterken van de regie binnen het sociaal domein wordt een regiesysteem verkend en mogelijk ingevoerd. Voor aanbesteding, implementatie en de eerste vier jaar is in totaal € 400.000 gereserveerd (2027–2030) en worden gedekt uit de middelen van de Hervormingsagenda Jeugd. Voor structurele inbedding van een regiesysteem is jaarlijks naar verwachting maximaal € 100.000 nodig vanaf 2031 (27-NB-6.3).

Door de overheveling van diverse vormen van ondersteuning naar de basisondersteuning bij Wijkracht Hengelo wordt het budget op taakveld 6.23 overgeheveld naar taakveld 6.1. Deze verschuiving is per saldo budgettair neutraal.

Overig verschil wordt veroorzaakt door de prijsindexatie waarbij wij de NZa-systematiek hanteren.

6.3 Inkomensregelingen (€ 730.000 voordeel)

- Voor het beleidskader Blik op morgen - perspectief op een betere toekomst zijn in de meicirculaire 2024 en 2025 van het gemeentefonds middelen beschikbaar gesteld. De incidentele middelen van € 388.000 hebben alleen betrekking op 2026.
- Voor de aanpak van (IBO) problematische schulden, met name intensivering en vroegsignalering, is door het Rijk een incidentele bedrag van € 120.000 beschikbaar gesteld via de meicirculaire 2026 van het gemeentefonds.

- Wij ontvangen een eenmalige teruggave van € 50.000 van de Stadsbank. Deze teruggave vloeit voort uit een bijstelling van het weerstandsvermogen naar het gewenste niveau en leidt in 2026 tot een incidentele meevaller.
- De motie M18 Richt een tijdelijk Ondernemersfonds 'Lokale Veerkracht' in is tijdens de behandeling van de Zomernota 2025-2029 aangenomen. Hierdoor is voor het jaar 2026 een incidenteel budget van € 100.000 beschikbaar gesteld.
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.4 Wsw en beschut werk (€ 942.000 voordeel)
De gemeente ontvangt via het gemeentefonds een rijksvergoeding voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (WSW). Deze vergoeding maakt onderdeel uit van de gemeentefondsuitkering en wordt volledig doorbetaald aan SWB, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de WSW. De rijksvergoeding neemt de komende jaren geleidelijk af. Dit hangt samen met de afbouw van de WSW, aangezien er geen nieuwe instroom meer plaatsvindt (sterfhuisconstructie). De uitgaven voor de uitvoering van de WSW zijn geraamd binnen programma 6. De bijbehorende rijksvergoeding is opgenomen binnen programma 9 als onderdeel van de gemeentefondsuitkering.

6.5 Arbeidsparticipatie (€ 460.000 nadeel)

- Naar verwachting neemt het aantal inwoners dat gebruikmaakt van Nieuw beschut de komende jaren verder toe. Nieuw Beschut is bedoeld voor inwoners met een arbeidsbeperking, die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden kunnen werken en daarbij begeleiding nodig hebben. Door deze groei nemen ook de jaarlijkse kosten toe.
- Zoals toegelicht onder taakveld 6.1 van de Financiële toelichting zijn diverse vormen van welzijn en ondersteuning overgeheveld naar de basisondersteuning. Voor taakveld 6.5 leidt dit tot een voordeel van circa € 60.000 omtrent de subsidie Warme bemiddeling. Per saldo is sprake van een budgettair neutrale verschuiving binnen de begroting.
- Vanaf deze meerjarenbegroting worden de ontvangen rijksmiddelen voor inburgering en uitgaven niet meer voor 1 jaar, maar zijn meerjarig begroot. (26-FP-6.3) Wij richten ons de komende periode op het versterken van de integratie van nieuwkomers door hen te ondersteunen in taalontwikkeling door middel van taalcursussen en interculturele kennisdeling (25-FP-6.3). Daarvoor is aanvullende personele capaciteit nodig, die wij ramen tot en met 2029. De benodigde middelen onttrekken wij uit de reserve Vluchtelingen
- De kosten voor de Uitvoeringsorganisatie zijn gestegen. De kosten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend aan de samenwerkende gemeenten Borne, Haaksbergen en Hengelo. (26-FP-6.3) Een nog openstaande taakstelling ad € 60.000 in 2027 is ingevuld. (26-FP-6.3) Het eenmalige budget van € 306.000 dat wij in 2024 ontvangen hebben om de doelgroep Einde lening inburgeraars (ELIP) van vóór 2022 alsnog aan een inburgeringsdiploma te helpen, hebben wij over de periode 2025-2028 aflopend in de begroting verwerkt.
- Het resterende verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo) (€ 143.000 nadeel)
Het nadelige verschil op dit taakveld wordt voornamelijk veroorzaakt door de prijsindexaties voor hulpmiddelen en vervoer.

6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo) (€ 588.000 nadeel)
Het nadelige verschil op dit taakveld wordt voornamelijk veroorzaakt door de prijsindexatie van de huishoudelijke ondersteuning.

6.713 Dagbesteding (Wmo) (€ 86.000 voordeel)
Door de overheveling van diverse vormen van ondersteuning naar de basisondersteuning, door Wijkracht Hengelo, wordt het budget op taakveld 6.713 overgeheveld naar taakveld 6.1. Deze verschuiving is per saldo budgettair neutraal.

6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo) (€ 205.000 voordeel)
Het voordeel tussen 2027 en 2026 wordt veroorzaakt doordat een deel van het structurele besparingspotentieel (€ 221.000) voor de uitvoering van het Transformatieplan nog niet is ingevuld. In 2026 wordt dit grotendeels incidenteel gedekt (€ 205.000), maar vanaf 2027 resteert een structurele opgave. In 2027 wordt een realiseerbaar voorstel uitgewerkt om invulling te geven aan deze structurele opgave.

Jeugdhulp, 6.751 t/m 6.763, 6.792, 6.821, 6.822 en 6.92 Jeugdhulp (totaal: € 2,57 miljoen nadeel in 2027).
De grootste verschillen op dit taakveld worden veroorzaakt door:

- Er is sprake van een stabilisatie van het aantal jeugdigen (-0,2%) en een stabilisatie van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdzorg. Op basis van het aantal cliënten verwachten wij een volumeontwikkeling van 0%. Toch zien wij een stijging van de jeugdzorgkosten door stijgende complexiteit van de casuïstiek. Conform het rapport Groeipijn van Van Ark houden wij rekening met een groei van de zorguitgaven van 4,7% voor 2026 en 2027. Daarnaast hanteren wij 3,58% voor de prijsindexatie conform de NZa-systematiek. Dit betekent in 2027 € 0,5 miljoen aan extra uitgaven, ten opzichte van de voorgaande meerjarenbegroting, en vanaf 2028 een structurele bijstelling van € 1,2 miljoen. Zie 26-FP-6.6
- Voor de doorontwikkeling van de basisondersteuning heeft Wijkracht Hengelo een incidenteel innovatiebudget gekregen tot en met 2026. Zij investeren daarmee in initiatieven die bijdragen aan de transformatie. In 2027 zijn hier geen middelen meer voor geraamd.
- Wij hebben in Hengelo te maken met een uitzonderlijke situatie van een gezin waar zeer intensieve zorg geleverd moet worden. In 2026 bedragen de zorgkosten voor dit gezin circa € 1,3 miljoen. De kosten in 2024 en 2025 krijgen wij vergoed vanuit de compensatieregeling woonplaatsbeginsel. Vooralsnog hebben wij de kosten en rijksbijdrage enkel in 2026 opgenomen in onze begroting en per saldo budgettair neutraal (26-FP-6.6).

6.811 Beschermd wonen (€ 184.000 nadeel)
In 2026 is er een incidentele bate geraamd als gevolg van een besluit van de gemeenteraad van Enschede om de maximale omvang van deze reserve te verlagen. Omdat deze incidentele bate vanaf 2027 niet meer is geraamd, ontstaat een nadelig verschil ten opzichte van 2026.

Meerjarig gezien verwachten wij minder uitgaven voor beschermd wonen. In de Zomernota 2026–2030 is op basis van nadere analyse vastgesteld dat de structurele investering van € 850.000 voor beschermd wonen niet volledig noodzakelijk is, naast de bestaande inzet met partners. Daarom is het budget structureel verlaagd naar € 250.000 (26-FP-6.5).

6.812 Maatschappelijke -en vrouwenopvang (Wmo) (€ 558.000 voordeel)
Door de overheveling van diverse vormen van ondersteuning naar de basisondersteuning, door Wijkracht Hengelo, wordt het budget op taakveld 6.812 overgeheveld naar taakveld 6.1. Deze verschuiving is per saldo budgettair neutraal.

Risico's

Het sociaal domein staat onder druk door een combinatie van financiële, maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen. De gemeente zet in op het ondersteunen van inwoners naar meer zelfstandigheid en deelname aan de samenleving. Tegelijkertijd brengen landelijke keuzes, een groeiende zorgvraag en beperkte middelen risico's met zich mee voor de continuïteit, betaalbaarheid en effectiviteit van ondersteuning.

Aanhoudende budgetdruk en taakstellingen
De structurele druk op de rijksbijdrage blijft groot en wordt bevestigd door de meicirculaire 2026. Hierin zijn meerdere taakmutaties opgenomen die direct effect hebben op het sociaal domein, terwijl bij een deel van deze mutaties de beleidsmatige uitwerking vanuit het Rijk nog onzeker is. Een belangrijk risico betreft de voorgenomen afschaffing van huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo per 2029, waarbij een substantiële uitname uit het gemeentefonds is voorzien. Tegelijk wordt een vangnetregeling toegevoegd. Door de onzekerheid over wetgeving en uitvoering is op dit moment nog onduidelijk hoe deze maatregelen uitpakken voor beleid, uitvoering en financiën.
Ook binnen de jeugdzorg blijven taakstellingen bestaan, zoals de invoering van een eigen bijdrage en sturing op trajectduur, terwijl de realisatie hiervan afhankelijk is van landelijke besluitvorming. Daarnaast leiden correcties zoals de 'weeffout' en aanpassingen in compensatieregelingen tot structurele nadelen.
De realiseerbaarheid van besparingen, onder andere binnen de basisondersteuning, blijft daarmee een belangrijk risico en wordt gemonitord via de reguliere P&C-cyclus. Tegelijkertijd heeft de gemeente tijdig geanticipeerd op de stapeling van taakstellingen door middel van het opstellen en uitvoeren van het transformatieplan binnen het sociaal domein. In dit plan wordt gestuurd op inhoudelijke vernieuwing, kostenbeheersing en het versterken van de sociale basis. Deze inzet draagt bij aan het opvangen van financiële druk, maar neemt het risico niet volledig weg, mede door de afhankelijkheid van landelijke beleidskeuzes en de mate waarin besparingen daadwerkelijk realiseerbaar blijken.

Groeiende zorgvraag en maatschappelijke ontwikkelingen
De vraag naar ondersteuning neemt toe door vergrijzing, complexere problematiek en mentale gezondheidsvraagstukken. Tegelijk heeft de gemeente beperkt invloed op delen van het zorglandschap, zoals regionaal georganiseerde jeugdzorg. Dit vergroot het risico dat kosten en vraag sneller stijgen dan de beschikbare middelen.

Druk op uitvoering en organisatie
De uitvoeringskracht staat onder druk door personeelstekorten, werkdruk en de toenemende complexiteit van opgaven. Met name de forse krapte op de arbeidsmarkt, onder andere binnen de huishoudelijke ondersteuning, heeft direct effect op de beschikbaarheid en continuïteit van dienstverlening. Dit kan leiden tot aanpassingen in de uitvoering van wettelijke taken.
Tegelijk vraagt de samenwerking met externe uitvoerders om voortdurende aanpassing in rollen, verantwoordelijkheden en sturing. De gemeente bevindt zich daarbij in een bredere beweging waarbij anders wordt gewerkt, met meer nadruk op samenwerking, eigen regie van inwoners en het versterken van de sociale basis. Deze cultuurverandering vraagt tijd en inspanning van alle betrokkenen: van de organisatie zelf, van partners in de stad en van inwoners.

Het risico bestaat dat opeenvolgende veranderingen en nieuwe opgaven onvoldoende ruimte laten om werkwijzen goed te laten landen. Ook capaciteitsvraagstukken op sleutelposities en de omvang van de opgaven kunnen de voortgang en effectiviteit van maatregelen beïnvloeden. De gemeente houdt hier rekening mee door gefaseerd te werken, te investeren in samenwerking en ontwikkeling, en ruimte te houden voor bijsturing in tempo en aanpak.

Veranderende rol en effectiviteit van de sociale basis
De gemeente werkt toe naar een werkwijze waarin ondersteuning meer gericht is op zelfredzaamheid en deelname. Het risico bestaat dat deze omslag nog niet volledig wordt gerealiseerd, waardoor inwoners afhankelijk blijven van ondersteuning en beoogde effecten en besparingen achterblijven. Tegelijk staat de sociale basis onder druk door maatschappelijke trends, wat het realiseren van deze doelen complexer maakt.

Beleidswijzigingen en externe onzekerheden
Landelijke beleidswijzigingen volgen elkaar in hoog tempo op en gaan gepaard met onzekerheid over financiering en uitvoering. De meicirculaire laat zien dat middelen, taakstellingen en stelposten steeds vaker vooruitlopen op nadere wetgeving. Dit maakt dat een deel van de financiële effecten nog onzeker is en pas op termijn concreet wordt. Daarnaast blijft het BUIG-budget beperkt voorspelbaar en sluiten verdeelmodellen niet altijd aan op de lokale situatie, onder andere door demografische ontwikkelingen en instroom van nieuwe doelgroepen.
Ook ontwikkelingen rondom nieuwkomers dragen bij aan de onzekerheden. Daarbij is specifiek de mogelijke afloop of aanpassing van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) een belangrijke factor, die zowel financieel als qua uitvoeringslasten impact kan hebben.

Integrale opgaven en uitvoerbaarheid
Binnen het sociaal domein lopen meerdere opgaven gelijktijdig, waarbij middelen en capaciteit onder druk staan. Er bestaat een risico dat ambities, middelen en uitvoering niet in balans zijn, waardoor doelen later of slechts gedeeltelijk worden gerealiseerd. Ook het gelijktijdig moeten anticiperen op toekomstige landelijke maatregelen vergroot de complexiteit in de uitvoering.

5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Aanspreekpunt bestuurlijk	Burgemeester Schelberg, wethouders Traag, Boers en Warrink
Aanspreekpunt ambtelijk	J. Logtenberg en T. Lantink

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2027?

Een gezonde leefomgeving vormt de basis voor een vitaal Hengelo. Daarom investeren we in gezondheid, duurzaamheid, klimaatadaptatie en een schone openbare ruimte. We werken aan een stad waarin groen, water en kwaliteit van leven hand in hand gaan. Zo versterken we het welzijn van onze inwoners en de toekomstbestendigheid van onze leefomgeving.

Gezondheid
Wij bouwen aan een gezonde, vitale en veerkrachtige samenleving waarin inwoners fysiek, mentaal en sociaal goed kunnen functioneren. Dit vraagt om een integrale aanpak waarin gezondheid, leefomgeving, jeugdontwikkeling, sport en duurzaamheid sterk met elkaar verbonden zijn. Wij richten ons daarom op het creëren van randvoorwaarden voor positieve gezondheid en gelijke kansen, door te investeren in preventie, een sterke sociale basis en een gezonde fysieke leefomgeving. Daarbij ligt de nadruk op het maximaliseren van gezondheidswinst, met extra aandacht voor mentale gezondheid en bestaanszekerheid.

De nieuwe landelijke nota gezondheid, het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord en de wet integrale suïcidepreventie zijn voor ons aanleiding om het lokale gezondheidsbeleid te vernieuwen. Wij leggen dit in 2027 ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. Dit lokale gezondheidsbeleid wordt onderdeel van de samenlevingsvisie, daarnaast wordt er gewerkt aan een samenlevingsprogramma gezondheid. Wij verbinden gezondheid met andere maatschappelijke en ruimtelijke opgaven. Regionaal werken wij samen binnen de Twentse Koers. Wij voeren het regioplan en het regionale werkplan uit. Dit doen wij als onderdeel van landelijke afspraken over zorg en welzijn.

Wij vertalen landelijke en regionale afspraken naar lokaal beleid. Wij versterken de sociale basis met een sterke basisinfrastructuur. Daarbij richten wij ons op preventie en op de beweging van zorg naar gezondheid. Ook besteden wij extra aandacht aan een dementievriendelijke samenleving. Wij werken deze ontwikkelingen uit in één integrale lokale werkagenda. Hierin leggen wij prioriteiten vast en maken wij keuzes voor planning, inzet en middelen.

Riolering
De riolering in Hengelo vormt een uitgebreid netwerk van voornamelijk ondergrondse infrastructuur. In totaal omvat dit netwerk bijna 1.000 kilometer aan rioolleidingen, waarvan een deel al bijna een eeuw oud is. Deze infrastructuur is van cruciaal belang voor de volksgezondheid en het goed functioneren van Hengelo. Om de kwaliteit van ons riool op orde te houden staan de komende jaren diverse projecten gepland om riolering te renoveren en te vervangen. Ook vindt door planologische ontwikkelingen in de stad uitbreiding plaats dat invloed heeft op (het beheer van) ons rioolstelsel. Daarnaast vinden landelijk vele (beleids)ontwikkelingen plaats die invloed hebben of gaan hebben op onze riolering. Wij volgen deze ontwikkelingen en anticiperen hier samen met onze regionale gebiedspartners op. Zo gaan wij (samen met het waterschap) een plan maken hoe we nog beter inzicht krijgen in de werking van ons rioolsysteem om vervolgens te gaan optimaliseren. De financiële druk op het stedelijk waterbeheer neemt toe door stijgende kosten voor onderhoud, vervanging en klimaatadaptieve maatregelen. Tegelijkertijd staat de uitvoeringscapaciteit onder druk door een aanhoudend tekort aan gekwalificeerd personeel. Dit tekort is niet uniek voor onze organisatie, maar speelt breed binnen de sector en vormt een structurele uitdaging voor de uitvoering van gemeentelijke watertaken. Samen met en binnen het Twents WaterNet wordt hier komend jaar onderzoek naar verricht en aandacht aan besteed.

Steeds meer is het gehele water- en rioleringssysteem een opgave bij grootschalige plannen en projecten. Dit betreft de boven- (waterlopen, haven, beken, kanaal) en ondergrondse infrastructuur (bodem, riolering, grondwater, drinkwater, waterwin) in tijden van afvloeiing overmatig water tot en met droogteperioden. Ook landelijk en regionaal is meer afstemming hoe deze wateropgave gezamenlijk te realiseren. Door de omvang van beleidsmatige werkzaamheden komt het programmatische deel van riolering onder spanning te staan. Om dit te voorkomen zetten wij extra formatie hierop in.

Water
Hengelo is een echte waterstad. Niet voor niets ontstond de stad langs drie beken en ontwikkelde de industrie zich langs deze wateraders. Beken en watergangen zijn van essentieel belang voor de leefbaarheid in het stedelijk gebied. Door de klimaatveranderingen neemt de druk op het beschikbare water toe. We moeten de beken meer ruimte geven om het overtollige regenwater af te voeren. Ook moeten we waterberging creëren om wateroverlast te voorkomen en het grondwaterpakket aan te vullen. Daarmee dragen we positief bij aan de droogtebestrijding. De gemeente Hengelo richt zich niet alleen op het creëren van ruimte voor water, maar ook op het benutten van gemeentelijke vijvers en waterpartijen voor de tijdelijke opvang van hemelwater. Deze aanpak draagt bij aan het opvangen van de effecten van extreem weer, zoals hevige neerslag en droogte, en versterkt de klimaatbestendigheid van de stad. We moeten zuiniger om gaan met het beschikbare zoetwatervoorraad voor drinkwater (zowel in volume als kwaliteit). Om dit alles te bereiken moeten we de komende jaren gaan ontstenen en vergroenen. Een hele opgave waar wij ook volgend jaar ons voor zullen inzetten. De afgelopen jaren zijn het Programma Water en Riolering en de Klimaatadapatiestrategie vastgesteld. Vanaf 2024 hanteren wij een hogere waterbergingsnorm bij planologische ontwikkelingen. Wij staan voor deze norm om de leefbaarheid van onze stad te blijven garanderen. De kosteneffecten hiervan zijn niet voor niets onderdeel van de grondexploitatie. Zodoende werken wij 'water en bodem sturend' en voorkomen hiermee dat wij de problematiek afwentelen naar de toekomst of anderen. Naast het "normale' rioolonderhoud en vervanging blijven wij samenwerken met regionale gebiedspartners aan het water in de stad. Aan de samenwerkingsovereenkomst Klimaat Actieve Stad Hengelo met het waterschap wordt momenteel uitvoering aan gegeven. Alle kosten hiervan worden gedekt vanuit het Programma Water en Riolering.

Klimaatadaptatie
Door klimaatverandering komen hevige regenbuien vaker voor. Ook wordt het droger en heter. Om in de toekomst het risico op wateroverlast beperkt te houden, moeten wij de riolering en het stedelijk watersysteem aanpassen. Hierbij zijn vooral grotere bovengrondse maatregelen nodig om het teveel aan water tijdelijk te bergen, zowel in groenstroken van de gemeente als op particulier terrein. Wij kiezen voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Door daarnaast te investeren in maatregelen op de meest kwetsbare locaties, houden wij de risico's op wateroverlast beperkt. Door water langer vast te houden, kunnen wij een buffer realiseren voor droge tijden.

Door het voortschrijdend inzicht van de effecten van de klimaatverandering zullen normen en eisen worden bijgesteld, zoals meer ruimte voor waterberging. Door de gemeente, maar ook door andere, externe partijen. Voorbeeld is het beleidsadvies “Compensatie toename verhard oppervlak” van het Waterschap Vechtstromen. Deze maatregelen moeten verwerkt worden in, en afgestemd worden met toekomstige plannen.
Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress. Het zorgt daarnaast voor het verhogen van de biodiversiteit. Wij hanteren het principe dat water en bodem sturende elementen zijn bij de inrichting van de openbare ruimte. Ook stimuleren wij particulieren om minder stenen en meer groen aan te leggen. Wij doen dat informatief via de website www.groenblauwtwente.nl en door deel te nemen aan het NK Tegelwippen en het lidmaatschap van Stichting Steenbreek. Samen met waterschap Vechtstromen gaan we de beken meer ruimte geven. Hierdoor neemt niet alleen de waterberging toe maar ook de biodiversiteit. In 2022 heeft de raad de Klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. Om deze strategie te kunnen uitvoeren, is een nadere analyse uitgevoerd naar de kwetsbaarheden in het stedelijk gebied. Deze analyse vormt de basis voor een maatregelenprogramma. Het programma richt zich hoofdzakelijk op meekoppelkansen voor klimaatadaptatie binnen reeds geplande projecten in het fysieke domein. De financiering wordt primair gezocht in bestaande middelen, aangevuld met subsidies en co-financiering.

In 2027 wordt het maatregelenprogramma ingezet als leidraad voor een integrale aanpak van klimaatadaptatie. De uitvoering vindt plaats, mits financieel haalbaar, in samenhang met andere beleidsdoelen. De watergerelateerde opgaven maken hierbij integraal onderdeel uit van het Programma Water en Riolering 2023-2027.

Duurzaamheid
De verschillende crises van de afgelopen tijd geven een extra stimulans om onze afhankelijkheid van fossiele energie te verminderen. We werken daarom intensief aan de noodzakelijke transitie van het energiesysteem. Dat doen we onder meer door onze inwoners te stimuleren en te ondersteunen om hun woning energiezuiniger en aardgasvrij te maken. Daarnaast zetten wij in op de ontwikkeling van een toekomstbestendig energiesysteem waarin opslag een steeds prominentere rol speelt, we ook zelf energie opwekken en lokaal eigendom bevorderen. De samenhang tussen de verschillende opgaven geven we een plek in het Omgevingsprogramma Energie. Netcongestie (beperkingen in de capaciteit van het elektriciteitsnet) is daarbij een cruciale factor die van invloed is op onze stedelijke ontwikkelingen.

Binnen deze bredere energietransitie zien wij een belangrijke rol voor warmte in het toekomstbestendig te maken van de energievoorziening. In lijn met de nieuwe wetgeving en de ontwikkeling van de Nationale Deelneming Warmte (NDW) vanuit Energie Beheer Nederland (EBN), verkennen wij met de gemeenten Enschede en Borne en verschillende partners de ontwikkeling van een regionaal warmtebedrijf Twente. Landelijk en provinciaal zijn er verschillende ontwikkelingen en onzekerheden die van invloed zijn op deze verkenning. Als gemeente nemen wij in deze transitie ook zelf onze verantwoordelijkheid door het goede voorbeeld te geven, bijvoorbeeld door het verduurzamen van ons eigen vastgoed.

Om deze ambities te realiseren, hebben wij de doelen gekoppeld aan de benodigde menskracht en financiële middelen. Door het Rijk zijn meerjarig (2027-2030) middelen in de begroting opgenomen, voor de dekking van uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord voor lagere overheden en specifiek voor de opgave van de energietransitie. Vanaf 2028 ontvangen wij deze tegemoetkoming naar verwachting via een Bijzondere Fondsuitkering (BFU). Met de inwerkingtreding van de BFU zijn de specifieke uitkeringen voor de uitvoeringslasten ten einde gekomen.

Daarnaast zijn vanuit het Rijk diverse financiële stromen ingezet, zoals voor de bestrijding van energiearmoede, isoleren en hernieuwbare opwek. Deze middelen worden deels verstrekt in de vorm van projectfinanciering. Waar mogelijk zetten wij met geschikte projecten in op het verkrijgen van deze projectmiddelen (specifieke uitkeringen).

We werken voortvarend aan de uitvoering. Dat vergt niet alleen veel inzet maar ook investeringen. De middelen van het Rijk die wij hebben ontvangen en zijn beschikt voor de jaren tot en met 2026 bieden een goede basis. Wij zetten deze en de bestaande middelen zo efficiënt en effectief mogelijk in, om het maximale resultaat te bereiken. Zo hebben we op basis van de speciale uitkeringen (SPUK's) voor de bestrijding van energiearmoede en voor isolatie, een steeds beter gevulde gereedschapskist om onze inwoners te helpen bij het zetten van stappen in de energietransitie. Ondanks het behaalde resultaat en het belang van deze inzet, verwachten we dat we bij het wegvallen van de huidige SPUK's minder Rijksmiddelen voor de bestrijding van energiearmoede zullen ontvangen.

De verantwoordelijkheid voor de verzwaring en uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk ligt bij de netbeheerders. De gemeente kan de problematiek niet oplossen maar wel verzachten en de netbeheerders optimaal te faciliteren. In het verlengde van de landelijke aanpak stellen we voor in Hengelo te gaan werken langs drie sporen: Sneller bouwen, Sterker sturen en Beter benutten. Het betreft een complex geheel van mogelijkheden. Dit is uitgewerkt in een Actieplan. In combinatie met focus binnen de brede werkveld Duurzaamheid leidt dit tot goede inzet op Energie en Warmte.

Bodem
De (diepe) ondergrond houdt blijvend onze aandacht. We werken aan steeds meer samenhang, dus bodem wordt in samenhang met andere thema's zoals groen, water en mobiliteit beter geborgd en daardoor krijgen de ambities in de omgevingsvisie meer vorm. Ook zal het beleid bodem en ondergrond geëvalueerd gaan worden en indien nodig aangepast. Dit zal in ieder geval samen met Enschede en Almelo opgepakt gaan worden. Daarnaast zal ook op andere vlakken de regionale samenwerking door blijven gaan zoals deze de afgelopen jaren uitgevoerd is onder andere in de vorm van Onder Twente. De onderzoeken en saneringen naar PFAS en Zeer Zorgwekkende Stoffen zullen ook in 2027 doorgaan. Hierbij heeft ook de relatie met oppervlaktewateren onze aandacht.

Afval
In 2027 blijven we inzetten op een schone en leefbare stad. We werken aan de voorbereiding van de gewijzigde inzameling per 1 januari 2028 van PMD bij hoogbouw. Op basis van de ervaringen uit 2026 worden de maatregelen voortgezet die het meest bijdragen aan het voorkomen en aanpakken van overlast en vervuiling. Hiervoor wordt nog een afzonderlijk raadvoorstel aangeboden.

Relevante beleidsnota's

- Lokaal Preventieakkoord Hengelo. Kansengelijkheid in gezondheid 2021-2024
- Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo (2022)
- Regioplan Twente, Twentse Koers: Samen koersen op gezondheid en goede zorg in Twente (2023)
- GGD Twente. Gezonde generaties in Twente. Een visie op de publieke gezondheid (2024)
- Beleidsagenda nieuwkomers (2024)
- Nota bodembeheer regio Twente, Twents beleid veur oale groond 2.0 (2023)
- Regionale bodemkwaliteitskaart gemeente Hengelo (2023)

- Beleidsregels PFAS regiogemeenten Twente (2020)
- Twente bodemkwaliteitskaart PFAS (2020)
- Visie Bodem en Ondergrond Hengelo (2021)
- Keuzescenario Afvalloos Hengelo (2015)
- Landelijk Afval Plan 3 2017-2029
- Slimmer omgaan met grondstoffen
- Circulair Materialenplan 1
- Nieuwe afspraken inzameling verpakkingsafval (Ketenovereenkomst Verpakkingen)
- Nederland Circulair 2050
- Nota geluid, 2015
- Actieplan Geluid, 2024
- VTH Beleid Twente en de Nadere uitwerking VTH beleid Twente(2019)
- Klimaatadaptatiestrategie Hengelo (2022)
- Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie (2023)
- Programma Water en Riolering 2023-2027
- Klimaat Actieve Stad Hengelo 2023-2027

Verbonden partijen

SamenTwente
SamenTwente is een GR voor de organisaties GGD (Gemeenschappelijke gezondheidsdienst), OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) en VTT (Veilig Thuis Twente). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers.
SamenTwente is een organisatie voor en door de 14 Twentse gemeenten. Samen met de 14 Twentse gemeenten en de ketenpartners zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente.

Zie paragraaf 5.2.6 voor informatie over de kerntakendiscussie SamenTwente.

Recreatieschap Twente, portefeuillehoudersoverleg Afval en Duurzaamheid/Regio Twente, portefeuillehoudersoverleg Informatie Service Punt (ISP) Milieu
Recreatieschap Twente werkt samen met gemeenten aan een afvalloos en duurzaam Twente.

Twente Milieu
Twente Milieu is afvalinzamelaar voor de gemeente Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

Twence
Twence is afvalwerker en duurzaamheidsbevorderaar voor de gemeente Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

GR Omgevingsdienst Twente (ODT)
De ODT houdt in opdracht van ons toezicht op milieuregelgeving en uitvoering van bodemsaneringen, behandelt milieudeel vergunningaanvragen en - meldingen en adviseert op milieuaspecten, zoals bodem, geluid, lucht, externe veiligheid en asbest.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)
Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten.

Enexis
Enexis is de netbeheerder van gas- en elektriciteitsnetten in diverse gemeenten in Nederland waaronder in Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

Warmtebedrijf Hengelo
De gemeente Hengelo is samen met Ennatuurlijk mede eigenaar van de distributienetten van het warmtenet in Hengelo. Het warmtebedrijf verzorgt de levering van warmte aan klanten zoals woningen en bedrijven.

Zonneveld Boelderhoek B.V.
De B.V. ontwikkelt, realiseert, exploiteert en beheert het zonneveld op de Boeldershoek in Hengelo, met als doel duurzame energie op te wekken en te leveren aan particulieren en bedrijven, en daarmee bij te dragen aan de energietransitie en gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

Wat willen we bereiken?

7.1 Hengeloërs verbruiken minder energie en wekken meer duurzame energie op in een meer circulaire economie

7.1.1 Huishoudens en organisaties verbruiken minder (fossiele en niet-fossiele)energie

Beleidsindicatoren	Peilwaarde[1]	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:[2]				
	(jaar):[3]	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Elektriciteitsgebruik gebouwde omgeving in Hengelo (kWh = x 1.000.000)	365,9 (2019)	n.n.b.	337,5	331	324	317	317
Gasverbruik gebouwde omgeving in Hengelo (m3 = x 1.000.000)	225,2 (2019)	n.n.b.	208,0	204	200	196	196

1 n.n.b. deze gegevens zijn nog niet beschikbaar vanuit de landelijke Klimaatmonitor

2 Streefwaarden begroting gebaseerd op 2% energiebesparing per jaar

We zien een verandering in de trend. Gasverbruik daalt sneller dan de streefwaarden. Elektriciteitverbruik stijgt juist door de elektricficatie van de maatschappij. Op basis hiervan zullen de streefwaarden komend jaat worden herzien

3 (index = 100)

7.1.2 Huishoudens en organisaties wekken meer duurzame energie op met behulp van zon, wind of warmtebronnen

Beleidsindicatoren[1]	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):[2]	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal bekende hoeveelheid opgewekte hernieuwbare warmte in Hengelo (TJ)	2.031(2019)	n.n.b.	geen streefwaarde vastgesteld	idem	idem	idem	idem
Totaal hoeveelheid opgewekte hernieuwbare elektriciteit in Hengelo (TJ)	1.167(2019)	n.n.b.	geen streefwaarde vastgesteld	idem	idem	idem	idem
Aandeel (%) gasloze woningen t.o.v. totaal aantal		n.v.t.	n.v.t.				

1 n.n.b.: Deze gegevens zijn nog niet beschikbaar vanuit de landelijke Klimaatmonitor

2 (index = 100)

7.1.3 Er is minder afval en grondstoffen worden meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aantal kg restafval per inwoner delen door aantal kg afval grondstoffen(zoals GFT, PMD, glas, textiel OPK).	77	75	78	79	79	80	80
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid afgekeurd PMD afval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)		18	25	25	25	25	25
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid fijn restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	75(2019)	70	60	59	58	57	57
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid grof restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	12(2020)	28	18	17	16	15	15

7.2 Hengelo weerstaat de gevolgen van klimaatverandering beter zoals wateroverlast en hittestress							
7.2.1Hengelo heeft meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag							
Beleidsindicatoren	**Peilwaarde**	**Jaarstukken**	**Streefwaarden begroting:**				
	(jaar):	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Toename van capaciteit voor het bergen van water in Hengelo (m3).	0(2020)[1]	n.v.t.	4.501	3.527	2.000	2.000	2.000

1 Het gaat om een nieuwe indicator. Bij herinrichtingsplannen kan jaarlijks op basis van projectadministratie en omgevingsvergunningen worden bijgehouden hoeveel capaciteit aan waterberging wordt toegevoegd. Dit wordt dus 'handmatig' bijgehouden en is wat dat betreft dus wel een kwetsbare methode. Echter: een andere indicator is niet voorhanden.

T.b.v. de beginwaarde / de laatste kolom: 2020 is als 'nulmeting' gehanteerd (daarom op peilwaarde 0), want het is niet te doen om een inschatting te maken van de huidige capaciteit van het bergen van water in Hengelo.

7.3 Inwoners van Hengelo ervaren een betere gezondheid

7.3.1 Hengeloërs hebben een gezondere levensstijl

Beleidsindicatoren	**Peilwaarde**	**Jaarstukken**	**Streefwaarden begroting:**				
	(jaar):	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Percentage Hengelose volwassenen met een gezond gewicht, ofwel een BMI van 18,5 tot 25[1]	49% (2024)	49,0%	44,0%	42,0%	42,0%	42,0%	42,0%
Percentage jongeren dat ooit gerookt heeft (alleen trekjes, hele sigaretten of meer)	24% (2023)	24,0%	24,0%	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Percentage jongeren dat ooit softdrugs gebruikt heeft (wiet of hasj)	7,0%(2021) 14% (2023)	14,0%	14,0%	14,0%	14,0%	14,0%	14,0%
Percentage jongeren dat ooit harddrugs gebruikt heeft (XTC, cocaïne, paddos, lachgas etc.)	5,0% (2023)	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
Percentage jongeren dat ooit gevapet heeft.	38% (2023)	n.v.t.	38,0%	38,0%	36,0%	36,0%	36,0%

1 BMI = kg/m2 waarbij kg het gewicht van een persoon is in kilogrammen en m2 de lengte in vierkante meters. Een BMI van 25,0 of meer is overgewicht, terwijl het gezonde bereik 18,5 tot 24,9 is.

Bron aangepast naar de regionale GGD monitor en indicator aangepast naar volwassenen met een gezond gewicht. De oude indicator omvatte ook het ongezonde ondergewicht en geeft daarmee een vertekend beeld.

7.3.2 Het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een theoretische en praktische opleiding is kleiner geworden							
Beleidsindicatoren	**Peilwaarde**	**Jaarstukken**	**Streefwaarden begroting:**				
	(jaar):	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Het rapportcijfer dat theoretisch opgeleiden geven voor hun gezondheid.	7,1(2025) 7,6(2026)	n.v.t.	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8
Het rapportcijfer dat praktisch opgeleiden geven voor hun gezondheid.	7,6(2025) 7,2(2026)	n.v.t.	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8

7.3.3 Hengeloërs zitten goed in hun vel							
Beleidsindicatoren	**Peilwaarde**	**Jaarstukken**	**Streefwaarden begroting:**				
	(jaar):	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Percentage Hengelose jongeren dat psychische klachten heeft	28% (2021) 29% (2023)	n.v.t.	29%	29%	29%	29%	29%
Percentage Hengelose volwassenen dat psychische klachten heeft[1]		n.v.t.	22%	22%	22%	22%	22%
Percentage Hengelose jongeren die zich (zeer) vaak gestrest voelt door 1 of meer factoren	54% (2023)	n.v.t.	54%	54%	54%	54%	54%
Percentage Hengelose volwassenen die in de afgelopen 4 weken (heel) veel stress heeft ervaren	20% (2024)	n.v.t.	20%	20%	20%	20%	20%

1 Deze indicator blijkt niet structureel een onderdeel te zijn van de gezondheidsverkenning GGD. Hierdoor kunnen wij geen peilwaarden toevoegen. Deze indicator in fase 2 van de doorontwikkeling van de indicatoren stoppen.

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2027?

7.1 Hengeloërs verbruiken minder energie en wekken meer duurzame energie op in een meer circulaire economie

- We werken aan het Omgevingsprogramma Energie (OPE). Hierin bundelen en herijken we bestaand beleid en werken aan nieuw beleid om de samenhang tussen de verschillende energiebronnen en -systemen te borgen en te vergroten ten behoeve van de stedelijke ontwikkeling. We werken aan de inrichting van (decentrale) energiesystemen per wijk, als verdieping van bestaand beleid voor energiedeling, warmtetransitie en netcongestie. Een robuust, decentraal en duurzaam energiesysteem vereist dat we opwek, opslag, distributie en verbruik van energie in balans brengen en ontwikkelen. We onderzoeken daarom hoe we het Warmteprogramma kunnen integreren in het Omgevingsprogramma Energie. Daarbij herijken we het Warmteprogramma in verband met de nieuwe wetgeving (o.a. verplichting tot een MER) en nieuwe inzichten. We hebben een bronnenstrategie uitgewerkt en we verkennen samen met Enschede, Borne en verschillende partners de ontwikkeling van een regionaal publiek warmtebedrijf.
- Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het groeiende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie. Hoewel de rol van de gemeente beperkt is, willen we binnen die beperkte mogelijkheden ons maximaal inzetten in het belang van onze (grootschalige) ontwikkelingen. We geven uitvoering aan het Actieplan Netcongestie. In dit integrale actieplan is een overzicht opgenomen van acties en activiteiten die wij als gemeente (gaan) uitvoeren en waarbij wij samenwerken met de netbeheerders en andere betrokkenen.
- We werken aan kaders voor batterijsystemen, inclusief ruimtelijke inpassing, systeemeisen en maatschappelijke meerwaarde. We kijken hierbij naar systeemefficiëntie en inpassing in het elektriciteitsnet voor het verzachten van netcongestie. Daarnaast biedt het houvast voor initiatiefnemers en voor het selecteren van geschikte locaties binnen energiegebieden en bedrijventerreinen.
- We gaan aan de slag met het actualiseren van de zoeklocaties en kaders voor opwek van duurzame energie (zon en wind) na 2030. Dit is een logisch vervolg op het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030 en richt zich op het verder benutten van energiegebieden, infrastructuurzones en bedrijventerreinen. Het sluit aan bij de uitvoeringsagenda van de provincie.
- We voeren het stimuleringsplan energiebesparing uit en de regelingen zoals subsidies en leningen blijven bestaan. Daarbij richten we ons op continuering van de huidige dienstverlening met de inzet van energiecoaches, energieadviseurs, subsidieadviseurs en de Fixbrigade. Wel brengen we de wijze van subsidiëring van deze ondersteuning in overeenstemming met Algemene Subsidieverordening (ASV). En we onderzoeken de samenwerking met de coöperatie Energie van Hengelo, zodat deze toekomstbestendig is. We blijven ons inzetten voor ondersteuning van inwoners, met extra aandacht voor huishoudens die te maken hebben met (dreigende) energiearmoede en voor huurders. De energietransitie draait om het bieden van mogelijkheden, zodat inwoners, ondernemers en andere betrokkenen kunnen bijdragen aan onze doelen voor 2050.

7.1.3 Er is minder afval en grondstoffen worden meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

- In januari 2026 is een beleidskeuze gemaakt voor nascheiding bij hoogbouw, passend binnen de afspraken uit de Samenwerkingsovereenkomst PMD. De implementatie van deze beleidskeuze zal grotendeels zijn beslag hebben in 2027.
- De andere afvalstromen willen we ook niet uit het oog verliezen. Daarom willen we in 2027 komen tot een integrale actualisatie van ons gehele afvalbeleid.
- Per afvalstroom monitoren we samen met Twente Milieu en Twence nauwlettend de ontwikkelingen en komen waar nodig met voorstellen voor bijsturing.

7.2 Hengelo weerstaat de gevolgen van klimaatverandering beter zoals wateroverlast en hittestress

- In 2027 worden meerdere gemalen gerenoveerd en toekomstbestendig gemaakt.
- In 2027 starten we met de voorbereiding van een nieuw beleidskader voor de gemeentelijke watertaken, als opvolger van het huidige Programma Water en Riolering.
- In 2027 gaan we samen met het waterschap een nieuwe gezamenlijk blauwe aderen kaart op- en vaststellen. In deze kaart moet duidelijk naar voren komen waar er nog ruimte zit in het stedelijk

watersysteem en waar ruimte moet komen om in de toekomst voortvarend bezig te blijven gaan met afkoppelprojecten.

- In 2027 is het beekhersteltraject Berflobeek Antonius-Rudolfstraat opgeleverd en wordt gestart met de uitvoering van het traject Berflobeek Korenmolen;
- Van het beekhersteltraject Berflobeek langs de Berflobeekweg wordt de voorbereiding opgestart;
- In 2027 wordt input gegeven aan de stationsvisie, waar meerdere beken onzichtbaar onder de grond liggen. Er zijn kansen om deze zichtbaar te maken, meer ruimte voor water te creëren en omgeving robuuster te maken voor het veranderende klimaat.
- In 2027 worden afspraken gemaakt met waterschap Vechtstromen hoe om te gaan met de aflopende samenwerkingsovereenkomst "Klimaat Actieve Stad Hengelo";
- Diverse achterstanden en nieuwe ontwikkelingen in onze waterketen worden doorgevoerd om het systeem robuust te maken voor de toekomst. Wij volgen hierin het risicogestuurd werken.
- Waar mogelijk wordt verhard oppervlak afgekoppeld van de gemengde riolering en vertraagd afgevoerd naar de beken.
- In de binnenstad wordt herinrichting gecombineerd met de uitvoering van klimaatadaptieve maatregelen zoals afkoppelen, realiseren van een waterberging en aanleg van groen.
- In samenwerking met woningcorporatie Welbions, wordt ons stedelijk gebied klimaatadaptief ingericht. Hiervoor worden nadere samenwerkingsafspraken gemaakt.
- Met het waterschap wordt op dit moment gewerkt aan gezamenlijk beleid om de kwantiteit en kwaliteit van ons oppervlaktewater te beschermen. De Kaderrichtlijn Water (KRW) gaat ons allen raken en wij trekken daarin liever gezamenlijk op dan dat wij dit sectoraal benaderen.
- Wij intensiveren de samenwerking met Vitens en het Twents Waternet met betrekking tot de toenemende tekorten in de beschikbaarheid van drinkwater. Onze handelingen bestaan daarin zowel uit het beschermen van de kwaliteit van het grondwater, het zo veel mogelijk aanvullen van het grondwaterpakket (onder andere via wadi's) en het bijdragen aan de bewustwording om waterverbruik te verminderen.
- De (diepe) ondergrond heeft blijvend onze aandacht. Het bodem en water leidend principe wordt verder uitgewerkt voor Hengelo ook in samenwerking met de regio en het waterschap Vechtstromen. Daarnaast blijft op andere vlakken de regionale samenwerking doorgaan zoals deze de afgelopen jaren uitgevoerd is. De onderzoeken en saneringen naar PFAS en Zeer Zorgwekkende Stoffen gaan ook door in 2027.
- In 2027 blijven we bezig met de Omgevingswet. Nu er een basis van het omgevingsplan ligt wordt verder gewerkt om deze uit te breiden met nieuwe onderwerpen. Daarnaast wordt, in lijn met de uitwerkingen van het Rijksprogramma Bodem, Ondergrond en Grondwater, verder gewerkt aan de toekomst van bodem in stedelijk gebied.
- We gaan samen met de partners uit Twents Waternet invulling geven aan de verkregen Europese subsidie Pathways 2 Resilience project. Hiermee gaan we gezamenlijk een klimaatadaptatiestrategie in Twente ontwikkelen.
- We nemen deel aan het onderzoek STROOM (Stedelijke inbreiding en TRansformatie via klimaatbestendige Oplossingen mèt water en bOdeM) mét Hogeschool Saxion, waterschap en Welbions. Doel van het onderzoek is om concrete kennis en handelingsperspectieven te ontwikkelen voor klimaatbestendige stedelijke inbreiding. Daar worden water en bodem structureel meegenomen in het planproces en de Omgevingswet effectief wordt benut. Hierdoor kan de gemeente Hengelo beter invulling geven aan de woningbouwopgave én tegelijk de leefomgeving duurzaam en klimaatbestendig kan verbeteren.

7.3 Inwoners van Hengelo leven in betere gezondheid

- Wij maken regionale en lokale afspraken over suïcidepreventie. Dit doen wij samen met partners en wij verbinden dit met de lokale aanpak voor mentale gezondheid.
- Wij voeren samen met partners het regionale plan Mentaal Gezond Twente uit. In ons lokale plan koppelen wij dit aan suïcidepreventie en aan de aanpak voor mentale gezondheid van jongeren.
- Wij kiezen voor projecten die veel effect hebben voor inwoners. Ook verankeren wij de sociale basis, met meer ontmoeting en collectieve voorzieningen.
- Wij werken samen met de GGD en andere Twentse gemeenten aan een gezonde leefomgeving. Wij verminderen hittestress en zorgen voor een gezondere voedselomgeving.
- In 2027 besteden wij extra aandacht aan kinderen van ouders met psychische of verslavingsproblemen. In het voorjaar van 2027 organiseren wij de tentoonstelling KIND VAN in Hengelo. Hiermee maken wij hun verhalen zichtbaar en bespreekbaar.
- In 2027 voeren wij de lokale agenda voor suïcidepreventie uit en borgen wij deze. De agenda sluit aan op de regionale visie voor Twente.

7.4 Milieu

- We gaan verder met de implementatie van de Omgevingswet en stellen basisgeluidemissies en milieuregels in het omgevingsplan vast.
- We vernieuwen de beleidsregels voor geluid bij evenementen.
- We actualiseren de geluidkaart en beginnen met de voorbereidingen van het Actieplan Geluid 2029-2034.

Wat blijven we doen?

Duurzaamheid

- We voeren de Energiestrategie Twente (EST) uit. Dat doen we in samenwerking met de omliggende gemeenten via de Regionale Energie Strategie Twente (RES Twente).
- Wij werken aan de opwek van duurzame elektriciteit en faciliteren initiatieven in de samenleving die willen bijdragen aan realisatie. De gemeente blijft de mogelijkheden verkennen om daken van het eigen vastgoed en eigen gronden te benutten. We hebben programmeringsafspraken gemaakt met de provincie Overijssel om het mogelijk te maken dat zonnepanelen langs de A35 en een windturbine gerealiseerd kunnen worden.
- We bereiden uitvoeringsplannen voor, waarin we vastleggen hoe en wanneer wijken van het aardgas af gaan en welke alternatieven daarvoor beschikbaar zijn. Dat doen wij op basis van ons vastgestelde Warmteprogramma en het nog op te stellen Omgevingsprogramma Energie. We werken daarbij samen met Welbions, netbeheerders, maatschappelijke partners en afvaardigingen van bewonersorganisaties/ bewonersinitiatieven. De uitvoeringsplannen worden wettelijk verankerd in het Omgevingsplan. In het eerste uitvoeringsplan, de wijk Wilderinkshoek, werken wij met een integrale gebiedsgerichte aanpak. Wij werken het alternatief voor aardgas in de wijk technisch en financieel verder uit. Een en ander is afhankelijk van de randvoorwaarden vanuit het Rijk (wettelijk kader, financiering etc.) en een eventueel aanbod van een warmtebedrijf. Daarnaast werken we het onderzoek naar een aardgasvrij bedrijventerrein Twentekanaal uit in een concrete routekaart met uitvoeringsplan.
- We verduurzamen maatschappelijk vastgoed in gemeentelijk eigendom op basis van de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed.
- We faciliteren en stimuleren duurzame ontwikkeling van bedrijven en bedrijventerreinen. We geven uitvoering aan het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB). Hierin staan duurzame florerende bedrijventerreinen centraal. We gaan onze samenwerking met ondernemers(verenigingen) nog meer versterken om de bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken op het gebied van energie, natuur, mobiliteit en circulaire economie. We informeren en stimuleren ondernemers om ze te activeren energie te besparen.
- Daarnaast geven we uitvoering aan het Deelprogramma Laden, waarmee wordt voorzien in een toekomstbestendige laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen. Hierbij wordt ingezet op een dekkend, toegankelijk en vraaggericht netwerk van laadvoorzieningen in de stad. In 2027 verwachten we minimaal 50 laadpalen te realiseren binnen de laadconcessie. Als gevolg van netcongestie en het prioriteringskader van de Autoriteit Consument en Markt (ACM) volgt er mogelijk medio 2027 een ‘lichte’ concessie om openbaar laden te blijven faciliteren en te ontwikkelen binnen de gegeven kaders. Daarnaast stimuleren en faciliteren wij de behoefte aan snelladen en logistiek laden. En we ondersteunen het Zero Emissie Bouwen.
- Wij voeren een actief communicatie- en participatiebeleid om de inwoners zo vroeg en zo veel mogelijk te betrekken bij belangrijke ontwikkelingen op het gebied van energiegebruik, energietransport en energie-opwek. We willen zoveel mogelijk inwoners informeren, maar ook activeren. Daarbij kijken we naar verschillende doelgroepen en hun belangrijkste redenen om in beweging te komen.
- We werken aan klimaatadaptatie en klimaatbestendigheid, het versterken van de biodiversiteit en een gezonde leefomgeving voor iedereen.
- Om de ruimtelijke impact van de verduurzaming van Hengelo te reguleren verankeren wij die in de omgevingsvisie.
- De stimuleringsregeling groene daken blijft van kracht.

Riolering

- Wij zorgen voor een doelmatige afvoer van afvalwater, overtollig grondwater en (afgekoppeld) hemelwater.
- Wij blijven rioolheffing innen.
- Waar mogelijk realiseren wij extra waterberging in de openbare ruimte.

- Wij houden water langer vast in de openbare ruimte voordat het afgevoerd wordt naar beken.
- Wij realiseren extra groen in de openbare ruimte voor verkoeling.
- Wij stimuleren particulieren om minder verharding en meer groen in de tuinen aan te leggen.
- Wij werken samen met woningcorporatie Welbions om meer klimaatadaptieve maatregelen te treffen.
- Bij projecten nemen wij klimaatadaptatie als belangrijk uitgangspunt mee.
- Wij betrekken bij het thema klimaatadaptatie ook nadrukkelijk gezondheidseffecten (zoals hittestress)

Gezondheid

- Wij werken regionaal samen met de 13 andere Twentse gemeenten, de provincie Overijssel, SamenTwente en Menzis. Dit doen wij binnen het programma de Twentse Koers. Samen met zorg- en welzijnspartijen en de acute zorg voeren wij het regioplan uit. Zo houden wij de zorg en het sociaal domein betaalbaar en goed bereikbaar. Wij werken vooral samen op het gebied van zorg, welzijn en wonen.
- Wij voeren samen met partners en inwoners ons lokale gezondheidsbeleid uit. De GGD/SamenTwente ondersteunt ons met cijfers, advies en voert regionale wettelijke taken uit (zoals jeugdgezondheid, vaccinaties etc.).
- Wij blijven ons inzetten voor mentale gezondheid. Dit doen wij met samenhangende aanpakken, zoals voor jongeren, Welzijn op Recept, sociaal verwijzen en de aanpak van eenzaamheid. Dit hoort bij de basisondersteuning.
- Wij blijven investeren in een goede start voor ieder kind. Voorbeelden zijn Kansrijke Start en Nu Niet Zwanger. Wij signaleren armoede en kwetsbaarheid vroeg. Ook ondersteunen wij (aanstaande) ouders en jonge gezinnen.
- Wij stimuleren een gezonde leefstijl. Wij pakken middelengebruik aan, met extra aandacht voor vapen. Wij zetten in op bewustwording en gedragsverandering via zorg, onderwijs en welzijn.
- Wij werken aan een gezonde, groene en klimaatbestendige omgeving.
- Wij investeren in de gezondheid en zelfstandigheid van ouderen. De aanpak valpreventie helpt om vallen en de gevolgen daarvan te voorkomen.

Begraafplaatsen

- We beheren en onderhouden twee begraaf- en gedenkparken (Deurningerstraat en Oldenzaalsestraat) en voeren op deze begraaf- en gedenkparken begrafenissen uit en dragen zorg voor de asbestemmingen.
- We plaatsen urnenzuilen, kelders, aanbrengen grafnummering.
- We houden de administratie bij (onder andere locatie graven en persoonsgegevens).
- Jaarlijks organiseren en begeleiden we een lichtjestocht op de begraafplaats aan de Oldenzaalsestraat ter nagedachtenis van overledenen en een Allerzielenviering rond Allerzielen (2 november) op de begraafplaats aan de Deurningerstraat.
- 2 x per jaar (voor- en najaar) voeren we onderhoudswerkzaamheden plaats op de Joodse Begraafplaats aan de Dennenbosweg.
- Gildebor organiseert en begeleidt jaarlijks activiteiten op beide begraaf- en gedenkparken tijdens de Open Monumentendag (1 x per jaar).

Bodem

- We blijven in 2027 uitvoering geven aan de Omgevingswet. Nu er een basis van het omgevingsplan ligt, wordt verder gewerkt om deze uit te breiden met nieuwe onderwerpen. Ook wordt het omgevingsplan regionaal opgepakt om zo van elkaar te leren. Daarnaast zal, in lijn met de uitwerkingen van het Rijksprogramma Bodem, Ondergrond en Grondwater, verder gewerkt worden aan de toekomst van bodem in stedelijk gebied.
- De Omgevingswet stelt ons ook tot taak om een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, te bereiken en in stand te houden én om de fysieke leefomgeving doelmatig te beheren, te gebruiken en te ontwikkelen ter vervulling van maatschappelijke behoeften. De aandacht voor milieu-effecten en milieuregels in het Omgevingsplan zijn daar een belangrijke onderdelen van. We blijven ons daar in 2027 voor inzetten.

Milieu

- We geven (beleids)adviezen op het gebied van milieuzonering, geluid, trillingen, luchtkwaliteit en externe veiligheid.
- We adviseren over milieu-effectrapportages bij programma's en wijzigingen van het Omgevingsplan.
- We voeren saneringen uit van wegverkeerslawaai.
- We geven uitvoering aan het Actieplan Geluid 2024-2029.
- We geven uitvoering aan het schone lucht akkoord conform de vaste maatregelen in het uitvoeringsprogramma SLA.

Afval

- We zamelen afval en grondstoffen huis-aan-huis in, met verzamelcontainers en met de afvalbalie.
- We verwerken afval en grondstoffen.
- We exploiteren het milieupark aan de Wegtersweg.
- We blijven inwoners bewust maken van het belang van afval scheiden: afval is grondstof.
- We voeren afvalinspecties uit.
- We voeren afvalstoffenheffing uit. Uitgangspunt is dat de totale afvalbegroting kostendekkend is. De gemeente maakt geen winst op afval.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2025	Saldo begroting 2026	Lasten begroting 2027	Baten begroting 2027	Saldo begroting 2027	Verschil 2027 - 2026
7.1 Volksgezondheid	-3.933	-4.136	4.297	-	-4.297	-161
7.2 Riolering	2.391	2.466	10.919	13.278	2.359	-107
7.3 Afval	1.652	617	11.956	13.967	2.011	1.394
7.4 Milieubeheer	-3.189	-8.221	6.919	1.605	-5.314	2.907
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-370	-397	1.107	674	-432	-35
Totaal 7 Volksgezondheid en milieu	**-3.449**	**-9.672**	**35.198**	**29.524**	**-5.674**	**3.998**

Taakveld	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029	Saldo begroting 2030
7.1 Volksgezondheid	-4.297	-4.297	-4.298	-4.302
7.2 Riolering	2.359	2.359	2.359	2.359
7.3 Afval	2.011	2.100	2.100	2.099
7.4 Milieubeheer	-5.314	-6.567	-5.340	-5.309
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-432	-431	-431	-433
Totaal 7 Volksgezondheid en milieu	**-5.674**	**-6.837**	**-5.610**	**-5.586**

Financiële toelichting

7.1 Volksgezondheid (€ 161.000 nadeel)
Het nadeel op dit taakveld wordt veroorzaakt door een hogere bijdrage aan SamenTwente. Zoals toegelicht in de Zomernota 2026-2031 stijgen de kosten vanaf 2027 als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen, kerntakendiscussie en een verschuiving van projectfinanciering naar de gemeentelijke bijdrage (26-FP-6.4).

7.2 Riolering (€ 107.000 nadeel)
Binnen het taakveld Riolering vormen de lasten (inclusief kwijtschelding riolering, btw en overhead) en de wettelijke gemeentelijke watertaken een gesloten (kostendekkend) circuit. Dit betekent dat eventuele saldi direct ten laste of ten gunste komen van de voorziening Riolering en geen invloed hebben op de algemene middelen.

We hebben per saldo hogere lasten t.o.v. 2026. De belangrijkste afwijkingen worden veroorzaakt door:

- Formatie-uitbreiding als slagkracht (27-NB-8.2 Executiekracht)
- Stijgende lasten van het gemeentelijk belastingkantoor (26-FP-9.5 GBT)

- Als gevolg van de afgesproken indexering en contractuele verhogingen vanuit de dienstverleningsovereenkomst met Gildebor stijgen de doorberekende lasten.
- Indexering van bestaande budgetten en areaaluitbreiding
- Lagere rente-en afschrijvingslasten, doordat diverse geplande investeringen vertraging hebben opgelopen en daardoor nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

Deze hogere lasten worden volledig gedekt door geïndexeerde inkomsten uit Rioolheffing en Aansluitrechten die actueel zijn gemaakt op basis van het areaal. Per saldo verwachten we in 2027 een hogere dotatie in de voorziening Riolering. Dit is noodzakelijk voor de financiering van de in het Programma Water en Riolering 2023-2027 opgegeven investeringen.

7.3 Afval (€ 1.394.000 voordeel)
Afval is een gesloten circuit. Het verschil tussen de uitgaven en de inkomsten op dit taakveld (saldo) dat wordt gepresenteerd, is benodigd om de uitgaven op andere taakvelden die gerelateerd zijn aan afval in de begroting te kunnen dekken. Het gaat dan om kwijtschelding, BTW en om overheadkosten die feitelijk onderdeel vormen van de afvalbegroting, maar volgens de BBV regels op andere taakvelden worden gepresenteerd. Ook het dividend van Twence wordt voor een deel toegerekend aan de afvalbegroting.

De uitgavenkant van de afvalbegroting stijgt in 2027. Dit wordt veroorzaakt door de prijsindexaties van reguliere kosten voor inzameling en verwerking van afval, wisselende wereldmarktprijzen voor afvalstromen en overige ontwikkelingen zoals toegelicht in de Zomerbrief 2026-2031 (26-FP-7.7). Omdat de afvalbegroting 100% kostendekkend is staat hier hetzelfde bedrag aan inkomsten tegenover. Deze inkomstenstijging wordt gerealiseerd door een verhoging van het vaste tarief en een verhoging van de variabele tarieven (met uitzondering van de GFT tarieven).

Het verschil ten opzichte van de begroting 2026 houdt voornamelijk verband met het budget dat via de Zomerbrief deel 1 incidenteel beschikbaar is gesteld voor de uitwerking en implementatie van het gekozen scenario voor PMD-inzameling (26-FP-7.5) en de overige wijzigingen zoals toegelicht in de Zomerbrief deel 2 (26-FP-7.7).

7.4 Milieubeheer (€ 2.907.000 voordeel)
De verschillen op dit taakveld worden grotendeels verklaard door incidentele budgetten.

In de Zomernota 2025-2029 zijn voor 2026 incidentele middelen beschikbaar gesteld voor grootschalig isoleren (€ 1,4 mln) en de inzet van Energie van Hengelo (€ 605.000). Voor de opvolging van de P1-meter actie in de wijk Wilderinkshoek heeft de raad in 2026 € 338.000 incidenteel beschikbaar gesteld. Verder is er in de begroting 2026 sprake van een onttrekking van € 370.500 aan ontvangen provinciale middelen vanuit de reserve OLW ten behoeve van de RES. De verwerking van de meicirculaire 2026 leidt tot voordeel op dit taakveld van € 122.000. Dit hangt samen met de voor 2026 ontvangen decentralisatie-uitkering Aanvullende Ondersteuning lokale energiehulp. Tenslotte zijn er € 122.000 lagere personeelslasten op dit taakveld door vermindering van de formatie en de toerekening van uren.

Het verschil in 2028 ten opzichte van 2027 vrijwel volledig verklaard door het in 2028 geraamde budget voor de ontwikkeling van de Ketelmakerij. Begin 2021 is door de gemeenteraad besloten om € 1.280.000 uit de reserve bodemsanering hiervoor in te zetten. Echter zal dit bedrag pas in 2028 nodig zijn.

De overige verschillen worden voornamelijk veroorzaakt prijsindexatie en toerekening van uren.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (€ 35.000 nadeel)
Het verschil op dit taakveld wordt veroorzaakt door prijsindexaties en de toerekening van uren.

Risico's

De gemeente Hengelo werkt aan de wettelijke en maatschappelijke opgave om in 2050 aardgasvrij en energieneutraal te zijn, en aan een gezonde en veilige leefomgeving voor inwoners. Deze opgaven hangen sterk samen en raken meerdere beleidsterreinen. Tegelijk brengen maatschappelijke ontwikkelingen, beperkte middelen en landelijke onzekerheden risico's met zich mee voor de voortgang en effectiviteit van beleid.

Draagvlak en tempo in de samenleving
De overstap naar een aardgasvrije en energieneutrale samenleving vraagt inzet van inwoners en partners. Tegelijk is zichtbaar dat investeringen in verduurzaming niet voor iedereen vanzelfsprekend zijn. Dit kan het tempo van de energietransitie beïnvloeden en leiden tot vertraging in de realisatie van doelen. Ervaringen uit eerdere projecten laten zien dat tegenvallers en onzekerheden het vertrouwen van inwoners en partners onder druk kunnen zetten. Daarnaast is de ontwikkeling van oplossingen voor dit doel afhankelijk van externe randvoorwaarden, waaronder landelijke wet- en regelgeving, financiële instrumenten en marktontwikkelingen. Onzekerheid over deze kaders kan invloed hebben op de haalbaarheid, betaalbaarheid en het tempo van de uitvoering, waardoor vertraging kan ontstaan bij de realisatie van de energietransitie.

Net- en watercongestie als knelpunt
De capaciteit van het elektriciteitsnet vormt een belangrijk knelpunt. Netcongestie kan woningbouw, bedrijvigheid en verduurzamingsmaatregelen vertragen. De gemeente heeft hier beperkt directe invloed op en is afhankelijk van netbeheerders en andere overheden. Ditzelfde geldt voor de groeiende uitdging op het gebied van watervoorziening. Door de combinatie van bevolkingsgroei, economische ontwikkeling en klimaatverandering ontstaat watercongestie: een tekort aan capaciteit om volodende drinkwater te prodcueren en transporteren. Dit maakt dat de snelheid van ontwikkelingen onzeker is en prioritering noodzakelijk kan zijn.

Samenhang en integrale aanpak
Duurzaamheidsbeleid raakt meerdere beleidsterreinen tegelijk, zoals wonen, mobiliteit, economie, openbare ruimte en sociaal beleid. Als we vooral vanuit losse projecten en afzonderlijke regels blijven werken, raakt de samenhang snel uit beeld. Een integrale aanpak helpt om keuzes te verbinden en middelen en capaciteit doelgerichter in te zetten.

Klimaatverandering en ruimtelijke keuzes
De gevolgen van klimaatverandering, zoals hittestress, wateroverlast en afname van biodiversiteit, vragen om ruimtelijke maatregelen. Tegelijk is de beschikbare ruimte beperkt, zeker in combinatie met woningbouwopgaven. Dit vraagt om nauwkeurige overwegingen van ruimtelijke functies. Daarbij kunnen spanningen ontstaan tussen uiteenlopende opgaven, wat kan leiden tot aanvullende kosten voor beheer en herstel. Bovendien brengen deze ontwikkelingen niet alleen financiële, maar ook gezondheidsrisico's voor inwoners met zich mee.

Onzekerheden in regelgeving en financiering
Bij afval en grondstoffen zorgen wijzigingen in landelijke wet- en regelgeving voor onzekerheid, met name rondom de kosten voor de verwerking van plastics en de invoering van de CO2 heffing. Ook op het gebied van volksgezondheid is sprake van onzekerheid. Een deel van de financiering loopt via landelijke akkoorden zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord, dat overgaat in het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord. Het is nog onduidelijk hoe middelen vanaf 2026 structureel worden verdeeld over gemeenten, wat risico's geeft voor de continuïteit van inzet.

Volksgezondheid en uitvoerbaarheid van de opgave
Op het gebied van volksgezondheid spelen meerdere risico's. Er is krapte op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld bij forensisch artsen, wat de uitvoering van wettelijke taken kan beïnvloeden. Tegelijk worden gemeenten in toenemende mate aangesproken op het bevorderen van de gezondheid van inwoners, terwijl wettelijke kaders en middelen hier niet altijd op aansluiten.

Daarnaast vragen demografische en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals vergrijzing en toenemende (mentale) gezondheidsproblematiek, om meer inzet. Het risico bestaat dat gezondheidsdoelen onvoldoende structureel worden meegenomen in andere beleidskeuzes, bijvoorbeeld in de inrichting van de leefomgeving. Hoewel initiatieven zoals Mentaal Gezond Twente, een dementievriendelijke gemeente en aansluiting bij landelijke campagnes bijdragen aan bewustwording en samenwerking, blijft de verankering van gezondheid in het brede beleid en de uitvoering een aandachtspunt. De verwachting is dat het aantal inwoners wat zelfstandig woont en dementiegerelateerde klachten heeft sterker zal stijgen dan in het verleden verwacht werd. Dit vraagt een bewuste inbedding in het brede beleid van de gemeente.

5.2.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Aanspreekpunt bestuurlijk	Wethouders Boers, Pen
Aanspreekpunt ambtelijk	L. de Vries en J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2027?

Hengelo groeit en ontwikkelt zich met oog voor kwaliteit van leven. We bouwen woningen, versterken voorzieningen en investeren in aantrekkelijke leefomgevingen waar mensen prettig wonen, werken, leven en ontmoeten. Daarbij verbinden we stedelijke ontwikkeling aan gezondheid, duurzaamheid, bereikbaarheid en sociale samenhang. Zo bouwen we verder aan een aantrekkelijke, veerkrachtige en verbonden stad en geven we invulling aan de omgevingsvisie.

Schaalsprong
Twente is door het Rijk aangewezen als regio waar een schaalsprong in woningbouw en economie mogelijk is. Hiermee kan Twente een belangrijke bijdrage leveren aan de nationale opgaven. De schaalsprong komt voort uit de ontwerp Nota Ruimte. In Twente verband wordt door Hengelo samen met de andere Twentse gemeenten, het waterschap, de provincie en het Rijk gewerkt aan de invulling hiervan in de de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente).

In deze context staat Hengelo voor een omvangrijke ruimtelijke en maatschappelijke opgave. Om de leefbaarheid, economische vitaliteit en brede welvaart te behouden en te versterken, zetten we in op de ontwikkeling van nieuwe woningen, werklocaties en voorzieningen. De aanwijzing van de Spoorzone Hengelo Enschede als Nationaal Grootschalige Woningbouwlocatie geeft daarbij een belangrijke impuls aan de realisatie van nieuwe woon-, werk- en leefmilieus en versterkt de positie van Hengelo binnen de Twentse schaalsprong.

Strategische investeringsagenda
Vanuit onze koers en de daarbij behorende schaalsprong zijn aanzienlijke investeringen in onze stad noodzakelijk. Denk daarbij aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijke voorzieningen en de bijbehorende exploitatie en andere opgaven die bijdragen aan een sterke en toekomstbestendige gemeente.

Als college kijken we vooruit en willen we gericht kunnen sturen op de ambities die we met elkaar hebben vastgesteld. Daarom vinden wij het belangrijk om inzicht te hebben en te houden in de investeringen die op ons afkomen, de meest logische volgorde en samenhang daarvan, en de financieringsstrategieën die daarbij passend zijn.

Wij vinden het van belang om de langjarige ontwikkeling van onze stad niet telkens ad hoc te benaderen, maar hiervoor structureel ruimte te creëren binnen de Beleidsbegroting. Daarmee zijn we ook beter in staat om kansen die zich voordoen tijdig te benutten en ze ten opzichte van elkaar af te wegen wanneer structurele financiële middelen beperkt zijn. In de afgelopen periode hebben we dergelijke kansen kunnen verzilveren, vooral dankzij de inzet van incidentele middelen. Dat heeft waardevolle resultaten opgeleverd. Gezien de omvang van de investeringen die nodig zijn voor onze schaalsprong is dat echter niet voldoende. Daarom maken wij nu ook structureel middelen vrij.

Wij vinden het belangrijk om juist nu lef en doorzettingsvermogen te tonen. Dat is niet alleen nodig voor onze eigen ambities, maar ook essentieel om het partnerschap en de cofinanciering van andere overheden en maatschappelijke partners te versterken.

De komende periode werken wij aan een concretere uitwerking van de strategische investeringsagenda en de daarbij behorende financieringsstrategie. Daarbij kijken wij niet alleen naar de structurele middelen die nu worden vrijgemaakt, maar ook naar reserves en mogelijkheden voor cofinanciering. Uiterlijk bij de Zomernota 2027-2031 komen wij met een eerste uitwerking bij uw raad terug. Daarbij betrekken wij tevens de vraag op welke wijze hierover passend verantwoording kan worden afgelegd.

Wij vragen uw raad op dit moment geen mandaat te geven voor de besteding van de middelen in deze Beleidsbegroting. Voor de inzet van deze middelen is uw raad het besluitvormende orgaan. Besluitvorming hierover kan plaatsvinden via afzonderlijke raadsvoorstellen, zoals het voorstel dat wij dit najaar voorzien voor de mobiliteitshub in de KMS, of via voorstellen die onderdeel uitmaken van de reguliere P en C-cyclus.

Slagkracht organisatie
Tegelijkertijd versterken we de expertise in de eigen organisatie om de voorbereiding en uitvoering van complexe gebiedsontwikkelingen te versnellen en verminderen we de inhuur van deze expertise. Daarmee leggen we de basis voor een toekomstbestendige groei van Hengelo, waarbij wonen, werken, bereikbaarheid, voorzieningen en een gezonde leefomgeving in balans worden ontwikkeld.

Ontwikkelen
Conform de regionale afspraken sturen we scherp op de verdeling van ons woningbouwprogramma mede met behulp van het nog vast te stellen Omgevingsprogramma Volkshuisvesting. Minimaal 30% van de nieuwbouw betreft sociale huur — in nauwe samenwerking met Welbions — en 30% wordt gerealiseerd in het betaalbare segment. Naast wonen ligt er een grote ruimtelijke claim op werklocaties. Hengelo legt de puzzel om tientallen hectares aan nieuw bedrijventerrein in te passen én bestaande terreinen efficiënter in te richten. De tijd dat elke ruimtelijke opgave een eigen plek kon krijgen is voorbij; keuzes die we nu maken bepalen Hengelo voor de lange termijn. Landelijke kaders zoals 'water en bodem sturend' maken de natuurlijke systemen van Twente leidend bij ruimtelijke keuzes. Bij de inrichting van nieuwe projecten en de herinrichting van bestaande wijken is een gezonde, klimaatbestendige openbare ruimte de norm. Droogte, hittestress en extreme piekbuien bepalen hoe we onze straten en groenstructuren ontwerpen. Strategische keuzes met betrekking tot al deze onderwerpen worden gemaakt in de omgevingsvisie.

Netcongestie
Netcongestie blijft een belangrijke belemmering voor de ontwikkeling van woningen, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen in Hengelo. Door de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet komen nieuwe en zwaardere aansluitingen op een wachtlijst terecht. Hoewel woningbouw vanaf 2026 binnen het maatschappelijk prioriteringskader een hogere positie op deze wachtlijst krijgt, biedt dit geen garantie op tijdige aansluiting. De beschikbare netcapaciteit blijft schaars, waardoor vertragingen in ruimtelijke en economische ontwikkelingen mogelijk blijven en een intensieve afstemming met netbeheerders noodzakelijk is.De beperkte capaciteit van ons elektriciteitsnetwerk vraagt om creatieve, slimme keuzes bij de fasering en locatiekeuze van zowel woningbouw als nieuwe werklocaties.

Omgevingsprogramma volkshuisvesting
De fysieke vernieuwing van Hengelo slaagt alleen als de sociale basis overeind blijft. We bouwen aan meer dan stenen alleen, we bouwen aan sterke gemeenschappen. Door gebiedsgericht te werken zorgen we ervoor dat vitale wijkvoorzieningen, ontmoetingsplekken en groen meegroeien met de stad. Met het nieuwe nog vast te stellen Omgevingsprogramma Volkshuisvesting verankeren we deze ambities in een heldere, langjarige koers. We houden hierbij oog voor kansrijke gebieden om te ontwikkelen.

Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente
Met de 14 Twentse gemeenten, het waterschap, de Provincie Overijssel en het Rijk hebben we afspraken gemaakt in de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie voor Twente (ROS) waarin al deze aspecten terug komen. Aan de hand van de in de ROS opgenomen ontwikkelprincipes gaan we de komende tijd werken aan de drie eenheid: vitaal buitengebied, dynamische knopen en dragende steden.

Relevante beleidsnota's

- Omgevingsvisie Hengelo's buiten (2020)
- Omgevingsvisie Hart van Hengelo (2022)
- Omgevingsvisie Stedelijk Hengelo (2025)
- Regionale Stedelijke Investeringsagenda (2024)
- Position paper ROS Twente
- Spoorzone Hengelo Enschede (2023)
- Woonagenda Twente 2021-2025 (2021)
- Woonvisie Hengelo 2016 - 2026
- Woonagenda Hengelo 2021-2030

- Masterplan Hart van Zuid (2008)
- Programma Hart van Zuid 2022-2026
- Ontwikkelkaart Hart van Zuid

Verbonden partijen

In dit programma werken wij niet samen met verbonden partijen.

Wat willen we bereiken?

8.1 Hengelo kent meer woningen waarin inwoners prettiger wonen

8.1.1Hengelo kent een groter aanbod van koop- en huurwoningen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2025	Streefwaarden begroting: 2026	2027	2028	2029	2030
Aandeel huurwoningen als deel van de totale woningvoorraad (%)	45,4%(2021) 45,2%(2022) 44,9% (2023)	44%	42%	42%	42%	42%	42%
Aantal koopwoningen in Hengelo (aantal)[1]	21.061(2021) 21.328(2022) 21.593 (2023)	22.713	23.144	23.444	23.744	24.044	24.344
Aantal huurwoningen in Hengelo (aantal)[1]	17.674(2021) 17.760(2022) 17.733(2024)	17.713	17.470	17.770	18.070	18.370	18.670
Aantal huurwoningen corporaties als deel van de totale huurvoorraad (%)	70,6%(2022) 70,5 (2023)	68,4%	69,4%	69,4%	69,4%	69,4%	69,4%

1 (index = 100)

8.1.2 Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2025	Streefwaarden begroting: 2026	2027	2028	2029	2030
Aandeel huishoudens met zelfstandig wonende hoofdbewoner ≥ 75 jaar als deel van het totale aantal huishoudens bewoonde woningen (%)[1]	14,4%(2022) 15,0% (2023) 15,4% (2024)	15,7%	14,5%	14,6%	14,6%	14,6%	14,6%

1 Aantal bewoonde woningen is 37.365; aantal hoofdbewoners 75+ is 5.400.

8.1.3 Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2025	Streefwaarden begroting: 2026	2027	2028	2029	2030
Percentage woningzoekenden dat een huurwoning krijgt toegewezen als deel van totaal mensen dat actief een huurwoning zoekt (%)	22,3%(2020)	19,9%	13,0%	13,0%	14,0%	15,0%	15,0%
Krapte-indicator koopwoningen voor Hengelo/ Borne (verhoudingsgetal)[1]	2,6(2020,Q2)	n.v.t.	3	3,5	4	4,5	4,5

1 De formule voor de NVM krapte-indicator is: (Aantal aanbod halverwege kwartaal uit vijvermodel/ Aantal transacties in kwartaal) * 3

Wanneer de NVM krapte-indicator onder de 5 komt, is sprake van een verkopersmarkt.

Wanneer de NVM krapte-indicator tussen de 5 en 10, is sprake van een evenwichtige markt.

Wanneer de NVM krapte-indicator boven de 10 komt, is sprake van een kopersmarkt.

8.2 Inwoners van Hengelo waarderen hun leefomgeving meer, dragen hier meer aan bij en treffen elkaar vaker

8.2.1 Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals voor veiligheid, gezondheid en natuur

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Percentage Hengeloërs dat vindt dat de leefbaarheid van de buurt de afgelopen jaren duidelijk of enigszins vooruit is gegaan (%)	17,4%(2022) 20,6%(2023) 24,6%(2024) 23,6%(2025) 16,8% (2026)	23,6%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%

8.3 De binnenstad en Hart van Zuid zijn aantrekkelijker voor inwoners, bezoekers en bedrijven

8.3.1 Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Gemiddeld aantal weekbezoekers binnenstad Hengelo	71.700(2019)[1]	niet opgenomen					
Gemiddelde verblijfsduur in de binnenstad per bezoeker (minuten)	96(2019) 83(2022) 89(2024)[2]	niet opgenomen					

1 I.v.m. de afwijkende bezoekersaantal in 2020 door corona is 2019 als peiljaar genomen.

2 I.v.m. de afwijkende bezoekersaantal in 2020 door corona is 2019 als peiljaar genomen.

Data mogen niet meer worden gebruikt i.v.m. privacywet

8.3.2 We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Rapportcijfer dat Hengeloërs geven voor de binnenstad van Hengelo (rapportcijfer 1-10)	6,1(2021) 6,2(2022) 7,0(2023) 7,0(2024) 6,9(2025)	6,9	7	7	7	7	7
Leegstandspercentage panden in het compacte stadshart (%)[1]		n.v.t.					

1 nieuwe indicator m.i.v. 2026

8.3.3 Meer mensen wonen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aantal inwoners in het binnenstadsgebied[1]	1046 (2019)	1.250	1.275	1.300	1.330	1.380	1.430

1 Binnenstadsgebied in de binnenstadsmonitor is op adresniveau vastgesteld. In het volgende document is aangegeven wat het gebied is (blauw omlijnd, figuur 2b)

https://www.binnenstadsmonitorhengelo.nl/images/Handleiding/Handleiding_Binnenstadsmonitor_Hengelo.pdf

8.3.4 Meer mensen wonen, werken en leren in Hart van Zuid

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aantal toegevoegde woningen in Hart van Zuid	p.m.(2020)	n.v.t.					

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2027?

De doelen:
8.1.1 Hengelo kent een groter aanbod aan koop- en huurwoningen
8.1.2 Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning en
8.1.3 Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo

- Vanaf 2027 werken we volgens het nog vast te stellen Omgevingsprogramma volkshuisvesting, met focus op de juiste woning, op de juiste plek, voor de juiste doelgroep.
- We werken met de urgentieverordening als kader voor de huisvesting van urgente doelgroepen.
- Netcongestie vraagt extra aandacht: we intensiveren onze inzet op het verkrijgen van voldoende netaansluitingen om de woningbouwproductie op peil te houden.

8.2.1 Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals veiligheid, gezondheid en natuur

- Door de invoering van de Omgevingswet en een nieuwe manier van werken wordt meer samen met inwoners gewerkt aan de fysieke ontwikkeling van de stad.
- In 2027 zetten wij de participatieve werkwijze binnen de Omgevingswet verder voort. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden vroegtijdig betrokken bij de ontwikkeling van beleid, Omgevingsprogramma's en ruimtelijke projecten. Wij werken volgens het Hengelose Denkkader Participatie en de Participatieverordening, waarbij per ontwikkeling een passende vorm van participatie wordt toegepast. Door samen met de stad invulling te geven aan de fysieke leefomgeving vergroten wij het draagvlak voor plannen, benutten wij de kennis uit de samenleving en versterken wij de betrokkenheid van inwoners bij hun eigen woon-, werk- en leefomgeving.
- Wij werken aan de ontwikkeling van de vierde fase van onze gemeentelijke omgevingsvisie waarin we de verschillende fases samenvoegen tot een samenhangende waar nodig geactualiseerde omgevingsvisie voor de hele gemeente.
- Om de groeiende ruimtelijke druk en complexe gebiedsontwikkelingen in goede banen te leiden, is extra stedenbouwkundige inzet noodzakelijk. Dit waarborgt de kwaliteit, samenhang en leefbaarheid van de stad en ondersteunt de strategische keuzes die nodig zijn voor de toekomstige ontwikkeling van Hengelo.

8.3.1 Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer
8.3.2 We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied,
8.3.3. Meer mensen wonen in de binnenstad en
8.3.4. Meer mensen wonen, werken en leren in Hart van Zuid.

- Om de brede welvaart en de groei van Hengelo duurzaam te versterken, gaan we sturen op een meer strategische en structurele benadering van investeringen in de stad. We ontwikkelen een strategische investeringsagenda waarin de belangrijkste investeringen zijn opgenomen die bijdragen aan een aantrekkelijk, toekomstbestendig en groen Hengelo (27-NB-8.1 Investeringsagenda).
- Om onze ambities voor woningbouw, bereikbaarheid, economie, voorzieningen en leefomgeving waar te maken, reserveren we structureel financiële ruimte binnen de gemeentelijke begroting. Daarmee vergroten we onze slagkracht als investeerder en cofinancier en kunnen we op het juiste moment bijdragen aan kansrijke ontwikkelingen.
- We zetten de investeringsagenda nadrukkelijk in als instrument om samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen te investeren in de schaalsprong van Hengelo. Door onze eigen financiële inzet beter te organiseren, versterken we onze positie bij het aantrekken van regionale, provinciale, landelijke en Europese middelen.
- Om de ambities uit de koers 2040 verwerkt in de delen van de omgevingsvisie te realiseren, zetten we sterker in op de voorbereiding en uitvoering van de schaalsprong van Hengelo. Groei is daarbij geen doel op zich, maar een middel om de leefbaarheid, economische vitaliteit en het voorzieningenniveau in onze gemeente op peil te houden en te versterken.
  De aanwijzing van de Spoorzone Hengelo Enschede als Nationaal Grootschalige Woningbouwlocatie biedt kansen om deze ontwikkeling te versnellen. Daarom intensiveren we onze inzet op de voorbereiding van

woningbouw, mobiliteit, economie, water, openbare ruimte en maatschappelijke voorzieningen. Daarbij bewaken we de samenhang tussen deze opgaven, zodat ontwikkelingen in balans plaatsvinden.
Om de opgave van 15.000 woningen, 10.000 arbeidsplaatsen en bijbehorende voorzieningen te kunnen realiseren, versterken we de gemeentelijke organisatie in slagkracht. We investeren structureel in regie en integrale sturing en zetten de versterking van de Spoorzone-organisatie voort. Hiermee creëren we de noodzakelijke basis om de schaalsprong van Hengelo tijdig, kwalitatief en in samenwerking met partners en andere overheden te realiseren (27-NB-8.2 Executiekracht).

- We werken samen met de 14 Twentse gemeenten, het Waterschap Vechtstromen, de provincie Overijssel en het Rijk aan het opstellen van de uitvoeringsagenda die voortkomt uit de Ruimtelijke ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente).
- We werken samen met Enschede, de provincie, het waterschap en het Rijk aan de ontwikkeling en realisering van de Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) als nationaal grootschalige woningbouwlocatie.
- We bouwen vanaf 2027 met deze partijen aan het gezamenlijke programmabureau voor SHE en werken de ruimtelijke ambities verder uit in lijn met de omgevingsvisie en gebiedsgerichte Omgevingsprogramma's.
- We realiseren nieuwe stedelijke woon-, werk- en leefmilieus, vooral rond OV-knooppunten, om de groei van Hengelo mogelijk te maken.
- We zetten de ontwikkeling van Hart van Zuid voort, met de KMS-locatie als aanjager van de verstedelijking.
- We werken de gebieds- en mobiliteitsmaatregelen uit die nodig zijn om woningbouw, bereikbaarheid en een aantrekkelijke leefomgeving mogelijk te maken, afhankelijk van de beschikbaarheid van rijksmiddelen.
- We versnellen de ontwikkeling van de deelgebieden De Koppeling, Dikkers, De Oude Ketelmakerij en Hijschveste binnen Hart van Zuid.
- We stellen een overkoepelend kader op voor de hoofdstructuur van de openbare ruimte in Hart van Zuid, zodat de groei samenhangend, groen, klimaatbestendig en aantrekkelijk wordt vormgegeven.
- We werken de KMS-locatie verder uit tot een gemengd stedelijk gebied met wonen, werken, cultuur, ontmoeting en innovatie.
- We realiseren de mobiliteitshub in hal 44 van de KMS en werken de exploitatie en het beheer daarvan verder uit.
- We activeren de KMS-locatie met placemaking, tijdelijke activiteiten en communityvorming om het gebied aantrekkelijk en levendig te maken.
- We ontwikkelen in lijn met de omgevingsvisie een toekomstbestendige stationsomgeving volgens het STOMP-principe, met meer ruimte voor voetgangers, fietsers en openbaar vervoer. In 2027 ronden we hiervoor de integrale gebiedsuitwerking voor Station Hengelo – Twente Centraal en de stationsomgeving af, inclusief ruimtelijke uitwerkingen en een uitvoeringspakket voor de ontwikkeling richting 2040.

Wat blijven we doen?

Ruimte en leefomgeving

- Wij volgen actief het beleid van andere overheden en leveren input aan het ruimtelijk beleid van andere overheden.
- Wij blijven inzetten op de ontwikkeling van de stad en de prioritaire gebieden Binnenstad en Hart van Zuid, omgeving station gezondheidspark, omgeving station Oost, verspreid Noord West en verspreid Zuid Oost.
- Wij leveren een bijdrage aan de voorbereiding van nieuwe projecten/initiatieven.
- Wij blijven uitvoering geven aan het Integraal actieplan voor een vitale Hengelose Binnenstad. De maatregelen uit het Integraal Actieplan Vitale Binnenstad die zijn voorbereid worden in uitvoering genomen.
- Met binnenstadspartners en ondernemers werken wij aan het realiseren van een compact bruisend stadshart (met zo min mogelijk structurele leegstand), met onderscheidende aanloopgebieden om daarmee ook de economische aantrekkingskracht te vergroten.
- We blijven inzetten op acquisitie voor behoud, verplaatsing en aantrekking van ondernemers/investeerders passend bij de gebiedsprofielen. Verder blijven wij de Stichting Centrummanagement Hengelo (SCH) in de binnenstad actief ondersteunen.
- We blijven samen met de provincie Overijssel en relevante partners in het landelijk gebied via een gebiedsgerichte aanpak werken aan een toekomstbestendig platteland. In het gebied Zuid Oost Twente trekken we hierbij nauw samen op met de gemeenten Enschede, Haaksbergen, Hof van Twente en Borne. We geven vorm aan een uitvoeringsagenda met projecten op het gebied van klimaat, sociaal economisch, natuur, water e.d. Voor het Hengelose buitengebied blijven we in gesprek met de (agrarische) erfeigenaren over hun toekomstige mogelijkheden.

Grondexploitatie

- We zetten het grondbedrijf actief in om regie te voeren op de woningbouwopgave en de ontwikkeling van woningbouwlocaties.
- We versterken de gemeentelijke regierol in gebiedsontwikkelingen, met name in de Binnenstad en Hart van Zuid.
- We verwerven of behouden waar nodig strategische grondposities om toekomstige woningbouw mogelijk te maken. Ook kijken we waar woningbouwprogrammering in bestaande wijken mogelijk is.
- Wij maken de stedelijke omgeving steeds aantrekkelijker door nog meer groen en water toe te voegen. Wij willen maatregelen voor extra groen en water in de stad combineren om wateroverlast, droogte en hittestress terug te dringen.
- We ontwikkelen en openen, waar nodig, nieuwe grondexploitaties om woningbouw planmatig en tijdig te realiseren.
- We versnellen de woningbouw door actieve gronduitgifte en intensieve samenwerking met marktpartijen.
- We sturen op een woningbouwprogramma dat aansluit bij de behoefte aan betaalbare en passende woningen.
- We zorgen voor financieel gezonde grondexploitaties, actualiseren deze jaarlijks en beheersen de financiële risico's.

Wonen en bouwen

- In Hart van Zuid werken wij aan de hand van het Programma Hart van Zuid aan de belangrijkste opgaven, thema's en projecten voor de verdere ontwikkeling van Hart van Zuid. De opgaven en gebiedsgerichte thema's bestaan uit de programmering voor wonen, werkfuncties, de ruimtelijke kwaliteit, duurzame en slimme mobiliteit en marketing, communicatie en placemaking.
- We zorgen voor een evenwichtige woningmarkt door ook in wijken nieuwe woningtypes toe te voegen. Ook in 2027 richten wij ons op het kleinschalige woningbouw in de bestaande wijken, waarbij seniorenhuisvesting aandacht krijgt om doorstroming binnen de wijk te stimuleren.
- We blijven initiatieven vanuit de markt om woningen toe te voegen ondersteunen.
- Wij monitoren het vastgestelde nieuwbouwprogramma en zetten vol in op de stimulering van woningbouw. Dat doen we via de aanvraag van provinciale- en rijkssubsidies om onrendabele toppen weg te nemen. Ook zetten we in op bouwcoalities om samenwerkingen te zoeken in de regio.
- Om de krapte te verminderen gaan we door met de in 2025 en 2026 ingezette nieuwbouwambities. We realiseren samen met onze partners voornamelijk in het betaalbare koop- en huursegment. Uitdagingen hierin zijn de hoge bouwkosten, de rente-ontwikkeling en de regelgeving rond stikstof en netcongestie.
- Om de positie van starters op de koopwoningmarkt te verbeteren blijft de starterslening van kracht. Dit is mogelijk gemaakt door het aanvullende budget vanuit de gemeenteraad (gemeenteraad 15 april 2026).
- Samen met Welbions en Ookbions geven we invulling aan de prestatieafspraken 2025-2028, waarin nieuwbouw, verduurzaming, huisvesting van doelgroepen en het niet verder laten oplopen van zoektijden belangrijke thema’s zijn.
- In samenwerking met onze partners blijven wij inzetten op voldoende, geschikte en betaalbare huisvesting voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte en zorgen daarbij voor de benodigde zorg en ondersteuning.
- We werken stapsgewijs toe naar een volwaardig omgevingsplan dat uiterlijk in 2032 voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. Hierin brengen we alle gemeentelijke regels voor de fysieke leefomgeving samen.
- We zetten het tijdelijke omgevingsplan gefaseerd om naar het nieuwe omgevingsplan en werken daarbij binnen de mogelijkheden van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
- In 2026 heeft de gemeenteraad de eerste wijziging van het omgevingsplan vastgesteld. Daarmee is de basisstructuur vastgelegd en zijn voormalige rijksregels opgenomen in het Hengelose omgevingsplan. In 2027 leggen we de omgevingsplanwijzigingen voor Hasseler Es, Hengelo Noord (Slangenbeek en Dalmeden) en Medaillon & Woolder Es ter vaststelling voor.
- We ontwikkelen het omgevingsplan verder tot een toegankelijk en gebruiksvriendelijk instrument, zodat inwoners en ondernemers eenvoudig kunnen zien welke regels gelden en of een vergunning of melding nodig is.
- We bouwen voort op de ervaringen met de eerste wijzigingen van het omgevingsplan en stemmen de benodigde capaciteit en middelen af op de verdere uitrol in de periode 2027–2031.
- Wij blijven werken aan de verbetering van onze dienstverlening in omgevingsplan- en vergunningenprocessen.

- Wij behandelen de aanvragen voor omgevingsvergunningen voor handelingen binnen de fysieke leefomgeving.
- Wij houden toezicht op de naleving van omgevingsvergunningen en handhaven indien wordt afgeweken. Er vindt geen gebiedsgericht toezicht plaats.
- Wij handhaven op basis van klachten.
- Wij beheren en onderhouden de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de topografische kaart Hengelo en geografische databases. Wij beheren, onderhouden, analyseren en presenteren vastgoed- en geo-informatie.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2025	Saldo begroting 2026	Lasten begroting 2027	Baten begroting 2027	Saldo begroting 2027	Verschil 2027 - 2026
8.1 Ruimte en leefomgeving	-2.314	-2.144	2.308	283	-2.024	120
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.299	1.858	41.457	47.744	6.287	4.429
8.3 Wonen en bouwen	-1.865	-4.603	10.173	4.186	-5.987	-1.384
Totaal 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**-880**	**-4.889**	**53.938**	**52.213**	**-1.724**	**3.165**

Taakveld	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029	Saldo begroting 2030
8.1 Ruimte en leefomgeving	-2.024	-2.024	-2.024	-2.024
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	6.287	2.278	1.976	-425
8.3 Wonen en bouwen	-5.987	-6.314	-6.545	-7.431
Totaal 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**-1.724**	**-6.060**	**-6.593**	**-9.880**

Financiële toelichting

8.1 Ruimte en leefomgeving (€ 120.000 voordeel)
Het verschil op dit taakveld wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere toerekening van uren. Daarnaast is voor anterieure overeenkomsten minder aan inkomsten begroot in 2027.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) (€ 4.429.000 voordeel)
In de Zomerbrief 2026-2030 deel 1 is de KMS verschoven van taakveld 8.2 naar 8.3.

In deze Beleidsbegroting wordt het jaar 2027 vergeleken met 2026. Voor grondexploitaties is zo'n vergelijking echter beperkt betekenisvol, omdat de financiële resultaten sterk afhangen van het moment in de projectontwikkeling (zoals grondverkopen of het afsluiten van projecten). Hierdoor kunnen verschillen tussen jaren groot zijn zonder dat sprake is van een structurele ontwikkeling.

Het voordeel van € 4.170.000 in 2027 ten opzichte van 2026 wordt voornamelijk veroorzaakt door:
• Hogere geprognosticeerde tussentijdse winstnemingen bij de projecten Dalmeden 2.0 en Walkatenplein.
• een lagere storting in de voorziening voor verlieslatende grondexploitaties (IEGG)
Daartegenover staat lagere positieve resultaten bij projecten die naar verwachting in 2027 worden afgesloten.

Voor een inhoudelijke beoordeling van de grondexploitaties wordt verwezen naar:
• De herziening grondexploitaties per 1 januari 2026.
• Paragraaf 6.4 Grondbeleid.

8.3 Wonen en bouwen (€ 1.384.000 nadeel)
In de Zomerbrief 2026-2030 deel 1 is de KMS verschoven van taakveld 8.2 naar 8.3 (26-FP-8.4 diverse kleine wijzigingen programma 8).

De stelpost uitvoering Wet betaalbare huur en Goed Verhuurderschap (25-FP-8.4) is ingezet voor de tijdelijke formatieuitbreiding van toezichthouder ruimte en bouwen (2026 en 2027).

Nieuw beleid als slagkracht van de organisatie (27-NB-8.2 Executiekracht) leidt op dit taakveld tot een uitzetting van ruim € 1,7 miljoen jaarlijks. Daarnaast wordt Stichting Centrummanagement Hengelo in 2026 met € 100.000 extra gesubsidieerd voor acquisitiewerkzaamheden. Het resterend verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door toerekening van uren. Meerjarig lopen de uitgaven op door de Investeringsagenda (27-NB-8.1) en de investeringen in de vitale binnenstad.

De ramingen voor de Talentopgave zijn voor de periode 2026-2028 geraamd. Alle budgetten voor de talentopgave worden onttrokken uit de reserve aanjaagbudget talentopgave (beleidsprogramma programma 9), zodat dit voor de begroting budgettair neutraal verloopt. Na 2028 zijn er geen budgetten en onttrekkingen uit deze reserve geraamd.

In de Zomernota 2025 zijn kosten voor de invoering van de Omgevingswet vastgesteld (25-FP-8.3) voor de periode 2026-2028. Deze kosten worden gedekt uit de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten. Het overige verschil is ontstaan door een andere toerekening van uren.

Risico's

Vertraging woningbouw door participatie en bezwaarprocedures
Op de woningmarkt staan we voor grote uitdagingen. Woningbouwprojecten kunnen vertraging oplopen door participatietrajecten en bezwaar- en beroepsprocedures. Inwoners zijn mondiger en laten hun standpunten nadrukkelijker horen. Tegelijkertijd blijft de woningnood bestaan en heeft de gemeente een forse opgave om tijdig woningen te realiseren, passend bij de verschillende doelgroepen. Dit heeft effect op de totale betaalbaarheid van de gemeentelijke opgave. Vertragingen vergroten het risico dat vraag en aanbod verder uit elkaar gaan lopen.

Integrale opgaven in de leefomgeving en afhankelijkheid van partners
Bij de inrichting van de leefomgeving moeten we met steeds meer aspecten rekening houden, zoals groen, duurzaamheid, waterbeheer en klimaatadaptatie. Dit vraagt om een integrale aanpak en leidt vaak tot complexere afwegingen. Daarmee nemen de benodigde tijd, capaciteit en financiële middelen toe. Deze integraliteit kan bovendien leiden tot vertraging bij gebiedsontwikkelingen en het realiseren van woningbouwdoelstellingen. Daarnaast zijn we voor het behalen van onze doelen afhankelijk van partners, bijvoorbeeld bij net- en watercongestie, energietransitie en (collectieve) warmtevoorzieningen. Tot slot is de ondergrondse ruimte beperkt, wat het plannen en aanleggen van kabels en leidingen kan bemoeilijken en projecten extra kan vertragen.

Prioritering en slagkracht
De gemeente staat voor een groot aantal gelijktijdige maatschappelijke opgaven, zoals woningbouw, energietransitie, mobiliteit, klimaatadaptatie en verbetering van de leefomgeving. De beschikbare financiële middelen, personele capaciteit en specialistische kennis zijn daarbij niet onbeperkt. Hierdoor zijn scherpe keuzes en prioritering noodzakelijk. Wanneer nieuwe opgaven zich aandienen of ambities toenemen, bestaat het risico dat projecten vertragen, middelen versnipperen of niet alle doelstellingen binnen de gewenste termijn kunnen worden gerealiseerd. Een heldere afweging van prioriteiten blijft daarom essentieel. De organisatie is momenteel bezig met de inrichting van portfolio management. Dit kan de organisatie in de toekomst helpen met prioritering van opgaven.

5.2.9 Bestuur en ondersteuning

Aanspreekpunt bestuurlijk	Burgemeester Schelberg, Wethouders Warrink, Brand, Boers en Pen
Aanspreekpunt ambtelijk	E. Kemerink op Schiphorst, A. Lenferink , J. van der Weerd, L.Fikkert en L. de Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2027?

Een sterk bestuur vormt de basis voor het realiseren van onze ambities. We werken transparant, betrouwbaar en dichtbij inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en de regio aan de toekomst van Hengelo. Vanuit een innovatieve, ondernemende, veerkrachtige en wendbare organisatie sturen we op samenhang, brede welvaart en maatschappelijke effecten. Daarbij geven we richting aan opgaven die bijdragen aan een aantrekkelijke, gezonde en vitale stad en versterken we de kracht van samenwerking binnen en buiten Hengelo. Zo verbindt het bestuur de kracht van de stad met de kansen van morgen. Zo dragen wij bij aan brede welvaart voor huidige en toekomstige generaties Hengeloërs.

Participatie
We zoeken proactief de samenwerking met inwoners, ondernemers, organisaties en (keten) partners, want zij zijn experts en gebruikers van onze stad. Op die manier kunnen we blijven aansluiten bij de behoeften en ervaringen die zij hebben. Daarnaast is er steeds vaker ruimte om als inwoner mee te denken, mee te werken en mee te doen bij ontwikkelingen. Het denkkader participatie helpt bij het maken van goede afwegingen.

In 2027 zetten we in op het verder versterken van digitale participatie via Praat Mee. We vergroten het aantal projecten dat via het platform wordt aangeboden, zodat inwoners vaker en laagdrempeliger kunnen meedenken over gemeentelijke opgaven. Door inzicht te bieden in participatiemomenten, de verwerking van inbreng en de resultaten van participatie, versterken we de transparantie en betrokkenheid van inwoners bij het gemeentelijk beleid.

Bestuurlijke samenwerking
Wij staan voor de opgave om die kwaliteit van leven voor huidige én toekomstige generaties te behouden en te versterken. Brede welvaart vormt daarbij de leidende ambitie. Daarbij gaat het niet alleen over de materiële economie, maar ook over welzijn, gezondheid, duurzaamheid en sociale cohesie. Met de aanwijzing van de Spoorzone Hengelo Enschede als nationale grootschalige woningbouwlocatie gaat Hengelo een nieuwe fase in haar ontwikkeling in. Voor de aanpak van deze en andere regionale en Hengelose opgaven is bestuurlijke samenwerking essentieel. Wij doen dat vanuit onze centrale positie nadrukkelijk met een uitgestoken hand naar de Twentse gemeenten. ‘Twente’ is de entiteit en het merk waarop we koersen, waarvan we onderdeel uitmaken en het is de schaal waarop veel samenwerkingsverbanden georganiseerd zijn. De ontwikkeling van het stedelijk gebied is belangrijk voor de ontwikkeling van heel Twente. Als drie Twentse steden nemen we verantwoordelijkheid en willen we de motor, aanjager en voortrekker zijn zonder het brede Twentse belang uit het oog te verliezen. Dit geldt voor samenwerking op inhoudelijke onderwerpen, maar ook nadrukkelijk bij de strategische inzet op bijvoorbeeld public affairs/lobby. Daarbinnen is de samenwerking met buurstad Enschede om diverse redenen vruchtbaar en logisch. De twee steden vormen, rondom de UT, het stedelijke hart van de groene technologische topregio Twente. Twente kent ook een lange historie in samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers. Sinds de oprichting van de Twente Board wordt deze triple helix samenwerking steeds verder geïntensiveerd.

Aan de slag
Grote ambities vragen om focus, keuzes en integrale sturing. Inmiddels is portfoliomanagement ingevoerd. Daarmee ontstaat meer overzicht en zicht op de samenhang der dingen. Hiermee wordt het proces voor het beoordelen van initiatieven aangescherpt, maken we strategische doelen echt leidend bij het prioriteren en ontstaat meer uniformiteit. Daarnaast ontstaat meer grip op capaciteit, middelen en voortgang.

Naast portfoliomanagement hebben we extra ingezet op opdrachtgeverschap en ontwikkelmanagement. Tenslotte hebben we de regie op de instrumenten van de Omgevingswet structureel gemaakt. Deze was tijdelijk gefinancierd uit de middelen Implementatie Omgevingswet.

HR-strategie: vinden en behouden
De krappe arbeidsmarkt, vergrijzing, technologische ontwikkelingen en de toenemende complexiteit van maatschappelijke opgaven vragen om een toekomstgerichte HR-strategie. Daarom zetten we HRM strategisch in op het vinden, binden en behouden van medewerkers, zodat we ook in de toekomst beschikken over de juiste kennis, vaardigheden en capaciteit.

Komend jaar richten we ons onder andere op: de herijking van onze arbeidsmarktaanpak, loopbaan- en leiderschapsontwikkeling, strategische personeelsplanning en duurzame inzetbaarheid. Daarbij versterken we onze positie als werkgever, investeren we in de ontwikkeling en vitaliteit van medewerkers en krijgen we beter inzicht in de toekomstige personeelsbehoefte.

Daarnaast brengen we de impact van technologische ontwikkelingen, waaronder AI, op werk, functies en benodigde competenties beter in beeld. Zo kunnen we medewerkers tijdig voorbereiden op veranderingen en technologie inzetten ter ondersteuning van mens en organisatie. Met deze integrale aanpak bouwen we aan een wendbare, inclusieve en toekomstbestendige organisatie.

Digitale Innovatie
De ontwikkeling van kunstmatige intelligentie (AI) voltrekt zich in een tempo dat iedere eerdere technologische innovatie overstijgt. Waar digitalisering jarenlang een strategische keuze was, is AI inmiddels een realiteit die zich niet laat negeren. In 2027 zetten we daarom actief in op AI en het toepassen daarvan binnen onze processen, waarbij we ons niet blindstaren op alleen de voordelen, maar ook oog hebben voor de keerzijden van AI. Beveiliging, ethiek en privacy zijn hier voorbeelden van.

Digitaliseren van fysieke archieven
De gemeente heeft een omvangrijk fysiek archief. Door onze fysieke archieven te digitaliseren worden deze tijds- en plaats onafhankelijk beschikbaar en beter vindbaar. Daardoor kunnen we vragen van inwoners beter en sneller beantwoorden. Inmiddels zijn de 1e archiefdelen gedigitaliseerd en werken we nu aan het intern en extern toegankelijk maken van deze informatie. Hiertoe zal in 2027 een applicatie beschikbaar zijn waarmee de gedigitaliseerde archieven ontsloten kunnen worden. Het digitaliseren staat niet stil, ook het komende jaar werken we daar verder aan in samenwerking met onze digitaliseringspartner én de SWB.

Datagedreven werken
Met de voortzetting van de datastrategie (2023) bouwt de gemeente Hengelo in 2027 verder aan een datagedreven organisatie waarin data breed wordt ingezet in alle domeinen. De focus ligt in 2027 op onze datahuishouding, datageletterdheid en dienstverlening. Door de opkomst van AI is een goede datahuishouding een vereiste.

Een belangrijk speerpunt voor 2027 is de ondersteuning van de grootschalig woningbouwopgave. Door middel van een gerichte verkenning ontsluiten en analyseren we data om onze ruimtelijke opgaven te versnellen. Een tweede belangrijk speerpunt is de doorontwikkeling van datagedreven werken binnen het sociaal domein, waardoor een goed datafundament noodzakelijk is.

NDS Collectivisering
In 2025 is de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) vastgesteld door het kabinet. De NDS bestaat uit 6 pijlers: Cloud, Data, AI, Inwoner centraal, Digitale weerbaarheid en autonomie en Digitaal vakmanschap en moderne werkomgeving. In 2027 gaan we verder met het gebalanceerd verkennen en implementeren van oplossingen die bijdragen aan digitale autonomie en soevereiniteit. Dit doen we niet alleen maar samen met andere gemeenten en overheden. Lokaal, regionaal en landelijk.

Duurzaamheid gebouwen
Europese en nationale wet- en regelgeving stelt steeds hogere eisen aan de energieprestaties, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van gebouwen. De komende jaren vragen onder m eer de implementatie van de herziene EPBD-richtlijn, (Europese richtlijn om de energieprestatie van gebouwen te verbeteren en de gebouwde omgeving in 2050 volledig emissievrij te maken), nationale klimaatdoelstellingen en toenemende rapportageverplichtingen.

Professionalisering vastgoedbeheer
In 2027 zetten we verdere stappen in de professionalisering van het vastgoedbeheer. Hiervoor wordt een nieuwe NEN 2767-conditiemeting uitgevoerd, zodat de technische staat van de gebouwen actueel en integraal in beeld wordt gebracht. Daarnaast onderzoeken we hoe de mogelijkheden van Planon (het gemeentelijke vastgoedbeheerssysteem) beter kunnen worden benut voor het beheren van vastgoeddata, onderhoudsprocessen en stuurinformatie. Waar dit meerwaarde biedt, wordt gekeken naar de inzet van aanvullende functionaliteiten of modules. Hiermee werken we aan een toekomstbestendige informatievoorziening, die bijdraagt aan een efficiënte en datagedreven sturing van de vastgoedportefeuille.

Verduurzamen maatschappelijk Vastgoed
De Routekaart Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed moet ertoe leiden dat we in 2030 een CO_2-reductie van 60% realiseren ten opzichte van 1990 voor het maatschappelijk vastgoed dat in eigendom is van de gemeente.

Hiervoor gaan we in 2027 verder met de uitvoering van de duurzaamheidsmaatregelen aan gemeentelijke panden. In 2026 is voorrang gegeven aan de uitvoering van maatregelen aan het Twentebad, de Schouwburg en het paviljoen in het Prins Bernardplantsoen. In 2027 zullen we uitvoering geven aan de opgestelde maatwerkadviezen, waarbij steeds een afweging wordt gemaakt tussen de investering en het grootst mogelijk rendement. Hierbij zullen we natuurlijke momenten (renovatie of vervanging in het kader van meerjarige onderhoudsplanning) kiezen om een pand eerder of later te verduurzamen om dubbele investeringen te voorkomen. Verder zal in 2026 onderzocht worden welke mogelijkheden er bestaan om het Twentebad volledig elektrisch te maken, waarbij de uitvoering gepland staat voor 2027. De maatregelen omvatten zowel energiebesparing, isolatie, energieopwekking en energietransitie. Mede gezien de netcongestie zal het op dit moment nog niet altijd mogelijk zijn om de panden volledig te verduurzamen.

Gemeentefonds
Het gemeentefonds vormt de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. Daarmee is het gemeentefonds een essentiële pijler onder de financiële positie en de uitvoering van gemeentelijke taken. De jaarlijkse toe- en afname van het gemeentefonds wordt het accres genoemd. Het accres wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product (bbp).
Voor het begrotingsjaar 2027 staat het gemeentefonds landelijk in het teken van doorontwikkeling van het verdeelmodel en de evaluatie van de bbp-normeringssystematiek. Wijzigingen in de verdeelsystematiek van het gemeentefonds kunnen bovendien leiden tot herverdeeleffecten, waarbij de uitkering voor Hengelo kan stijgen of dalen.

Daarnaast spelen in 2027 diverse landelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de omvang en verdeling van het gemeentefonds. Zo worden landelijk de aantallen van de verdeelmaatstaven in het gemeentefonds periodiek geactualiseerd en aangepast, wat kan leiden tot herverdeeleffecten tussen gemeenten. Voor Hengelo betekent dit dat de ontwikkeling van de inkomsten uit het gemeentefonds voor de periode 2027-2030 enerzijds afhankelijk is van macro-economische en financiële landelijke ontwikkelingen, en anderzijds van lokale factoren, zoals de woningbouwaantallen en bevolkingsgroei. Hierdoor blijft er sprake van financiële risico's indien de geraamde gemeentelijke woningaantallen niet worden gerealiseerd. Ook kunnen beleidskeuzes vanuit het Rijk via taakmutaties doorwerken in het gemeentefonds. Deze wijzigingen worden verwerkt via de mei-, september-, en decembercirculaire van het gemeentefonds en vragen om bijsturing in de gemeentelijke begroting.

Tegelijkertijd is het gemeentefonds voor Hengelo essentieel om maatschappelijke opgaven te kunnen realiseren, zoals de ruimtelijke opgaven en de daarbij behorende maatschappelijke voorzieningen, maar ook voor de verduurzaming van de stad. De spanning tussen groeiende taken en beschikbare middelen blijft een belangrijk aandachtspunt. Wij blijven dan ook, samen met andere gemeenten en via de VNG, lobbyen bij het Rijk voor een evenwichtige verhouding tussen ambities, taken en de daarbij behorende middelen.

Kapitaalmarkt
De kapitaalmarkt blijft onzeker. De rente ligt nog altijd op een duidelijk hoger niveau dan in de periode van historisch lage rente. De verwachting is dat het rentebeleid van de Europese Centrale Bank (ECB) ook de komende periode afhankelijk blijft van de ontwikkeling van de inflatie, de economische groei en geopolitieke ontwikkelingen.

Voor de gemeente betekent dit dat de kosten van nieuwe financieringen naar verwachting ook in 2027 hoger blijven dan we in de afgelopen jaren gewend waren. Tegelijkertijd wordt verwacht dat de rente zich de komende jaren binnen een relatief stabiele bandbreedte zal bewegen, al kunnen ontwikkelingen op de financiële markten en internationale spanningen tot nieuwe schommelingen leiden. Wij volgen de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt en het rentebeleid

van de ECB nauwgezet, zodat wij tijdig kunnen inspelen op veranderingen en de financiële effecten voor de komende jaren zo goed mogelijk kunnen ramen.

Relevante beleidsnota's

- Financiële Verordening 2025
- Nota Investerings- en activeringsbeleid 2024
- Beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2023 - 2027
- Evaluatie bestemmingsreserves 2021
- Treasurybesluit 2021
- Beleidsregels publieke taak leningen en garanties gemeente Hengelo 2021
- Beleidskader verbonden partijen 2024
- Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders 2021
- Denkkader participatie 2022
- Nota overhead (2024)
- Participatieverordening (2023)

Verbonden partijen

GBTwente
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) voert de taken van waardering, heffing en innen van gemeentelijke belastingen uit voor de gemeente. Wij betalen hiervoor perceptiekosten, die worden verantwoord op de programma's, waarvoor de dienst wordt verleend.

BNG Bank NV
BNG Bank NV financiert overheden en is huisbankier van onze gemeente. Ze voert gedurende de contractperiode exclusief voor Hengelo het betalingsverkeer uit en is één van de aanbieders van (op te nemen) leningen. Wij ontvangen jaarlijks dividend als aandeelhouder.

Twence Holding BV
Twence Holding BV verwerkt ons huishoudelijk afval (programma 7) en draagt middels dividenduitkering tevens bij aan de algemene dekkingsmiddelen.

Crematoria Twente
Tot Crematoria Twente BV kunnen onze inwoners zich wenden voor lijkbezorging (programma 7), maar de BV keert ook dividend uit (via Openbaar Lichaam Crematoria Twente).

Enexis Holding NV
Enexis Holding NV is energienetwerkbeheerder in de regio. Enexis keert dividend uit. Wij ontvangen dit als algemeen dekkingsmiddel. In de energietransitie hebben we steeds vaker te maken met het beleid van Enexis ter bestrijding van netcongestie (programma 7).

Samenwerking ICT Hengelo
Hengelo is centrumgemeente voor deze samenwerking op ICT-gebied. Een kenmerk van deze gemeenschappelijke regeling is dat er geen nieuwe rechtspersoon is ontstaan. De verantwoording vindt plaats in de begroting en rekening van de gemeente Hengelo. Met deze samenwerking bieden wij ICT-diensten aan de gemeenten Oldenzaal en Haaksbergen en SWB.

Euregio
De Euregio bevordert de grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederlandse en Duitse gemeenten, inwoners en ondernemers door belemmeringen aan de grens weg te nemen en kansen voor wonen, werken, ondernemen en mobiliteit beter te benutten.

Wat willen we bereiken?

9.1 Meer inwoners zijn betrokken bij hun stad en tevreden over het bestuur van Hengelo

9.1.1 Meer (jonge) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.[1]

1 De toevoeging 'jonge' is gedaan, in aansluiting op het traject voor kindinclusie (ook wel Baas boven Baas), waar de raad geld voor beschikbaar heeft gesteld, en waar nu uitvoering aan wordt gegeven.

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken 2025	Streefwaarden begroting: 2026	2027	2028	2029	2030
Percentage inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd (%)[1]	31,9%(2025)37,9% (2026)	31,9%	30%	32%	35%	37%	37%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stellingen 'De gemeente betrekt en luistert naar mijn mening en geeft aan wat er met mijn inbreng is gedaan:[2]							
De gemeente betrekt mij als inwoner (%):	30,4%(2025)26,0% (2026)	n.v.t.	32%	34%	36%	38%	38%
De gemeente luistert naar mijn mening (%):	15,7%(2025)16,7% (2026)	n.v.t.	20%	24%	27%	30%	30%
De gemeente geeft aan wat er met mijn inbreng is gedaan (%):	19,6%(2025)16,8% (2026)	n.v.t.	22%	24%	27%	30%	30%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'de gemeente laat duidelijk en op tijd weten waarover en hoe ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn' (%).[3]							
De gemeente laat duidelijk weten dat ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn (%):	26,6%(2025)29,9% (2026)	n.v.t.	30%	32%	35%	37%	37%
De gemeente laat op tijd weten dat ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn (%)	22,2%(2025)27,9% (2026)	n.v.t.	25%	27%	30%	32%	32%
Ik weet hoe ik kan meepraten over beslissingen die voor mij belangrijk zijn (%)	24,4%(2025)29,2% (2026)	n.v.t.	30%	32%	35%	37%	37%
We bereiken met de kind gerelateerde participatie trajecten (waaronder het Baas boven Baas festival) minimaal percentage (%) scholen in de gemeente Hengelo.	50% (2025)	n.v.t.	55%	60%	62%	65%	65%

1 De peilwaarden van deze indicatoren fluctueren de afgelopen jaren. De streefwaarden voor deze indicatoren zijn daarom gebaseerd op een gemiddelde van de peilwaarden 2021, 2022 en 2023 in combinatie met de langjarige ambitie van de Gemeente Hengelo

2 De relatief snelle stijging in de percentages bij de streefwaarden vraagt om een nadere duiding.
Het is belangrijk om te benadrukken dat de onderliggende deelvragen sterk met elkaar verbonden zijn om de desbetreffende hoofdindicator te beantwoorden. Dit maakt ook dat het als één vraag gepresenteerd is. Omdat de deelvragen inhoudelijk op elkaar aansluiten, horen de bijbehorende percentages met elkaar in lijn te liggen. Dit maakt dat de streefwaarden voor de aankomende jaren bij enkele deelvragen relatief met een flinke stijging worden weggezet, om op die manier toe te werken naar een overkoepelend percentage voor de indicator.

3 Het is belangrijk om te benadrukken dat de onderliggende deelvragen sterk met elkaar verbonden zijn om de desbetreffende hoofdindicator te beantwoorden. Dit maakt ook dat het als één vraag gepresenteerd is. Omdat de deelvragen inhoudelijk op elkaar aansluiten, horen de bijbehorende percentages met elkaar in lijn te liggen. Dit maakt dat de streefwaarden voor de aankomende jaren bij enkele deelvragen relatief met een flinke stijging worden weggezet, om op die manier toe te werken naar een overkoepelend percentage voor de indicator.

9.2 Inwoners zijn meer tevreden over de dienstverlening van de gemeente Hengelo

9.2.1 Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog

Beleidsindicatoren	Peilwaarde	Jaarstukken	Streefwaarden begroting:				
	(jaar):	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stellingen 'ik kan makkelijk digitaal zaken regelen met de gemeente.	72,6%(2025)71,9% (2026)	n.v.t.	75%	75%	77%	80%	82%
Als een inwoner een vraag stelt via de mail of contactformulier, dan reageren we uiterlijk op de 3e werkdag nadat de vraag is gesteld. (3e ipv 5e !)	44% (Q1 2026)	n.v.t.	n.v.t	55%	60%	65%	70%
Als een inwoner iets heeft aangevraagd bij de gemeente krijgt iemand binnen 8 weken een beslissing te horen (dit is afhankelijk van het product/dienst, en zoveel eerder of later als mogelijk is of nodig is).	nog niet zichtbaar in Djuma	n.v.t.	n.v.t.	nog niet van toepassing	nog niet van toepassing	nog niet van toepassing	nog niet van toepassing
Als ik contact zoek met de gemeente, dan word ik door de juiste medewerker geholpen zonder onnodige doorverwijzingen / Als ik contact zoek met de gemeente word ik meteen doorgestuurd naar de persoon die mij kan helpen	41,6%(2025)44,4% (2026)	n.v.t.	45%	50%	55%	60%	60%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De informatie van de gemeente is duidelijk en begrijp ik goed'.	58,3%(2025)62,2% (2026)	n.v.t.	60%	65%	70%	73%	78%

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2027?

9.1.1 Meer (jonge) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.

- We borgen daar waar mogelijk de methodiek participatie binnen werkprocessen, waardoor participatie een groter onderdeel wordt van reguliere werkzaamheden van medewerkers.
- De samenwerking met onderwijs en jeugdigen wordt steeds intensiever. Dit heeft inmiddels geleid tot een vaststaand programma, waarbij we continu blijven evalueren of dit nog passend is en of er nieuwe ontwikkelingen of aanvullingen nodig zijn. Op die manier leveren we een bijdrage aan het binden en boeien van jong talent in Hengelo.

9.2.1 Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog.

- Verdere professionalisering van dienstverlening als integraal onderdeel van ons werken, met nadruk op samenhang, eenduidigheid en sturing. Dit gaat om signaalmanagement (dus wat leren we van inwoner en signalen), meten van dienstverlening en omnichannel dienstverlening & kanaalsturing: dus wanneer zetten we welk kanaal (zoals telefonisch, webformulier, e-mail) open voor inwoners?
- Opzetten van een werkwijze voor inwonerreisgericht werken; daarmee worden meer processen ingericht vanuit een inwoner door het toepassen van de inwonerreis (klantreis).
- We werken aan (het doorontwikkelen) van de persoonlijke inlogomgeving voor inwoners en ondernemer (Mijn Hengelo) en andere digitale dienstverlening waar mogelijk.
- We zetten in op het creëren van draagvlak en bewustwording. Denk aan het organiseren van de week van dienstverlening en de week van lezen en schrijven. Ook organiseren we (online) trainingen of gesprekken hoe we inwoners centraal stellen bij wat we doen als gemeente.

Wat blijven we doen?

Bestuur

- We willen de komende periode de door de raad vastgestelde koers verder brengen, wat vraagt om scherpe keuzes. Keuzes die we alleen samen kunnen maken: samen met de hele gemeenteraad en met de samenleving: inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
- Voor de taken die wij als gemeente in regionaal verband oppakken, organiseren we passende informatievoorziening en betrokkenheid van de gemeenteraad. Waar dit kan gebruiken wij de Twenteraad hierbij als landingsplaats. Bij gemeenschappelijke regelingen komt de gemeenteraad uiteraard formeel in positie.
- Voor de realisatie van onze doelstellingen en ambities is een actieve en strategische inzet op lobby en public affairs van groot belang. Veel van de opgaven waar Hengelo voor staat, op het gebied van stedelijke ontwikkeling, economie, verduurzaming en mobiliteit, worden in toenemende mate beïnvloed door beleid en financieringsstromen vanuit de Provincie, het Rijk en de Europese Unie.
- We zetten, vanuit ons DNA als stad van verbinding, blijvend in op intensieve bestuurlijke samenwerking met onze partners in en buiten de regio, inclusief voorzitterschap van MONT (Münster, Osnabrück, Netwerkstad Twente) voor twee jaar.
- We blijven samenwerken met Kennispunt Twente, Twentse Kracht, het IT Platform Twente, de VNG, de G40 en de Vegann.

Participatie

- De inwoner staat centraal in het ons handelen. Daarmee geven we richting, luisteren we en bieden we ruimte aan inwoners, ondernemers en (keten)partners. Wij zoeken ze actief op en brengen ze in positie.
- We blijven inzetten op het evalueren van participatietrajecten en leren hiervan.
- We blijven inzetten op de doorontwikkelingen van de methodiek participatie om op die manier aan te blijven sluiten bij de behoefte en de betrokkenheid van onze inwoners.
- We blijven inzetten op de samenwerking met het onderwijs, zowel basis-, middelbaar en beroepsonderwijs.
- Scholen kunnen gebruik maken van een vaststaand programma. Leerlingen denken actief mee over maatschappelijke vraagstukken. Daarmee werken zij aan leerlijnen voor democratie en burgerschap.
- We stimuleren het gebruik van het participatieplatform om de (digitale) participatie eenduidig, transparant en laagdrempelig te organiseren.
- We trainen medewerkers waar nodig met de methodiek uit het denkkader participatie.

Dienstverlening

- Uitbreiden van onderzoek, testen en meten (reactietijden, tevredenheid). We verbeteren onze sturingsinformatie (o.a. reactietijden, klachten en ervaringen van inwoners/ondernemers), met kritieke prestatie-indicatoren zoals servicenormen of wettelijke afhandeltermijnen
  Daarmee hebben we meer informatie over onze kwaliteit van onze dienstverlening. Dit is o.a. ook in samenwerking met de uitvoering van de 'participatiemix' opdracht in het sociaal domein.
- Doorontwikkeling van digitale dienstverlening**:** we werken aan het verder digitaliseren van aanvragen van onze producten (Wmebv). Ook blijft er aandacht voor inwoners die dat niet kunnen (digitale inclusie). De website is een doorlopende ontwikkeling, met extra focus op digitale toegankelijkheid. Daarnaast wordt de MijnOmgeving verder ingericht voor inwoners, zodat ze statusupdates kunnen zien. Ook kijken wen naar meer toepassing van data en AI ter ondersteuning van dienstverlening.
- Versterking van Helder Hengeloos en begrijpelijke communicatie op alle kanalen. We ronden verder het herschrijven van standaardbrieven en automatische berichten af.
- Afhandeling van alle inwonercontacten (balie, telefoon, digitaal). Voor inwoners die niet digitaal kunnen of willen communiceren, blijven we bereikbaar via de niet-digitale kanalen (digitale inclusie).
- We blijven hengelo.nl verder verbeteren, zoals het Rekenkameronderzoek begin 2026 hierover ook aangaf. Ook het beheer en doorontwikkeling van website, webformulieren en digitale loketten/toegankelijkheid blijven we verbeteren.
- Toepassen wetgeving (Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, Single Digital Gateway (Europese verordening voor het digitaliseren van overheidsdiensten), Wet digitale overheid, digitale toegankelijkheid).

- Als inwoners niet tevreden zijn, dan zijn we in contact over deze klachten (klachtencoördinatie).
- Samenwerken met partners (zoals Informatiepunten Digitale Overheid, Wijkracht, bibliotheek).
- Organiseren van trainingen en bewustwording dienstverlening, zoals aandacht voor kernwaarden (persoonlijk, duidelijk, respectvol en betrouwbaar). Wij willen dat de inwoner zich welkom, gehoord, gezien en begrepen voelt. We blijven medewerkers ook trainen op helder taalgebruik en betrekken inwoners bij onze teksten.

Burgerzaken/publieksdienstverlening

- We leveren paspoorten, ID-kaarten, rijbewijzen, uittreksels en verklaringen.
- We voeren 'publiekszaken' werkzaamheden uit, zoals:
- Beheren burgerlijke stand en Basisregistratie personen (BRP).
- Voltrekken huwelijken en geregistreerde partnerschappen.
- Uitvoeren Wet op de Lijkbezorging.
- Bijhouden begraafplaatsadministratie.
- Taken op het gebied van naturalisatie en optie.
- We organiseren verkiezingen.

Financiën

- We zorgen voor inzichtelijke financiën voor inwoners en ondernemers. Er wordt continu gestreefd om onze planning- en controlcyclus verder te ontwikkelen en te digitaliseren en de producten leesbaar, transparant en toegankelijk te maken.
- Via de Zomernota, Beleidsrapportage en de Jaarstukken informeren we de gemeenteraad over de belangrijkste afwijkingen op beleidsinhoudelijk en financieel gebied ten opzichte van de Beleidsbegroting.
- Externe subsidies verwerven, realiseren en verantwoorden. Wij blijven de mogelijkheden tot medefinanciering door andere overheden en partners optimaal benutten.

Treasury

- We stellen een financieringsbehoefte op en analyseren de leningenportefeuille, rekening houdend met de wettelijke normen kasgeldlimiet en renterisiconorm.
- Om voldoende geld beschikbaar te houden voor investeringen en uitgaven, sluiten we kortlopende en langlopende leningen af.
- We verstrekken geen nieuwe geldleningen en garanties aan derden met uitzondering van leningen waarbij we garantstelling kunnen delen met het Waarborgfonds Sport.
- We beheersen de risico's en volgen de financiële ontwikkelingen bij organisaties aan wie we hebben geleend.
- We beheren de deelnemingenportefeuille en zetten de daaruit vrij komende dividenden (overwegend) als algemeen dekkingsmiddel in.

Gemeentelijke belastingen, leges en tarieven

- We leggen jaarlijks in belastingverordeningen de tarieven voor gemeentelijke heffingen vast.
- We heffen via GBTwente de volgende belastingen als onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen: onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting, precariobelasting. Voor het algemeen dekkingsmiddel toeristenbelasting verwijzen we naar programma 3.
- We stellen lasten- en batenoverzichten op om de kostendekkendheid van leges en collectieve inwonerslasten te bepalen.

Gemeentelijk vastgoed

- We blijven ons bezighouden met verhuur, verkoop en sloop van gebouwen. Hiermee dragen wij bij aan een doelmatige, duurzame en toekomstbestendige vastgoedportefeuille en is het vastgoedbedrijf faciliterend aan de ambitie die we als gemeente hebben en zetten we ons vastgoed in om strategische doelen te bereiken.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2025	Saldo begroting 2026	Lasten begroting 2027	Baten begroting 2027	Saldo begroting 2027	Verschil 2027 - 2026
0.1 Bestuur	-5.289	-4.476	4.568	-	-4.568	-92
0.2 Burgerzaken	-2.153	-1.575	4.149	2.640	-1.509	65
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-493	194	2.340	1.423	-917	-1.111
0.4 Overhead	-37.795	-41.176	51.101	8.743	-42.359	-1.182
0.5 Treasury	3.395	2.561	9.639	12.043	2.404	-157
0.61 OZB woningen	13.608	14.215	1.203	15.963	14.760	545
0.62 OZB niet-woningen	17.291	17.102	139	17.684	17.545	443
0.63 Parkeerbelasting	1.980	1.981	132	2.388	2.255	275
0.64 Belastingen overig	872	327	26	366	340	13
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	229.440	228.683	-	236.407	236.407	7.724
0.8 Overige baten en lasten	-1.780	-1.955	5.454	518	-4.936	-2.981
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-140	-75	77	-	-77	-2
0.10 Mutaties reserves	-24.932	4.488	11.174	8.869	-2.305	-6.793
Totaal 9 Bestuur en ondersteuning	**194.004**	**220.293**	**90.004**	**307.043**	**217.039**	**-3.253**

Taakveld	Saldo begroting 2027	Saldo begroting 2028	Saldo begroting 2029	Saldo begroting 2030
0.1 Bestuur	-4.568	-4.406	-4.407	-4.407
0.2 Burgerzaken	-1.509	-1.509	-1.509	-1.509
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-917	-813	-1.061	-1.090
0.4 Overhead	-42.359	-41.941	-42.611	-42.201
0.5 Treasury	2.404	1.739	1.582	1.432
0.61 OZB woningen	14.760	15.039	15.282	15.537
0.62 OZB niet-woningen	17.545	17.545	17.545	17.545
0.63 Parkeerbelasting	2.255	2.562	2.562	2.562
0.64 Belastingen overig	340	348	356	356
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	236.407	230.595	228.831	234.515
0.8 Overige baten en lasten	-4.936	-3.405	864	642
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-77	-77	-77	-77
0.10 Mutaties reserves	-2.305	119	-4.177	3.063
Totaal 9 Bestuur en ondersteuning	**217.039**	**215.794**	**213.179**	**226.367**

Financiële toelichting

0.1 Bestuur (€ 92.000 nadeel)
Voor dit taakveld is de verwachte indexatie vanaf 2027 toegepast ten opzichte van de eerdere begroting.

0.2 Burgerzaken (€ 65.000 voordeel)
Op de leges wordt een voordeel gerealiseerd. Dit voordeel is voornamelijk toe te schrijven aan de doorgevoerde indexering o.b.v. de begrotingsuitgangspunten (bijlage 10.1 Zomerbrief 2026-2030 deel 1).

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (€ 1.111.000 nadeel)
In 2026 zijn er opbrengsten uit de verkoop van de panden Paul Krugerstraat 49, M.A. de Ruyterstraat 1 en restpercelen grond aan de Weidehoek. Daarnaast zijn er geen afschrijvingslasten in 2026 van het krediet verduurzamen vastgoed. Dit krediet is in 2026 nog in voorbereiding en is daarmee nog niet geactiveerd.

0.4 Ondersteuning organisatie (€ 1.182.000 nadeel)
Het verschil wordt veroorzaakt door verschillende onderwerpen. Vanaf 2027 is er aanvullend budget beschikbaar voor noodzakelijke investeringen in AI-governance, expertise, informatiebeveiliging en AI-geletterdheid (Ontwikkelingen AI, 26-FP-9.4).
Daarnaast wordt er in het kader van nieuw beleid vanaf 2027 ingezet voor de noodzakelijke versterking en uitbreiding

van capaciteit voor datagedreven werken binnen de gemeente (Datagedreven werken, 27-NB-9.1).
Ook is in de Zomernota 2025–2029 besloten tot een structurele intensivering en verhogen van het budget voor leren en ontwikkelen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de visie Leren & Ontwikkelen, wettelijke opleidingsverplichtingen en de ontwikkeling van medewerkers, zodat de organisatie toekomstbestendig blijft en haar ambities kan realiseren (Budget Leren & Ontwikkelen, 26-NB-9.2).
In 2027 en 2028 komen de kosten van het programmamanagement Talent op dit taakveld. In de Beleidsbegroting 2026-2029 waren deze kosten verspreid over diverse taakvelden, namelijk over de programmalijnen imago, wonen, werken en leven. Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget Talentopgave (zie taakveld 0.10 Mutaties reserves). Dit is conform het programmaplan Talent.

De overhead per domein is als volgt:

Overhead per domein	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Directie	2.340	2.357	2.351	2.351
Sociaal Domein	2.069	2.438	2.456	2.486
Bedrijfsvoering	37.970	37.157	37.770	37.323
Fysiek Domein	2.137	2.147	2.162	2.169
Subtotaal	**44.516**	**44.098**	**44.739**	**44.330**
Doorberekende overhead	-2.157	-2.157	-2.128	-2.128
Totaal	**42.359**	**41.941**	**42.611**	**42.201**

0.5 Treasury (€ 157.000 nadeel)
Jaarlijks neemt de omvang van onze uitstaande geldleningen af. Hierdoor dalen de rente-inkomsten. In 2027 wordt dit effect deels gecompenseerd door een nieuwe lening aan Zonneveld Boeldershoek B.V., die zorgt voor extra rentebaten ten opzichte van 2026.
Daarnaast is in de Begroting rekening gehouden met lagere rentebaten op de middelen die zijn ondergebracht bij het schatkistbankieren. Per saldo leiden deze ontwikkelingen tot een nadeel in de Begroting 2027 ten opzichte van de Begroting 2026.

0.61 OZB woningen (€ 545.000 voordeel)
De indexering van de inkomsten en de areaaluitbreiding verklaren de hogere baten (26-FP-9.5). Daarnaast heeft de gemeente in 2026 een incidentele teruggaaf ontvangen uit het voordelig resultaat 2025 van GBTwente. Deze teruggaaf is verwerkt als een verlaging van de bijdrage aan GBTwente, wat leidt tot lagere lasten in 2026 (26-FP-9.6).

0.62 OZB niet-woningen (€ 443.000 voordeel)
Evenals bij de OZB woningen, is de indexering van de inkomsten de oorzaak van de hogere baten.

0.63 Parkeerbelasting (€ 275.000 voordeel)
De parkeerinkomsten stijgen vanaf 2027 door de implementatie van parkeerregulatie Hart van Zuid (26-FP-2.6 Parkeren) en een reguliere indexatie van 2,7%. Dit leidt tot hogere opbrengsten uit parkeervergunningen en fiscale naheffingsaanslagen.
Meerjarig lopen de inkomsten op van € 2,3 miljoen in 2027 naar € 2,6 miljoen in 2031, wat een structureel voordeel oplevert van € 306.000.

0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds (€ 7.724.000 voordeel)
In bijlage 10.3 van de Zomerbrief 2026-2030 bent u uitgebreid geïnformeerd over de 'Financiële effecten gemeentefonds' op basis van de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk en de meicirculaire 2026 van het gemeentefonds.
De belangrijkste ontwikkelingen voor de periode 2026-2030 waren:
1. Compensatie van constante naar lopende prijzen (overgang 2026 naar 2027).
2. De ontwikkeling van de jaarlijkse prijs- en volumeaccressen in het gemeentefonds (voor alle jaren).
3. Landelijke en gemeentelijke hoeveelheidsverschillen bij diverse verdeelmaatstaven in de algemene uitkering (voor alle jaren).
4. Bijstelling ruimte onder plafond BTW compensatiefonds (vanaf 2027).
5. Diverse (taak)mutaties, waaronder:

- Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo (van 1 januari 2027 naar 1 januari 2028).
- Huishoudelijke hulp uit de Wmo en vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo (vanaf 2029).

- Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (in 2006 en 2027 als decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds en vanaf 2028 als stelpost ‘te verwachten baten gemeentefonds’ opgenomen in deze begroting. Dit is toegestaan in het kader van het provinciaal financieel toezicht.
- Participatie (voor alle jaren).

Opvallend is de terugval in de gemeentefondsuitkering van 2027 naar 2028 met circa € 5,8 miljoen. Dit komt met name door het groeipad maatregelen hervormingsagenda jeugd als incidentele middelen in de jaren 2026 en 2027 en de (rijks)kortingen vanaf 2028 voor de eigen bijdrage jeugdzorg, sturen op trajectduur jeugdzorg en indexeren opbrengst hervormingsagenda. Zie voor deze onderdelen de uitgebreide toelichting in bijlage 10.3.2 van de Zomernota 2025-2029 (van vorig jaar). De belangrijkste grote risico’s voor het gemeentefonds zijn vermeld in het onderdeel Risico’s.

0.8 Overige baten en lasten (€ 2.981.000 nadeel)

Stelposten gemeentefonds
Grote mutaties of extra ramingen zijn:

- De stelpost looncompensatie voor de nieuwe Cao gemeenten vanaf 1 april 2027. De huidige Cao loopt tot 1 april. Zie bijlage 10.1 Begrotingsuitgangspunten 2027-2030 in de Zomerbrief 2026-2030 deel 1. Dit geldt ook voor het volgende punt.
- De nieuwe verwachte loonontwikkelingen vanaf 2028. Dit betreffen de reële loonontwikkelingen voor de gemeente boven de prijsindex, die moeten worden bekostigd uit het volumeaccres van het gemeentefonds. Op basis van het Centraal Economisch Plan 2026 worden vanaf 2028 nog hogere loonindexen dan prijsindexen verwacht.
- De resterende incidentele middelen voor het groeipad maatregelen hervormingsagenda jeugd in 2026 en 2027. Een deel van de middelen € 1,35 miljoen is in 2026 ingezet (Zomerbrief 2026-2030 deel 2: 26-FP-6.9) voor nieuw beleid Prioritaire Agenda Jeugdzorg (27-NB-6.2) en Verankeren sociale basis (27-NB-6.3). Zie ook beleidsprogramma 6.
- Het structurele voordelige effect door de invoering van de eigen bijdrage jeugd vanaf 2028. Het kunnen realiseren hiervan is afhankelijk van wetgeving, die vanuit het Rijk moet plaatsvinden.
- De extra taakstelling op de trajectduur in de jeugdzorg. Waarbij het belangrijk is om aan te geven dat wij binnen de opgave Jeugd nu al inzetten op sturing van de trajectduur.
- De resterende budgetten voor de Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE) vanaf 2026.
- De oplopende kosten voor areaaluitbreidingen in het fysieke domein, zoals deze gebruikelijk worden geraamd in de meerjarenramingen.
- De stelposten Huishoudelijke hulp uit de Wmo en vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo (vanaf 2029) als tegenhanger (per saldo) van de verlaging van de gemeentefondsuitkering (zie taakveld 0.7).

0.10 Mutaties reserves (€ 6.793.000 nadeel)

De onttrekkingen en toevoegingen in de reserves kennen een eigen dynamiek in de begroting. Incidentele lasten worden gedekt uit reserves. Voor de grondexploitaties geldt een 'gesloten circuit' in de begroting. Verrekeningen vinden via de algemene reserve grondexploitatie plaats en drukken niet op het begrotingssaldo. Daarnaast zijn in het verleden in Zomernota's en Beleidsbegrotingen meerjarige overschotten of tekorten verrekend met de algemene reserve.

De grootste reservemutaties betreffen:

Algemene reserve (€ 7.330.000 nadeel)
Er is ruim bijna € 12 miljoen minder onttrokken uit de algemene reserve in 2027 ten opzichte van 2026. Er is bijna 4,7 miljoen minder toegevoegd aan de algemene reserve in 2027 ten opzichte van 2026. Per saldo een nadeel van ruim € 7,3 miljoen.

Grote mutaties in 2026 zijn:
Onttrekkingen uit de algemene reserve voor:

- Dekking incidentele lasten 2026 in Zomernota 2023-2027.
- Dekking incidentele lasten 2026 in Zomernota 2024-2028.
- Gedeeltelijke dekking incidentele lasten 2026 in Zomernota 2025-2029.
- Motie M15 Zomernota 2024-2028: Fonds voor leefbare wijken.
- Motie Beleidsbegroting 2025-2028: M13 Optimaliseren & versterken ondermijning
- Gebiedsontwikkeling KMS.
- Subsidie Vitale verenigingen – Compensatie (alles in 2026 i.p.v. verdeeld over de jaren 2026 en 2027).
- Zomerbrief 2026-2030 - PMD inzamelingssystematiek.
- Saldo meicirculaire 2026 gemeentefonds.

Daarnaast is het jaarrekeningsaldo 2025 verwerkt.
Tevens vindt een toevoeging van het resultaat voor het jaar 2026 in de Zomerbrief 2026-2030 deel 1 (1e Beleidsrapportage 2026) plaats.

Grote mutaties in 2027 zijn:
Onttrekking uit de algemene reserve voor:

- Gebiedsontwikkeling KMS.
- Verhoging investeringsbudget MFA Beckum (van algemene reserve naar reserve dekking kapitaallasten).
- Incidentele lasten Zomerbrief 2026-2030 deel 1 (zie paragraaf 6.4).
- Motie M01 Zomerbrief 2026-2030 deel 2: 'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen' voor door de gemeenteraad te bepalen prioriteiten. Hiervoor wordt jaarlijks tot en met 2030 € 100.000 in de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten gestort.

Toevoeging aan de algemene reserve voor subsidie Vitale Verenigingen – Compensatie (zie hiervoor de toelichting bij 2026).

Een grote mutatie in de meerjarenramingen 2028-2030 is de onttrekking uit de algemene reserve voor Gebiedsontwikkeling KMS in 2028.
Zie voor de uitgebreide toelichting het overzicht incidentele baten en lasten (paragraaf 7.1.3).

Reserve aanjaagbudget talentopgave (€ 237.000 nadeel)
De ramingen zijn gebaseerd op het programmaplan Talent voor de periode 2026-2028, zoals die door de gemeenteraad op 11 juni 2025 is vastgesteld. Alle budgetten voor de talentopgave worden onttrokken uit de reserve aanjaagbudget talentopgave. Daarboven op is er in 2026 nog een onttrekking voor de verhoging van de stagevergoeding en zijn er budgetten overgeheveld van 2025 naar 2026 op basis van de 2e Beleidsrapportage 2025. Daarnaast fluctueren de aanjaagbudgetten voor de KMS in de jaren 2026 en 2027.

Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten (€ 1.034.000 voordeel)
In de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten kunnen nog niet bestede incidenteel beschikbaar gestelde gelden, waarvoor geen afzonderlijke reserve is ingesteld, tijdelijk worden geparkeerd voor omschreven doelen die nog steeds actueel zijn. Bij de 2e Beleidsrapportage 2025 zijn budgetten 2025 voor een bedrag van ruim € 1 miljoen overgeheveld naar 2026. Bij de Jaarstukken 2025 is via resultaatbestemming € 1.727.000 toegevoegd aan deze reserve, zijnde € 1.421.000 overheveling budgetten 2025 en € 306.000 voor beschikbaar gestelde middelen uit de Decembercirculaire 2025.
Daarnaast is in de Zomerbrief 2026-2030 deel 1 voor een bedrag van € 605.000 onttrokken uit deze reserve. Met name door deze twee onderdelen zijn de baten in 2026 hoger dan in 2027. Daarnaast storten we vanuit de stelpost Hervormingsagenda Jeugd (26-FP-6.9) in 2026, € 1,35 miljoen in de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten in 2026 (3e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2026).
Voor de aangenomen motie 'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen' voor door de gemeenteraad te bepalen prioriteiten. Hiervoor wordt jaarlijks tot en met 2030 € 100.000 in de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten gestort.

Reserve vastgoedbedrijf (€ 860.000 voordeel)
In 2026 zijn de eenmalige opbrengsten uit de verkoop van de panden Paul Krugerstraat 49 en M.A. de Ruyterstraat 1 gestort in de reserve vastgoedbedrijf.

Reserve onderwijshuisvesting (€ 2.241.000 voordeel)
Bij de vaststelling van een businesscase door het college komt het voorbereidingskrediet beschikbaar voor de school. Voor de bekostiging van deze voorbereidingskredieten hebben wij in de Zomernota 2023-2027 geplande dotaties en onttrekkingen aan deze reserve geraamd. Het vaststellen van zes businesscases in 2026 legt een groter beslag op de reserve in 2026 dan gepland, hierdoor zijn de geplande toevoegingen in 2027 en 2028 naar voren gehaald in de Zomerbrief 2026-2030. Daarnaast verwachten we een extra toevoeging te moeten doen in 2026 (zie 26-FP-4.1).

Reserve Vluchtelingen (€ 504.000 nadeel)
Het jaarresultaat vluchtelingen 2025 is in 2026 aan de reserve gedoteerd. Hetzelfde geldt voor de via de decembercirculaire 2025 ontvangen bijdrage voor de meerkosten Oekraïners. De exploitatie van de vluchtelingenopvang aan de Hazenweg is in deze begroting voor het eerst integraal meerjarig verwerkt. Daarbij is rekening gehouden met de uitbreiding van de capaciteit en de nieuwe bekostigingsregeling voor de opvang van Ontheemden (ingangsdatum 1 juli 2026) (26-FP-6.3). De benodigde middelen voor de beleidsvoorstellen Regeling Tijdelijke Bescherming Oekraïense ontheemden (27-NB-6.5) en Doorlopende Lijn (27-NB-6.6) zijn aan de reserve onttrokken. Tevens zijn er onttrekkingen geraamd voor personele lasten en overhead (25-FP-6.3), ELIP-kosten (Einde Lening Inburgersplicht) (24-FP-6.3) en een bijdrage transformatieprojecten statushouders Welbions. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële toelichting bij taakveld 6.1..

Reserve gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (€ 586.000 nadeel)
Voor de agiostortingen in de KMS Grote Stelplaats B.V. en plan en bijkomende kosten voor de ontwikkeling van de Koninklijke Machinefavriek Stork zijn over de jaren onttrekkingen begroot die jaarlijks fluctueren afhankelijk van de planning. Hierdoor staan tussen de jaren verschillen in de begrote bedragen.

Algemene reserve grondexploitatie (€ 3.163.000 nadeel)
Het getoonde 'nadeel' wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Hogere tussentijdse winstnemingen in 2027 (o.a. Dalmeden 2.0 en Walkatenplein), die aan de reserve worden toegevoegd.
- Een lagere storting in de voorziening voor verlieslatende projecten (IEGG).
- Het afsluiten van projecten met een negatief resultaat, waardoor voorzieningen vervallen.
- Vanaf 2027 wordt het erfpachtresultaat niet meer toegevoegd aan de reserve grondexploitatie , maar aan de algemene middelen (begrotingssaldo). Dit resultaat is als dekkingsvoorstel meegenomen in de Zomerbrief 2026-2030 deel 2.

Interpretatie: Het gepresenteerde nadeel betreft een boekhoudkundig effect in de vergelijking met 2026.
Per saldo betekent dit dat de financiële positie van de reserve juist verbetert doordat middelen aan de reserve worden toegevoegd.

Reserve dekking kapitaallasten (€ 1.565.000 voordeel)
In deel 1 van de Zomerbrief 2026–2030 is begrotingstechnisch voor 2027 een extra storting ten behoeve van het MFA Beckum verwerkt in deze reserve. Deze extra storting vloeit voort uit de langere doorlooptijd van het project, waardoor de bouwkosten, installatiekosten en loon- en materiaalkosten zijn gestegen. Dit verklaart het grootste verschil ten opzichte van de Begroting 2026. De 'weglekeffecten in de gesloten circuits' hebben er voor gezorgd dat we in de komende jaren minder onttrekken. Gesloten circuits zijn de grondexploitaties, rioolheffing en afval.

Reserve Duurzaamheid (€ 277.000 nadeel)
Er wordt in 2026 € 167.000 uit de reserve duurzaamheid onttrokken ter dekking van het Bestedingsplan duurzaamheid 2023-2026 (zaaknummer: 3579004) en € 110.000 voor het opstellen van een uitvoeringsplan om het bedrijventerrein Twentekanaal in de toekomst aardgasvrij te maken. Dit is toegelicht in de Zomerbrief 2026-2030 (26-FP-7.1). In 2027 worden er nog geen onttrekkingen gedaan.

Reserve Proeftuin Nijverheid Aardgasvrij (€ 338.000 nadeel)
In 2026 wordt incidenteel € 338.000 aan deze reserve onttrokken voor de opvolging van de P1-meter actie in de Wilderinkshoek (zaaknummer 3993374). In 2027 worden er geen onttrekkingen gedaan.

Vereveningsreserve binnenstad (€ 55.000 nadeel)
Er is in 2026 € 55.000 uit de vereveningsreserve binnenstad onttrokken ter dekking van de subsidie voor acquisitiewerkzaamheden van Stichting Centrummanagement Hengelo. In 2027 wordt er geen onttrekking gedaan.

Reserve Bodemsanering (0)
In 2028 is een eenmalige onttrekking geraamd voor de bodemsanering Oude Ketelmakerij. Deze onttrekking zou al eerder plaatsvinden, maar de werkzaamheden zijn later dan verwacht.

Reserve Duurzaam Veilig (€ 50.000 nadeel)
In 2026 wordt eenmalig een bedrag onttrokken aan de reserve Duurzaam Veilig ten behoeve van het Wegencategoriseringsplan (26-FP-2.1 Mobiliteit). Dit project brengt in kaart welke wegen in Hengelo in aanmerking komen voor een inrichting als 30 km per uur-zone, waarmee we de verkeersveiligheid en leefbaarheid in de stad vergroten.

Risico's

Maatschappelijke polarisatie en afnemend vertrouwen
De polarisatie in de samenleving kan ertoe leiden dat groepen tegenover elkaar komen te staan. Hierdoor kunnen inwoners het gevoel krijgen dat de gemeente niet altijd handelt in het belang van (alle) inwoners. Dit vergroot de kans dat gesprekken sneller leiden tot frustratie en wrijving, waardoor het lastiger wordt om tot wederzijds begrip te komen. Het aantal vragen, meldingen en klachten kan daardoor toenemen, met een hogere druk op de ambtelijke organisatie als gevolg.

Versnelling digitalisering en digitale inclusie
De snelle digitalisering van samenleving en overheid vergroot het risico dat een deel van onze inwoners niet (meer) goed kan meekomen in de toegang tot gemeentelijke dienstverlening. Niet iedereen beschikt over voldoende digitale vaardigheden, passende middelen of ondersteuning, waardoor de kans toeneemt op uitsluiting en een grotere druk op alternatieve kanalen (balie/telefoon). Tegelijkertijd brengt nieuwe wet- en regelgeving vanuit het Rijk het risico met zich mee dat we onze dienstverlening in hoog tempo moeten aanpassen. De implementatie van digitale wetgeving en technologische innovaties vraagt tijd, capaciteit en investeringen in systemen én medewerkers. Het risico is dat we hierin onvoldoende tempo en kwaliteit kunnen realiseren, met als gevolg achterblijvende dienstverlening, hogere uitvoeringslasten en verminderde wendbaarheid bij nieuwe ontwikkelingen en innovaties.

Informatievoorziening, wendbaarheid en sturing
Als organisatie beschikken we over veel data en willen we datagedreven werken. We lopen het risico als organisatie niet de beschikbare data te benutten voor het verkrijgen van inzichten. Hierdoor kunnen de transparantie en verantwoording onder druk komen te staan en zijn we onvoldoende in staat is om effectief te sturen en aan te sluiten op maatschappelijke behoeften.

Cyberdreiging en verstoring van digitale dienstverlening
De toenemende dreiging van cyberaanvallen vergroot het risico op verstoring van onze digitale dienstverlening en bedrijfsvoering. Aanvallen zoals ransomware, hacks of DDoS kunnen systemen of websites onbeschikbaar maken, gegevens aantasten en herstelkosten veroorzaken. Door waarschuwingen van onder andere de NCTV en AIVD voor dreigingen richting overheden, blijft de noodzaak aanwezig om onze digitale weerbaarheid continu te blijven versterken. Dit vraagt om blijvende investeringen in informatiebeveiliging, incidentrespons, continuïteitsmaatregelen en bewustwording bij medewerkers. Daarmee beperken we de risico's op (tijdelijke) uitval van kritieke processen en verminderde dienstverlening en behouden we het vertrouwen van onze inwoners.

Inzet van AI: betrouwbaarheid, privacy en dataveiligheid
De ontwikkelingen rond artificial intelligence (AI) gaan snel en bieden kansen, maar brengen ook risico's met zich mee als AI bijvoorbeeld wordt ingezet in dienstverlening en besluitvorming. AI kan onbedoelde vooroordelen bevatten, waardoor uitkomsten niet zonder meer kunnen worden gevolgd. Daarnaast verwerken AI-toepassingen vaak (grote hoeveelheden) gegevens, waaronder mogelijk persoonsgegevens van inwoners. Dat vergroot het risico op privacy- en

beveiligingsincidenten, zoals datalekken. Ook kan AI het verspreiden van desinformatie makkelijker maken, terwijl we als gemeente juist willen staan voor betrouwbare en uitlegbare informatie. Dit vraagt om duidelijke kaders, zorgvuldig gegevensbeheer en bewust gebruik binnen de organisatie.

Digitale autonomie
Een beperkte digitale autonomie vergroot het risico dat de gemeente (te) afhankelijk wordt van (internationale) leveranciers voor essentiële digitale diensten. Hierdoor kan de regie over gemeentelijke data, systemen en continuïteit onder druk komen te staan, mede door externe wet- en regelgeving of geopolitieke ontwikkelingen. Tegelijkertijd is het belangrijk te onderkennen dat Europese alternatieven in de praktijk niet altijd toereikend of minder efficiënt zijn dan de huidige oplossingen. De organisatie ziet het belang van digitale autonomie, maar is terughoudend ten aanzien van Europese of landelijke verplichtingen om over te stappen op alternatieven die mogelijk leiden tot een verslechtering van functionaliteit, gebruiksgemak of efficiency. Het versterken van digitale autonomie is daarom belanrijk om controle, continuïteit en vertrouwen richting inwoners te borgen.

Arbeidsmarktkrapte en beperkte uitvoeringscapaciteit
De aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt vergroot het risico dat we onvoldoende capaciteit en expertise hebben om doelen en wettelijke taken tijdig en met de gewenste kwaliteit uit te voeren. Daarnaast bestaat de uitstroom door pensioneringterwijl de druk door uitvoering van landelijke opgaven, waaronder de grootschalige woningbouwopgave, toeneemt.Het gevolg kan zijn dat vacatures langer openstaan, de werkdruk stijgt en kwaliteit, effectiviteit en efficiency onder druk komen te staan, met risico's voor de continuïteit van de dienstverlening.

Financiële impact Cao Gemeenten: onzekerheden in uitwerking
De nieuwe Cao Gemeenten brengt het risico met zich mee dat de uiteindelijke financiële impact hoger uitvalt dan nu is geraamd. Hoewel rekening is gehouden met bekende effecten (zoals loonstijging en vergoedingen), zijn sommige onderdelen afhankelijk van nadere uitwerking en van het feitelijke gebruik van regelingen. Het gevolg kan zijn dat gedurende de looptijd van de Cao aanvullende budgettaire ruimte nodig is.

Gemeentefonds: onzekere uitkomst verdeelmodel en grootschalige opgave Hengelo
Er moeten nog een aantal vervolgonderzoeken op de herrijking van het gemeentefonds door het Rijk plaatsvinden. Dit brengt een risico op een (voor Hengelo) nadelige herverdeling met zicht mee. Aanpassingen in het verdeelmodel kunnen leiden tot lagere inkomsten en daarmee tot extra druk op de gemeentelijke begroting. Het gevolg kan zijn dat tussentijdse bjisturing nodig is en dat er minder financiële ruimte is voor beleid en uitvoering.

De ontwikkeling van de inkomsten uit het gemeentefonds voor de periode 2027-2030 is enerzijds afhankelijk van macro-economische en financiële landelijke ontwikkelingen en anderzijds van lokale factoren, zoals de woningbouwaantallen en bevolkingsgroei. Hierdoor blijft er sprake van financiële risico's indien de geraamde gemeentelijke woningaantallen niet worden gerealiseerd.

Stelselwijzigingen Jeugd en Wmo: beleids- en financiële onzekerheid
De onderzoeken van het Rijk naar nieuwe bekostigingsmodellen voor Jeugd en Wmo vergroten het risico op beleidsmatige en financiële onzekerheid voor gemeenten. Zolang definitieve keuzes (onder meer over indexatie en risicodeling) uitblijven, is het lastig om de gevolgen goed te ramen en tijdig beleidskeuzes te maken. Daarnaast kan nieuw advies over de Hervormingsagenda Jeugd en een mogelijke stelselwijziging leiden tot bijstelling van taken en middelen. Het gevolg kan zijn dat we te maken krijgen met extra uitvoeringslasten en/of financiële tekorten.

Geopolitieke situatie leidt tot kostenstijgingen
Als gevolg van de geopolitieke situatie en in het bijzonder het conflict in het Midden-Oosten stijgen de kosten harder dan verwacht. Leveranciers uit diverse branches vragen daarom om het verhogen van de overeengekomen tarieven. Een centraal en multidiscoplinaire werkgroep is ingesteld die de situatie monitort en de directie adviseert voor de algemene richtlijn voor deze prijsverhogingen. Uit analyse van afgelopen half jaar blijken de verhogingen van kosten marginaal te zijn. De werkgroep zal blijven beoordelen of binnen de afgesproken indexeringsregels vallen.

6

Paragrafen

6.1 Lokale heffingen 130

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 141

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen 151

6.4 Grondbeleid 158

6.5 Financiering 162

6.6 Verbonden partijen 166

6.7 Bedrijfsvoering 178

6.8 Subsidies 188

6.9 Wet open overheid 190

6.1 Lokale heffingen

Deze paragraaf Lokale Heffingen beschrijft de diverse gemeentelijke heffingen en de gevolgen daarvan voor de inwoners van de gemeente Hengelo.

De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Met deze inkomsten kan de gemeente een deel van haar taken uitvoeren. De lokale lasten worden vooral betaald door burgers, maar ook door bedrijven. Vóór de invoering of wijziging van een lokale heffing stelt de gemeenteraad een verordening vast waarin de heffingen en de erbij behorende tarieven zijn opgenomen.

Gemeenten zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Alleen de heffingen en belastingen, die in de Gemeentewet zijn genoemd, zijn toegestaan.

De lokale heffingen bestaan uit gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Gemeentelijke belastingen kunnen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding ongebonden is en heffingen waarvan de besteding gebonden is. Naast belastingen die gelden voor alle inwoners, zijn er rechten en leges voor individuele dienstverlening aan inwoners.

De gemeente is vrij in de besteding van de opbrengst van de ongebonden heffingen (algemene belastingen).
Ongebonden lokale heffingen, zoals de onroerende zaakbelastingen (OZB) en parkeerbelasting, rekenen we tot de algemene dekkingsmiddelen, omdat zij niet bepaald worden door lasten van specifieke gemeentelijke dienstverlening in een inhoudelijk begrotingsprogramma.

Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, zijn wèl onderdeel van een van de inhoudelijke begrotingsprogramma's. De bedoeling van de gebonden heffingen is dat ze voldoende opbrengen om de kosten te dekken van de gemeentelijke dienst waarvoor ze geheven worden. Op begrotingsbasis mag de heffing de gemeentelijke lasten niet overschrijden.

Rechten en retributies zijn vergoedingen voor diensten die de gemeente verzorgt voor een individuele aanvrager van een dienst. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in deze rechten en retributies. Bij leges geldt, dat de kostendekkendheid niet per dienst hoeft te gelden, maar per groep van gelijksoortige diensten. Het beleid is gericht op een rechtvaardige verdeling van kosten, waarvoor de aanvrager betaalt.

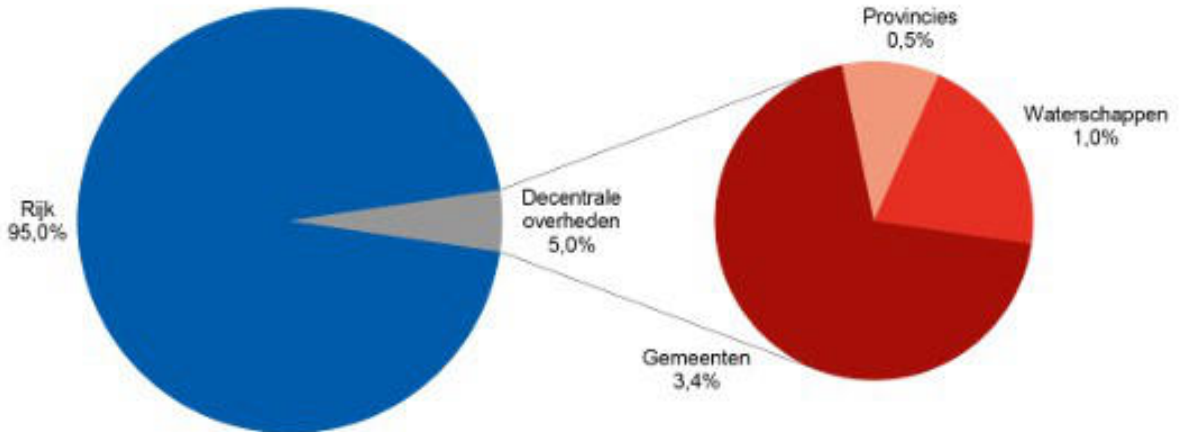
Volgens artikel 10 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de paragraaf lokale heffingen tenminste te bevatten:

1. de geraamde inkomsten (6.1.1);
2. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (6.1.2);
3. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de daarmee samenhangende geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd (6.1.3);
4. een aanduiding van de lokale lastendruk (6.1.4);
5. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid (6.1.5).

6.1.1 Geraamde inkomsten

Belasting- en premieopbrengst naar overheidslaag

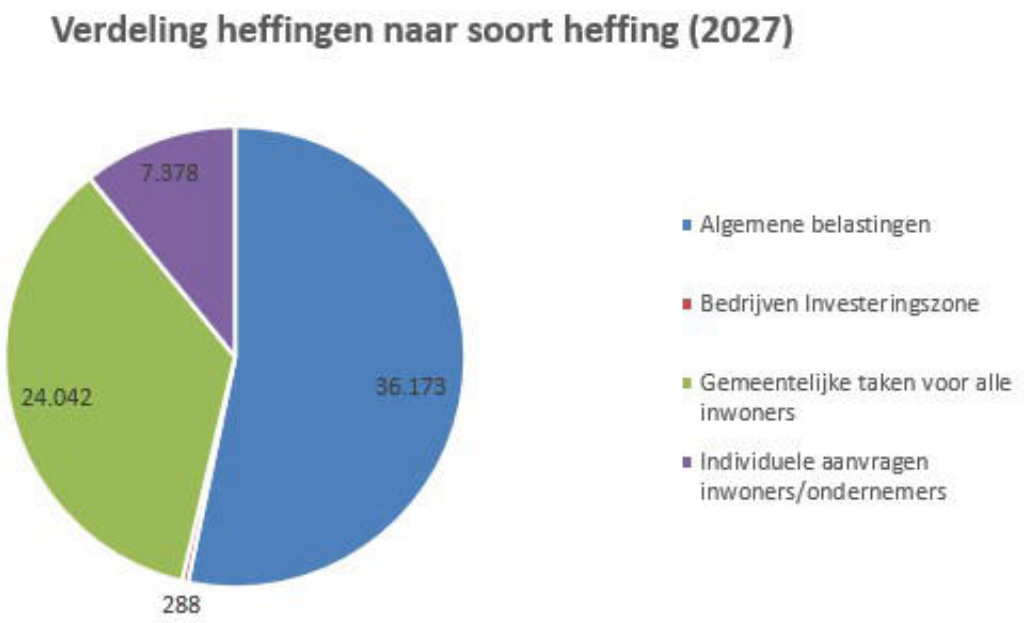
Overheden leggen belastingen op aan inwoners en bedrijven. Onderstaande afbeelding geeft weer dat gemeenten 3,4% van de totale overheidsheffingen veroorzaken.

bron: Coelo 2026

De volgende heffingsbedragen zijn opgenomen in deze begroting.

Heffing	Begroot 2025	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Ongebonden heffingen	**34.119**	**34.575**	**35.093**	**36.173**
OZB eigenaren woning	14.563	14.614	15.329	15.953
OZB eigenaren niet-woning	10.311	10.512	10.430	10.711
OZB gebruikers niet-woning	6.796	6.906	6.787	6.970
Parkeerbelasting	1.902	1.870	1.978	1.990
Precariobelasting	375	511	390	366
Toeristenbelasting	172	162	179	183
Gebonden heffingen	**27.853**	**28.349**	**29.938**	**32.166**
Rioolheffing	11.991	12.393	12.596	13.054
Afvalstoffenheffing	9.278	9.568	10.130	11.446
Leges omgevingsvergunning	2.150	2.542	2.522	2.590
Leges burgerzaken (incl. rijksleges)	2.441	1.946	2.538	2.538
Begraafrechten	631	606	651	669
Havengelden	461	482	479	492
Naheffingsaanslagen parkeren	259	218	269	375
Bedrijven investeringszone (BIZ)	201	199	282	288
Marktgelden	140	103	146	150
Rioolaansluitrecht	111	143	128	135
Leges APV	83	42	86	88
Leges vergunningen kabels en leidingen	64	76	66	314
Leges Kinderopvang	25	6	27	9
Leges vergunningen gehandicaptenparkeren	18	25	18	18
Totaal heffing	**61.972**	**62.924**	**65.031**	**68.339**

Toelichting: de waarde 288 betreft de Bedrijven Investerings Zone.

6.1.2 Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Beleidskaders

Het beleid voor de lokale heffingen is opgenomen in:

- landelijke wet- en regelgeving;
- de diverse belastingverordeningen en –regelingen.

Beleidsontwikkelingen

Hervorming lokaal belastinggebied
In voorgaande jaren zijn op landelijk niveau verschillende voorstellen gedaan voor aanpassing van het lokale belastinggebied, waaronder een planbatenheffing en een mogelijke maximering van de OZB. Op dit moment zijn hiervoor nog geen concrete wetsvoorstellen. De aandacht van het kabinet richt zich vooral op de financiering van gemeenten en de financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten. Wij volgen deze ontwikkelingen en beoordelen de gevolgen voor het lokale belastingbeleid zodra hierover meer duidelijkheid bestaat.

Waterzorgheffing
Wateroverlast, klimaatverandering en perioden van droogte vragen om steeds meer maatregelen in de openbare ruimte. De huidige benaming "rioolheffing" dekt de gemeentelijke watertaken daardoor steeds minder goed. Gemeenten hebben immers niet alleen taken op het gebied van afvalwater, maar ook voor hemelwater, grondwaterbeheer en het beperken van wateroverlast en droogteschade.
De VNG heeft hiervoor de Modelverordening Riool- en Waterzorgheffing ontwikkeld. Bij toepassing van deze modelverordening kunnen meer percelen in de heffing worden betrokken, omdat alle eigenaren en gebruikers profiteren van de gemeentelijke maatregelen in de openbare ruimte. Daarbij kan worden gedacht aan cultuurgronden en natuurterreinen, die momenteel niet altijd bijdragen aan de kosten van de gemeentelijke watertaken.

Het Programma Water en Riolering 2023-2027 is in oktober 2023 vastgesteld. Bij de voorbereiding van het nieuwe Programma Water en Riolering zal worden onderzocht of invoering van de Modelverordening Riool- en Waterzorgheffing wenselijk is. Bij een eventuele invoering is zorgvuldige communicatie met betrokken belastingplichtigen van groot belang.

Wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb
De Wet versterking waarborgfunctie Awb heeft als doel de positie van burgers en bedrijven in bestuursrechtelijke procedures te versterken. Overheidsorganisaties worden daarbij gestimuleerd om besluiten begrijpelijker te motiveren, meer oog te hebben voor individuele omstandigheden en laagdrempelig contact met belanghebbenden te onderhouden.

Voor gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet WOZ kan het wetsvoorstel leiden tot een uitgebreidere behandeling van bezwaarprocedures. Onder meer wordt gedacht aan een bredere heroverweging van besluiten en meer persoonlijk contact met belanghebbenden. Dit kan leiden tot hogere uitvoeringslasten en een grotere inzet van capaciteit.

De VNG onderschrijft de doelstellingen van het wetsvoorstel, maar heeft aandacht gevraagd voor de uitvoerbaarheid en de gevolgen voor de uitvoering van gemeentelijke belastingtaken. In juni 2026 heeft de minister de Tweede Kamer laten weten dat het wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt aangepast naar aanleiding van signalen uit de praktijk en uitgevoerde onderzoeken naar de uitvoerbaarheid. Het wetsvoorstel is op dit moment nog niet ingediend.

Ontwikkeling tarieven
De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt (nagenoeg) volledige kostendekking.
De voor 2027 geldende tarieven voor de overige belastingen en rechten stijgen met een inflatiecorrectie van 2,7%, uiteraard met uitzondering van die tarieven, die het Rijk heeft vastgesteld of gemaximeerd. De overige uitzonderingen worden toegelicht in het voorstel tot vaststelling van de Verordeningen 2027 (zaaknummer: 4718262).

6.1.3 Overzicht op hoofdlijnen van diverse heffingen

De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2027 in Hengelo worden geheven zijn:

Ongebonden belastingen	Gebonden belastingen
Onroerendezaakbelasting	Afvalstoffenheffing
Parkeerbelasting	Rioolheffing
Precariobelasting	Begraafrechten
Toeristenbelasting	Havengelden
	Bijdrage Bedrijven Investering Zone
	Marktgelden
	Rioolaansluitrecht
	Naheffingsaanslagen parkeren
	Overige leges

Ongebonden belastingen

Onroerende-zaakbelastingen
Artikel 220 van de Gemeentewet geeft aan dat een gemeente onroerendezaakbelasting (OZB) kan heffen. De OZB is een algemene belasting. Er is geen relatie tussen de heffing en bepaalde taken van de gemeente. De pbrengst is onderdeel van de algemene middelen. De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat de situatie op een bepaald tijdstip, de peildatum, bepalend is voor de belastingplicht. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, leiden pas op de eerstvolgende peildatum tot een wijziging in de aanslag. Belastingplichtig zijn eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. Wie zowel eigenaar als gebruiker is van een niet-woning, betaalt zowel het eigenarendeel als het gebruikersdeel van de OZB. Voorbeelden van niet-woningen zijn bedrijfspanden en buurtcentra.

De grondslag voor de berekening van de OZB in 2027 is de WOZ-waarde van de onroerende zaak per 1 januari 2026. De WOZ-waarde wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Er wordt een tarief voor eigenaren van woningen vastgesteld en tarieven voor eigenaren en gebruikers van niet-woningen. De hoogte van het tarief leidt tot de opbrengst die in de begroting is vastgesteld. De werkwijze voor de tariefsbepaling is als volgt. Eerst wordt de beoogde opbrengst van de OZB voor woningen vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van de totale WOZ-waarde van alle woningen het OZB-tarief berekend. Dan volgt eenzelfde berekening

voor de niet-woningen. De ontwikkeling van het OZB-tarief is dus, naast de ontwikkeling van de OZB-opbrengst, afhankelijk van de prijzen van de onroerende zaken op de peildatum. Als dit prijspeil is gestegen leidt dit tot een lager OZB-tarief. Andersom leidt een daling van de WOZ-waarde van het vastgoed tot een hoger tarief.

Bij de begrote opbrengst OZB is voor 2027 een inflatiecorrectie toegepast van 2,7%. Het tarief stijgt met dit percentage. De tariefstijging kan iets afwijken als gevolg van hogere direct met de heffing verbonden lasten van GBTwente. In het tarief is een bedrag van € 60.000 opgenomen als vergoeding van de extra proceskosten, die de gemeente voor haar rekening krijgt, omdat inwoners hun opdrachten om bezwaar te maken bij no-cure-no-pay-bedrijven onder brengen. De totale opbrengst kan ook stijgen door toename van het aantal belastbare woningen en niet-woningen in de gemeente, de zogenaamde areaaluitbreiding.

Parkeerbelastingen
Artikel 225 van de Gemeentewet geeft aan dat gemeenten parkeerbelastingen mogen heffen, om het parkeren goed te organiseren. Er zijn twee zogenaamde 'parkeerbelastingen' :

- de belasting voor een bepaalde parkeerplaats voor een bepaalde periode, waarvoor parkeerautomaten zijn geplaatst;
- de belasting voor een parkeervergunning.

Met behulp van parkeerbelastingen kunnen gemeenten op een juiste en financieel verantwoorde wijze het parkeerbeleid organiseren. De opbrengst van het parkeren komt ten gunste van de algemene middelen.
Naast parkeerbelastingen kennen we de naheffingsaanslagen parkeerbelasting. Deze behoren tot de gebonden belastingen en worden daar toegelicht.

Precariobelasting
Artikel 228 van de Gemeentewet geeft aan dat precariobelasting kan worden opgelegd. Precariobelasting moet worden betaald door inwoners of bedrijven die voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond hebben. Voorbeelden zijn: terrassen op openbaar terrein, uithangborden boven openbaar terrein en bouwmaterialen die op openbaar terrein geplaatst zijn.

Toeristenbelasting
Artikel 224 van de Gemeentewet geeft aan dat gemeenten toeristenbelasting kunnen heffen voor overnachtingen door mensen die géén inwoner van de gemeente zijn. Het gaat hierbij vaak om toeristen of werknemers die in hotels en op campings verblijven. Het hotel of de camping moet de toeristenbelasting betalen. Het hotel of de camping mag de belasting in rekening brengen bij de overnachter. Het doel van toeristenbelasting is, dat mensen die gebruik maken van de voorzieningen in de stad, maar geen inwoner zijn, meebetalen aan de voorzieningen in de gemeente.

Gebonden belastingen

Mate van kostendekking van de gebonden belastingen
Per heffing wordt in onderstaande overzichten de mate van kostendekking weergegeven. De kostendekking volgens de begroting mag ten hoogste 100% bedragen. Deze dekking geldt per heffingssoort als het gaat om de collectieve diensten zoals afval en riolering. In de legesverordening worden zeer veel tarieven bepaald. Hier geldt dat kostendekkendheid niet per heffing, maar per hoofdstuk in de verordening bepaald mag worden. Een afzonderlijke heffing mag meer of minder kostendekkend zijn dan 100%, als dit gecompenseerd wordt met andere heffingen in de groep van soortelijke heffingen in hetzelfde hoofdstuk.
Overhead en compensabele BTW mogen worden toegerekend als lasten op basis van de Financiële verordening.

Afvalstoffenheffing
De wettelijke basis voor het heffen van afvalstoffenheffing is hoofdstuk 10 van de Wet Milieubeheer. Deze wet blijft voor het onderdeel afvalstoffen van kracht naast de Omgevingswet. Op basis van de wet heeft de gemeente de wettelijke taak om afvalstoffen van particuliere huishoudens in te zamelen. De inzameling en verwerking gebeurt in samenwerking met verbonden partijen. Zo is de inzameling opgedragen aan Twente Milieu, en de afvalverwerking aan Twence. De kosten van de inzameling en verwerking worden betaald uit de afvalstoffenheffing. De afvalbegroting is kostendekkend; er wordt geen winst beoogd.
De kosten bestaan vooral uit het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. Tot de dekkingsmiddelen behoren ook elementen die in hun aard algemene dekkingsmiddelen kunnen zijn, maar die we wel aan afval toerekenen. Dit zijn b.v. een deel

van het dividend van Twence en de baten die we ontvangen uit het invorderingsproces aanslagen lokale heffingen door GBTwente.

Huishoudens betalen jaarlijks een vast bedrag afvalstoffenheffing, ook als zij geen afval voor inzameling aanbieden. De heffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een perceel waar de gemeente de inzamelverplichting nakomt. De gebruiker betaalt daarnaast variabele bedragen voor het daadwerkelijk aanbieden van afval. De tarieven zijn per afvalsoort en lediging bepaald. Het te betalen bedrag hangt af van de soort aangeboden afval en het aantal aanbiedingen.

Tarieven 2027
Voor een sluitende afvalbegroting is in 2027 € 11,4 miljoen aan opbrengsten afvalstoffenheffing noodzakelijk. Bruto heffen we € 11,5 miljoen, omdat we rekening houden met € 100.000 oninbare vorderingen. Het vaste tarief wordt verhoogd van € 210,00 in 2026 naar € 239,52 in 2027.

Dit betekent een stijging van het vaste tarief van € 29,52. Bij een gemiddeld huishouden met een aanbiedgedrag van 9 keer de groene container (140L), 22 aanbiedingen op de ondergrondse container en het vastrecht leidt dit tot een woonlast van (€ 10,80 + € 33 + € 239,52) € 283,32.

	Afvalstoffenheffing	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.3	Afval	11.955	351	1.736	14.042	11.446	2.521	13.967
6.3	Inkomensregelingen				-	-500		-500
0.5	Treasury				-		575	575
	Totaal	**11.955**	**351**	**1.736**	**14.042**	**10.946**	**3.096**	**14.042**
	% Kostendekking							100,0%

Rioolheffing
De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel, grondwater en waterlopen. De rioolheffing is een bestemmingsheffing (de bestemming is bekostiging van riool- en watertaken). Er staan geen individuele prestaties, maar prestaties van de gemeente voor alle inwoners tegenover. De kosten die hiervoor worden gemaakt, worden met de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen. De gemeente Hengelo hanteert één rioolheffing voor alle watertaken met een tarief tot 500m3 waterverbruik en een tarief boven de 500m3.

Inwoners betalen voor het lozen van water in het rioolsysteem. Alle kosten van instandhouding van het rioleringssysteem en de watertaken worden, na aftrek van overige baten, door de inwoners betaald. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1-1-2024 verviel de verplichting om een rioleringsplan te hebben. In de toelichting van de Omgevingswet is aangegeven dat het verstandig is desondanks een rioleringsprogramma op te stellen. Het rioleringsplan is een effectief planinstrument om de rioleringszorg te borgen en activiteiten af te stemmen. Verder vormt het plan nog steeds een goede onderbouwing voor de rioolheffing. Als onderdeel van de begroting is het voor de gemeente wettelijk verplicht om deze heffing te onderbouwen.

De gebruiker van een perceel betaalde in 2026 tot en met 500 m3 waterverbruik € 290,52 en voor het meerdere verbruik € 515,52. Voor 2027 geldt een inflatiecorrectie van 2,7%. Het tarief 2027 tot 500 m3 komt daarmee op € 298,32. Het tarief boven 500 m3 wordt € 529,44.

	Rioolheffing	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.2	Riolering	10.811	395	1.209	12.415	13.054	89	13.143
6.3	Inkomensregelingen				-	-728		-728
	Totaal	**10.811**	**395**	**1.209**	**12.415**	**12.326**	**89**	**12.415**
	% Kostendekking							100,0%

Begraafrechten
Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt een vergoeding geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. De heffing

wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die in de Verordening begraafrechten zijn opgenomen. De tarieven worden jaarlijks verhoogd met de inflatiecorrectie.

	Begraafrechten	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.107	80		1.187	669	6	675
6.3	Inkomensregelingen				-	-3		-3
	Totaal	**1.107**	**80**	**-**	**1.187**	**666**	**6**	**672**
	% Kostendekking							56,6%

Havengeld

Onder de naam havengeld wordt op grond van artikel 229 Gemeentewet een recht geheven. De gebruiker betaalt voor het gebruik van de haven en voor de diensten die daarmee worden verleend.

	Haven	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
2.4	Economische havens en waterwegen	806	231		1.037	492	261	753
	Totaal	**806**	**231**	**-**	**1.037**	**492**	**261**	**753**
	% Kostendekking							72,6%

Bijdrage Bedrijven Investering Zones (BIZ)

De Wet Bedrijven investeringszones geeft aan dat een bijdrage Bedrijven Investering Zones kan worden opgelegd. Met deze bijdrage kunnen bedrijven in een bepaald gebied binnen de gemeente worden verplicht om voor een periode van maximaal vijf jaar een financiële bijdrage te leveren. Deze bijdrage wordt gebruikt om investeringen te betalen op het gebied van bijvoorbeeld leefbaarheid, veiligheid, of ruimtelijke kwaliteit. Bij de uitvoering wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de Wet WOZ en de OZB. De doelgroep bestaat uit gebruikers van niet-woningen in het centrum van Hengelo. De BIZ gebruikers is per 2026 voor vijf jaar verlengd. Per 1 januari 2027 wordt er ook een BIZ eigenaren ingevoerd, mits de stemming eind 2026 een positief resultaat heeft. Na een positieve uitkomst zal dit daarna via een wijziging op de Beleidsbegroting worden verwerkt.

	Bi-zone	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
3.3	Bedrijven investerings zone	297			297	288		288
	Totaal	**297**	**-**	**-**	**297**	**288**	**-**	**288**
	% Kostendekking							97,0%

Marktgelden

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een recht heffen voor het ter beschikking stellen van een standplaats op de markt. Belastingplichtig is degene aan wie de standplaats beschikbaar is gesteld.

	Markt	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	241	68	10	319	150	46	196
	Totaal	**241**	**68**	**10**	**319**	**150**	**46**	**196**
	% Kostendekking							61,4%

Naheffingsaanslagen parkeren

De Gemeentewet geeft in artikel 234, lid 3 en 4, richtlijnen omtrent het opleggen van een naheffingsaanslag. Hier kunnen zowel de parkeerbelasting voor één uur, als kosten in rekening gebracht worden. Daarmee heeft de naheffingsaanslag een belastingkenmerk en een gebonden heffingskenmerk, namelijk de vergoeding van gemaakte kosten. Daarom nemen we de naheffingsaanslag op als gebonden heffing. Deze gemaakte kosten moeten op de naheffingsaanslag vermeld worden.

	Naheffingsaanslagen parkeren	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
1.2	Openbare orde en veiligheid	195	97		292			-
0.63	Parkeerheffingen	132			132	375	22	397
	Totaal	**327**	**97**	**-**	**424**	**375**	**22**	**397**
	% Kostendekking							93,6%

Rioolaansluitrecht

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een rioolaansluitrecht heffen. Hiermee worden kosten doorberekend die verbonden zijn aan het maken van een verbinding tussen het hoofdriool en een nog niet aangesloten perceel. Omdat de aansluiting een individueel toerekenbare prestatie is, is deze uit de (collectieve) rioolheffing genomen en wordt deze apart opgelegd aan de eigenaar van het aan te sluiten pand.

	Rioolaansluitrecht	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.2	Riolering	109	6	20	135	135		135
	Totaal	**109**	**6**	**20**	**135**	**135**	**-**	**135**
	% Kostendekking							100,0%

Leges en rechten

De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van individuele inwoners en bedrijven verschillende diensten. Door het heffen van leges betaalt de burger die de dienst afneemt, voor deze diensten. Voorbeelden zijn het verstrekken van een reisdocument of het verlenen van een vergunning. De heffingsmaatstaf is steeds verschillend en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.

Kostendekkendheid

De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening ingedeeld in drie hoofdstukken:

- hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening;
- hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet;
- hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn.

Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de Legesverordening als geheel maximaal kostendekkend zijn. Niet elk product zal afzonderlijk op kostendekkendheid worden beoordeeld, omdat dit onredelijk veel administratieve inspanning zou vergen. De kostendekkendheid wordt beoordeeld per samenhangende groep van diensten (per hoofdstuk in de verordening). Dit betekent dat, binnen één hoofdstuk, een laag tarief op de ene dienst mag worden goedgemaakt door een hoog tarief op een andere dienst. Daarnaast kan bij de tariefstelling uitdrukking worden gegeven aan het profijtbeginsel: wie voordeel geniet, betaalt.

Voor een aantal tarieven binnen hoofdstuk 1 geldt dat deze door het Rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Leges		lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
	Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening							
0.2	Burgerzaken	1.296	1.135	11	2.442	2.538	-1.117	1.421
	Totaal	**1.296**	**1.135**	**11**	**2.442**	**2.538**	**-1.117**	**1.421**
	% Kostendekking							58,2%
	Hoofdstuk 2 Omgevingsvergunning							
8.3	Wonen en bouwen	2.399	1.650	22	4.071	2.590	16	2.606
	Totaal	**2.399**	**1.650**	**22**	**4.071**	**2.590**	**16**	**2.606**
	% Kostendekking							64,0%
	Hoofdstuk 3 Dienstverlening Europese dienstenrichtlijn							
1.2	Openbare orde en veiligheid	748	596		1.344	88		88
	Totaal	**748**	**596**	**-**	**1.344**	**88**	**-**	**88**
	% Kostendekking							6,5%

6.1.4 Aanduiding van de lokale lastendruk

De lokale lastendruk omvat alle heffingen. We zijn in Nederland gewend om de lokale lastendruk te vergelijken door uit te gaan van de meest relevante heffingen: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven die ieder huishouden in een gemeente jaarlijks opgelegd krijgt.
Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde.
De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling:

Soort heffing	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
OZB Eigenaar	319,90	348,36	355,68	369,91	379,90
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	236,84	236,52	237,98	253,69	283,32
Rioolheffing	257,88	267,96	276,72	290,52	298,32
Totaal woonlasten	**814,62**	**852,84**	**870,38**	**914,12**	**961,54**
Eigenaar	4,4%	4,7%	2,1%	5,0%	5,2%
Huurder	4,2%	2,0%	2,0%	5,7%	6,9%

In voorgaande tabel is de afvalstoffenheffing 2027 gebaseerd op de kosten van de meest voorkomende afvalcombinatie: vast tarief, restafval storten in de ondergrondse afvalcontainer en groen in een 140 liter minicontainer.
Dit cijferbeeld wijkt af van de tarieven die Coelo in de tabellen hierna hanteert. Coelo gaat voor diftar-gemeenten uit van kilo's afval per inwoner conform CBS. CBS rapporteert met 2 jaren vertraging.
In Nederland bedragen aandelen ozb-riool-afval in de woonlasten 39%-21%-40% (Coelo 2026, blz. 25). In Hengelo 40%-31%-29% (begroting 2027).

In onderstaande tabellen zijn de Coelo-cijfers 2026 opgenomen.
De gemeente met de laagste lasten krijgt rangorde 1, de hoogste lasten rangorde 14.

Woonlasten één- en meerpersoonshuishoudens met eigen woning

	Eenpersoonshuishouden		Meerpersoonshuishouden	
	eigenaar 2026	**rangorde**	**eigenaar 2026**	**rangorde**
Almelo	€ 1.032	8	€ 1.080	9
Borne	€ 1.084	12	€ 1.129	13
Dinkelland	€ 966	3	€ 994	2
Enschede	€ 1.059	11	€ 1.087	11
Haaksbergen	€ 1.137	14	€ 1.137	14
Hellendoorn	€ 998	4	€ 1.035	4
Hengelo	**€ 1.004**	**6**	**€ 1.042**	**5**
Hof van Twente	€ 1.056	10	€ 1.085	10
Losser	€ 1.088	13	€ 1.122	12
Oldenzaal	€ 1.002	5	€ 1.046	6
Rijssen-Holten	€ 647	1	€ 669	1
Tubbergen	€ 1.028	7	€ 1.052	7
Twenterand	€ 964	2	€ 999	3
Wierden	€ 1.041	9	€ 1.070	8
Overijssel	€ 972		€ 1.009	
Nederland	€ 1.000[1]		€ 1.095[2]	

1 bronvermelding COELO 2026 pp 98

2 bronvermelding COELO 2026 pp 101

Woonlasten één- en meerpersoonshuishoudens met huurwoning (riool- en afvalstoffenheffing)

	Eenpersoonshuishouden		Meerpersoonshuishouden	
	huurder 2026	**rangorde**	**huurder 2026**	**rangorde**
Almelo	€ 464	7	€ 512	7
Borne	€ 439	5	€ 483	5
Dinkelland	€ 496	8	€ 525	8
Enschede	€ 594	14	€ 622	14
Haaksbergen	€ 587	13	€ 587	11
Hellendoorn	€ 523	9	€ 560	9
Hengelo	**€ 539**	**10**	**€ 577**	**10**
Hof van Twente	€ 567	11	€ 596	12
Losser	€ 195	1	€ 229	1
Oldenzaal	€ 395	4	€ 439	4
Rijssen-Holten	€ 281	2	€ 304	2
Tubbergen	€ 282	3	€ 306	3
Twenterand	€ 454	6	€ 489	6
Wierden	€ 583	12	€ 611	13
Overijssel	€ 462		€ 498	
Nederland	€ 391[1]		€ 500[2]	

1 bronvermelding COELO 2026 pp 109

2 bronvermelding COELO 2026 pp 111

Elke gemeente heeft een andere opbouw van tarieven. De basisgegevens hiervoor zijn niet te herleiden in de openbare cijfers. Daarom kunnen we niet vergelijken op de onderdelen OZB, afval en riolering afzonderlijk.

6.1.5 Beschrijving kwijtscheldingsbeleid

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. De regels zijn opgenomen in de Leidraad Invordering en zijn gebaseerd op normen voor inkomen en vermogen, die het ministerie van SZW 2 maal per jaar vaststelt. Inwoners die kwijtschelding aanvragen worden getoetst op de inkomensnorm en de vermogensnorm.

Gemeenten kunnen ruimhartiger kwijtschelden dan de Leidraad aangeeft. Gemeente Hengelo hanteert hiervoor volgende uitgangspunten:

- bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm (Leidraad 90%);
- Voor de OZB, onderhoudsrecht begraven, rioolheffing en voor het vast recht bij de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima deze gemeentelijke woonlasten niet hoeven te betalen;
- voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend evenals voor rioolheffing bij een grondslag > 500m3;
- ondernemers zijn voor de privébelastingen gelijk gesteld met particulieren;
- kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit;
- bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in het kader van het minimabeleid wordt voor 2027 uitgegaan van een totaalbedrag van € 1.233.000. Dit bedrag is als volgt onder te verdelen naar de soorten heffing:

Kwijtschelding per heffing	**Begroot 2027**
Rioolheffing	728.000
Afvalinzameling	500.000
OZB	2.000
Begraafrechten	3.000
Totaal kwijtschelding	**1.233.000**

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Integraal Risicomanagement
De gemeente Hengelo is een gemeente met grote strategische opgaven. Om deze opgaven waar te maken is een juiste aanpak van de kansen en risico's noodzakelijk. Maatschappelijke opgaven realiseren betekent weloverwogen risico's nemen. De gemeente staat er zelden alleen voor. Voor het realiseren van de verschillende opgaven is de gemeente afhankelijk van partners in de stad (inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven) en in de omgeving (de regio, de provincie, het Rijk en Europa). Om te investeren, ontwikkelen en ambitites te realiseren ontkomt de gemeente Hengelo er niet aan risico's te nemen. Sterker nog, zonder het nemen van risico's, is de kans groot dat de gemeente haar opgaven niet kan realiseren. Belangrijk hierin is dat zowel de raad als het college bewuste en weloverwogen afwegingen maken tussen kansen en risico's.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is een belangrijke graadmeter voor de financiële weerbaarheid en continuïteit voan de gemeente. Het laat zien in hoeverre de gemeente in staat is financiële tegenvallers en onvoorziene gebeurtenissen op te vangen zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitvoering van beleidsambities, maatschappelijke opgaven of de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners. Een gezond weerstandsvermogen draagt bij aan een stabiele financiële positie en biedt ruimte om adequaat in te spelen op zowel interne als externe ontwikkelingen.

Circa 30% van het benodigde weerstandsvermogen heeft betrekking op risico's binnen de grondexploitaties. Deze risico's hebben onder andere betrekking op marktontwikkelingen, vertragingen in planuitvoering en mogelijke waardedalingen van gronden. De aard en omvang van deze risico's worden nader toegelicht in de paragraaf 6.4. Grondbeleid.De resterende 70% van het benodigde weerstandsvermogen is gebaseerd op een breed scala aan overige risico's, welke u voornamelijk in de beleidsprogramma's kunt terugvinden.

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de grootste overkoepelende, impactvolle en waarschijnlijk voorkomende risico's. Denk hierbij aan risico's binnen het sociaal domein, zoals stijgende zorgkosten en onzekerheden rondom rijksbijdragen, juridische risico's voortkomend uit geschillen of claims, en beleidsmatige risico's als gevolg van veranderende wet- en regelgeving. Ook externe factoren zoals economische schommelingen, inflatie en geopolitieke ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op de financiële positie van de gemeente. Door deze risico's in beeld te brengen, te kwantificeren en te monitoren, ontstaat een onderbouwd beeld van het benodigde weerstandsvermogen. Dit stelt de gemeente in staat om proactief te sturen op financiële veerkracht en tijdig bij te sturen waar nodig.

6.2.1 Beleidsnotities

Titel	Raadsbesluit
Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2023-2027	3527899
Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo	3509875

Kaderstelling weerstandsvermogen.

In het beleid Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027 zijn de volgende uitgangspunten voor het risicomanagementbeleid en weerstandsvermogen vastgelegd:

- De minimale hoogte van de algemene reserve is 50% van het benodigde weerstandsvermogen (risicoprofiel).
- De algemene reserve 'sec' volledig te betrekken in het beschikbaar weerstandsvermogen.

De inventarisatie van risico's vindt plaats langs de lijnen van de beleidsprogramma's, zoals we die in deze Beleidsbegroting kennen. Risico's worden per programma onderzocht en beschreven. Het overzicht van de belangrijkste (financiële) risico's wordt weergegeven in paragraaf 6.2.4.

Tenslotte zijn er spelregels toegevoegd hoe om te gaan met risico's en een (dreigend) te laag weerstandsvermogen. Daarbij is ook een signaalwaarde voor de weerstandsratio van 1,4 toegevoegd, om tijdig te kunnen bijsturen en te voorkomen dat het weerstandsvermogen te laag wordt.

In de Financiële Verordening 2025, is vastgelegd dat er jaarlijks een herijking van beleidsregels inzake reserves en voorzieningen ter vaststelling wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit leggen we voor in de Jaarstukken ter afsluiting en verantwoording van ieder jaar.

Integraal risicomanagement

Zoals in het beleid is vastgesteld worden risico's op alle niveaus binnen de organisatie geïdentificeerd. Hierbij wordt aandacht geschonken aan zowel strategische, tactische als operationele risico's. Hiervoor worden periodiek risicodialogen uitgevoerd. Tijdens deze dialogen wordt gesproken over wat het realiseren van onze doelen in de weg kan staan. De uikomsten van deze diaologen zijn per programma weergegeven.

De procesmatige risico's worden getoetst door het uitvoeren van interne controles. De manier waarop dit wordt uitgevoerd, ligt vast in het auditplan van dat jaar. De kwaliteit en uitkomsten van deze processen is zichtbaar door het oordeel van de accountant bij de Jaarstukken en vanaf verslagjaar 2023 ook in de rechtmatigheidsverantwoording van het college van B en W aan de gemeenteraad.

Om een integraal beeld te krijgen van de risico's, worden risico's tijdens de risico-identificatie vanuit verschillende invalshoeken in kaart gebracht. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar risico's met financiële impact, maar ook risico's zonder directe financiële impact, zoals imago-, fraude-, juridisch,- en bestuurlijke risico's. Het uitgangspunt is dat de bewustwording van de risico's en het beheersen daarvan doorlopend de aandacht heeft.

6.2.2 Doelen

Het overstijgende doel van risicomanagement is dat de consequenties van onze keuzes worden overzien. Daar bewust gerichte actie op wordt gezet, zodat we als gemeente onze doelstellingen bereiken. De indicatoren zijn erop gericht dat de gemeente voldoende financiële weerbaarheid heeft om tegenvallers te kunnen opvangen.

Bereiken?	Doen?
Aandacht voor strategisch risicomanagement	Focus op grote maatschappelijke en strategische opgaven zoals verwoordt in onze koers 2040 en coalitieprogramma. Bij het werken aan deze strategische opgaven is het van belang om aan te geven wat de belangrijkste risico's zijn die het realiseren van de opgave mogelijk in de weg kunnen staan en hoe de gevolgen van de risico's kunnen worden beheerst. Zo koppelen we strategievorming en uitvoering aan risicomanagement Dit heeft aandacht in de uitvoering van ons risicomanagementbeleid. Er is een vaste aanpak voor de risicodialogen, maar we blijven kritisch hoe we dit in de toekomst nog verder kunnen verbeteren. Er wordt gewerkt aan het proces voor het continu managen en rapporteren van risico's.
De doorontwikkeling van het risicomanagement-systeem	Naast strategische en externe risico's zijn er te voorkomen risico's in onze kernprocessen. De ambitie is om het risicomanagement systeem verder door te ontwikkelen. Het ondersteunt risicomanagement op alle niveaus en geeft meer inzicht in de mate waarin we in control zijn op de verschillende soorten risico's. Met name het 'inzicht' in de werking van beheersmaatregelen en de sturing daarop krijgt aandacht.
Aandacht voor integrale control	Hierin gaat het om het herkennen en beoordelen van risico's met bijbehorende gevolgen op o.a. op het gebied van financiën, juridisch, privacy, HR of informatieveiligheid en het vaststellen van eventuele beheersmaatregelen. In algemene zin is er (meer) aandacht voor integrale benadering van control, waarin een stap verder wordt gezet waar het gaat om integraal advies over risico's en beheersing en de samenwerking met vakinhoudelijke collega's.

6.2.3 Indicatoren

De indicatoren zijn opgesteld conform het laatst vastgestelde beleid omtrent weerstandsvermogen en risicomanagementbeleid.

Indicator	Waarde
Incidentele weerstands-capaciteit	We beschouwen als de incidentele (beschikbare) weerstandscapaciteit o.b.v. de vastgestelde beleidsnotitie Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027: - de vrij aanwendbare reserves d.w.z. de algemene reserve 'sec - de post onvoorzien incidenteel *Stand van zaken* De incidentele weerstandscapaciteit is ultimo 2027: - algemene reserve 'sec: bijna € 61,6 miljoen - post onvoorzien incidenteel: € 10.000
Structurele weerstands-capaciteit	De structurele beschikbare weerstandscapaciteit is de onbenutte belastingcapaciteit op basis van de vastgestelde beleidsnotitie Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027. Voorgeschreven is dat de gemeentelijke tarieven, leges en heffingen voor maximaal 100% kostendekkend zijn. In Hengelo is dat ook het uitgangspunt voor de belangrijkste tarieven. Wanneer een structureel risico optreedt, is het niet altijd mogelijk de financiële impact op korte termijn in de begroting op te vangen. In dat geval kan een gemeente onder zeer strikte voorwaarden een beroep doen op extra financiering van het Rijk (artikel 12 Gemeentewet). Eén van de voorwaarden is dat de gemeente de belastingcapaciteit ten volle benut. Dat kan uiteraard niet oneindig. Daarom is door het Rijk een norm gesteld tot welk niveau het nog aanvaardbaar is lokale belastingen te verhogen, de zogenaamde artikel 12 norm. Het verschil tussen de werkelijke hoogte van de lokale belastingen en de aanvaardbare hoogte van de artikel 12 norm noemen we de *onbenutte belastingcapaciteit* en betreft de *structurele weerstandscapaciteit*. *Stand van zaken* De gemiddelde woonlasten voor een gemiddeld gezin in de gemeente Hengelo bedraagt afgerond € 962. Het landelijk gemiddelde is € 1.095. Voor 2027 is de benutte belastingcapaciteit dus 87,9% van het landelijk gemiddelde. Als we de onbenutte belastingcapaciteit van 12,1%, zijnde € 133 vermenigvuldigen met het aantal huishoudens, bijna 39.400, komen we uit op een onbenutte belastingcapaciteit van ruim € 5,2 miljoen. Deze capaciteit is identiek aan de Zomerbrief 2026-2030 deel 2.
Benodigde weerstands-capaciteit	Het benodigde weerstandsvermogen bepalen we door de geïdentificeerde risico's uit te drukken in euro's. Omdat de kans dat alle risico's zich tegelijkertijd voordoen zeer beperkt is, passen we een zogenaamde Monte Carlo-analyse toe. Bij deze techniek wordt het optreden van de verschillende risico's in diverse scenario's vele malen gesimuleerd. Door deze methode hebben we een beeld van het benodigde weerstandsvermogen in vrijwel alle denkbare scenario's. *Stand van zaken* Volgens de Monte Carlo-analyse (zekerheidspercentage 90%) is de benodigde weerstandscapaciteit afgerond € 33 miljoen op basis van het herijkte risicoprofiel. Dit is € 2 miljoen lager dan in de Zomernota 2026-2030 deel 2 De belangrijkste risico's zijn beschreven in de volgende paragraaf.
Ratio weerstands-vermogen	De beschikbare weerstandscapaciteit zijn de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om onverwachte, niet-begrote kosten of tegenvallende inkomsten te kunnen dekken. De weerstandscapaciteit (weerstandsratio) berekenen we als volgt: Beschikbare weerstandscapaciteit ---------- = Ratio weerstandsvermogen Benodigde weerstandscapaciteit Uit deze berekening volgt een ratio. Om te bepalen of het weerstandsvermogen op het gewenste niveau is, bekijken we in welke waarderingscategorie de ratio valt. We hanteren de waarderingscategorieën zoals hieronder weergegeven: *Klasse - Ratio- Betekenis* A - > 2,0 - Uitstekend B - 1,4 tot 2,0 - Ruim voldoende C - 1,0 tot 1,4 - Voldoende D - 0,8 tot 1,0 - Matig E - 0,6 tot 0,8 - Onvoldoende F - < 0,6 - Ruim onvoldoende

Stand van zaken eind 2027
De beschikbare weerstandcapaciteit is bijna € 66,8 miljoen.
De benodigde weerstandscapaciteit is € 33 miljoen.
De verwachte weerstandsratio die hieruit volgt is afgerond 2,0 eind 2027 en is daarmee ruim voldoende. In de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 was de ratio 1,9.

Ten opzichte van de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 is:

- De beschikbare weerstandscapaciteit voor de detailuitwerking in deze Beleidsbegroting € 0,7 miljoen hoger.
- De benodigde weerstandscapaciteit is € 2 miljoen lager door het geactualiseerde risicoprofiel.

Deze verlaging van de benodigde weerstandscapaciteit, door minder risico's, wordt met name veroorzaakt door:

- De projectorganisaties zijn nu adequater ingericht, waardoor diverse projecten beter zijn geborgd. Dit komt onder meer het inbedden van projectcontrol en projectmatig creëren.
- Door de ontwikkeling van Lange Wemen is er minder leegstand in de stad en kan de aantrekkelijkheid van de stad bevorderen, omdat ketens op zoek gaan naar ruimtes in de stad.
- Alle koppelingen, door de ontwikkeling Digitaal Stelsel Omgevingswet (SO) (landelijk) en de softwareleverancier, zijn nu gerealiseerd. Vanuit Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) wordt nu gewerkt met het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Hiertegenover staat dat het risico op fraudeincidenten groter is geworden. Enerzijds is er meer aandacht binnen de gemeente Hengelo voor integriteit en opvolging van fraude. Aan de andere kant zien we bij andere gemeentes dat de gevolgen van fraude, imagoschade en de verantwoording die politiek afgelegd moeten worden, groter zijn. Daarnaast neemt dit risico toe doordat AI het makkelijker maakt fraude te plegen, denk bijvoorbeeld aan phisingsmails en deep-fake fraude (een vorm van oplichting waarbij AI o.a. wordt gebruikt om nep video's, foto's of stemmen temaken die niet van echt te onderscheiden zijn).

6.2.4 Overzicht belangrijkste risico's

De belangrijkste risico's met betrekking tot het grondbeleid worden uiteengezet in paragraaf 6.4.

Cyberdreiging in combinatie met continuïteit gemeentelijke dienstverlening

Risico: Ransomware-aanval.
Een aanval kan systemen versleutelen en de dienstverlening ernstig verstoren. De schade is aanzienlijk zowel financieel als maatschappelijk.

Beheersmaatregelen:

- Implementatie van ISO27001-managementsysteem.
- Penetratietests, audits en risicoanalyses.
- Maatregelen voor kritieke processen zijn uitgeschreven in het bedrijfscontinuïteitsplan.
- Training van medewerkers en noodprocedures.

Risico: Operationele verstoringen. Foutieve updates of menselijke fouten kunnen leiden tot tijdelijke uitval van systemen en verstoring van processen.

Beheersmaatregelen:

- Gestructureerd wijzigingsbeheer en testprocedures.
- Back-upvoorzieningen en noodprocedures.
- Training en incidentevaluatie.

Het risico op niet gerealiseerde taakstellingen basisondersteuning en Jeugd

Risico: Begrote budget is niet toereikend voor Wmo en Jeugd door onvoorspelbaarheid van de vraag naar zorg.
Gemeenten worden geconfronteerd met stijgende kosten, terwijl structurele rijksmiddelen uitblijven of worden uitgesteld. Hier is bij het opstellen van het Transformatieplan op geanticipeerd, ondanks deze plannen blijft de effectiviteit van interventiemaatregelen onzeker.

Beheersmaatregelen:

- Opstellen en uitvoeren van het Transformatieplan. Waarbij de focus ligt op preventie, normalisering en ondersteuning dicht bij de inwoner.
- Inzetten op tijdige, passende en zo licht als mogelijke ondersteuning.
- Gemeenten voeren gesprekken met het Rijk over structurele herziening van het financieringsmodel.

Risico: Niet gerealiseerde taakstellingen bij basisondersteuning en Jeugd.
Gezien de complexiteit van de opdracht basisondersteuning is het onzeker of het gewenste effect van de Transformatieopgave wordt bereikt.

Beheersmaatregelen:

- Het Transformatieplan zorgt voor stappen richting een toekomstbestendig sociaal domein.
- Inzetten op monitoring en sturing.
- Opdracht wordt ingezet op basis van Zakelijk partnerschap.
- Stevige gesprekscyclus wordt toegepast waarbij gemonitoord word op KPI's.

Contractmanagement en inkoop

Risico: Onvoldoende aandacht voor kwalitatieve inkoop.
Inkopen van goederen en diensten is vaak een neventaak, waarvoor kennis, tijd en borging ontbreken. Dit kan leiden tot inefficiëntie en schade.

Beheersmaatregelen:

- Versterking van inkoopfunctie en rolduidelijkheid;
- Aanscherpen van beleid en processen;
- Opleidingen en ondersteuning;
- Centrale structuur en strategisch contractmanagement.

Risico: Onvoldoende contractmanagement.
Contracten worden onvoldoende gemonitord op naleving, facturen en prestaties. Dit kan leiden tot het niet nakomen van contractuele verplichtingen en het onterecht teveel betalen bij prijsverhogingen.

Beheersmaatregelen:

- Project doorontwikkeling contractmanagement gestart.
- Verbetering van monitoring op prestatielevering.
- Inzet op verbetering van kennis en bewustzijn.
- Opzetten van werkgroep om prijsstijgingen te monitoren.
- Structurele monitoring en integratie in organisatie.

Netcapaciteit

Risico: Onvoldoende capaciteit op het elektriciteitsnet.
Het elektriciteitsnetwerk in Hengelo heeft onvoldoende capaciteit om de groeiende vraag naar duurzame energie, zoals zonne-energie, te verwerken. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.

Beheersmaatregelen:

- Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen.
- Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.
- Samenwerking met regionale partners om prioritering van projecten te beïnvloeden.

- In planvorming wordt rekening gehouden met netwerkbeperkingen, bijvoorbeeld middels het toepassen van fasering.

Risico's die de organisatie loopt door de complexiteit van projecten

Risico: Projectorganisatie onvoldoende ingericht.
De hoeveelheid projecten, het tempo waarin ze worden uitgevoerd en de afhankelijkheid van externe partijen vergroten de kans op overschrijdingen van tijd, middelen en capaciteit.

Beheersmaatregelen:

- Versterking van projectorganisatie binnen de organisatie.
- Verder ontwikkelen van risicomanagement.
- Toepassing van Portofoliomanagement en Projectmatig Creëren.
- Verbetering van rapportagelijnen en ondersteuning van projectleiders.
- Inzet van Projectcontrol.

Onzekerheid in rijksmiddelen voor gezamenlijke opgaven

Risico: Onvoldoende middelen voor klimaat, energieopgaven, kansengelijkheid, woningbouw enz.
De gemeente zet intensiever in op deze onderdelen. De uitvoeringskosten om onze opgaven te realiseren zijn hoger dan rijksmiddelen die ontvangen worden voor deze taken.

Beheersmaatregelen:

- Afstemming met andere gemeenten en koepelorganisaties;
- Realistische en gefaseerde uitvoeringsplannen;
- Onderzoek naar cofinanciering en verwerking van onzekerheden in begroting;

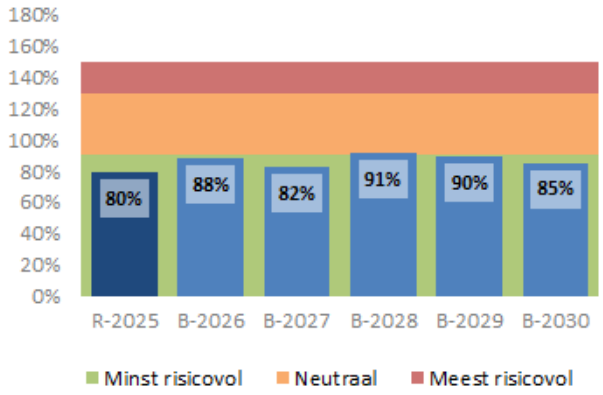
Risico: Onvoldoende woningbouw op Hart van Zuid.
Ondanks positieve ontwikkelingen bij het eerste bouwplan, blijft er onzekerheid over de voortgang en kwaliteit van woningbouw door marktontwikkelingen. Dit kan leiden tot het niet behalen van gemeentelijke doelstellingen, zoals ook afgesproken bij de voorwaarden van het ontvangen van woningbouw impuls subsidie. Hoewel het risico is afgenomen (onder meer de Smelterij en de Hofmakerij zijn opgeleverd, de Appendage is in aanbouw en de Kleine Koppeling is bijna klaar voor oplevering), blijft het risico bestaan door onzekere marktomstandigheden. Het risico geldt niet alleen voor één partij, maar voor alle betrokken ontwikkelaars

Beheersmaatregelen:

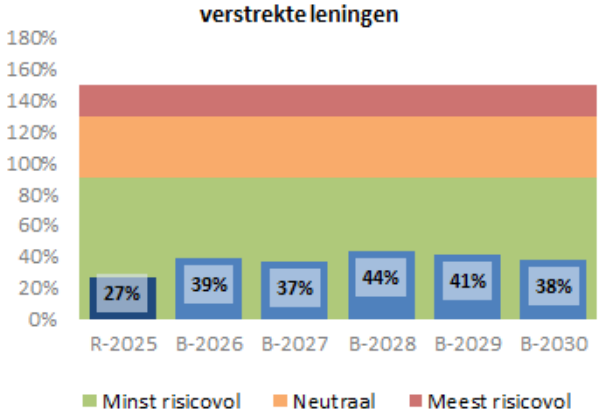
- Actief contact met ontwikkelaars om voortgang te stimuleren;
- Contractuele en planologische sturing op kwaliteit en tijdigheid;
- Inzet op woningbouw buiten Hart van Zuid;
- Monitoring en bestuurlijke bespreking van voortgang.

6.2.5 Financiële kengetallen

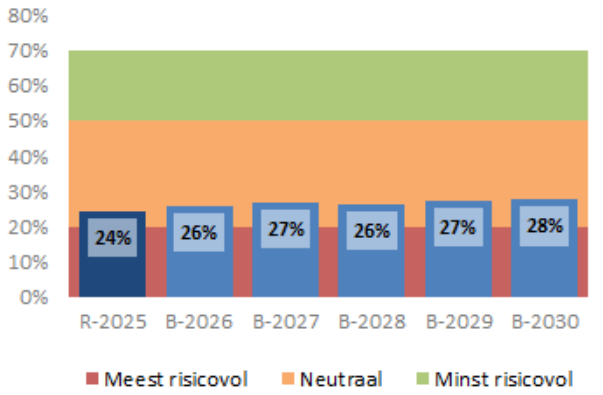
1a. Netto schuldquote

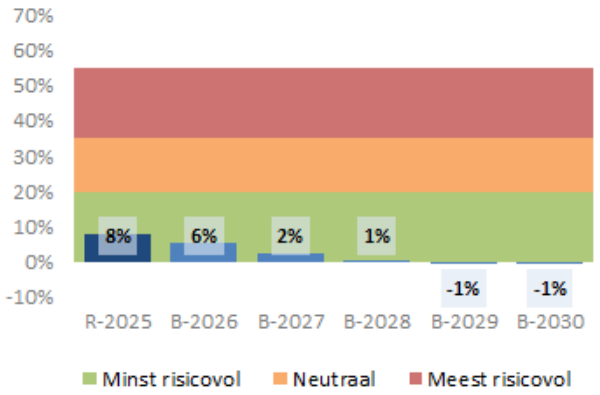
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

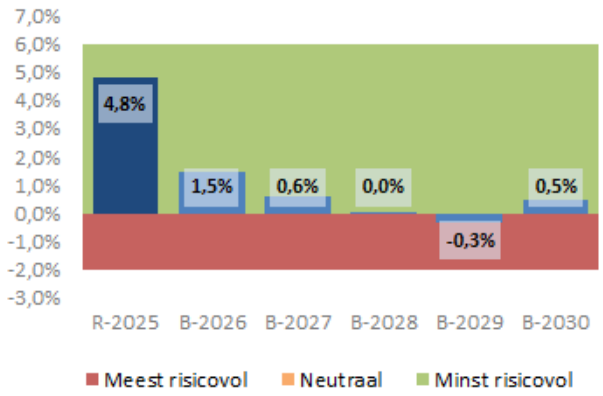
2. Solvabiliteitsratio

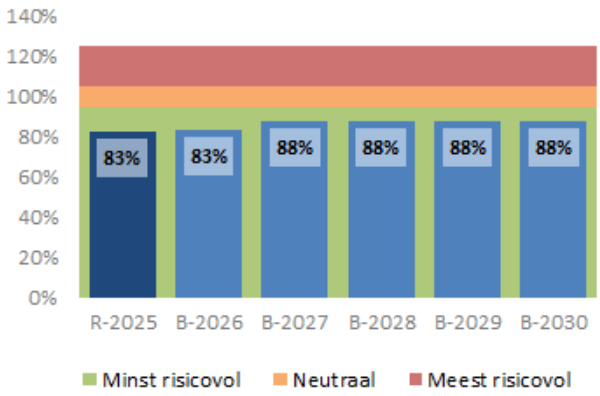
3. Grondexploitatie

4. Structurele exploitatieruimte

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A minst risicovol	Categorie B neutraal	Categorie C meest risicovol
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

De jaarschijf 2026 is in de overzichten hiervoor gebaseerd op de gewijzigde begroting.
Daar waar we een vergelijking maken met het Nederlands gemiddelde is de bron "findo.nl".

1. Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft de verhouding aan tussen de vaste en vlottende financiering en de totale baten vóór reservemutaties en geeft een indicatie van de druk van de kapitaallasten op de exploitatie. Als gevolg van voortdurende afbouw van schulden zijn we een aantal jaren geleden uit het signaalgebied "rood" teruggegaan naar de ondergrens van "oranje". Door de gestelde zekerheden m.b.t. de leningen aan Welbions (gedekt met 200% onderliggende hypothecaire rechten) en het aflopende karakter van deze financiering zijn we gerust over de nu nog maar geringe overschrijding van de grens voor "veilige signaalwaarden".
Het tweede kengetal corrigeert voor de door de gemeente aan derden (woningbouw en instellingen) doorverstrekte leningen. Met de gecorrigeerde netto schuldquote laten we zien dat we inmiddels voor een publieke organisatie een gezonde schuldpositie hebben, die met 37% in 2027 lager ligt dan het Nederlandse gemiddelde van 57%.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding aan tussen het eigen vermogen (de reserves) en het balanstotaal van eigen en vreemd vermogen. Een groot aandeel eigen vermogen betekent veel mogelijkheden om risico's op te vangen, en meer mogelijkheden om toekomstige investeringen te financieren. De ratio in 2027 is 27%. Dit is boven de streefwaarde van 20%, waar de toezichthouder ons aan spiegelt. De hoogte wordt negatief beïnvloed door de financiering van de woningbouwcorporatie. Hierdoor staat er naar verhouding meer vreemd vermogen op de balans en dus relatief (t.o.v. het totaal vermogen) minder eigen vermogen. Indien de woningbouwfinanciering buiten beschouwing wordt gelaten bedraagt deze ratio in 2027 38% en in 2030 stijgt deze naar 39%.

Wij zorgen er voor, dat het eigen vermogen in balans blijft met de risico's die wij lopen. In dat kader is ons standpunt, dat het eigen vermogen voldoende buffer biedt voor de onderkende risico's. De provincie stelt geen norm, dat is aan gemeenten zelf. Maar ze hanteert de signaleringswaarden van de VNG, waarbij lager dan 20% reden is om alert te zijn op de ontwikkeling van het eigen vermogen.
Het versterken van het eigen vermogen tot boven het niveau, dat vereist is als weerstandsvermogen (risico's afdekken) staat op gespannen voet met het willen besteden van middelen aan activiteiten, die de burger van ons verwacht.

3. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie daalt van 7,8% in 2025 naar -1% in 2029 en 2030 en blijft daarmee gedurende de gehele begrotingsperiode ruim binnen de categorie 'minst risicovol'. De daling wordt veroorzaakt door de afnemende boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie. De negatieve percentages in 2029 en 2030 hangen samen met een spaarsaldo binnen enkele grondexploitaties.

Het kengetal geeft slechts beperkt inzicht in de daadwerkelijke risico's binnen het grondbedrijf. Ondanks de gunstige ontwikkeling van het kengetal is het geraamde risicoprofiel licht gestegen, vooral door onzekerheden rond kostenstijgingen, netcongestie, drinkwatervoorziening en renteontwikkelingen. Voor een nadere beoordeling van deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

4. Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte bedraagt 0,6% in 2027, neemt af naar nagenoeg nihil in 2028, is in 2029 licht negatief (-0,3%) en herstelt in 2030 naar 0,5%. De meerjarenramingen laten daarmee een sluitend structureel beeld zien.

Het begrotingssaldo 2027-2030, in de tabel hieronder gepresenteerd bij 3e onderdeel, is het verschil tussen de totale lasten en de totale baten (geraamd resultaat/begrotingssaldo). Hierbij is echter geen rekening gehouden met het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten. Om de structurele begrotingsruimte te bepalen worden de totale lasten en baten verminderd met de incidentele lasten en baten. De incidentele lasten en baten zijn in bijlage 7.1.3 weergegeven. De totale incidentele lasten zijn jaarlijks hoger dan de incidentele baten, hetgeen voor alle jaren een gunstig/positief effect heeft op het structurele begrotingssaldo. Het structurele begrotingssaldo ziet er als volgt uit (bedragen * € 1.000, laatste rij in de tabel):

OVERZICHT STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**overzichten**
Lasten exclusief mutaties reserves	-483.604	-457.067	-443.400	-454.421	7.1.2
Baten exclusief mutaties reserves	486.408	456.830	446.089	453.550	7.1.2
1. Geraamd saldo van baten en lasten	**2.803**	**-237**	**2.689**	**-871**	7.1.2
Toevoegingen reserves	-11.174	-9.538	-8.620	-2.269	7.1.2
Onttrekkingen reserves	8.869	9.657	4.442	5.332	7.1.2
2. Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**-2.305**	**119**	**-4.177**	**3.063**	
3. GERAAMD RESULTAAT/ TOTAAL BEGROTINGSSALDO	**498**	**-118**	**-1.488**	**2.191**	7.1.2
Incidentele lasten (exclusief toevoegingen aan reserves)	15.465	8.472	2.546	3.354	7.1.3
Incidentele baten (exclusief onttrekkingen aan reserves)	-16.396	-9.645	-8.145	-1.794	7.1.3
Incidentele toevoegingen reserves	11.288	9.527	8.609	2.258	7.1.3
Incidentele onttrekkingen reserves	-7.966	-8.078	-2.865	-3.754	7.1.3
4. SOM VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	**2.391**	**276**	**145**	**64**	7.1.3
5. STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO 2027-2030	**2.889**	**158**	**-1.343**	**2.255**	

5. Belastingcapaciteit

Met dit kengetal wordt de hoogte van de lokale lastendruk vergeleken met het landelijk gemiddelde. Tussen de 95 en 105% wordt als "neutraal" geduid. In 2027 is de ruimte om belastingen te verhogen, als we ons spiegelen aan het Nederlandse gemiddelde, afgerond 88%. Deze waarde valt in de categorie "minst risicovol". We hebben daarmee ten opzichte van het landelijk gemiddelde - los gezien van de politieke wenselijkheid - naar algemene maatstaf ruimte om onze belastingen te verhogen als dit noodzakelijk zou worden.

6.2.6 Geprognosticeerde balans

Deze balans is het resultaat van de Jaarstukken 2025 met daarbij de verwachtingen van de gewijzigde begroting 2026 en deze Beleidsbegroting 2027-2030. Een geprognosticeerde balans met meerjarig inzicht geeft een beeld van de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. In samenhang met de kengetallen in de vorige paragraaf geeft de geprognosticeerde balans een indruk van het effect van het beleid in deze meerjarenbegroting op de vermogenspositie van de gemeente. In de investeringen is al rekening gehouden met de al besloten investeringen voor de komende 4 jaren.

Prognose meerjarenbalans	Realisatie 2025	gewijzigde Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	2.365	9.743	9.512	9.281	9.050	8.819
Materiële vaste activa	304.480	330.137	353.699	383.033	377.171	369.085
Financiële vaste activa	258.438	236.174	234.559	232.357	230.183	228.001
Totaal vaste activa	**565.283**	**576.054**	**597.770**	**624.671**	**616.404**	**605.905**
Vlottende activa						
Voorraden	40.800	29.590	16.584	7.348	1.800	1.229
Uitzettingen	128.203	69.160	47.441	39.161	39.161	39.161
Liquide middelen	569	1.000	1.000	0	0	0
Overlopende activa	33.633	33.633	33.633	33.633	33.633	33.633
Totaal vlottende activa	**203.205**	**133.383**	**98.658**	**80.142**	**74.594**	**74.023**
Totaal activa	**768.488**	**709.437**	**696.428**	**704.813**	**690.998**	**679.928**
Passiva						
Vaste passiva						
Reserves (ex. begrotingsresultaat)	180.754	183.454	185.759	185.640	189.817	186.754
Resultaat boekjaar	7.188	12	498	-118	-1.488	2.191
Voorzieningen	42.826	21.186	22.124	23.502	24.646	26.777
Vaste schuld	438.315	405.380	388.630	376.866	366.088	355.295
Totaal vaste passiva	**669.083**	**610.032**	**597.011**	**585.890**	**579.063**	**571.017**
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	12.072	12.072	12.072	31.080	24.210	22.674
Overlopende passiva	87.333	87.333	87.345	87.843	87.725	86.237
Totaal vlottende passiva	**99.405**	**99.405**	**99.417**	**118.923**	**111.935**	**108.911**
Totaal passiva	**768.488**	**709.437**	**696.428**	**704.813**	**690.998**	**679.928**

Toelichting geprognosticeerde balans

Alle bezittingen en vorderingen moeten gefinancierd zijn met eigen vermogen of lang of kort vreemd vermogen. We voorspellen in de meerjarenbegroting onze toekomstige baten en lasten. Hieruit leiden we de toekomstige uitgaven en inkomsten en de toekomstige toe- of afname van bezittingen af. Het gedeelte van onze bezittingen, dat nog niet gedekt is met aanwezig eigen vermogen of al aangetrokken vreemd vermogen is onze financieringsbehoefte. We zien een afname van de tot op dit moment sterke liquide positie en uitgezette middelen (saldo schatkist). Deze middelen worden ingezet voor investeringen en aflossingen van bestaande geldleningen. Vooralsnog hoeven we nog niet de kapitaalmarkt op te gaan.

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in kapitaalgoederen. Onze kapitaalgoederen bestaan onder andere uit: groen, straatmeubilair, vijvers, wegen, riolering, bruggen, kades, verkeerslichten, openbare verlichting, speelvoorzieningen en gemeentelijke gebouwen.

De straten, pleinen en parken van Hengelo zijn van alle Hengeloers. Hier kan je sporten, spelen, wandelen, ontdekken, ontmoeten, chillen, fietsen en nog veel meer. De openbare ruimte is van iedereen en voor iedereen. Het is ook het visitekaartje van onze gemeente. Daarom moeten we ervoor zorgen dat deze openbare ruimte altijd veilig en beschikbaar is. Dit doen we door de objecten in de openbare ruimte te beheren tot het einde van de levensduur en daarna te vervangen.

Een goed verzorgde openbare ruimte zorgt ook voor tevreden inwoners, ondernemers, meer bezoekers en draagt bij aan een gezond Hengelo. Goed beheer en onderhoud is op de lange termijn gewoon verstandig om te doen. Beheer en onderhoud is meer dan behoud van het bestaande. Het is ook het vormgeven van de toekomst door bij te dragen aan de grote transitieopgaven.

Met het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen is een grote inzet van onze middelen gemoeid. De lasten van onze kapitaalgoederen zijn onderdeel van verschillende programma's. Deze paragraaf geeft een integraal inzicht in de kaders, ontwikkelingen, onderhoudstoestand en kosten van onze kapitaalgoederen over de programma's heen.

In 2026 is hard doorgewerkt aan de Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK). De BIK beschrijft de activiteiten en middelen, die nodig zijn om de kapitaalgoederen in de openbare ruimte op een nader vast te stellen kwaliteitsniveau te houden. Elk onderdeel in de openbare ruimte heeft zijn eigen frequentie en ritme voor het benodigde onderhoud en uiteindelijk de vervanging. De benodigde activiteiten en middelen verschillen daarom voor elk onderdeel. Door dit inzichtelijk te maken zorgt de BIK ervoor dat we onze kapitaalgoederen duurzaam en integraal beheren, en daarmee de kwaliteit voor de toekomst waarborgen. In de Zomernota 2024-2028 is voor de (nieuwe) laatste jaarschijf € 300.000 aan structurele middelen vrijgemaakt (24-FP-2.2) voor de BIK. Dit is daarna 2 keer herhaald, namelijk in de Zomernota 2025-2029 (25-FP-2.5) en de Zomerbrief 2026-2030 deel 1 (26-FP-2.9).

De verwachting is dat de BIK eind 2026 intern wordt afgerond en dat op basis hiervan een reëler beeld van de benodigde middelen komt. Op basis daarvan worden de investeringsoverzichten voor deze kapitaalgoederen geactualiseerd. We voorzien daarbij een aanzienlijke opgave, zowel inhoudelijk en qua uitvoering als financieel. Tevens wordt gekeken naar een (herziene) prioritering en fasering. Het bestuurlijk traject zal in het eerste kwartaal van 2027 plaatsvinden, zodat de uitkomsten worden betrokken in de nieuwe Zomernota.

Naast de ontwikkelingen rondom de BIK wordt bij grote vervangingsopgaven in toenemende mate impact ervaren van factoren zoals inspraaktrajecten, de aanwezigheid van kabels en leidingen en veranderende, strengere (milieu)regelgeving. Ook speelt het grote beroep op de beschikbare capaciteit bij nutspartijen, mede als gevolg van de energietransitie, een steeds grotere rol. Deze ontwikkelingen maken de uitvoering van projecten complexer, waardoor de doorlooptijden soms onbedoeld langer worden. Om dit tegen te gaan, richt de gemeente zich in 2027 op een nog nauwere samenwerking met betrokken partijen, met als doel vertragingen zoveel mogelijk te voorkomen.

6.3.1 Wegen

Volumes (per 1 juli 2026)

Cementbeton	137.998	m^2
Dicht asfaltbeton	1.953.468	m^2
Elementen	2.806.205	m^2
Halfverharding	185.217	m^2
Overig	25.597	m^2
Totaal	**5.108.485**	**m^2**

Waaronder		
Fietspad	367.206	m^2
Rijbanen	2.696.939	m^2
Voetpad	1.212.436	m^2

Onderhoudssystematiek
De gemeente Hengelo hanteert voor het beheer en onderhoud van de wegen het kwaliteitsniveau zoals deze omschreven staat in de landelijke richtlijnen van het CROW. De wegen worden beheerd en onderhouden op basis van een programma. Daarnaast wordt kort cyclisch onderhoud uitgevoerd naar aanleiding van meldingen van burgers.

Veranderingen in het onderhoudsniveau
Het onderhoudsniveau wordt niet veranderd. Hengelo streeft er naar om de richtlijnen van het CROW te handhaven.

Relevante veranderingen t.o.v. vorig jaar
Er zijn geen relevante veranderingen ten opzichte van vorig jaar.

Relevante beleidsnota's

- De wegennota 2003
- Mobiliteitsplan 2040

Grote projecten en ontwikkelingen

- Verschillende deelgebieden van Dalmeden worden verder ontwikkeld en de komende jaren worden in de al ontwikkelde gebieden kavels uitgegeven. Het areaal wegen en trottoirs neemt hierdoor verder toe.
- De herinrichting van de Breemarsweg loopt ook nog door in 2027.
- Er wordt gestart met de voorbereiding voor werkzaamheden aan diverse wegen, onder andere de Bergweg, Achterhoekse Molenweg, Deurningerstraat en de Bornsestraat.

Huidige staat van onderhoud
Jaarlijks wordt een meerjarige doorkijk gemaakt voor de komende vier jaar. De onderhoudsbudgetten zijn voldoende om de staat van de wegen te laten voldoen aan de landelijke CROW-richtlijnen, waarbij de veiligheid geborgd blijft. Deze doorkijk wordt ook financieel meerjarig vertaald en opgenomen in de Beleidsbegroting. De gehanteerde systematiek is van toepassing op alle disciplines, waaronder verharding, verlichting, kunstwerken en groen. Wel zijn er voor alle disciplines signalen dat de budgetten onder druk staan, onder meer als gevolg van de veroudering van het areaal. Dit wordt eveneens tegen het licht gehouden in de opstelling van de BIK.

Kort cyclisch onderhoud wordt uitgevoegd door Gildebor en aannemers in opdracht van de gemeente. Hierbij worden meldingen verholpen en kleine reparaties aan straatwerk uitgevoerd. Het grote onderhoud aan de wegen, trottoirs en andere verhardingen wordt noodzakelijk uitgevoerd door aannemers in opdracht van de gemeente. Opdrachten worden verstrekt wanneer er niet meer voldaan wordt aan de landelijke richtlijnen of wanneer er schades geconstateerd zijn waarbij onderhoud vereist is. Zo blijft de veiligheid gewaarborgd. Wel is het nodig om scherp te blijven op het gewenste beheerniveau.

Financiën
De afgelopen jaren brengen de snel stijgende prijzen financiële uitdagingen met zich mee, en deze ontwikkeling zet zich naar verwachting komende jaren verder door. De onderhoudsbudgetten zijn toereikend om de wegen te laten voldoen aan de landelijke CROW-richtlijnen. Binnen het reguliere onderhoud wordt echter geen jaarlijkse reservering gedaan voor grootschalige vervangingen. Deze worden gefinancierd via de Zomernota, waarin nu jaarlijks toekomstige vervangingsopgaven in de begroting worden opgenomen. Hiermee zijn zowel onderhoud als vervanging voor de komende jaren geborgd. De verwachte veranderende opgaven en bijbehorende financiële consequenties worden, net als bij andere disciplines, meegenomen bij de opstelling van de BIK.

Wegen, Verkeer en Vervoer	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031
Inzet personeel	1.376.776	1.376.776	1.376.776	1.376.776	1.376.776
Kapitaallasten *[1]	1.335.548	1.647.363	2.412.729	3.062.462	3.893.472
Overige lasten (onderhoud, exploitatie, diensten)	8.935.646	8.685.646	8.685.646	8.685.646	8.685.646
Overige baten *	-724.896	-724.896	-724.896	-724.896	-724.896
	10.923.074	**10.984.889**	**11.750.255**	**12.399.988**	**13.230.998**

1 * Onderdelen gemarkeerd met * behoren weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar zijn om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt

6.3.2 Groen

Volumes (per 1 juli 2026)

Bomen	38.708	st.
Natuurlijke beplanting	842.100	m^2
Cultuurlijke beplanting	243.717	m^2
Gras	3.804.500	m^2

Onderhoudssystematiek
Het onderhoud van het groen wordt uitgevoerd door Gildebor en vindt plaats op basis van de Dienstverleningsovereenkomst (DVO), die hierin leidend is. Voor het beheer en onderhoud wordt onder andere gebruikgemaakt van de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte (KOR 2023) van CROW. In de KOR 2023 zijn kwaliteitsniveaus en normen vastgelegd, zoals de toegestane graslengte, de mate van onkruid in plantvakken en de overhang van beplanting. Hierbij worden de beheerniveaus A, B en C gehanteerd. In 2024 is het moederbestek geactualiseerd en in lijn gebracht met de KOR 2023. In dit moederbestek zijn alle benodigde werkzaamheden vastgelegd om de openbare ruimte op het afgesproken kwaliteitsniveau te houden.

Veranderingen in het onderhoudsniveau
Het onderhoudsniveau is niet veranderd.

Relevante beleidsnota's

Zie paragraaf 5.2.7 Beheer Openbare Ruimte en Duurzaamheid.

Grote projecten en ontwikkelingen

- In 2027 worden in de wijk Hasseler Es, op basis van eerdere inspecties, wijkgerichte verbeteringen aan het groen uitgevoerd.
- Het effect van de energietransitie op de openbare ruimte wordt steeds duidelijker en de verwachting is dat deze ontwikkeling zich voortzet.
- Het rekening houden met participatie en het afstemmen met de omgeving vraagt extra capaciteit.
- In het komende jaar wordt extra ingezet op het uitvoeren van wijkgerichte inspecties, met daaropvolgend renovatieprojecten op basis van de vervanging van kapitaalgoederen.

Huidige staat van onderhoud
Als gevolg van het ingevoerde ecologische maaibeleid is de komende jaren meer inspanning nodig op het gebied van onkruidbeheersing op verhardingen en in plantvakken, goten en randstroken. Er vindt beduidend meer (kruiden)zaadverspreiding plaats dan vóór de invoering van dit maaibeleid. Bovendien speelt mee dat chemische

onkruidbestrijding niet langer wordt toegepast, waardoor de toename van onkruidgroei eveneens toeneemt. Als gevolg van het veranderende klimaat zullen we vaker last krijgen van droogteschades waaronder boomsterfte en verdroogd groen.

Financiën
In het kader van de BIK worden de budgetten opnieuw tegen het licht gehouden. Tegelijkertijd zijn er vanuit de organisatie signalen dat de afgesproken onderhoudsniveaus met de huidige beschikbare middelen steeds moeilijker te realiseren zijn. Deze ontwikkelingen worden meegenomen in de verdere uitwerking en afwegingen binnen de BIK.

Groen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031
Inzet personeel	1.001.115	1.001.115	1.001.115	1.001.115	1.001.115
Kapitaallasten *[1]	109.101	188.971	235.810	235.584	239.976
Overige lasten (onderhoud, exploitatie, diensten)	7.128.435	7.128.435	7.128.435	7.128.435	7.128.435
Overige baten *	-71.345	-71.345	-71.345	-71.345	-71.345
	8.167.306	**8.247.176**	**8.294.015**	**8.293.789**	**8.298.181**

1 * Onderdelen gemarkeerd met * behoren weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar zijn om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt

6.3.3 Water en riolering

Volumes (per 1 juli 2026)

Vrij-verval riool	648.312	m
Mechanisch riool	95.772	m
Kolken	34.900	st.
Riool pompgemalen	91	st.
Drukriool-installaties	290	st.
Drainage	230.739	m

Onderhoudssystematiek
Het in stand houden van de riolering gebeurt tegen zo laag mogelijke kosten. Riolen worden niet vervangen zolang uitstel verantwoord is of alternatieven doelmatiger zijn. Het rioolvervangingsplan is gebaseerd op risicogestuurd beheer. Hierbij wordt onderhoudsinspanning geleverd op basis van schaderisico en gevolgen. Keuzen voor vervanging, relining of (deel)reparaties blijft echter maatwerk.

Hengelo is kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering. De gevolgen die wij op ons af zien komen zijn een toename aan wateroverlast en droogte, toename van de gevoelstemperatuur, afname van de biodiversiteit en de lucht- en waterkwaliteit. Om deze gevolgen het hoofd te bieden moeten we Hengelo meer ontstenen en vergroenen. Ook moeten we meer regenwater bergen, bij voorkeur in open water en retenties om wateroverlast en droogte aan te pakken. Door het realiseren van groene en blauwe structuren kunnen we de negatieve gevolgen van klimaatverandering integraal aanpakken, worden gevolgschaden en –kosten voorkomen en neemt de leefbaarheid van de stad toe. Door slim combineren van maatregelen, bijvoorbeeld door meekoppelen met projecten, kunnen de extra uitgaven worden beperkt.

Relevante beleidsnota's

Zie paragraaf 5.2.7 Beheer Openbare Ruimte en Duurzaamheid.

Grote projecten en ontwikkelingen; wat gaan we doen in 2027

- Verder uitvoering geven aan de projecten zoals genoemd in het Programma Water en Riolering.
- Onder ander het grootste gemaal in Hengelo het gemaal Zeggersweg wordt gerenoveerd.
- Diverse afkoppelprojecten lopen door of starten, onder ander de Breemarsweg en het project 4 straten Veldwijk Noord.
- Inrichten waterberging in de openbare ruimte.

Financiën
De budgetten voor regulier en groot onderhoud zijn vastgesteld in het Programma Water en Riolering. Hoewel het beheer meer risicogestuurd plaats vindt, is de verwachting dat dit voldoende is om de eisen die aan de functionaliteit en veiligheid worden gesteld te waarborgen. Mocht een riolering onverhoopt eerder moeten worden vervangen dan gepland dan kan dit vaak worden opgelost door een andere geplande vervanging wat naar achteren te schuiven.

Het huidige Programma Water en Riolering (PWR) is vastgesteld voor de periode 2023–2027 en loopt af aan het einde van deze planperiode. In 2027 wordt daarom een nieuw PWR opgesteld, waarbij de beleidsdoelen, maatregelen en bijbehorende budgetten opnieuw worden beoordeeld en waar nodig geactualiseerd op basis van de opgaven en ontwikkelingen van dat moment.

Water, onderdeel Riolering	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031
Inzet personeel	507.184	507.184	507.184	507.184	507.184
Mutatie voorzieningen	4.247.451	4.614.866	4.663.361	4.780.510	4.905.059
Kapitaallasten *[1]	1.691.451	1.676.067	1.814.022	1.875.865	1.930.308
Overige lasten (onderhoud, exploitatie, diensten)	4.364.777	4.206.654	4.206.654	4.206.654	4.206.654
Overhead en BCF	1.604.010	1.604.010	1.604.010	1.604.010	1.604.010
Belastingen op producenten en huishoudens	-13.054.312	-13.248.220	-13.434.670	-13.613.662	-13.792.654
Kwijtschelding	728.181	728.181	728.181	728.181	728.181
Overige baten *	-88.742	-88.742	-88.742	-88.742	-88.742
	0	**0**	**0**	**0**	**0**

1 * Onderdelen gemarkeerd met * behoren weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar zijn om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt

Water, onderdeel Waterlopen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031
Inzet personeel	43.344	43.344	43.344	43.344	43.344
Kapitaallasten *[1]	5.232	5.227	5.223	5.217	5.213
Overige lasten (onderhoud, exploitatie, diensten)	274.837	274.837	274.837	274.837	274.837
	323.413	**323.408**	**323.404**	**323.398**	**323.394**

1 * Onderdelen gemarkeerd met * behoren weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar zijn om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt

6.3.4 Fysiek havenbeheer

Onderhoudssystematiek
In 2020 is een meerjarige onderhoudsplanning voor groot onderhoud aan de havens opgesteld. Om deze werkzaamheden te bekostigen is de voorziening groot onderhoud Haven ingesteld. Binnen deze voorziening zijn onder andere het 'op diepte houden' en het in stand houden van kades en oevers opgenomen. Zo is er afgelopen jaren gebaggerd in de haven. Dit zorgt ervoor dat de haven beter bereikbaar is voor grotere schepen.

In 2024 is een inspectie uitgevoerd, op basis waarvan een onderhoudsplan is opgesteld. De kosten worden gedekt uit de bestaande voorziening en zijn, afhankelijk van de nog vast te stellen verantwoordelijkheden en de aan te vragen kapitaalgoederen, nader te bepalen. Door aanvullend onderzoek naar eigendommen en verantwoordelijkheden is vertraging ontstaan in de uitvoering.

In 2027 wordt ingezet op het maken van duidelijke afspraken met omliggende bedrijven en andere stakeholders, zodat verantwoordelijkheden eenduidig worden vastgelegd en het onderhoud planmatig en correct kan worden uitgevoerd.

Veranderingen in het onderhoudsniveau
Het onderhoudsniveau is niet veranderd.

Relevante beleidsnota's

- Havengeldverordening

Beleidskader
De wethouders van de gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem hebben in een eerder stadium de Samenwerkingsovereenkomst 'Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanalen' (GHT) getekend.

Huidige staat van onderhoud
Gezamenlijk met de andere gemeenten is per gemeente een inventarisatie uitgevoerd van alle voorkomende voorzieningen in de haven zoals de damwanden, remmingwerken en voorzieningen voor schippers. De inventarisatie is uitgevoerd door een extern bedrijf. Op deze manier is er een eensluidend beeld van de havens in de genoemde gemeenten. Binnen het havenbedrijf is afgesproken dat er jaarlijks een visuele schouw en inventarisatie wordt gehouden om gebreken en onderhoud tijdig te signaleren.

Voor de haven geldt geen indeling van kwaliteitsniveaus voor onderhoud. Het is een gemeentelijke taak de haven veilig, bereikbaar en functioneel te houden. Een aantal bedrijven hebben eigen voorzieningen om te laden en te lossen, andere bedrijven maken gebruik van de 2 gemeentelijke laad- en loskades.

Financiën
In 2020 is het saldo van de bestaande reserve Haven gestort in de voorziening groot onderhoud Haven. Deze voorziening wordt jaarlijks gevoed door een dotatie vanuit de exploitatie. Deze jaarlijkse dotatie is bepaald op basis van de verwachte lasten binnen een scope van 10 jaar en is gesteld op € 50.565 per jaar.

Fysiek Havenbeheer	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031
Kapitaallasten *[1]	89.755	99.743	99.649	99.554	99.460
Mutatie voorzieningen	50.565	50.565	50.565	50.565	50.565
	140.320	**150.308**	**150.214**	**150.119**	**150.025**

1 * Onderdelen gemarkeerd met * behoren weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar zijn om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt

6.3.5 Gebouwen

Volumes

Vastgoed voor een wettelijke taak (onderwijs)	77
Beleidsvolgend vastgoed (kunst & cultuur, sport, welzijn, parkeren, kinderboerderij)	66
Vastgoed voor eigen organisatie (incl Gildebor en begraafplaatsen)	19
Vastgoed in grondexploitaties	14
Overig vastgoed (heroverweging eigendom, verkoop of sloop)	24

Het gemeentelijk vastgoed bestaat uit 200 gebouwen (één gebouw kan uit meerdere adressen bestaan). Deze zijn voor € 855,2 miljoen verzekerd. Het gemeentelijk bezit aan objecten bestaat onder andere uit scholen, sporthallen, buurthuizen en aankopen in het kader van grondverwerving. Als gevolg van deze diversiteit zijn de onderhoudskosten voor de gebouwen onderdeel van verschillende beleidsprogramma's.

Beheer
Het Vastgoedbedrijf beheert de gemeentelijke vastgoedobjecten. Met 'de gemeentelijke vastgoedobjecten' worden alle verhuurbare objecten bedoeld die in gemeentelijk bezit zijn. De gemeente bezit dit vastgoed als middel om beleidsdoelstellingen te halen. Het hebben van vastgoed is geen doel op zich.

Schoolgebouwen worden niet beheerd door het Vastgoedbedrijf. Schoolgebouwen zijn juridisch eigendom van de schoolbesturen. Met uitzondering van schoolgebouwen die volledig eigendom zijn van de gemeente en (tijdelijk) worden ingezet voor onderwijshuisvesting. Indien een schoolgebouw leeg komt te staan en niet meer nodig is voor onderwijshuisvesting komt het volledige eigendom en beheer bij het Vastgoedbedrijf te liggen. Objecten die in een grondexploitatie zijn aangekocht voor de ontwikkeling van een locatie blijven in principe in de grondexploitatie zitten en vallen onder de verantwoordelijkheid van de projectorganisatie. Het Vastgoedbedrijf zorgt wel voor het beheer en onderhoud van deze objecten.

Onderhoudssystematiek
In opdracht van het Vastgoedbedrijf wordt eens per 4 jaar voor een groot deel van het gemeentelijk vastgoed

(met uitzondering van de onderwijsgebouwen en de objecten die op korte termijn worden afgestoten) het onderhoudsniveau inzichtelijk gemaakt conform de NEN 2767-systematiek (conditiemeting van gebouwen en installaties door middel van een vastgelegde meet- en registreermethode). Deze informatie is in een meerjarenonderhoudsplanning gezet. Deze onderhoudsplanning bestrijkt een periode van 40 jaar die elk jaar, ten aanzien van de tijdstippen van onderhoud, wordt geactualiseerd. Aan de hand van het huidig en toekomstig gebruik van de vastgoedobjecten wordt dan beoordeeld welke onderhoudswerkzaamheden voor dat doel noodzakelijk zijn, er wordt uit gegaan van minimaal onderhoudsniveau 3 (redelijke conditie) zonder ernstige gebreken.

Veranderingen in het onderhoudsniveau
Er zijn geen veranderingen in het onderhoudsniveau. Uit de laatste herinspecties is gebleken dat een overgroot deel van de panden niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Bij de panden wordt jaarlijks het benodigde groot onderhoud uitgevoerd waardoor de panden het onderhoudsniveau behouden. Voor een groot deel van het gemeentelijk vastgoed zal in 2027 een onderhoudsinspectie conform de NEN 2767 uitgevoerd gaan worden. Om zodoende goed te kunnen sturen op de onderhoudskosten van het vastgoed en inzicht te hebben in de risico's.

Coalitieprogramma
In het coalitieprogramma zijn geen specifieke afspraken over het onderhoudsniveau vastgelegd.
In 2021 heeft het college en de raad besloten om het onderhoudsniveau voor gemeentelijke gebouwen vast te stellen op conditieniveau 3.

Relevante beleidsnota's

- Kadernotitie "Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders"

Grote projecten en ontwikkelingen

- De gemeente heeft de ambitie om haar vastgoed te verduurzamen. In sommige gevallen kan dit ertoe leiden dat onderhoudswerkzaamheden naar voren worden gehaald om efficiënt en doelmatig verduurzamingsingrepen te kunnen doorvoeren, zoals het vervangen van installaties door energiezuinige alternatieven.

Huidige staat van onderhoud
Uit de inspecties die in 2024 zijn opgeleverd is gebleken dat een overgroot deel van de objecten niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Alle onderhoudsniveaus en de daar bijbehorende budgetten zijn hiermee in beeld. Voor de objecten die op korte termijn in aanmerking komen voor verkoop/sloop zijn er geen onderhoudsinspecties uitgevoerd. Het onderhoudsniveau kan voor deze objecten wat lager liggen.

Financiën
De getroffen onderhoudsvoorziening is op basis van de nieuwe onderhoudsplannen toereikend om het huidige onderhoudsniveau te bestendigen.

De huidige budgetten zijn:

	2027	2028	2029	2030
Regulier onderhoud	1.992.034	1.835.798	1.832.727	2.140.389
Groot onderhoud	2.016.823	1.994.843	2.252.213	1.404.136
Totaal	**4.008.857**	**3.830.641**	**4.084.940**	**3.541.525**

Deze budgetten zijn uitsluitend ten behoeve van kosten derden. Voor het onderhoud dat door ons eigen personeel wordt gedaan (personeelslasten) zijn separate budgetten opgenomen.

Het onderhoud voor de onderwijsgebouwen (met uitzondering van noodlokalen en leegstaande schoolgebouwen) en de gebouwen die in de grondexploitaties zitten, worden niet vanuit bovengenoemde budgetten bekostigd. Het onderhoud van de objecten in de grondexploitaties worden binnen de grondexploitaties gedekt. Voor de onderwijsgebouwen krijgen de schoolbesturen een rechtstreekse bijdrage van het Rijk voor het onderhoud.

6.4 Grondbeleid

Visie gemeentelijk grondbeleid
De Nota Grondbeleid geeft aan welke positie de gemeente Hengelo inneemt op de grondmarkt en legt de basis voor een transparante en eenduidige werkwijze bij de uitvoering van het grondbeleid van de gemeente. De gemeente Hengelo wil met haar grondbeleid een bijdrage leveren aan de invulling van haar opgaven op het terrein van o.a. wonen en economie. Het grondbeleid heeft daarmee een volgend karakter voor andere beleidsvelden en programma's. Maatschappelijk kan het wenselijk zijn om bepaalde ontwikkelingen in de stad te stimuleren of juist af te remmen. Waar nodig pakt het grondbedrijf dan een actieve rol op om zorg te dragen voor een evenwichtige ontwikkeling van de stad.

Actualiteit gemeentelijk grondbeleid
De grondmarkt in en rondom Hengelo is momenteel sterk in beweging. De vraag naar grond blijft hoog, met name door de aanzienlijke woningbouwopgave in Twente. Ook binnen Hengelo is er een grote behoefte aan woonruimte, waardoor de druk op de woningmarkt groot blijft. De gemeente zet zich met ambitie in om deze woningbouwopgave te realiseren, maar wordt daarbij geconfronteerd met factoren waarop zij beperkt invloed heeft. Voorbeelden hiervan zijn de krapte op de arbeidsmarkt, netcongestie, beperkingen in de drinkwatervoorziening en de stikstofproblematiek. Omdat Hengelo een belangrijke bijdrage levert aan de regionale woningbouwopgave, werkt de gemeente samen met het Rijk en de provincie aan een verstedelijkingsstrategie. Binnen deze strategie zijn Hengelo en Enschede, via de Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE), aangewezen als grootschalige woningbouwlocatie. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat de vraag naar grond in en rond Hengelo groot blijft.

Bedrijventerreinen vormen een belangrijke pijler onder het economische vestigingsklimaat van Hengelo. Door de grote uitgifte in de afgelopen jaren is het aanbod aan bedrijfskavels schaars geworden. Daarnaast vormen netcongestie en watercongestie steeds vaker een belemmering voor de vestiging, uitbreiding en verduurzaming van bedrijven. Om ruimte te blijven bieden aan economische groei zet de gemeente in op zowel het toekomstbestendig houden en intensiveren van bestaande bedrijventerreinen als op het onderzoeken van nieuwe ontwikkellocaties. Hiermee wordt bijgedragen aan de versterking van Hengelo en Twente als groene technologische topregio.

Het grondbedrijf heeft een belangrijke functie bij de strategische verwerving van gronden en de sturing op ontwikkellocaties. Daarnaast vervult het grondbedrijf de rol van financiële beheersorganisatie voor alle gemeentelijke grondexploitaties. Daarbij worden de voorschriften uit het BBV nauwgezet toegepast. Dit betreft onder meer het faseren van grondexploitaties, het periodiek actualiseren van exploitatieberekeningen en het zorgvuldig vaststellen van voorzieningen, risico's en resultaatverwachtingen. De BBV-systematiek vereist transparante besluitvorming, een solide financiële sturing en een voortdurende bewaking van risico's binnen de totale grondportefeuille.

Parameters grondexploitaties
Alle gemeentelijke grondexploitaties worden jaarlijks middels de herziening grondexploitaties vastgesteld door de Raad. De Raad heeft de parameters, die in de grondexploitaties gebruikt worden, op 14 januari 2026 vastgesteld (zaaknummer 4005608). De parameters worden gebruikt om het verwachte resultaat te bepalen.

Omschrijving	2027	2028 t/m 2036	2037 en verder
Kostenstijging GWW	2,60%	2,00%	2%
Kostenstijging Plankosten	2,00%	2,00%	2%
Opbrengstenstijging woningbouwkavels	2,00%	2,00%	0% (BBV)
Opbrengstenstijging bedrijventerreinen	2 % (m.u.v. het Gezondheidspark 0%)	2 % (m.u.v. het Gezondheidspark 0%)	0% (BBV)
Opbrengstenstijging kantorenkavels	0%	0%	0% (BBV)
Opbrengstenstijging kavels voor winkels en overige functies	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Financiële bijdrage	€ 27	€ 27	€ 27
Rente	0,10%	0,10%	0,10%

Planresultaten grondexploitaties
In de herzieningen van 2026 zijn de grondexploitaties geactualiseerd en opnieuw berekend. In de onderstaande tabel

staat de samenvatting per grondexploitatie voor wat betreft de boekwaarde, eindwaarde, voorziening en de looptijd van de grondexploitaties. Voor de onderliggende gegevens wordt verwezen naar deel II van de herzieningen:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2025	Eindwaarde jaarrekening 2025	Voorziening 2025	Einde looptijd GREX
Verliesgevend				
Woningbouw				
Marskant	1.344.706	-1.944.128	1.868.635	2027
Broek Noord	4.231.108	-5.485.397	5.272.392	2027
104 Lange Wemen	0	-0	0	2025
Beckum	151.501	-7.711	7.266	2028
Woonwagens	653.089	-835.816	772.165	2029
Beekstraat	7.447.615	-3.698.420	3.284.091	2031
Campus Driene	3.814.930	-1.938.602	1.622.135	2034
Wolfkaterweg				
HART VAN ZUID				
Hijschveste	3.693.746	-6.290.751	5.476.477	2032
Appendage	4.475.066	-4.796.826	4.344.633	2030
De Oude Ketelmakerij	-360.306	-3.874.205	3.508.987	2030
Kanaalzone	-1.070.575	1.161.304	-1.138.533	2026
De Koppeling	6.926.644	-4.957.026	4.671.116	2028
De Hofmakerij	1.379.003	-1.330.715	1.229.375	2029
Bedrijventerrein				
Gezondheidspark	13.233.359	-6.547.850	5.930.590	2030
Westermaat Campus	15.114.815	-7.507.174	6.799.479	2030
Exploitaties buiten gemeentelijke administratie				
De Veldkamp	27.372.281	-26.772.325	18.259.045	2026
Subtotaal verliesgevend	**88.406.983**	**-74.825.642**	**61.907.854**	
Winstgevend			**Contante Waarde**	
Woningbouw				
Beckumerstraat	-175.842	572.376	550.150	2027
Dalmeden 2.0	11.298.197	17.805.921	16.127.371	2030
Wolfkaterweg	1.304.098	206.305	186.856	2030
Hemmelhorst	4.846.025	2.246.047	2.116.500	2028
Bedrijventerrein				
Walkatenplein	2.170.413	3.332.688	3.078.888	2029
Subtotaal winstgevend	**19.442.892**	**24.163.337**	**22.059.766**	

Grondexploitaties die in de bovenstaande tabel bij de boekwaarde een negatief bedrag hebben staan, hebben een spaarsaldo. Voor veruit de meeste grondexploitaties geldt dat niet, aangezien de kosten vrijwel altijd voor de baat komen. De boekwaarden van De Veldkamp en de Wijkerslocatie Hemmelhorst zijn niet opgenomen in de gemeentelijke administratie, omdat de administratie belegd is in Borne. De boekwaarde is € 107,9 miljoen (inclusief de externe projecten de Veldkamp en Wijkerslocatie Hemmelhorst). De boekwaarde exclusief de externe grondexploitaties bedraagt € 75,6 miljoen.

De boekwaarde van Businesspark XL is opgenomen in de administratie van de gemeenschappelijke Regeling Regionaal Bedrijventerrein Twente. In de administratie zitten o.a. een grondexploitatie, de parkmanagementvoorzieningen, een kade, een erfpachtbedrijf etc. In verband met het afronden van de liquidatie van de gemeenschappelijke regeling in 2026 heeft de gemeente een financiële afrekening ontvangen voor 80%. De overige 20% wordt beheerd door de liquidatiecommissie. Op sommige onderdelen vinden nog onderhandelingen plaats, waardoor de totale financiële omvang nog niet bekend is. Daarom is dit deel nog niet als toekomstige bate in

de begroting opgenomen. De uiteindelijke verwerking zal plaatsvinden in de jaarrekening 2026. Bij de herzieningen van 2026 namen we fictief aan dat de grondexploitatie doorloopt en namen we daarbij de laatst vastgestelde grondexploitatie per 1 januari 2026 op. In de begroting is er al een afrekening gemaakt en wordt het project niet meer gepresenteerd.

De grondexploitaties met een negatief bedrag op eindwaarde zijn de grondexploitaties met een verliesgevend resultaat. Voor het verlies treffen we (voor ons aandeel) op contante waarde een voorziening. Die voorziening voor alle tekortexploitaties is per 31 december 2025 € 61,9 miljoen. Per 31 december 2026 daalt de voorziening naar verwachting naar € 45,7 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de verwachting dat de grondexploitatie de Veldkamp wordt afgesloten en er daarmee geen voorziening nodig is. Na afsluiting van de grondexploitatie wordt het gemeentelijke aandeel in het tekort afgerekend met de gemeente Borne.

Ontwikkeling algemene reserve grondexploitatie

De reserve bedraagt per 31 december 2026 € 26,2 miljoen. In de komende jaren verwachten we dat de reserve gaat toenemen (eind 2030) naar € 39,9 miljoen. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de tussentijdse winsten in grondexploitaties en het afsluiten van winstgevende grondexploitaties. De verwachte ontwikkeling van de reserve is lager dan bij de herzieningen 2026 werd voorzien, omdat de structurele erfpachtinkomsten niet langer worden toegevoegd aan de reserve grondexploitatie (zie Zomerbrief 2026-2030 deel 2, zaaknummer 4588016).

In de tabel hieronder staat de verwachte stand van de reserve per 31-12 in de komende jaren (in miljoenen):

	2026	2027	2028	2029	2030
Reserve grondexploitatie	26,2	32,9	36,2	39,3	39,9

Risico's

Het geraamde financiële gevolg van het totale risicoprofiel bedraagt in deze begroting € 11,1 miljoen (bij een betrouwbaarheidsniveau van 90%). Ten opzichte van de herzieningen 2026 is het risicoprofiel met € 0,4 miljoen verhoogd.

Aanleiding hiervoor zijn signalen uit de markt dat de inflatie voor bouw- en woonrijp maken hoger ligt dan de uitgangspunten die momenteel in de grondexploitaties worden gehanteerd. Om vooruitlopend op een eventuele parameterwijziging rekening te houden met deze ontwikkeling, is het risicoprofiel verhoogd.

Bij het eerstvolgende P en C-product wordt beoordeeld of de ontwikkeling voldoende structureel is om ook de parameters en de financiële prognoses van de grondexploitaties aan te passen.

1. Algemeen risico: De verplichte disconteringsvoet veroorzaakt dat er te weinig voorziening is.

Volgens de BBV-regels moeten toekomstige tekorten contant worden gemaakt tegen een voorgeschreven rentepercentage van 2%. Omdat de gemeente zelf circa 0,1% omslagrente hanteert, leidt dit ertoe dat minder voorziening hoeft te worden getroffen dan economisch gezien wenselijk zou kunnen zijn. (27,3 %).

2. Algemeen risico: Netcongestie.

Door een tekort aan netcapaciteit moeten in projecten extra maatregelen worden genomen. Dit leidt tot hogere kosten voor bouwers en daardoor lagere grondopbrengsten. Ook kan de doorlooptijd langer worden en nemen plankosten toe. Door de netcongestie is het aannemelijk dat we langere procedures hebben en dus meer plankosten. (17,1%)

3. Algemeen risico: Kostenstijging.

Bij de vaststelling van de parameters is rekening gehouden met een stijging van de civiele kosten. Door de aanhoudend grillige marktomstandigheden bestaat het risico dat de werkelijke kostenstijging hoger uitvalt dan momenteel in de grondexploitaties is verwerkt. Uit de meest recente marktinformatie blijkt dat de inflatie voor bouw- en woonrijp maken tot en met het tweede kwartaal hoger ligt dan de parameter die in januari is vastgesteld. Om die reden is het risicoprofiel verhoogd.

Wij blijven deze ontwikkeling volgen. Indien de inflatie zich de komende maanden op een vergelijkbaar niveau blijft ontwikkelen, kan dit aanleiding geven om de gehanteerde parameters en de grondexploitaties bij een volgend P en C-product te herzien (12,3%).

4. Algemeen risico: Er worden geen drinkwateraansluitingen meer toegevoegd.

Vitens waarschuwt dat nieuwe woningen in Twente mogelijk geen drinkwateraansluiting meer krijgen. Mogelijk zijn aanvullende maatregelen nodig, zoals waterbesparende voorzieningen (regenwatergebruik voor toilet en wasmachine). Dit leidt tot hogere kosten voor bouwers en daardoor lagere grondopbrengsten (11,9%).

5. Algemeen risico: Ontwikkeling van de rente.

Momenteel profiteren we van een historisch lage rekenrente voor de gemeentelijke investeringen en de grondexploitaties. Bij rentestijging is het grondbedrijf extra kwetsbaar. De onzekere politieke situatie in Europa kan zich op de kapitaalmarkt vertalen naar een oplopende rente (6,2%).

6. Hart van Zuid: WBI-subsidie valt lager uit.

Aan de subsidie die is toegezegd vanuit de Woningbouwimpuls zijn voorwaarden verbonden. Als niet (volledig) aan de subsidievoorwaarden, zoals de tijdige realisatie van woningen, voldaan wordt, kunnen subsidies lager worden vastgesteld (5,8 %).

7. Walkatenplein; gewijzigde verkaveling en vertraging van de uitgifte.

De verkoop van een kavel is niet doorgegaan. Daardoor kan de verkoop langer duren en kan een nieuw plan nodig zijn met meer onderbouwing. Dat betekent hogere kosten en minder uitgeefbare meters (3,7 %).

8. Hart van Zuid (Hijschveste): hogere kosten door meer openbare ruimte

In het deelgebied de Hijschveste is de kans aanwezig dat er meer openbare ruimte gerealiseerd wordt dan op dit moment in de aannames is verwerkt. Als gevolg hiervan kunnen de investeringen in de grondexploitatie hoger uitvallen (2,9 %).

9. Beekstraat en omgeving; hogere kosten openbare ruimte

De kwaliteitseisen die gesteld worden aan de binnenstad zijn hoger dan waar in het projectbudget rekening mee is gehouden (1,7%).

10. Woonwagens; hogere kosten t.g.v. participatie.

Voor de woonwagenlocaties (Bartelinkslaantje en Grobbenweg) hebben verschillende participatiemomenten plaatsgevonden. Onderdeel hiervan is het inpassen van groen (1,3%). Worden deze plannen doorgezet dan moeten er meer kosten gemaakt worden.

De tien grootste risico's bepalen tezamen afgerond 90,2 % van de benodigde weerstandscapaciteit van het grondbedrijf.

6.5 Financiering

Inleiding
De paragraaf financiering beschrijft de beleidsvoornemens ten aanzien van het beheer van de financieringsportefeuille. Vanwege de risico's die ontstaan als een tekort aan liquide middelen optreedt of als overtollige middelen te voortvarend worden uitgezet is de financiering, meer dan andere beleidsterreinen, sterk wettelijk verankerd. Met name de Wet Fido en de uitvoeringsregeling van deze wet (Ruddo) geven de kaders aan waarbinnen gemeenten mogen handelen. Zo heeft het verplichte schatkistbankieren bij het Rijk de mogelijkheden om overschotten te beleggen beperkt. Alle tegoeden van decentrale overheden worden automatisch afgeroomd en bij het Rijk belegd. Daarnaast hebben we als gemeente in de "Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo 2025" (artikel 15) en in het Treasurybesluit 2021 regels met betrekking tot de financieringsfunctie opgesteld. In 2021 hebben we de mogelijkheden van geld uitlenen en garanties afgeven vastgelegd in de "Beleidsregels leningen en garanties gemeente Hengelo 2021".

Wat willen we bereiken

1. over voldoende financiële middelen beschikken om de begrotingstaken binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren (aantrekken of uitzetten);
2. een duurzame toegang tot financiële markten verkrijgen tegen acceptabele condities;
3. de risico's verbonden aan de treasuryfunctie beheersen (renterisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's).

Hoe gaan we dit doen

a. We anticiperen op onze liquiditeitsbehoefte
We stellen prognoses op van onze toekomstige liquiditeitsbehoefte. We houden daarbij rekening met mutaties in de huidige leningenportefeuille, de waardeontwikkeling van bestaande activa en de voorgenomen (vervangings)investeringen. Voor zover investeringen al in de meerjarenbegroting zijn opgenomen nemen we deze als basis voor de liquiditeitsbehoefte. Het vroegtijdig signaleren van liquiditeitsfluctuaties blijkt weerbarstig. Enerzijds worden investeringen uitgesteld, anderzijds kunnen nieuwe investeringen ook snel worden besloten waardoor op korte termijn een liquide behoefte ontstaat. De gemeente heeft op dit moment nog geen noodzaak om leningen aan te trekken.

b. We werken samen met experts op het gebied van de geld- en kapitaalmarkt
Als overheidsinstelling hebben we een goede toegang tot de kapitaalmarkt. We moeten wel financieel gezond blijven. Alle banken moeten in opdracht van de ECB (Europese Centrale Bank) hun klanten monitoren door middel van risicomethodieken. De afgelopen jaren zijn onze opgenomen financieringen afgenomen. Hier staan geen nieuwe directe financieringen tegenover. Onze solvabiliteit is mede hierdoor en door gedegen beleid sterk verbeterd en zelfs eind 2025 sterk gegroeid ten opzichte van 2024 waarmee de solvabiliteit in 2025 ruim boven de signaalwaarde van 20% uitkwam (ruim 24% eind 2025).

Naast de sectorbanken BNG en NWB maken we ook gebruik van tussenpersonen, die gespecialiseerd zijn in transacties op de geld- en kapitaalmarkten. We blijven in gesprek met onze huisbank de BNG en tussenpersonen. We bespreken met elkaar de ontwikkelingen op de markt. Na een sterke stijging van de marktrente zijn we inmiddels in rustiger vaarwater beland, omdat de ECB meerdere renteverlagingen heeft doorgevoerd. Aangezien wij integrale financiering toepassen, zijn wij in staat om de nieuwe financieringsbehoefte in tijd te spreiden. Daarmee kunnen wij de gevolgen van een stijging van de rente zoveel mogelijk beperken.

c. We beperken onze risico's
In beginsel verstrekken wij geen nieuwe leningen en garanties meer. We hebben maatregelen genomen om onze portefeuille uitgeleend geld te verkleinen. Verenigingen en instellingen hebben leningen afgesloten in een relatief dure periode. Ze betalen vaak tussen de 3% en 7% rente. Het huidige beleid is er op gericht dat vervroegd aflossen bespreekbaar is wanneer dit ons risicoprofiel verlaagt, maar heronderhandelen over de rentevoet doen we niet.

We accepteren nog slechts borgstellingen waarbij we het risico kunnen delen met de Stichting Waarborgfonds Sport. Uitgangspunt blijft dat een vereniging of stichting zonder de lening in haar voortbestaan zou worden bedreigd en

dat de totale financiële huishouding van de aanvrager rente en aflossing mogelijk maakt, zodat het risico voor de gemeente beperkt is. Uitsluitend als het college van oordeel is, dat er zeer ongewenste maatschappelijke effecten optreden als we een verzoek tot borgstelling weigeren, kan een uitzondering gemaakt worden.

De woningbouwcorporatie Welbions mag (door eerder rijksbeleid) geen nieuwe leningen meer afsluiten bij de gemeente. De afgesloten leningen kunnen ongewijzigd 'aflopen'" zoals dit contractueel is afgesproken. De leningenportefeuille uitgeleend geld neemt door aflossingen van Welbions jaarlijks af.
De woningbouwcorporatie kan haar financiering nu zonder directe bemoeienis van de gemeente realiseren. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staat in eerste lijn garant. Wij hebben nog een achtervangfunctie voor de leningen van woningcorporaties. De kans dat we in de toekomst schade lijden door aanspraak op deze achtervangfunctie is zeer klein, omdat we pas aangesproken worden als WSW en de gezamenlijke woningcorporaties in Nederland de schulden niet kunnen dekken.

We lopen ook risico's door deelnemingen in andere rechtspersonen. Voor aandelen in deelnemingen is in het verleden een prijs betaald, die als boekwaarde van de deelnemingen op de balans staat. Het risico van verliezen bij deelnemingen is beperkt tot deze boekwaarde. Vaak heeft financiering in een ver verleden plaatsgevonden, waardoor de boekwaarde vele malen lager is dan de reële waarde van de deelneming. De hogere marktwaarde biedt beperkt kansen, omdat de aandelen in de meeste gevallen alleen overdraagbaar zijn aan medeoverheden en dan vaak ook nog met kwalitatieve eisen, bijvoorbeeld in de vorm van een verplichte dienstenafname. Dit beperkt de verhandelbaarheid. Wij zullen alleen kopen als dit het publieke belang dient en alleen verkopen als het publieke belang niet geschaad wordt.

In de volgende tabel zijn de deelnemingen opgenomen, die een meer dan symbolische balanswaarde vertegenwoordigen of een dividendinkomst genereren. De waardes zijn weergegeven in euro's en hebben betrekking op de aandelen van onze gemeente.

Aandelen van	Aantal aandelen Hengelo	Boekwaarde aandelen	Markt- waarde aandelen [1)]	Verwacht dividend 2027
BNG Bank NV	174.486	436.215	14.966.939	375.000
Enexis NV	213.109	40.840	9.594.167	140.000
Twence BV	145.681	7.871.200	28.919.000	701.000
Twente Milieu NV	330	154.285	1.979.000	-
Crematoria Twente BV (indirect via OLCT)				60.000
Warmtebedrijf Hengelo BV	5	90.000	225.000	-
KMS Grote Stelplaats		908.040	908.040	-
Totaal alg. middelen in programma 9		**9.500.580**	**56.592.146**	**1.276.000**
Stadsbank Oost Nederland		128.890		
Twence BV (afvalbegroting in programma 7)				575.000
Totaal		**9.629.470**	**56.592.146**	**1.851.000**

[1)] Omdat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn, is de marktwaarde indicatief.

d. We stellen een financieringsbehoefte op en beheren de leningenportefeuille
Vanuit de gulden financieringsregel, dat vaste activa gefinancierd moeten worden met lang vreemd of eigen vermogen, wordt kort vreemd vermogen enkel aangetrokken om tijdelijk een tekort op te vangen. De mogelijkheid om rood te staan of kasgeld aan te trekken wordt beperkt door de wettelijke bepalingen van de kasgeldlimiet. We mogen op grond van de Wet Fido niet langdurig meer dan 8,5% van onze begrotingsomvang kort financieren. Als we 3 kwartalen achtereen overschrijden moeten we dit melden aan de provincie en een herstelplan voorstellen. Deze bepaling voorkomt dat nadelige effecten ontstaan als de variabele rente snel stijgt, een kenmerkend risico van de geldmarkt. Het volgende overzicht laat per begrotingsjaar de maximale schuldbedragen zien die in rekening courant of als kasgeldlening mogen worden afgesloten (bedragen * € 1.000):

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Begrotingstotaal	494.778	466.605	452.019	456.690
Percentage cf regeling	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet (1 x 2)	**42.056**	**39.661**	**38.422**	**38.819**

We toetsen permanent de kasgeldlimiet. We verwachten deze de komende jaren niet te overschrijden.

Een tweede norm, waar we aan toetsen is de renterisiconorm. Door te zorgen voor spreiding in aflossen van bestaande leningen voorkomen we dat we in enig jaar een te groot deel van onze schuld opnieuw moeten afsluiten. Dit zou in een periode van hoge rentes kunnen leiden tot een forse stijging van onze structurele rentelasten en daardoor een te zware aanslag vormen op de beschikbare algemene middelen. We mogen maximaal 20% van het begrotingstotaal per 1/1 van elk jaar oversluiten (bedragen * € 1.000).

Renterisiconorm	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Begrotingstotaal	494.778	466.605	452.019	456.690
Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm (1 x 2)	98.956	93.321	90.404	91.338
Renterisico (volume renteherzieningen en aflossingen)	16.750	11.764	10.778	10.793
Ruimte onder de risiconorm (3 - 4)	**82.206**	**81.557**	**79.626**	**80.545**

Het renterisico bestaat uit de verplichte aflossingen. Renteherzieningen zijn alleen afgesproken bij geldleningen die doorgeleend worden aan woningcorporatie Welbions. Hiervoor dragen wij als gemeente geen risico. Dit geldt ook voor de aflossingen van leningen, waar een even grote aflossing van de woningcorporatie aan ons tegenover staat.

Uit het overzicht van de renterisiconorm blijkt dat we verwachten ruim aan de norm te voldoen voor de periode van deze Beleidsbegroting.

We speculeren niet. De gemeente Hengelo heeft geen beleggingen of derivaten uitstaan bij marktpartijen. Doordat de rijksschatkist dagelijks positieve rekeningsaldi afroomt is er geen mogelijkheid meer om uitzettingen op korte termijn te doen.

Verdere beleidsuitgangspunten

- **We passen totaalfinanciering toe**
  Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt de gemeente als één geheel beschouwd. We spreken van totaalfinanciering of integrale financiering. Dat houdt in dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven betrokken worden, zowel reguliere activiteiten als projecten. Door totaalfinanciering worden de rentekosten geminimaliseerd. Leningen worden op de meest optimale momenten aangetrokken, rekening houdend met de gemeentelijke rentevisie, de Wet Fido, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.
- **We rekenen reële rente toe aan de taakvelden**
  We rekenen rente toe aan de taakvelden. Op basis van de werkelijke kosten van geld lenen bepalen we de omslagrente voor de toerekening aan de taakvelden. Als gevolg van een periode met lage rentes en een financieringsbehoefte die in werkelijkheid lager uitviel hebben we het omslagpercentage in het verleden in stappen verlaagd van boven de 5% naar 2% in 2019, 1,5% in 2021, 0,1% in 2022. Voor 2023, 2024 en 2025 hebben we deze voor de Jaarstukken gecorrigeerd naar 0%. Voor deze Beleidsbegroting is voor de jaarschijf 2027 de omslagrente berekend en komt uit op 0,1%. Dit is identiek aan de Beleidsbegroting 2026. Er wordt rekening gehouden met de huidige marktrentes en eventuele trends in de toekomst. Voor 2027 wordt net als voor 2026 volgens het BBV geen separate berekening meer gemaakt voor de gemeentelijke grondexploitatie en moet deze meegenomen in de algemene berekening voor de renteomslag. Uitzondering is de rente die wordt toegerekend aan vervangingsinvesteringen, die annuïtair zijn berekend (historisch hogere rente).

Financieringsbehoefte
Alle bezittingen en vorderingen moeten gefinancierd zijn met eigen of lang of kort vreemd vermogen. We voorspellen in de meerjarenbegroting onze toekomstige baten en lasten. Hieruit leiden we de toekomstige uitgaven en inkomsten en de toekomstige toe- of afname van bezittingen af. Het gedeelte van onze bezittingen, dat nog niet gedekt is met aanwezig eigen vermogen of al aangetrokken vreemd vermogen is onze financieringsbehoefte. We hebben op dit moment een sterk liquide positie. De middelen die we bij het Rijk hebben staan, zullen we eerst gaan inzetten voordat we de kapitaalmarkt op gaan.
Mochten we dermate gaan investeren dat we de markt op moeten gaan om financieringen aan te trekken dan kan dit grote gevolgen hebben voor de begroting. Op dit moment hanteren we een omslagrente van 0,1% bij iedere investering. Wanneer we meer rentelasten voor nieuwe aan te trekken financieringen krijgen, zal hierdoor het omslagpercentage waarschijnlijk stijgen. Dit kan leiden tot een uitzetting van renteuitgaven op de diverse taakvelden en kan het begrotingssaldo negatief beïnvloeden.

Inzicht in rentelasten, renteresultaat en wijze van toerekenen van rente
De volgende tabel geeft voor het begrotingsjaar 2027 aan hoe vanuit rentelasten, rentebaten en rentetoerekening het renteresultaat tot stand komt.

	Omschrijving	Bedrag
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	11.661.000
b.	De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-10.261.000
	Saldo externe rentelasten en rentebaten	**1.400.000**
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend [1)]	-
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	622.000
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**2.022.000**
d1.	Rente over eigen vermogen	-
d2.	Rente over voorzieningen	-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**2.022.000**
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-2.169.000
f.	**Renteresultaat op het taakveld Treasury** [2)]	**-147.000**

[1)]Volgens het BBV moet de rente aan de gemeentelijke grondexploitaties met ingang van 2025 volgens de (integrale) omslagrenteberekening plaatsvinden.
[2)]Het renteresultaat is een positief resultaat van € 147.000. De wijze hoe deze tabel is opgesteld met positieve en negatieve bedragen is verplicht volgens het BBV.

6.6 Verbonden partijen

Inleiding
Voor de uitvoering van taken kan de gemeente een beroep doen op andere organisaties of een andere organisatie oprichten. We besluiten om taken door verbonden partijen te laten uitvoeren als we hiermee beter of goedkoper onze beleidsdoelstellingen kunnen realiseren.
Verbonden partijen zijn samenwerkingsverbanden, waarin we een bestuurlijk én financieel belang hebben. We zitten in het bestuur van deze organisatie of hebben stemrecht in de vergadering van aandeelhouders/leden. We lijden verlies als de organisatie failliet gaat of als wij aangesproken kunnen worden als ze haar verplichtingen niet kan nakomen.
Het financiële belang is het risico, dat de gemeente loopt als de verbonden partij failliet gaat of aanspraak maakt op niet begrote bijdragen van de gemeente. Bestuurlijke risico's treden op als de gemeente aangesproken kan worden op haar bestuurlijke rol in de verbonden partij.
In de verschillende programma's in hoofdstuk 5 gaan we in op de bijdrage van deze partners aan maatschappelijk gewenste effecten en programmadoelstellingen. In deze paragraaf kijken we naar de kracht en zwakke punten van de organisaties zelf en de risico's die de samenwerking voor de gemeente oplevert.

Beleidskaders
De beleidskaders rondom verbonden partijen liggen vast in de nota “Beleidskader Verbonden Partijen Hengelo 2024”, hierna “beleidskader” genoemd. De basis van het beleid is dat we samenwerking met een partij aangaan als dit het geëigende middel is om een gewenst maatschappelijk effect voor de Hengelose inwoners te realiseren. Daarmee moet de samenwerking nuttig zijn, bijdragen aan de hierin door ons geformuleerde doelstellingen. Tegenover dit nut staan de kosten voor de gemeente en het risico dat de gemeente loopt door het op afstand laten uitvoeren van taken. Deze invalshoeken moeten in balans zijn; een groter risico kunnen we pas accepteren als de bijdrage aan de doelstellingen eveneens groot is.

We zetten in op goede informatie aan onze gemeenteraad. Dat doen we door beleidsvoornemens en financiële gevolgen voor de gemeentebegroting in begrotingen van de samenwerkingsverbanden aan de gemeenteraad uitgebreid toe te lichten, waardoor de gemeenteraad zelf kan afwegen of er voldoende wordt bijgedragen aan de door haar gewenste koers en of ze de financiële consequenties acceptabel vindt.
We betrekken de gemeenteraad in en buiten de P en C-cyclus bij belangrijke ontwikkelingen bij verbonden partijen.

Lijst verbonden partijen
In onderstaande lijst ontbreekt de soort "verenigingen en instellingen". Hierin hebben we geen relaties die aan de definitie van verbonden partij, bestuurlijk én financieel belang, voldoen.

Gemeenschappelijke regelingen	Vennootschappen en corporaties	Overige verbonden partijen
1 SamenTwente	11 Twente Milieu N.V.	17 Euregio
2 Recreatieschap Twente	12 Twence Holding B.V.	
3 Veiligheidsregio Twente	13 Warmtebedrijf Hengelo B.V.	
4 SWB Midden Twente	14 Enexis N.V.	
5 Stadsbank Oost-Nederland	15 BNG Bank N.V.	
6 Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	16 Zonneveld Boeldershoek B.V.	
7 Openbaar Lichaam Crematoria Twente		
8 Omgevingsdienst Twente		
9 Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo		
10 Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo		

Instellingen met bestuurlijk belang overwegend met publieke middelen gefinancierd

Instellingen met bestuurlijk belang overwegend met publieke middelen gefinancierd	
1	Vereniging Nederlandse Gemeenten
2	Stichting Twente Board

Risicomanagement bij de verbonden partijen
We volgen risico's bij verbonden partijen op meerdere manieren:

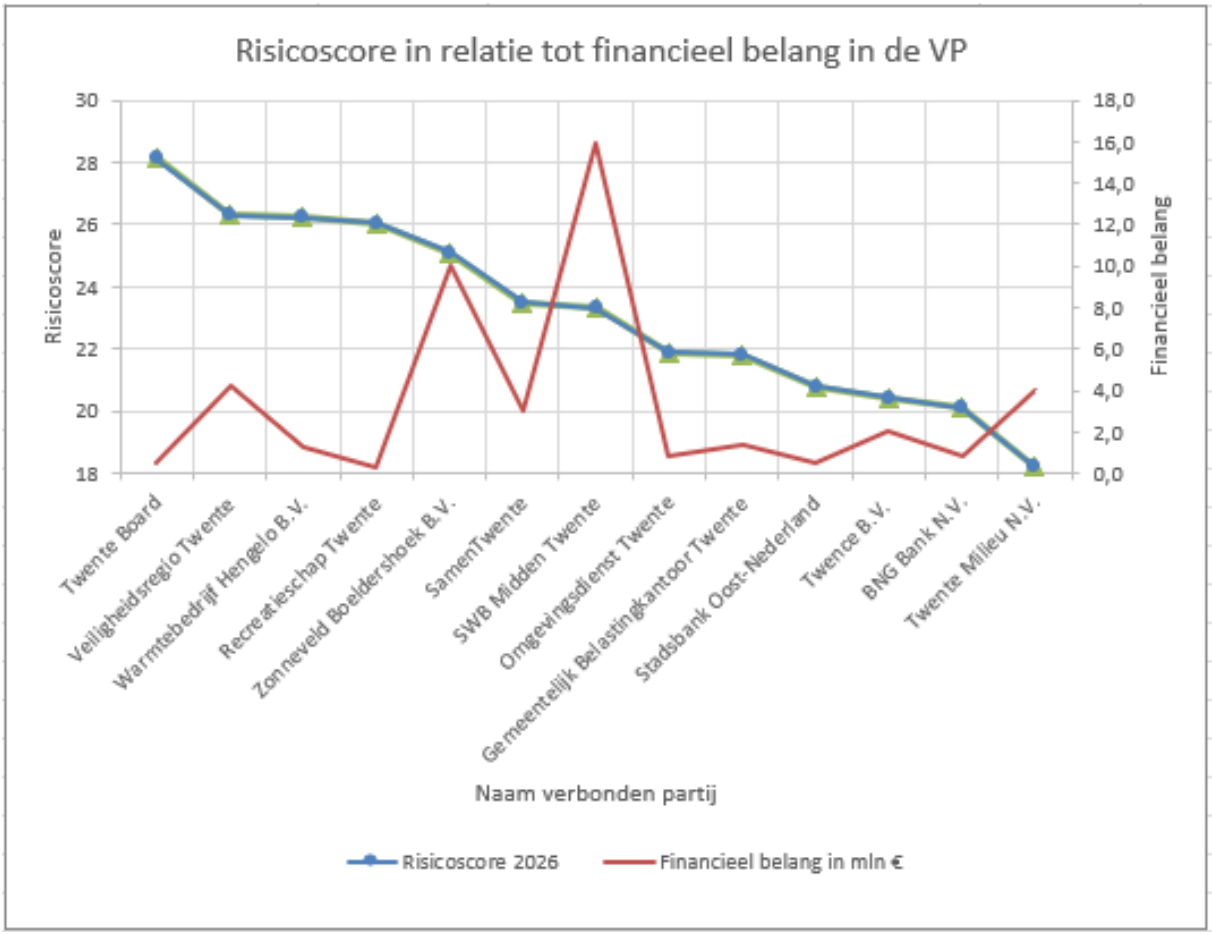
- Verbonden partijen analyseren zelf risico's en zetten deze af tegen het weerstandsvermogen. Hierover rapporteren ze in de begrotings- en verantwoordingsstukken.
- Informatie over financiële kengetallen, zoals bijvoorbeeld eigen vermogen, schuldpositie en resultaten.
- Samen met Enschede, Losser, Almelo en Noaberkracht (Dinkelland en Tubbergen) laten we jaarlijks de verbonden partijen een risico-inventarisatie uitvoeren op basis van een set gerubriceerde vragen.

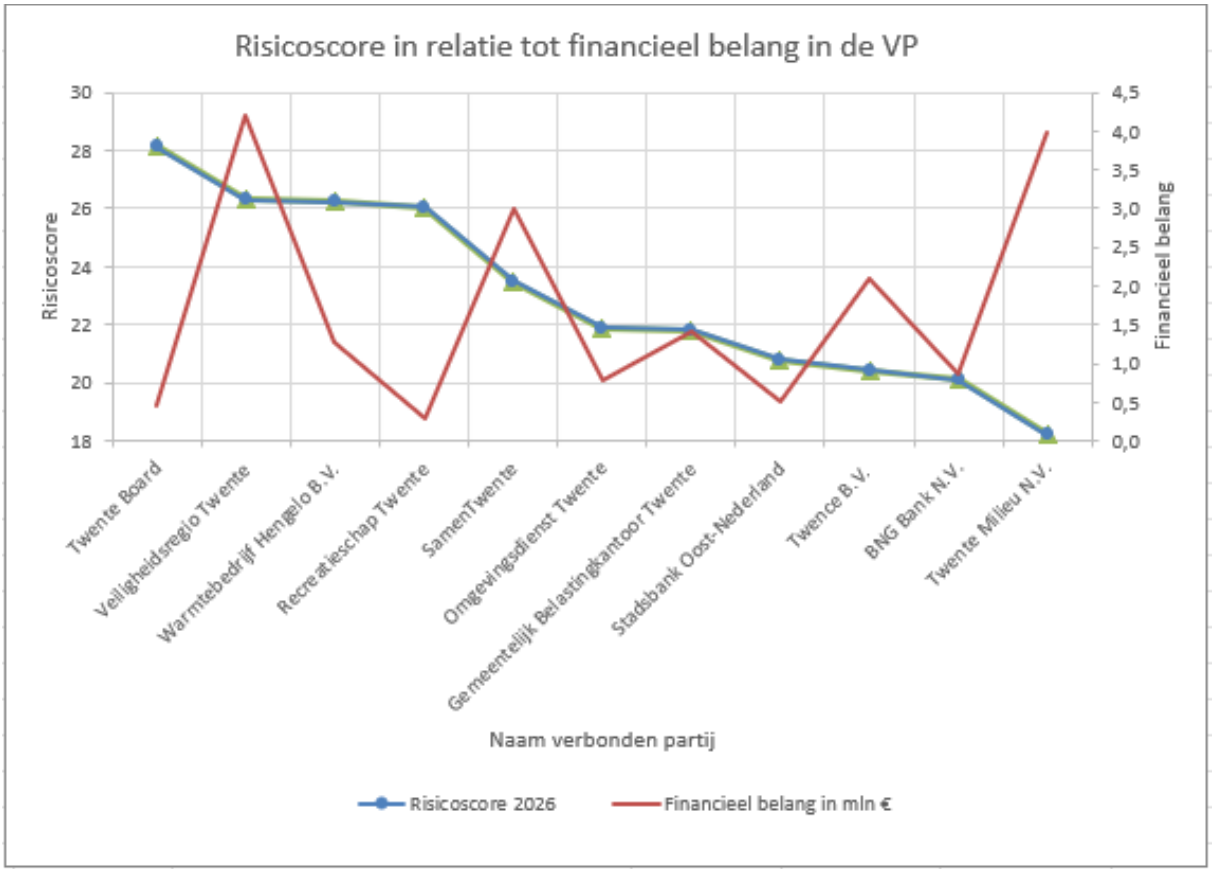
Resultaten risico-analyse 2026
De verbonden partijen beantwoorden risicovragen, die wij analyseren, rubriceren en scoren. We hebben de partijen ingedeeld in 3 risicoklassen: laag, gemiddeld en hoog risico. Deze risicoscore is de weging van de score op grond van de risico-uitvraag bij de verbonden partij en het financieel belang van Hengelo in de verbonden partij. In volgende overzicht worden de resultaten weergegeven.

Naam verbonden partij	Risicoscore organisatie	Financieel belang	Risicoscore totaal
SamenTwente	Gemiddeld	Groot	Hoog
Recreatieschap Twente	Gemiddeld	Laag	Gemiddeld
Veiligheidsregio Twente	Gemiddeld	Groot	Hoog
SWB Midden Twente	Gemiddeld	Zeer groot	Hoog
Stadsbank Oost-Nederland	Laag	Gemiddeld	Laag
Crematoria Twente	Gemiddeld	Laag	Laag
Omgevingsdienst Twente	Laag	Gemiddeld	Gemiddeld
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Laag	Gemiddeld	Laag
BNG Bank N.V.	Laag	Gemiddeld	Laag
Twente Milieu N.V.	Laag	Groot	Gemiddeld
Twence B.V.	Laag	Gemiddeld	Laag
Enexis Holding B.V.	Laag	Laag	Laag
Warmtebedrijf Hengelo B.V.	Gemiddeld	Gemiddeld	Hoog
Twente Board	Hoog	Laag	Gemiddeld
Zonneveld Boeldershoek B.V.	Gemiddeld	Zeer groot	Hoog

De verbonden partijen met een totaalscore "laag" hebben reguliere aandacht via de geplande contactmomenten, zoals periodiek overleg over doelen en uitvoering van werk en de voorbereiding van jaarstukken of begrotingen. Bij een score "gemiddeld" hoort een intensiever toezichtsregime. We zetten meer in op tussentijdse rapportages, volgen via het accountmanagement de ontwikkelingen en stellen kritische vragen in het ambtelijk overleg. Bij een score "hoog" is er intensief en gepland regelmatig contact tussen de accountmanager en de organisatie en accountmanager en medewerker verbonden partijen. In het bestuurlijk overleg worden risico's besproken.

Hoe risicoscore en financieel belang zich tot elkaar verhouden is weergegeven in volgende grafieken. Bij een hoog financieel belang (rode lijn) zien we graag een lage risicoscore, als een duiding van goed bestuur, goede kwaliteit in dienstverlening, financiële zekerheid en goede verantwoording richting de deelnemer/ aandeelhouder. Als een hoog financieel belang gepaard gaat met een hoge risicoscore (blauw) is er meer kans op nadelige effecten voor de gemeente en is er intensief contact met de verbonden partij. Het ideale beeld is dat de risicolijn laag en onder de lijn van het financieel belang zit.
In de tweede grafiek zijn SWB Midden Twente en Zonneveld Boeldershoek niet opgenomen, omdat het hoge financieel belang van SWB en Zonneveld Boeldershoek de verschillen tussen andere partijen afvlakt. De tweede grafiek verduidelijkt verschillen bij overige partijen.

Risicoscore in relatie tot financieel belang in de VP
Risicoscore
Financieel belang
30
28
26
24
22
20
18
18,0
16,0
14,0
12,0
10,0
8,0
6,0
4,0
2,0
0,0
Twente Board
Veiligheidsregio Twente
Warmtebedrijf Hengelo B.V.
Recreatieschap Twente
Zonneveld Boelder shoek B.V.
SamenTwente
SWB Midden Twente
Omgevingsdienst Twente
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
Stadsbank Oost-Nederland
Twence B.V.
BNG Bank N.V.
Twente Milieu N.V.
Naam verbonden partij
Risicoscore 2026
Financieel belang in mln €

Risicoscore in relatie tot financieel belang in de VP
Risicoscore
Financieel belang
30
28
26
24
22
20
18
4,5
4,0
3,5
3,0
2,5
2,0
1,5
1,0
0,5
0,0
Twente Board
Veiligheidsregio Twente
Warmtebedrijf Hengelo B.V.
Recreatieschap Twente
SamenTwente
Omgevingsdienst Twente
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
Stadsbank Oost-Nederland
Twence B.V.
BNG Bank N.V.
Twente Milieu N.V.
Naam verbonden partij
Risicoscore 2026
Financieel belang in mln €

Actualiteiten en kerngegevens verbonden partijen
In dit onderdeel vindt u actuele ontwikkelingen en de visie van de verbonden partij op de begrotingsperiode. In de tabellen bij de verbonden partij zijn de vanuit het BBV (artikel 15) verplichte elementen opgenomen en enkele aanvullende gegevens.

- De balansgegevens van de verbonden partijen ontlenen we aan de laatste Jaarstukken van de verbonden partij zelf of, indien aanwezig, de geprognosticeerde balans in de meerjarenbegroting. Door de gemeenschappelijke regelingen worden toekomstige balansgegevens wel verstrekt. De geprivatiseerde bedrijven geven deze prognose niet af. Hier nemen we de gegevens uit de laatste balans op.
- De jaarresultaten zijn de resultaten die de partijen zelf hebben gerapporteerd als winst na belasting.
- Het financieel belang is de optelsom van de jaarlijkse exploitatiebijdrage, evt. aangevuld met de subsidiebijdrage en inkoopbedrag voor dienstverlening, het jaarlijkse dividend, het ingebrachte kapitaal en de verstrekte leningen en garanties. Dit is dan het maximale verlies dat zou kunnen optreden bij bedrijfsdiscontinuïteit. Jaarlijkse bijdragen zullen nooit geheel verloren gaan, deze worden (pragmatisch) voor 50% meegenomen in het financieel belang.

SamenTwente
SamenTwente omvat de GGD Twente, de Organisatie voor inkoop van Zorg en JeugdJeugdhulp Twente (OZJT) en Veilig Thuis Twente (VTT). Ze is gastheer voor Kennispunt Twente, Samen14 en de Twentse Koers. De focus ligt op gezond, veilig en vitaal. Met een begrotingsomvang van bijna € 65 miljoen zet SamenTwente zich in voor de 14 gemeenten en de inwoners van Twente. Ook SamenTwente ziet dat de Twentse samenleving onder toenemende druk staat. Zij blijven vasthouden aan het principe dat voorkomen beter is dan genezen, ook in de uitdagende realiteit van nu. En blijven dan ook sterk inzetten op preventieve activiteiten. Waar de complexiteit van vraagstukken groter wordt, worden de financiële mogelijkheden kleiner. De basis van de begroting 2027 is het Strategisch Programma SamenTwente 2026-2030 dat in maart 2026 is vastgesteld. In dit programma werkt SamenTwente aan het versterken van de veerkracht van Twentse inwoners en de samenleving. Daarbij richten ze zich op het ontzorgen en demedicaliseren waar dat kan, en op het voorkomen en terugdringen van zorggebruik. De ambities op deze ontwikkelopgaven zijn geordend via de drie thema's Meedoen, Opgroeien en Ouder worden. In het Strategisch programma is het "Waarom" en "Wat" SamenTwente op deze thema's gaat doen vastgelegd.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	J	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Gezondheidsbevordering regionale taken	
Beleidsrealisatie in programma	6,7	
Financieel belang Hengelo	€ 2.752.207	
Eigen vermogen	€ 3.447.000	€ 3.455.000
Vreemd vermogen	€ 20.923.000	€ 18.820.000
Resultaat begroot 2027	€ 0	
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 2.561.000	
Gerapporteerde weerstandsratio	0,82	
Solvabiliteitspercentage	15,5%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	12,9%	

Recreatieschap Twente
De taken van Recreatieschap Twente zijn het beheer van de recreatieparken (Hulsbeek, Rutbeek en Lageveld) en het onderhoud van de recreatieve routenetwerken (fiets, wandel, mountainbike, paard en auto). Daarnaast verzorgt ze de toeristische promotie, o.a. via Twente Marketing. Het Recreatieschap Twente heeft de visies op de beleidsterreinen routenetwerken en recreatieparken afgelopen jaren geactualiseerd.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Beheer recreatieplassen en recreatieve wandel- en fietsroutenetwerk.	
Beleidsrealisatie in programma	2,5	
Financieel belang Hengelo	€ 278.908	
Eigen vermogen	€ 2.419.000	€ 2.374.000
Vreemd vermogen	€ 4.763.000	€ 5.126.000
Resultaat begroot 2027	€ 0	
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 0	
Gerapporteerde weerstandsratio	1,60	
Solvabiliteitspercentage	31,7%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	12,9%	

Veiligheidsregio Twente

De Veiligheidsregio Twente (VRT) is voor Hengelo de regionale samenwerkingsorganisatie op het gebied van de brandweer, incidentenbestrijding en crisisbeheersing. De VRT kenmerkt zich doordat ze kapitaalintensief en tegelijk arbeidsintensief is. Er blijft een sterke invloed van hogere wet- en regelgeving en landelijk beleid. Deze vereisen aanpassing van het regionaal beleid.

We leven in een wereld die voortdurend en soms onverwacht verandert. De samenleving wordt anders en ontwikkelingen in de maatschappij gaan snel. Ook op de veiligheidsregio komt veel af. Het vraagt flexibiliteit en aanpassingsvermogen om een parate en toekomstbestendige organisatie te behouden. Het is daarom belangrijk dat de organisatie voorbereid is op veranderende tijden. In het beleidsplan 2026-2029 'Voorbereid op veranderende tijden' worden verschillende ontwikkelingen benoemd waar uitdagingen en kansen liggen voor de organisatie. Hieronder worden een aantal van deze ontwikkelingen benoemd:

- *Weerbaarheid en continuïteit*
  De wereld verandert, er is een reële kans dat Nederland direct of indirect betrokken raakt bij een gewapend conflict. We ervaren ook nieuwe dreigingen zoals sabotage en cyberaanvallen. Daarnaast zijn veiligheidsregio's aangemerkt als vitale aanbieder voor een aantal vitale processen. Deze aanwijzing betekent dat er strengere eisen worden gesteld aan de organisatie, onder andere op het gebied van informatieveiligheid, beveiliging en bedrijfscontinuïteit.
- *Landelijke en regionale sturing en samenwerking*
  Om voorbereid te zijn op complexe en langdurige crises van de toekomst, neemt de landelijke sturing en invloed op veiligheidsregio's toe. Van veiligheidsregio's wordt verwacht dat er intensiever wordt samengewerkt op verschillende thema's.
- *Klimaatverandering*
  Als gevolg van klimaatverandering krijgen we vaker te maken met extreem weer. Bijvoorbeeld hevige regenval of periodes van langdurige droogte. Door dit laatste neemt de kans op natuurbranden toe, waarbij de verwachting is dat de impact van deze branden groter zal worden. Het levert op veel plekken overlast en schade op waar inzet van de brandweer nodig is. We zien dan een grote hoeveelheid meldingen in korte tijd en/of van een grootschalige, mogelijk regio-overstijgende inzet van hulpdiensten. Dit maakt dat het een behoorlijke impact heeft op het werk van de brandweer.
- *Paraatheid en Twentse brandweerorganisatie*
  Vrijwilligers zijn onmisbaar voor de brandweerzorg. Hun beschikbaarheid is echter steeds minder vanzelfsprekend. Het is en blijft een uitdaging om voldoende, gemotiveerde vrijwilligers te vinden en te (blijven) binden aan de organisatie.
- *Herziening brandweeronderwijs en vakbekwaamheid*
  Vakbekwaam worden, zijn en blijven is noodzakelijk om goede en professionele brandweerzorg te kunnen leveren. Het vraagt veel van brandweermedewerkers- en vrijwilligers, en tijd is schaars. Het is daarom van belang dat het vakbekwaamheidsprogramma relevant en waardevol is en er een effectief onderwijsprogramma is. Landelijk wordt gewerkt aan het aanpassen en verbeteren van het onderwijsstelsel.
- *Versterken weerbaarheid*
  We krijgen te maken met andersoortige crises: langdurig, omvangrijk en complex. Voorbeelden zijn klimaat gerelateerde rampen en langdurige stroomuitval. Daarnaast ervaren we nieuwe dreigingen. Dit vraagt een

andere aanpak van de veiligheidsregio, met een flexibele crisisorganisatie die veerkrachtig is en zich snel kan aanpassen aan elke situatie.

- *Bevolkingszorg en crisiscommunicatie*
  Crises worden steeds veelzijdiger, complexer en moeilijker te voorspellen. Daarom hebben we voldoende, goed opgeleide en regelmatig geoefende functionarissen nodig in de crisisorganisatie. Het kost voortdurend inzet om het personeelsbestand op niveau te houden en de beschikbaarheid te waarborgen, terwijl ook het actueel houden van vaardigheden en expertise continue aandacht vraagt.

Veiligheidsregio's zijn niet aangesloten bij de WSGO (zoals ander GR'en) maar hebben een eigen werkgeversvereniging: de WVSV. De afspraak is dat de Cao Gemeenten / Cao WSGO als leidend kader wordt gehanteerd. In de onderhandelingen over de arbeidsvoorwaarden wordt de inhoudelijke VNG-lijn echter niet in alle opzichten gevolgd, waardoor de begrote loonkosten anders kunnen uitpakken in vergelijking met andere GR-en.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	J	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	(Voorbereiding op) bestrijding van rampen en incidenten	
Beleidsrealisatie in programma	1	
Financieel belang Hengelo	€ 4.001.109	
Eigen vermogen	€ 3.038.000	€ 3.308.000
Vreemd vermogen	€ 84.051.000	€ 91.686.000
Resultaat begroot 2027	€ 0	
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 3.361.000	
Gerapporteerde weerstandsratio	0,68	
Solvabiliteitspercentage	3,5%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	13,6%	

SWB Midden-Twente

SWB is het sociaal werk- en leerbedrijf van de gemeente en verantwoordelijk voor arbeidsontwikkeling, beschut werk en het beheer van de openbare ruimte (Gildebor).
De organisatie werkte aan haar verdere ontwikkeling op basis van het Strategisch Plan 2023–2026 en de daaruit voortvloeiende tactische plannen. In 2025 werd deze doorontwikkeling afgerond met een toekomstbestendig plan voor zowel de organisatie als de bedrijfsvoering. Eind 2026 stelt SWB een nieuw strategisch plan op voor de daaropvolgende periode. Daarnaast zet SWB in op de verdere methodische ontwikkeling van arbeidsontwikkeling en op het vergroten van de zichtbaarheid van de organisatie.

Het resultaat van de begroting 2027 van Stichting SWB Midden Twente is negatief. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de samenvoeging met Stichting Nieuw Beschut. De medewerkers van Stichting SWB Midden Twente zullen in de loop van 2027 formeel onderdeel gaan uitmaken van de Gemeenschappelijke Regeling (GR). De businesscase van Nieuw Beschut is negatief, waardoor dit doorwerkt in het resultaat van SWB Midden Twente.
Het negatieve resultaat heeft een structureel karakter. De financiële toekomst is onzeker door de verschuivende verhouding tussen medewerkers in het SW-domein en medewerkers binnen de doelgroep van de Participatiewet. Dit leidt tot druk op zowel het subsidieresultaat als de omzet. Daarnaast is onzeker in hoeverre het Rijk de financieringssystematiek hierop zal aanpassen.
Dit vraagstuk vraagt om een structurele oplossing binnen SWB. Dit kan worden gezocht in het verhogen van de inkomsten uit dienstverlening en/of het verlagen van de kosten, zodat de begroting weer structureel in evenwicht komt.

Het weerstandsvermogen bedraagt € 4,55 miljoen (jaarstukken 2025) en ligt boven de benodigde bandbreedte van € 1,8 tot € 3,2 miljoen, waardoor het huidige tekort kan worden opgevangen. Tegelijk vraagt de situatie om een zorgvuldige en voortvarende aanpak in de komende jaren. SWB zal zich hierbij blijvend moeten aanpassen aan de beschikbare financiële kaders en ontwikkelingen in het werkveld.

In 2025 is gestart met een huisvestingsonderzoek, dat in 2026 is afgerond en aan het bestuur van SWB is voorgelegd. Het doel van het onderzoek was het verduurzamen van de gebouwen en is later verbreed naar het versterken van cultuurverandering en een toekomstbestendig SWB/Gildebor door betere huisvesting.

SWB is voornemens om in 2027 de ontwerpfase te starten, met als doel om in 2028 te kunnen starten met de realisatiefase. De gemeenteraad wordt, waar nodig, meegenomen in het verdere proces.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Ondersteuning mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en samenwerking beheer en onderhoud openbare ruimte	
Beleidsrealisatie in programma	6	
Financieel belang Hengelo	€ 15.691.591	
Eigen vermogen	€ 7.523.000	€ 7.270.000
Vreemd vermogen	€ 6.383.000	€ 7.328.000
Resultaat begroot 2027	€ 0	
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 361.000	
Gerapporteerde weerstandsratio	0,95	
Solvabiliteitspercentage	49,8%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	69,4%	

Stadsbank Oost-Nederland
De Stadsbank Oost Nederland voert de bancaire schuldhulpverlening uit voor onze gemeente.
De gemeente is regievoerder in deze samenwerking, conform de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, en de Stadsbank is de uitvoerende partij.

De schuldhulpverlening verkeert in een transitie. Waar voorheen uniformiteit, wetgeving en regels veelal centraal stonden, zien we nu meer preventie, maatwerk, werken vanuit vertrouwen en het uitbouwen van de financiële redzaamheid van inwoners. De Stadsbank bouwt verder aan onze ambitie om mensen met schulden nog beter en sneller te helpen en van hieruit te werken aan financiële weerbaarheid en redzaamheid van onze inwoners.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Hulpverlening aan mensen met financiële problemen en schulden	
Beleidsrealisatie in programma	6	
Financieel belang Hengelo	€ 513.111	
Eigen vermogen	€ 1.787.000	€ 1.787.000
Vreemd vermogen	€ 9.352.000	€ 8.297.000
Resultaat begroot 2027	€ 0	
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 270.000	
Gerapporteerde weerstandsratio	1,56	
Solvabiliteitspercentage	17,7%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	9,9%	

Openbaar Lichaam Crematoria Twente
Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) treedt namens 11 Twentse gemeenten op als (enig) aandeelhouder van Crematoria Twente BV (CT BV). Door het publieke karakter van de aandeelhouder neemt CT BV een neutrale en onafhankelijke positie in binnen de uitvaartbranche. Iedereen kan er tegen dezelfde condities terecht. Deze structuur is uniek in Nederland. De taken van OLCT zijn te vinden in de Gemeenschappelijke Regeling OLCT. Cremeren is een basisvoorziening voor de regio.
Crematoria Twente beheert 4 moderne, sfeervolle crematielocaties met een goede regionale dekking in Twente.

Het Algemeen Bestuur van OLCT volgt de ontwikkelingen binnen CT BV op de voet. Met grote belangstelling worden de toekomstige ontwikkelingen gevolgd. Zoals het wetsvoorstel “Bestemming lichamen van overledenen”, waarvan waarschijnlijk in 2026/2027 de besluitvorming wordt afgerond. Daarin is ook een nieuwe uitvaartmethode “resomeren” opgenomen. Daarnaast zijn er ook ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid zoals bij voorbeeld het project cremeren op groene waterstof, dat in 2026 van start gaat.

In het algemeen bestuur is besloten om jaarlijks een constant dividend uit te keren. Wij begroten daarom structureel € 60.000 dividend.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Lijkbezorging met inachtneming van wettelijke voorschriften	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 60.000	
Eigen vermogen	€ 2.579.000	€ 2.398.000
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat begroot 2027	€ 34.000	
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 787.000	
Gerapporteerde weerstandsratio	niet bekend	
Solvabiliteitspercentage	100,0%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	14,9%	

Omgevingsdienst Twente

De Omgevingsdienst Twente zet zich sinds haar start op 1 januari 2019 in om kwalitatief hoogwaardige VTH producten en diensten te leveren aan haar deelnemers op het gebied van milieu -vergunningverlening, toezicht en handhaving. In deze periode is vooral gebouwd aan het vertrouwen in de OD Twente door veel tijd te besteden aan relatiebeheer, communicatie en de vastlegging van processen en werkafspraken met alle betrokken partijen, onder meer door de inzet van omgevingsadviseurs.

In 2025 is de Toekomstvisie OD Twente 2030+ bestuurlijk vastgesteld. Deze visie wordt in 2026 samen met de partners vertaald naar een Strategische meerjarenagenda 2026-2030. Dit is een concreet sturingsdocument met duidelijke keuzes, ontwikkellijnen en besluitmomenten. Centraal staat de ambitie om als omgevingsdienst maximaal bij te dragen aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving door te sturen op maatschappelijke effecten. Voorafgaand aan de Programmabegroting 2028 wordt de volledige evaluatie van de financiering opgestart. In dit traject worden de ontwikkelingen van de afgelopen jaren beoordeeld en wordt onderzocht of de ureninbreng van de deelnemers en de daarbij behorende begroting nog aansluit op de actuele uitvoeringspraktijk. Hierbij wordt ook gekeken naar de dekking van ontbrekende zaken, die aan het licht kwamen bij de invoering van de nieuwe Omgevingswet.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	J	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Gezonde en veilige leefomgeving d.m.v. handhaving wetgeving milieu	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 765.000	
Eigen vermogen	€ 902.000	€ 902.000
Vreemd vermogen	€ 2.607.000	€ 2.327.000
Resultaat begroot 2027	€ 0	
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 1.750.000	
Gerapporteerde weerstandsratio	1,38	
Solvabiliteitspercentage	27,9%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	7,0%	

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het GBTwente voert de wettelijke taken voor de lokale heffingen voor ons uit. De hoofdtaken zijn het waarderen van vastgoed conform de Wet WOZ en heffen, bezwaarafhandeling en invorderen van belastingen. In de dagelijkse uitvoering van deze kerntaken steunt het GBTwente op het bestuurlijk vastgestelde Strategieplan 2023-2026. Koersvastheid, stabiliteit, duidelijkheid en transparantie zijn daarin de kernmerken. Koersend op Persoonlijke en Begrijpelijke dienstverlening, waaraan de kernwaarden Deskundig, Integer en Behulpzaam bijdragen.

In 2027 blijft het GBTwente investeren in de kwaliteit van de dienstverlening van Waarderen, Heffen en Innen. Daarnaast wordt ingezet op vernieuwende ICT-toepassingen om processen zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. De focus ligt daarbij op uitlegbaarheid van dienstverlening en op participatie van inwoners.

In 2026 is ook gewerkt aan het Strategieplan 2027 – 2030 met als titel 'Vertrouwd, verbindend, vooruitstrevend'. Dit strategieplan is een vervolg op het Strategieplan 2023-2026 "Met elkaar en voor elkaar". GBTwente staat als een huis! De koers van afgelopen jaren is stabiel gebleken en het Strategieplan 2023 – 2026 bleek een goed fundament te bieden voor het nieuwe strategieplan. De geformuleerde missie, visie, kernwaarden zijn ongewijzigd gebleven. De doelen zijn uitgebreid (data (kwaliteit en veiligheid) is toegevoegd als doel) en de uitleg van de doelen is op onderdelen genuanceerd. Hiermee zijn de aangepaste doelen richtinggevend voor de komende jaren.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Uitvoering gemeentelijke heffing en invordering lokale belastingen	
Beleidsrealisatie in programma	9,7,3	
Financieel belang Hengelo	€ 1.385.501	
Eigen vermogen	€ 1.161.000	€ 846.000
Vreemd vermogen	€ 9.625.000	€ 9.524.000
Resultaat begroot 2027	€ 59.000	
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 2.356.000	
Gerapporteerde weerstandsratio	0,26	
Solvabiliteitspercentage	8,2%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	16,5%	

BNG Bank N.V.

De BNG Bank is de bankier van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank ziet zichzelf als publieke bank met dezelfde maatschappelijke doelen als haar klanten. Met de strategie "Ons kompas naar impact" ligt de focus ligt op maatschappelijke impact, meer dan op winst. BNG Bank is één van de weinige banken met een triple A-rating, wat staat voor financieel zeer solide. BNG Bank behaalt zeer voorspelbare resultaten en heeft een sterk imago. BNG Bank staat onder intensief toezicht van De Nederlandse Bank en De Europese Centrale bank.
Onze eigen risico-inventarisatie is daarom qua relevantie ondergeschikt aan de kijk van de markt op de bank. Overigens scoort de bank ook in onze risico-inventarisatie zeer goed.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	N.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Financiering publieke sector: laag houden financieringskosten maatschappelijke voorzieningen	
Beleidsrealisatie in programma	9	
Financieel belang Hengelo	€ 841.015	
Eigen vermogen	€ 4.777.000.000	€ 4.863.000.000
Vreemd vermogen	€ 123.164.000.000	€ 110.701.000.000
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 172.000.000	
Solvabiliteitspercentage	4,2%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	0,3%	

Twente Milieu N.V.

Twente Milieu levert aan 10 gemeenten diensten op het gebied van afvalinzameling. Voor een deel van de gemeenten voert ze tevens beheer van de openbare ruimte en/of overige taken uit, zoals b.v. gladheids- of ongediertebestrijding. Twente Milieu wil samen met gemeenten innovatief werken aan een afvalloos Twente. De bedrijfstaken afvalinzameling en beheer openbare ruimte worden goed gescheiden. Door het kostprijs-plus-systeem kunnen gemeenten rekenen op goede tarieven. Winsten zijn daarom niet te verwachten, tenzij bijzondere omstandigheden de bedrijfsvoering positief beïnvloeden. In die gevallen is nu afgesproken, dat er geen winst wordt uitgekeerd, maar dat de voordelen via tariefsverlaging aan de aandeelhoudende gemeenten worden teruggegeven.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	N.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Gezamenlijke efficiente duurzame afvalinzameling (en onderhoud openbare ruimte)	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 3.779.619	
Eigen vermogen	€ 13.518.000	€ 14.013.000
Vreemd vermogen	€ 19.498.000	€ 21.230.000
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 496.000	
Solvabiliteitspercentage	39,8%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	16,4%	

Twence B.V.
Primair is Twence de verwerker van onze afvalstoffen, waaronder gft en huishoudelijk restafval. In 2026 zijn nieuwe langjarige leverings- en prijsafspraken met gemeenten overeengekomen en doorgevoerd. Er is gekozen om het kostprijsplusmodel te hanteren. Dit model wordt door de aandeelhouders bij meerdere verbonden partijen toegepast en het effect is in beginsel dat de onderneming jaarlijks een resultaat behaalt dat aansluit bij de werkelijke kosten in relatie tot een passende solvabiliteit. Het kostprijsplusmodel is door Twence opgesteld en toegelicht aan de aandeelhouders.
Twence profileert zich als producent van waardevolle grondstoffen en energie uit afval en biomassa. Daarmee worden grondstofkringlopen gesloten; alle afval is in die optiek grondstof voor andere producenten, zonder dat er restafval over blijft.

Afvalverbranding staat ter discussie vanwege de forse uitstoot aan CO2 en andere broeikasgassen zoals stikstof. Afvalverbrandingsinstallaties zullen er echter nog jaren moeten zijn, omdat we ondanks afvalscheiding nog veel restafval produceren. De vrijkomende warmte wordt benut. Inwoners en bedrijven in Enschede en Hengelo gebruiken deze warmte om gebouwen te verwarmen.

Met de aanname van de Wet collectieve warmte is door de Eerste Kamer een belangrijke mijlpaal bereikt. De wet schept de noodzakelijke kaders en biedt kansen voor uitbreiding van de duurzame warmtenetten in de regio. Geopolitieke ontwikkelingen, veranderende wetgeving, mogelijk hogere heffingen op CO2 en hogere heffingen op de afvalstoffenbelastingen en een ongunstig investeringsklimaat in het algemeen hebben grote invloed op de afvalsector. Dat vraagt om realistische en duidelijke keuzes. De strategie blijft overeind, maar met meer focus.

Twence zet in op het versterken van het publieke karakter van het bedrijf. Het Regionaal Warmtenet Twente is een project waarmee Twence verder invulling geeft aan haar taak van duurzaamheidsbevorderaar.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	B.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Regionale afvalverwerker, energieleverancier en duurzaamheidsbevorderaar	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 10.055.023	
Eigen vermogen	€ 166.200.000	€ 173.797.000
Vreemd vermogen	€ 174.746.000	€ 169.696.000
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 15.096.000	
Solvabiliteitspercentage	50,6%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	17,4%	

Enexis N.V.
Enexis is onze regionale distributeur van energie. Ze is een grote speler in de energietransitie. Enexis moet zich tot het uiterste inspannen om het netwerk zo snel uit te breiden, dat overal de door nieuwe lokale energieopwekkers geproduceerde stroom naar de eindgebruikers kan worden getransporteerd. Bijna de helft van de totale RES-opgave valt binnen het verzorgingsgebied van Enexis, dat hiermee een gigantische investeringsopgave heeft.

Met ons bescheiden aandeel in Enexis kunnen we zeer beperkt invloed hebben op de koers van het bedrijf. Enexis heeft een toename van het eigen vermogen nodig om in de financieringsgolf op lange termijn aan de betalingsverplichtingen te kunnen blijven voldoen. Wij dragen daar in eerste instantie niet aan bij. Meerdere gemeenten doen dit niet. Om financiering te borgen heeft Essent het Rijk gevraagd om mee te denken en te overwegen om eigen vermogen te verschaffen. Hier is positief op gereageerd. De verwachting is dat Enexis het Rijk niet nodig heeft voor 2030.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	B.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Ontwikkeling en beheer regionale distributienetwerk energie	
Beleidsrealisatie in programma	7,9	
Financieel belang Hengelo	€ 520.677	
Eigen vermogen	€ 5.538.000.000	€ 5.811.000.000
Vreemd vermogen	€ 5.949.000.000	€ 7.627.000.000
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 400.000.000	
Solvabiliteitspercentage	43,2%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	0,07%	

Warmtebedrijf Hengelo BV

Warmtebedrijf Hengelo BV treedt op als energieleverancier aan de eindgebruikers.
Ennatuurlijk is 95% aandeelhouder. Hengelo bezit 5% van de aandelen. De gemeente heeft naast het aandeelhouderschap nog een belang, doordat zij een achtergestelde lening van € 1 miljoen heeft verstrekt. De voorwaarden voor aflossing van deze lening vereisen een ruime winstgevendheid van het bedrijf. Dat we die mate van winstgevendheid gaan bereiken is onwaarschijnlijk. Vanwege het karakter van de lening is er een voorziening gevormd.

In de risico-inventarisatie laat het jaar 2026 een iets betere score zien dan in 2025. Het warmtebedrijf wordt door ons op dezelfde wijze getoetst dan de grotere verbonden partijen. Logischerwijze is een kleine organisatie meer op de kerntaak gericht en minder op de bijkomende aspecten als bijvoorbeeld governance, frequente rapportage en vergelijking in de branche. Ze heeft één directeur in plaats van een directie met meervoudige expertises. Ontbrekende kwaliteitsaspecten buiten de kerntaak worden overigens wel gecompenseerd door de controle vanuit moederbedrijf Ennatuurlijk. Veel soorten kosten zijn nauwelijks beïnvloedbaar. Er worden weer zwarte cijfers geschreven, maar nog niet op het verlangde niveau.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	B.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Leverancier warmte warmtenetwerk Hengelo	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 1.235.687	
Eigen vermogen	€ 4.222.000	€ 5.022.000
Vreemd vermogen	€ 9.573.000	€ 11.564.000
Gerapporteerd resultaat 2025	€ 854.000	
Solvabiliteitspercentage	30,3%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	5,0%	

Zonneveld Boeldershoek B.V.

De gemeente heeft als regisseur van de energietransitie in Hengelo het initiatief genomen om een zonneveld aan te leggen in de Boeldershoek. Omdat er sprake is van een ondernemingsactiviteit, verkoop van energie aan particulieren en bedrijven, is gekozen voor de oprichting van een BV. Hiermee is er een volledige scheiding van activiteiten en administratie ervan tussen gemeente en het zonneveld. De gemeenteraad heeft hierover haar bedenkingen naar voren kunnen brengen en vragen over kunnen stellen. De gemeente is 100% aandeelhouder van de BV. De directie wordt gevormd vanuit de ambtelijke gemeentelijke organisatie. Het bestuurlijk deel ligt bij het college van B en W.

De bedrijfsvoering is in handen van de lokale energiecoöperatie Energie van Hengelo. Er is geen winstoogmerk.

De BV heeft als hoofddoel om op duurzame wijze en tegen betaalbare tarieven energie te op te wekken en hiermee 8.000 huishoudens te voorzien. Het zonneveld beslaat 24 hectare en levert met 43.000 panelen een vermogen van 28,5 Megawatt piek. In de risico-inventarisatieronde 2026 is deze nieuwe verbonden partij ook betrokken.

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2027	Bedrag 31-12-2027
Juridische vorm	B.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Leverancier duurzame energie	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 10.068.000	
Eigen vermogen	-€ 8.000	-€ 110.000
Vreemd vermogen	€ 10.000	€ 1.690.000
Gerapporteerd resultaat 2025	-€ 102.000	
Solvabiliteitspercentage	-7,0%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	100,0%	

In bijlage 8.5 is een overzicht opgenomen van de vertegenwoordiging namens onze gemeente bij de verbonden partijen.

In de paragraaf 6.5 Financiering is een overzicht van de deelnemingen opgenomen.

6.7 Bedrijfsvoering

6.7.1 Organisatie

Hengelo's werken: samen aan de slag met de Koers 2040

Hengelo's Werken geeft richting aan de manier waarop we binnen de gemeente Hengelo samenwerken aan onze ambities voor 2040.

Om voorbereid te zijn op de snel veranderende omgeving willen we ons ontwikkelen tot een flexibele en toekomstgerichte organisatie, met medewerkers die verantwoordelijkheid nemen en bewust handelen vanuit hun eigen rol. Daarom richten we ons op de deze drie speerpunten:

- Grip op werk
- Concernsturing
- Ontwikkeling en leiderschap

Grip op werk
Grip op werk gaat over beter kiezen in ons werk: wat doen we nu, wat doen later en wat doen we niet. We hebben inzicht in hoeveel werk we hebben, wat we belangrijk vinden en dezelfde manier van werken. Zo zorgen we ervoor dat we afspraken en projecten duidelijk en op dezelfde manier aanpakken.

Concernsturing
Concernsturing gaat over leidinggeven en hoe we als organisatie koers houden door duidelijke keuzes te maken. Wie gaat waarover, welke keuzes maken we en hoe zorgen we dat die keuzes duidelijk zijn? Binnen Hengelo's Werken helpt concernsturing om overzicht te houden in alle opgaven, sturing en samenwerking. Kernwaarden helpen ons daarbij en geven richting.

Ontwikkeling en leiderschap
Ontwikkeling en Leiderschap gaat over hoe we ons werk goed blijven doen in een wereld die verandert. We werken binnen onze organisatie aan sterk leiderschap, toekomstgerichte vaardigheden en slimme inzet van technologie. Zo zorgen we dat iedereen kan meebewegen met nieuwe opgaven en digitale ontwikkelingen. Daarbij kijken we niet alleen naar kennis en gedrag, maar ook naar wat technologie en AI betekenen voor ons werk.

Bereiken?	Doen?
We hebben overzicht en werken gefocust op een eenduidige manier samen aan het behalen van resultaten passend bij onze Koers.	1. Grip op werk en opgavetafels We werken aan meer inzicht in hoeveel werk we hebben. Opgavetafels worden de plek waar we samen keuzes maken en bepalen wat belangrijk is, zodat we de werkdruk kunnen regelen. 2. Borging van Projectmatic creëren (PMC) PMC is de standaard voor projectmatig werken. Dat betekent: werken met dezelfde taal, duidelijke rollen, goede hulpmiddelen en herkenbare afspraken in projecten en teams.
We houden koers door duidelijke keuzes te maken in werk en opdrachtgeverschap. De kernwaarden geven richting aan hoe we ons werk doen.	1. Jaarplannen als sturingsinstrument De jaarplannen helpen ons om te sturen. Ze verbinden de opdracht die we hebben, het vermogen hoe we dit voor elkaar krijgen en wat belangrijk is. Ook sluiten ze aan op de P en C-cyclus, zodat keuzes eerder en duidelijker gemaakt kunnen worden. Elk team en elke afdeling maakt een jaarplan. Samen zorgen deze jaarplannen ervoor dat we als organisatie weten waar we elk jaar weer mee aan het werk gaan. 2. Verankering van kernwaarden We hebben als gemeente vier kernwaarden die ons helpen en richting geven aan wat we belangrijk vinden, hoe we werken en onze diensten uitvoeren: betrouwbaar, respectvol, persoonlijk, duidelijk. We zorgen dat de kernwaarden elke dag zichtbaar en voelbaar zijn. Dat betekent: duidelijk gedrag wat we graag zien met elkaar en meer aandacht voor feedback en gesprek. De kernwaarden komen terug in het samenwerken, hoe wij inwoners en ondernemers helpen en in hoe we leiding geven.
Een wendbare, zelfbewuste en toekomstgerichte organisatie waar medewerkers in hun kracht staan.	1. Toekomstgerichte vaardigheden en competenties We werken aan vaardigheden die helpen in het werk van nu en morgen, zoals: samenwerken, verantwoordelijkheid nemen, kritisch denken, veerkracht en digitale vaardigheden. Samen vormen zij het competentieprofiel van de wendbare en toekomstgerichte medewerker. 2. Strategischer inrichten van leren en ontwikkelen We zorgen dat de koers meer richting geeft aan ons aanbod op leren en ontwikkelen. Zo krijgt onder andere loopbaanontwikkeling krijgt een belangrijkere plek en in de Hengelo Academie zijn steeds meer eigen leerlijnen terug te vinden. 3. Leiderschapsontwikkeling We versterken het MD-programma (dat staat voor Management Development) voor leidingevenden, met aandacht voor veranderkundig en digitaal leiderschap, samenwerking, coachend leiderschap en voorbeeldgedrag. 4. Strategische focus op technologie We brengen in beeld welke technologieën belangrijk zijn voor Hengelo en waar we als organisatie bewust op willen inzetten. 5. Impactanalyse technologie Met deze impactanalyse willen we inzicht krijgen in de technologische ontwikkelingen die op ons afkomen en wat die betekenen voor ons dagelijkse werk en de manier waarop dat in de toekomst verandert. Het doel is om het werk te verlichten en beter te ondersteunen, zodat medewerkers hun werk goed en prettig kunnen blijven doen.

6.7.2 Personeel

De afgelopen jaren hebben we stevig ingezet op het versterken van ons werkgeverschap en het vergroten van onze aantrekkingskracht op de arbeidsmarkt. We staan goed op de kaart en de basis staat. Gezien de aanhoudende schaarste aan talent blijft het belangrijk om hierin te investeren.

Binden en boeien
Tegelijkertijd verbreedt onze aandacht de komende jaren nadrukkelijk naar ontwikkeling en behoud van medewerkers. Door medewerkers te binden, te boeien en te ondersteunen in hun ontwikkeling en hun vitaliteit,

zorgen we ervoor dat zij met plezier en vakmanschap hun werk kunnen doen. Voldoende goed toegeruste en betrokken medewerkers zijn immers onmisbaar voor het realiseren van onze maatschappelijke opgaven en een gezonde bedrijfsvoering.

De gemeente Hengelo wil een organisatie zijn waarin medewerkers zich betrokken voelen, zich kunnen ontwikkelen en met plezier werken. Daarom investeren we in een werkomgeving die veilig, aantrekkelijk en uitdagend is, en waarin ruimte is voor persoonlijke en professionele groei.

Aandacht voor zowel het behoud als de betrokkenheid van medewerkers draagt bij aan hogere tevredenheid, betere prestaties en een lager ziekteverzuim. Bovendien verkleint het de kans dat medewerkers de organisatie ongewenst verlaten. Via onze inzet op leren en ontwikkelen versterken we een positieve leercultuur en stimuleren we medewerkers om zich continu te blijven ontwikkelen.

Op verschillende momenten tijdens de loopbaan verzamelen we ervaringen en feedback van medewerkers. In 2027 evalueren we de opbrengst en aanpak van het vertrekgesprek voorafgaand aan de uitdiensttreding. Daarnaast kunnen we met de inzichten uit het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek uit 2026 aan de slag om ons werkgeverschap verder te verbeteren en beter aan te sluiten bij wat medewerkers nodig hebben.

Door structureel aandacht te hebben voor de behoeften van medewerkers en actief bij te dragen aan hun werkplezier en ontwikkeling, versterken we onze positie als aantrekkelijke werkgever. Zo behouden we talent voor onze organisatie en blijven we aantrekkelijk voor nieuwe medewerkers.

Arbeidsmarkt
De totstandkoming van onze huidige arbeidsmarktbenadering is intussen vier jaar geleden. De aanpak heeft zich in die tijd doorontwikkeld naar een integrale inzet van alle instrumenten van HR gericht op werving en behoud. Komend jaar zullen we de aanpak evalueren. We boeken successen en tegelijkertijd vraagt de arbeidsmarkt van ons dat we scherp en creatief blijven.

Onze recruitmentstrategie wordt daarnaast doorontwikkeld zodat we kunnen blijven concurreren in de huidige en toekomstige arbeidsmarkt. Daarom investeren we onder andere in competentiegericht werven en selecteren: we selecteren meer op vaardigheden, talent en ontwikkelpotentieel, minder op diploma's of traditionele functie-eisen. Hierbij onderzoeken we welke toekomstgerichte competenties essentieel zijn per functietype en passen we onze selectiecriteria hierop aan.

Anticiperen met strategische personeelsplanning
Juist nu de arbeidsmarkt krap blijft vragen oplossingen creativiteit en mogelijk meer tijd. Strategische personeelsplanning biedt ons door middel van inzicht de kans om tijdig te anticiperen op toekomstige kwalitatieve en kwantitatieve capaciteitsbehoeften. We geven opvolging aan de wens om strategische personeelsplanning als cyclisch proces vorm te geven.

Inhuur
Komend jaar zullen we een aangescherpt inhuurbeleid vormgeven. We willen hiermee kritisch kijken naar de noodzaak, rechtmatigheid en kostenbeperking van inhuur.

Integriteit
We werken aan het optimaliseren van onze werkwijze rond integriteit. We ontwikkelen een breed integriteitsbeleid dat sturing en inhoud geeft aan de preventieve en repressieve maatregelen in geval van een (vermoeden van) integriteitschending. Daarnaast wordt een leerproces voor morele oordeelsvorming ingericht met als doel het informeren over- en bewustwording van het belang van integer handelen als gemeenteambtenaar. Daarnaast heeft het als doel om de organisatie ondersteuning te bieden bij ethische afwegingen.

Duurzame inzetbaarheid
We verschuiven onze focus vanuit ziekte en verzuim naar vitaliteit, gezondheid, ontwikkeling, betrokkenheid en werkplezier. Het accent verschuift naar het versterken van veerkracht, potentieel en ontwikkelkracht. Daarnaast blijven we aandacht houden voor preventie en goede begeleiding van verzuim.

Ziekteverzuim
Het ziekteverzuim laat een dalende trend zien. We blijven inzetten op het terugdringen van het ziekteverzuim. Samen

met onze arbodienst, de Bedrijfspoli, verleggen we de focus steeds meer naar preventie en het herkennen van signalen die kunnen leiden tot verzuim. We investeren in coachend leiderschap met focus op gespreksvaardigheden en vroeg signalering van verzuim.

Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)
Vanuit de RI&E zijn twee nieuwe preventiemedewerkers aangesteld. De preventiemedewerkers ondersteunen bij de uitvoering van de acties uit het plan van aanpak en het actueel houden van de RI&E.

BHV-organisatie
Vanuit een aanbesteding hebben we een samenwerkingspartner, namelijk Instituut voor Veiligheid & Milieu (IVM). Samen met IVM verzorgen we de BHV-trainingen, actualiseren we onze BHV-plannen en organiseren we ontruimingsoefeningen en trainingen voor levensreddend handelen.

Bereiken?	Doen?
Modern en aantrekkelijk werkgeverschap	Feedback van medewerkers blijven ophalen en verwerken in voortdurende verbetering van ons werkgeverschap. Zorgdragen voor een prettig en veilig werkklimaat waarin medewerkers werken met plezier, met ruime ontwikkelmogelijkheden en aandacht voor talentontwikkeling. Evaluatie arbeidsmarktbenadering en recruitmentstrategie. Anticiperen met strategische personeelsplanning. Aandacht voor duurzame inzetbaarheid.
Een verlaging van het ziekteverzuim	Blijven werken aan het terugdringen van ons ziekteverzuim. Dit doen we door blijvend en integraal aandacht te hebben voor preventie, verzuimbegeleiding en het streven naar duurzame inzetbaarheid (gezondheid, ontwikkeling, betrokkenheid en werkplezier).

6.7.3 Arbeidsvoorwaarden

De Cao Gemeenten 2025-2027 loopt af op 31 maart 2027. De afspraken uit deze Cao vormen het kader voor de arbeidsvoorwaarden tot dat moment. Ten tijde van het opstellen van deze Beleidsbegroting zijn de onderhandelingen over een opvolgende Cao nog niet afgerond.

De gemeente Hengelo blijft inzetten op aantrekkelijke en toekomstbestendige arbeidsvoorwaarden die bijdragen aan het aantrekken, ontwikkelen en behouden van medewerkers in een krappe arbeidsmarkt. Nieuwe Cao-afspraken kunnen gevolgen hebben voor onder meer de salarisontwikkeling, (secundaire) arbeidsvoorwaarden en duurzame inzetbaarheid. De inhoud en financiële impact hiervan zijn op dit moment nog niet bekend en kunnen derhalve nog niet concreet in deze Beleidsbegroting worden opgenomen.

Vooruitlopend op de nieuwe Cao vanaf 1 april 2027 worden, zoals gebruikelijk, stelposten voor loonontwikkeling in de Beleidsbegroting opgenomen. Dit op basis van de vastgestelde begrotingsuitgangspunten (bijlage 10.1 van de Zomerbrief 2026-2030 deel 1).

6.7.4 HR processen

De gemeente Hengelo blijft in 2027 investeren in de doorontwikkeling van HR-processen en digitale ondersteuning. Met de ontwikkelagenda e-HRM verbeteren we de inrichting van het systeem, zodat medewerkers en leidinggevenden HR-zaken eenvoudiger en efficiënter kunnen afhandelen. Bij deze doorontwikkeling staat de gebruikerservaring centraal en wordt gekeken naar de behoeften van medewerkers, leidinggevenden en HR. Zo werken we aan een effectieve en toekomstbestendige digitale HR-ondersteuning.

6.7.5 Informatie en IT

Om de opgaven van de gemeente Hengelo waar te maken is de inzet van Informatie & IT (I&IT) een onmisbare schakel. IT, informatisering en digitalisering geven mogelijkheden om aansluiting met de veranderende samenleving

te behouden en te verbeteren en maken nieuwe vormen van samenwerking en besluitvorming mogelijk met als doel om toegevoegde waarde voor onze inwoners te realiseren.

Bereiken?	Doen?
Continue verbeteren dienstverlening	In 2026 hebben we een nieuw zaaksysteem in productie genomen. Inclusief een Persoonlijke inlogomgeving voor onze inwoners: Mijn Hengelo. Inwoners kunnen de status van productaanvragen bekijken via Mijn Hengelo. In 2027 bouwen we de functionaliteit van Mijn Hengelo verder uit. Mijn Hengelo wordt hiermee een belangrijk communicatiekanaal tussen de gemeente en onze inwoners voor de digitale dienstverlening. In 2027 werken we aan een Omnichannel strategie. Het doel is dat inwoners een naadloze dienstverlening ervaren, ongeacht of zij contact hebben via de website, telefoon, balie, e-mail of social media. Inwonerreizen vormen hierbij het uitgangspunt voor de inrichting van de (digitale) dienstverlening. Onze inwoners moeten zelf kunnen kiezen welk kanaal ze gebruiken waarbij digitaal de voorkeur heeft waar dat kan en persoonlijk contact beschikbaar blijft waar dat nodig is. We geven duidelijk aan welke kanaal voor elk product beschikbaar is. Door alle kanalen bij elkaar te brengen krijgen we een integraal inwonerbeeld van al onze inwoners wat versnippering voorkomt en de kwaliteit van onze dienstverlening verhoogd. Dit vraagt ook dat we meer op basis van levensgebeurtenissen inrichten i.p.v. vanuit een product of kanaal denken. En juist vanuit bijvoorbeeld: overlijden, schulden, verhuizen etc.
Efficiëntere bedrijfsvoering	In 2027 gaan we onze modernere werkplek (virtuele werkplek) verder optimaliseren, waarbij we het werken voor de medewerker simpeler en intuïtiever willen maken. Ook gaan we een duidelijker onderscheid maken welke apparaten (laptop, tablet, mobiel) toegang tot welke informatiebronnen krijgen. Dit levert uiteindelijk een betere samenwerking met en dienstverlening aan onze ketenpartners en inwoners op. Aan de hand van de professionaliseringsstrategie en de in 2026 vastgestelde sporen van de Informatievisie - *"Informatieuitwisseling", "Data gedreven werken", "Digitale veiligheid", "Informatie op maat"*, *"Digitale Innovatie"* en "*Digitale autonomie*" – benutten we de komende jaren enerzijds nieuwe technologieën ter verbetering van onze dienstverlening, zoals door uitvoering te geven aan de Data-strategie, en anderzijds werken we aan digitaal veilig houden van de organisatie en de gemeente, bijvoorbeeld door de uitvoering van de in 2025 vastgestelde OT/IoT[1] strategie, welke helpt in een betere beheersing van (de data van) onze sensoren en procestechnologie.
Werken onder Architectuur	In 2027 gaan we de resultaten van Werken Onder Architectuur steviger verankeren in de organisatie. Het gaat hier om de architectuurproducten: architectuurprincipes, Producten Diensten Catalogus (PDC) en Project Start Architectuur (PSA). De architectuurprincipes en PSA worden in 2027 toegepast bij alle nieuw op te starten I&IT-projecten, zodat we consequent en op een gestandaardiseerde wijze een aantal randvoorwaardelijke uitgangspunten borgen, zoals ethiek, beveiliging, privacy enz. In 2027 gaan we het applicatielandschap op een nieuwe manier in kaart brengen en houden, waardoor we efficiënter onze bedrijfsvoering kunnen uitvoeren. Daarnaast gaan we meer prioriteit geven aan het opzetten van een data-architectuur voor het Datagedreven Werken. Hierdoor kunnen we onder andere beter verantwoord AI oplossingen gaan toepassen.
Digitaliseren fysieke archieven	Het doel van het digitaliseren van onze fysieke archieven is het verbeteren van de ontsluiting van die archieven voor intern en extern gebruik. In 2026 zijn de eerste archiefdelen volledig gedigitaliseerd en schaffen we een applicatie aan voor veilig opslaan en ontsluiten van deze informatie. We streven ernaar om in 2027 de eerste archieven actief online te ontsluiten, zowel voor intern als extern gebruik. We denken daarbij goed na over openbaarheid en borgen we dat we conform de AVG publiceren. Ondertussen werken we verder aan het opschonen, onderhouden en digitaliseren van nieuwe archiefdelen.
Data gedreven werken	In 2027 borgen we datagedreven werken verder in de organisatie. Het project 'Uitvoering Datastrategie' (2026), dat voortvloeit uit het eerdere programma 'Data in de Genen'(2024), vormt hierbij een aanjager. Binnen dit project versterken we het fundament door gericht in te zetten op datagovernance en het vergroten van datageletterdheid. Een cruciaal onderdeel van het project is de realisatie van een 'databibliotheek', waarmee data laagdrempelig toegankelijk wordt voor alle medewerkers. Daarnaast voeren we in 2027 een onderzoek uit naar onze huidige data-architectuur; we toetsen of deze voldoet aan onze ambities en verkennen hierbij actief de mogelijkheden voor samenwerking met onze partnergemeenten die onderdeel zijn van de Uitvoeringsorganisatie I&IT In het sociaal domein leveren we aan een brede reeks dashboards op en ondersteunen we binnen het domein bedrijfsvoering met de oplevering van integrale sturingsinformatie. Daarnaast zetten we in 2027 in op een verkenning om data op een laagdrempelige en toegankelijke manier te gebruiken voor gebiedsontwikkeling, met als specifiek doel de grootschalige woningbouwopgave te versnellen. Ook op ethisch gebied is de basis inmiddels stevig verankerd. Het Ethisch Advies Orgaan (EAO), dat in 2026 is opgericht, zal in 2027 een vaste waarde in onze besluitvorming zijn. Het ethisch afwegingskader is in 2027 volledig geïntegreerd in onze projecten en dagelijkse werkzaamheden. Door de combinatie van een robuuste architectuur, domeinoverstijgende dataproducten en een structurele ethische borging, groeit datagedreven werken uit tot een vanzelfsprekend onderdeel van ons dagelijks handelen, met blijvende meerwaarde voor de stad en haar inwoners.
Cloud en AI	De afgelopen jaren hebben Cloud en AI regelmatig het nieuws gedomineerd. Niet alleen door de snelle ontwikkelingen, maar ook door de geopolitieke onrust op dit vlak en de landelijke ontwikkelingen naar één digitale overheid. In 2027 gaan we aan het nieuw opgestelde AI beleid invulling geven, waaronder de AI-geletterdheid. Tevens gaan we naast het uitvoeren van nieuwe AI-pilots ook beproefde AI-oplossingen

	in onze primaire processen implementeren, zodat we een bijdrage kunnen leveren aan een efficiëntere bedrijfsvoering én betere dienstverlening. In 2027 vullen we de rol van AI Compliance Officer (AICO) in. De AICO is verantwoordelijk voor het zorgen dat we op een veilige, verantwoorde en wettelijk conforme manier ontwikkelen, inkopen en gebruiken. In 2027 ronden we de cloudstrategie af. De gemeentelijke cloudstrategie is nodig om regie te houden op digitale dienstverlening, informatiebeveiliging, kosten, leveranciersafhankelijkheid en innovatie. De strategie zorgt ervoor dat cloudgebruik niet het resultaat is van losse technische keuzes, maar van een bewuste afweging die aansluit op de doelen van de gemeente. De cloudstrategie is vooral een instrument om digitale soevereiniteit, publieke waarden en organisatorische wendbaarheid te borgen.
Aansluiten bij landelijke ontwikkelingen	Vanuit onze regionale samenwerking op Informatiemanagement en IT met onze partnergemeenten leveren wij in 2027 op basis van onze eigen samenwerkingsstrategie een bijdrage aan de landelijke collectiviseringsthema's[2]: ▪ Cloud; ▪ Data; ▪ AI; ▪ Burgers en ondernemers centraal; ▪ Digitale weerbaarheid en autonomie; ▪ Digitaal vakmanschap.
Wetgeving	De Europese commissie heeft, als onderdeel van de Digital Decade, een aantal wetten gemaakt. Hiermee wordt de digitale toekomst van Europa vormgegeven. Sommige van deze wetten worden vertaald naar Nederlandse wetgeving en daarnaast komt er ook wetgeving rechtstreeks vanuit Den Haag op ons af. Al deze wetten hebben rechtstreeks impact op onze informatievoorziening en hebben veelal als doel een bijdrage te leveren aan verbeterde dienstverlening of bescherming te bieden voor onze inwoners. Wij zetten in op het tijdig voldoen aan de wet- en regelgeving en het meebewegen van onze informatievoorziening met de veranderende wetgeving. In 2027 ligt de focus op de invoering van de eIDAS 2.0-verordening. Alle lidstaten moeten in 2026 een digitale portemonnee aanbieden en die van andere lidstaten accepteren. De NL-Wallet is in 2027 zo ver doorontwikkeld dat inwoners deze kunnen gebruiken om met de gemeente Hengelo digitaal zaken te doen. De eIDAS 2.0 verordening verplicht ons ook om in 2027 geavanceerde elektronische handtekeningen te accepteren bij de digitale dienstverlening.
Samenwerken: samenwerking in Twente verstevigen en uitbouwen	Hengelo ondersteunt in IT-voorzieningen van, en het leveren van IT-diensten aan, de gemeente Oldenzaal, gemeente Haaksbergen, gemeente Borne en de SWB Midden-Twente. Dit continueren en professionaliseren we in 2027, waarbij o.a. uitvoering wordt gegeven aan het verzoek van de gemeente Hof van Twente om ook de IT-dienstverlening af te nemen vanuit de samenwerking. In navolging op de vorig jaar afgekondigde te zetten stappen op informatiemanagement samenwerking met de gemeenten Haaksbergen en Oldenzaal, hebben we in 2026 voor gemeente Haaksbergen een toetredingsroadmap uitgewerkt. In 2027 gaan we hier uitvoering aangeven. Tevens zal met de gemeente Oldenzaal de toetredingsroadmap worden opgezet. In de gedachte van kennisdeling en –exploitatie werkt de gemeente Hengelo op regionaal vlak op verschillende terreinen samen. In het IT Platform Twente vervult de gemeente Hengelo een actieve rol op het vlak van regionale strategievorming, informatiebeveiliging, privacy, informatievoorziening en IT-infrastructuren en als aanjager van regionale kennisopbouw en samenwerking.
Samenwerking IT en IM	In 2026 hebben we de binnen onze eigen samenwerking I&IT het mogelijk gemaakt om naast IT ook samen te werken op Informatiemanagement. De werkzaamheden worden op dit moment vanuit een Centrumgemeente constructie uitgevoerd. Door de potentiële uitbreiding in de samenwerking ligt de vraag voor of deze vorm nog voldoende passend is. Een onderzoek zal hiervoor uitgevoerd worden en eventuele vervolgstappen worden in 2027 in gang gezet.
Digitale autonomie en soevereiniteit	Door de geopolitieke onrust worden digitale soevereiniteit en digitale autonomie steeds belangrijker voor de I&IT dienstverlening. Inmiddels wordt er bij afwegingen in veranderingen in onze I&IT dienstverlening expliciet gekeken naar consequenties die verband houden met digitale soevereiniteit en autonomie. Wij hechten grote waarde aan digitale autonomie en soevereiniteit en volgen de ontwikkelingen op dit gebied actief. Daarbij kiezen we voor een pragmatische aanpak: niet als koploper, maar als bewuste volger die leert van bewezen oplossingen. Voor de komende jaren blijven Microsoft-producten een belangrijk onderdeel van onze digitale werkomgeving. Tegelijkertijd houden we de marktontwikkelingen rondom alternatieven voor Microsoft producten nauwlettend in de gaten om toekomstige keuzes zorgvuldig en verantwoord te kunnen maken.

1 OT staat voor Operational Technology, IoT staat voor Internet of Things

2 6 prioriteiten voor 1 overheid (NDS) - Digitale Overheid

6.7.6 Informatiebeveiliging en privacy

In een steeds verder digitaliserende samenleving blijven informatiebeveiliging en privacy van cruciaal belang. De digitale dreigingen voor Nederland en haar inwoners zullen in 2027 onverminderd groot zijn, mar ook complexer en voortdurend in ontwikkeling. Zowel op nationaal als regionaal niveau wordt deze dreiging nadrukkelijk erkend.

Binnen de gemeente Hengelo hebben informatiebeveiliging en privacy structureel een prominente plaats binnen de dagelijkse werkzaamheden. We volgen de ontwikkelingen in wet- en regelgeving zoals de Cyberbeveiligingswet, AVG en de AI-verordening nauwgezet, zodat we tijdig kunnen anticiperen op nieuwe verplichtingen en risico's. Op deze manier waarborgen we niet alleen de veiligheid van gegevens en systemen, maar ook het vertrouwen van onze inwoners, bedrijven en partners in onze digitale dienstverlening.

Bereiken?	Doen?
Uitvoeren jaarlijkse AVG compliancemeting	Jaarlijks wordt het volwassenheidsniveau op gebied van privacy binnen de gemeente gemeten aan de hand van het VNG/IBD AVG-borgingsproduct. In 2027 wordt deze meting opnieuw uitgevoerd om te bepalen of de gemeente op koers ligt om haar ambities te behalen.
Toezicht door de Functionaris Gegevensbescherming	De Functionaris Gegevensbescherming (FG) zal toezicht houden op de interne naleving van de regelgeving op het gebied van gegevensbescherming en zal daarvan jaarlijks verslag doen aan de verwerkingsverantwoordelijke, het college van B en W. Ook in de periode 2027-2030 zal de FG in de uitoefening van zijn taken onafhankelijk zijn en geen instructies ontvangen. De reguliere toezichthoudende activiteiten zullen zich m.n. richten op het verwerkingenregister, DPIA's en de behandeling van datalekken. De FG zal jaarlijks een toezichtplan opstellen.
Bewustwording en samenwerking informatiebeveiliging en privacy	In 2026 is het huidige bewustwordingsprogramma vastgesteld. Op basis van dit programma wordt in de jaarplanningen voor 2027 bewustwordingsactiviteiten opgenomen en uitgevoerd. Dit geldt zowel voor bewustwording onder huidige medewerkers als voor bewustwording bij de indiensttreding van nieuwe medewerkers. In 2027 zal hier verder vorm aan worden gegeven. Ook zal er specifiek aandacht worden besteed aan bewustzijn voor bestuurders in het kader van nieuwe wetgeving op gebied van informatiebeveiliging.
Uitvoeren van de jaarlijkse penetratie test	Jaarlijks laten wij door een gecertificeerde partner een penetratie test (pentest) uitvoeren door ethisch hackers, waarbij wij telkens de scope van de opdracht verleggen en aanscherpen. Een pentest is een toets op het kunnen binnendringen in het interne en externe (cloud) netwerk van de gemeente Hengelo. De aanbevelingen worden projectmatig opgepakt en doorgevoerd. In 2027 zal opnieuw een pentest worden uitgevoerd.
Samenwerking Twentse gemeenten	In de gedachte van kennisdeling en –exploitatie werkt de gemeente Hengelo op regionaal vlak op verschillende terreinen samen. In het IT-Platform Twente vervult de gemeente Hengelo een actieve rol op het vlak van informatiebeveiliging, privacy, informatievoorziening en IT-infrastructuren en als aanjager van regionale kennisopbouw en samenwerking. In 2027 zal de gemeente Hengelo deze voortrekkersrol blijven vervullen.
Cyberbeveiligingswet (NIS2/Cbw)	Vanaf 2026 is de gemeente aangemerkt als 'essentiële entiteit' onder de nieuwe Cyberbeveiligingswet, die voortvloeit uit de Europese NIS2-richtlijn. Dit betekent strengere eisen op het gebied van cybersecurity, zoals het verplicht melden van ernstige incidenten, het uitvoeren van risicobeoordelingen en het aantoonbaar nemen van passende technische en organisatorische maatregelen. Ook wordt er meer nadruk gelegd op de rol van bestuurders in het toezicht op digitale weerbaarheid. Wij hebben met de ISO 270001 certificering in 2026 de basis gelegd om ook in 2027 te blijven voldoen aan de gestelde eisen vanuit de Cyberbeveiligingswet. In 2027 zorgen we er dan ook voor dat we risicogebaseerd blijven verbeteren.
Risicomanagement (ISMS/PMS)	Om blijvend te voldoen aan de eisen uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO 2.0) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) wordt in 2027, na een aanbestedingstraject, een systeem geselecteerd dat risicomanagement op informatiebeveiliging en privacy ondersteunt middels een Information Security Management System en een Privacy Management System. Dit systeem wordt structureel ingezet voor monitoring, sturing en verantwoording, en waar nodig verder doorontwikkeld om aan veranderende wet- en regelgeving en organisatiedoelstellingen te blijven voldoen.

6.7.7 Inkopen van diensten, leveringen en werken

Jaarlijks koopt de gemeente Hengelo voor een aanzienlijk bedrag aan diensten, leveringen en werken in. Inkoop is daarmee niet alleen een uitvoerend proces, maar ook een belangrijk sturingsinstrument. Door professioneel in te kopen zorgen we ervoor dat publieke middelen rechtmatig, doelmatig en transparant worden besteed.

De komende jaren ligt de nadruk op het verder professionaliseren van de inkoopfunctie. Dat betekent dat rollen, taken en verantwoordelijkheden in het inkoopproces duidelijker worden vastgelegd en dat medewerkers beter

worden ondersteund bij het uitvoeren van hun inkooprol. Hiermee verkleinen we het risico op onrechtmatigheden en vergroten we de kwaliteit van inkooptrajecten.

Daarnaast wordt contractmanagement verder ingevoerd en geborgd in de organisatie. Goed contractmanagement helpt om meer grip te krijgen op gemaakte afspraken, leverancierssprestaties, risico's en financiële verplichtingen. De gemeente werkt daarbij aan een uniforme werkwijze, gebaseerd op de CATS CM-methodiek, en aan betere registratie en monitoring van contracten.

Ook wordt gewerkt aan het vergroten van grip op de uitgaven. Door de spend-analyse en inkoopdashboards verder te verbeteren ontstaat beter inzicht in wat de gemeente inkoopt, bij wie en onder welke voorwaarden. Deze informatie helpt om tijdig bij te sturen, kansen voor bundeling of verbetering te signaleren en rechtmatigheid en doelmatigheid beter te bewaken.

Waar mogelijk draagt inkoop ook bij aan maatschappelijke doelen, zoals duurzaamheid, social return en lokale economische ontwikkeling. Dit blijft onderdeel van professioneel inkopen, maar de nadruk ligt in deze beleidsperiode op het versterken van de basis: professionele inkoop, contractmanagement en betrouwbare stuurinformatie.

Bereiken?	Doen?
Een professionele inkoopfunctie die bijdraagt aan rechtmatige, doelmatige en transparante besteding van publieke middelen.	We verduidelijken de rollen, taken en verantwoordelijkheden binnen het inkoopproces. We ondersteunen medewerkers met een inkooprol door advies, formats, werkwijzen en gerichte opleiding. Bij grotere of risicovolle inkooptrajecten wordt tijdig inkoopadvies ingezet.
Contractmanagement is structureel onderdeel van de gemeentelijke werkwijze, zodat afspraken met leveranciers beter worden bewaakt en benut	We implementeren contractmanagement verder op basis van de CATS CM-methodiek. We leggen uniforme processen en werkwijzen vast, leiden medewerkers op in hun rol en gebruiken het contractmanagementsysteem voor registratie, monitoring, rapportage en het verbeteren van leverancierssprestaties.
Meer grip op uitgaven, risico's en rechtmatigheid door betere stuurinformatie.	We verbeteren de spend-analyse en ontwikkelen inkoopdashboards door. Daarmee brengen we uitgaven, leveranciers, contracten en mogelijke risico's beter in beeld. De uitkomsten worden gebruikt voor controles, prioritering van inkooptrajecten en het versterken van rechtmatig en doelmatig inkopen.

6.7.8 Huisvesting

Het stadhuis is en blijft het huis van de stad, waarbij gastvrijheid centraal staat. Naast een ontmoetingsplek voor inwoners, ondernemers en bezoekers biedt het stadhuis een veilige, moderne en passende werkomgeving voor onze medewerkers.

Het werkconcept wordt continu afgestemd op de ontwikkelingen binnen de gemeentelijke organisatie. In 2026 is verder gewerkt aan de optimalisatie hiervan, zodat het stadhuis ook in de toekomst optimaal aansluit bij de behoeften van medewerkers en bezoekers.

De stadhuishal vervult hierbij een belangrijke maatschappelijke functie. Jaarlijks vinden hier tal van evenementen, bijeenkomsten en activiteiten plaats die bijdragen aan de verbinding tussen de stad, haar inwoners en de gemeentelijke organisatie.

Ook energie blijft een belangrijk aandachtspunt. Door de toenemende belasting van het elektriciteitsnet staat het gecontracteerde vermogen van het stadhuis onder druk. Om overschrijdingen en mogelijke beperkingen vanuit de netbeheerder te voorkomen, sturen we actief op een efficiënt en verantwoord energiegebruik. In 2026 zijn hiervoor effectieve kortetermijnmaatregelen getroffen, waarmee de risico's zijn beperkt. In 2027 wordt gewerkt aan een meer structurele inrichting en beheersing van het energieverbruik, zodat de continuïteit van de bedrijfsvoering beter kan worden geborgd. Verduurzaming blijft daarbij een onverminderd belangrijk speerpunt.

Bereiken	Doen
Het stadhuis en haar bezoekers	De veranderende behoeften van de bezoekers worden constant gemonitord. Waar noodzakelijk worden bouwkundige of organisatorische aanpassingen uitgevoerd, met in acht name van veiligheid en beveiliging.
Hybride werken, een dynamisch huisvestingsconcept dat een veilige en professionele werkomgeving biedt	Het blijven optimaliseren van dit concept is een constant aandachtspunt waarbij wordt aangesloten op de behoefte van de medewerkers en de ontwikkelingen binnen de organisatie. Daarbij blijft aandacht voor het gebruik van het stadhuis en het bijbehorende gedrag van medewerkers een belangrijk aandachtspunt. Dit draagt bij aan een prettige, veilige en professionele werkomgeving.
Verantwoord omgaan met energie en beschikbare capaciteit	Door bewust om te gaan met ons energieverbruik, medewerkers hierbij te betrekken en het gebruik van faciliteiten af te stemmen op de energiebehoefte, dragen we gezamenlijk bij aan een duurzamere en efficiëntere bedrijfsvoering.
Duurzaamheid	Bij inkoop- en aanbestedingstrajecten worden duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen standaard meegewogen. Het wagenpark is inmiddels grotendeels verduurzaamd.

6.7.9 Audit en Control

Grondslag Audit en Control

Op basis van de Financiële Verordening (art 212 van de Gemeentewet) en de controleverordening (art 213 van de Gemeentewet) geeft de raad opdracht aan het college van B en W om zorg te dragen voor de inrichting van een adequate beheersorganisatie. Het college is verantwoordelijk voor de rechtmatigheid, de verantwoording en controle van het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. Dit resulteert in een efficiënte interne beheerorganisatie. In deze paragraaf worden de plannen en ontwikkelingen voor de komende jaren op het gebied van Audit en Control weergegeven.

Audit en control

In Hengelo maken we gebruik van het 3-lijnen model. Waarbij we verantwoordelijkheden en rollen met betrekking tot risico's en interne controle verdelen over drie verschillende 'lijnen'. De primaire verantwoordlijkheid voor de interne beheersing van processen ligt bij de de eerste lijn. Zij zijn de belangrijkste beheersing voor de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van ons handelen in de uitvoering. Vanuit de tweede lijn worden (vakinhoudelijke) adviezen gegeven, kaders bewaakt en controles uitgevoerd ter ondersteuning aan de eerste lijn. De derde lijn beoordeelt het samenspel tussen eerste en tweede lijn. Op basis van derde lijns audits wordt aangeven waar het goed gaan en waar verbeteringen nodig zijn.

Bereiken	Doen
Versterken gezamenlijke beeld en uitvoering van interne beheersing in organisatie.	De diverse controlfuncties werken samen om de visie op control en de beheersing in de organisatie verder te brengen. In 2027 werken we verder aan de doorontwikkeling van risicomanagement. We zetten hierbij in op meer integraal inzicht en sturing. Diverse ontwikkelingen vragen om concretisering en doorontwikkeling van onze werkwijze rondom risicomanagement, zodat het sturingsproces beter wordt ondersteund en risico-informatie betrouwbaar, volledig en bestuurbaar is.
Ondersteuning audit en control en samenhang door een nieuw systeem.	In 2027 wordt een nieuw risicomanagement systeem. geimplementeerd in de organisatie. Door de aanschaf van een nieuw risicomanagement systeem geven we uitvoering aan de ambitie om de interne beheersing verder te professionaliseren. Het systeem is gericht op het ondersteunen van risicomanagement, het auditproces en de opvolging van aanbevelingen in de organisatie. Het proces van audit en control volgens het 3-lijnen model wordt daarin goed geborgd en de informatie is beter toegankelijk en op één plek te vinden voor de organisatie.
Doorontwikkelen VIC functie	Met de doorontwikkeling van de VIC (Verbijzonderde Interne Controle)-functie willen we de interne beheersing binnen de organisatie verder optimaliseren en verankeren. Een belangrijk onderdeel hiervan is het versterken van de samenwerking met de externe accountant. Door de VIC-functie verder te ontwikkelen kunnen we gerichter inspelen op informatiebehoeften van de accountant, en de kwaliteit van de interne controles verhogen.
Actualiseren Beleid Risicomanagement 2028–2032 gemeente Hengelo	In 2027 actualiseren we het beleid rondom risicomanagement. Dit doen we op basis van de resultaten en mogelijk nieuwe inzichten in de doorontwikkeling van ons risicomanagement.

6.7.10 Rechtmatigheid

Ook over het jaar 2026 moet het college een rechtmatigheidsverantwoording in 2027 afgeven. Dat doet zij over drie inhoudelijke elementen: het voorwaardencriterium, misbruik en oneigenlijk gebruik en begrotingsrechtmatigheid.

De rechtmatigheidsverantwoording, draagt eraan bij dat het college zich nog bewuster is van zijn taak om goed financieel beheer te waarborgen. Hierdoor krijgt de dialoog over rechtmatigheid tussen de raad en het college meer nadruk. De accountant controleert nog steeds de jaarverantwoording van het college op getrouwheid, wat garandeert dat het college een goed onderbouwde rechtmatigheidsverantwoording aflegt.

Bereiken	Doen
Kaders 2026 ten aanzien van de verantwoordingsgrens herzien ten behoeve van de verantwoording 2027 en verder.	Het normenkader en verantwoordingsgrens wordt vastgesteld door raad. Dit bepaalt de reikwijdte en diepgang van de (interne) controles en verantwoording. De verantwoordingsgrens 2026 wordt vastgesteld in het controleprotecol 2026.
Samenwerking accountant ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording evalueren en doorontwikkelen.	Jaarlijks evalueren we de samenwerking met de accountant. Hierbij evalueren we ook de rechtmatigheidsverantwoording. Waar nodig maken we nieuwe afspraken.
Rechtmatigheidsverantwoording over 2026 door college opstellen.	Het verder verbeteren van de informatiewaarde van de rechtmatigheidsverantwoording in de paragraaf bedrijfsvoering
Meer aandacht voor frauderisico's en beheersing.	We werken aan het vergroten van de informatiewaarde over frauderisico's, fraudepreventie en beheersing. Het voorkomen van fraude en onrechtmatig handelen is binnen de organisatie een belangrijk aandachtspunt. Dit zal ook de komende jaren aandacht nodig hebben. In de werkprocessen van de organisatie zijn tal van beheersmaatregelen genomen om het risico op fraude en onrechtmatig handelen zoveel mogelijk te reduceren. Daarnaast is aandacht voor de meer cultuur- en gedragskant van fraude, integriteit en onrechtmatigheden. Voorbeelden hiervan zijn aan trainingen op het gebied van morele dilemma's en beleid om een veilig werkklimaat te waarborgen.

6.8 Subsidies

Wat willen we bereiken

De gemeente Hengelo verleent subsidies om bepaalde doelen te bereiken. De doelen zijn omschreven in de programma's van de Beleidsbegroting en in specifieke beleidsnota's. De subsidieverlening moet voldoen aan de regels van de Algemene wet bestuursrecht, de Algemene Subsidieverordening en, wanneer van toepassing, de subsidie uitvoeringsregelingen. De laatste twee worden door de gemeente bepaald. Met een subsidie kunnen de kosten van een activiteit geheel of gedeeltelijk worden betaald.

Hoe gaan we dit doen?

Voor het jaar 2027 is de lokale regelgeving vastgelegd in de volgende documenten:

- Algemene Subsidieverordening
- Subsidie uitvoeringsregelingen 2027

Per afzonderlijke subsidie worden de voorwaarden waaronder de subsidie wordt verleend, de verplichtingen waaraan de subsidieontvanger moet voldoen en de wijze van betaling vastgelegd in een subsidiebesluit (beschikking). Waar mogelijk worden prestatieafspraken gemaakt.

We kennen jaarlijkse subsidies die per (boek) jaar of voor een bepaald aantal boekjaren aan een instelling voor een periode van maximaal 4 jaar wordt verstrekt, en eenmalige subsidies voor bijvoorbeeld projecten of activiteiten.

In de begroting is rekening gehouden met de jaarlijkse indexering, welke is vastgesteld in de Zomerbrief 2026-2030 deel 1 (bijlage 10.1 begrotingsuitgangspunten). De meeste subsidies worden jaarlijks geïndexeerd. Voor 2027 zijn de subsidies geïndexeerd met 4,43%. Onderstaand worden de subsidies vermeld waar sprake is van een uitvoeringsregeling met subsidieplafond en die nog niet eerder door de gemeenteraad zijn besloten in een afzonderlijk raadsbesluit.

Uitvoeringsregelingen	Subsidieplafonds 2027
Subtotaal cultuurhistorisch erfgoed	**288.375**
1. Archeologie	10.443
2. Begraafplaats en gedenkmonumenten	2.611
3. Gevelverbetering binnenstad	101.338
4. Karakteristieke boerderijen en opstallen	4.177
5. Kunst uit de wederopbouw	3.655
6. Tuindorp t Lansink	10.443
7. Monumentenzorg	31.329
8. (Industrieel) erfgoed Hart van Zuid	119.158
9. Voorlichting en communicatie	5.222
Subtotaal groendaken	**20.000**
10. Groendaken	20.000
Subtotaal kunst en cultuur	**10.363.726**
11. Culturele Initiatieven 2027	24.634
12. Subsidie huren Stadhuishal 2027	12.434
13. Beeldende Kunst en Vormgeving 2027	66.547
14. Basissubsidie Amateurkunst 2027	174.922
15. Culturele kernvoorzieningen - Bibliotheek Hengelo	3.231.221
15. Culturele kernvoorzieningen - Oyfo	2.429.296
15. Culturele kernvoorzieningen - Schouwburg Hengelo	2.773.532
15. Culturele kernvoorzieningen - Metropool Poppodia van Twente	1.109.847
16. Lokale Omroep - 1Twente	65.070
16. Lokale Omroep - 1Twente (incidentele subsidie 2027)	184.844
17. Beeldende kunst - Ateliers '93	8.433
17. Beeldende kunst - HeArtpool	18.563
17. Beeldende kunst - MHHK	5.195
17. Beeldende kunst - SWWK	115.962
18. Presentatie Beeldende Kunst 2025-2027	92.482
18. Podiumkunsten 2027	14.620
19. Cultureel Erfgoed - Museum Hengelo	22.037
19. Cultureel Erfgoed - Historisch Archief Beckum	3.607
19. Cultureel Erfgoed - Historie Brandweer Hengelo	1.542
20. Herdenking - Stichting Vredesbezinning 4 en 5 mei	3.937
20. Herdenking - Stichting Herdenking April-Mei Staking Hengelo	5.000
Subtotaal internationaal	**2.922**
21. Uitwisseling partnerstad Emsdetten	2.922
Subtotaal jeugd	**107.165**
22. Vrijwillig jeugdwerk - scouting	107.165
Subtotaal sport en bewegen	**205.313**
23. Sport - Sportkennismaking	21.348
24. Sport - Openbare ruimte inrichten en kleine evenementen	6.380
25. Deskundigheidsbevordering	22.482
26. Sporten met een beperking mogelijk maken	21.347
27. Duurzaamheid	21.347
28. FBK Games	112.409
Subtotaal welzijn	**2.624.585**
29. Wijkwelzijnswerk	2.624.585
Subtotaal zorg	**29.747**
30. Thuis in de buurt	29.747
Subtotaal onderwijs	**2.885.759**
31. Voorschool Hengelo	2.750.000
32. BSO+	135.759
Totaal subsidie uitvoeringsregelingen met plafond	**16.527.592**

6.9 Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo)
Sinds 1 mei 2022 geldt de nieuwe Wet open overheid (Woo). Deze wet vervangt de oude Wet openbaarheid van bestuur (Wob). In de Woo staat dat overheden open en duidelijk moeten zijn over hun werk. In de begroting én het jaarverslag beschrijven we de stand van zaken rondom de Woo en staan we stil bij de nog uit te voeren activiteiten.

Contactpersoon voor Woo-verzoeken
De Woo zegt dat elke gemeente een contactpersoon moet hebben voor Woo-verzoeken (artikel 4.7). Bij ons kun je hiervoor terecht via:

- de Woo-pagina op onze website,
- de balie in het stadhuis,
- of ons klantcontactcentrum.

We vinden het belangrijk dat je gemakkelijk een Woo-verzoek kunt doen. Als er een verzoek binnenkomt, zorgt de Woo-coördinator dat het bij de juiste afdeling terechtkomt.

Actief openbaar maken van informatie
Volgens de Woo moeten we bepaalde informatie uit onszelf delen (dus niet alleen op verzoek). Deze informatie is verdeeld in 17 soorten verplichte informatiecategorieën. 8 Van deze informatiecategorieën publiceren wij inmiddels al. Gedurende 2026 en 2027 moeten wij de overige informatiecategorieën actief openbaar gaan maken. Hiervoor hebben wij in 2025 een digitaal platform aanbesteed. Dit platform gaat het voor inwoners makkelijker maken. In 2027 worden alle Woo-verzoeken en de antwoorden daarop gepubliceerd, zodat het voor iedereen transparant beschikbaar is.

De informatie die wij publiceren moet via de landelijke Woo-index te vinden zijn. Landelijk geldt de Woo-index als zoekmachine. De Woo-index bevat alleen verwijzingen naar documentcollecties uit de informatiecategorieën zoals bedoeld in de Woo. Van de informatiecategorieën die de gemeente actief openbaar maakt is dit in de Woo-index terug te vinden. Onderstaand in tabelvorm een samenvatting (peildatum: juni 2026).

Informatiecategorie	Aantal gepubliceerd	Actief gepubliceerd	In Woo-index [1]
Wetten en beleidsregels [2]	1097	ja	ja
Overige besluiten van algemene strekking [3]	1199	ja	ja
Organisatiegegevens [4]	1	ja	ja
Bereikbaarheidgegevens [5]	1	ja	ja
Raadsstukken / Vergaderstukken gemeenteraad [6]	200	ja	ja
Bestuursstukken (besluitenlijsten) [7]	365	ja	ja
Woo-verzoeken [8]	0	Aan indiener	Nee
Jaarplannen en jaarverslagen [9]	48	ja	ja
Ingekomen stukken gemeenteraad [10]	682	ja	Ja, gedeeltelijk

1 Woo-index Gemeente Hengelo https://organisaties.overheid.nl/woo/35296/Gemeente_Hengelo

2 Weten en beleidsregels https://zoek.officielebekendmakingen.nl/

3 Overige besluiten van algemene strekking https://zoek.officielebekendmakingen.nl/

4 Organisatie gegevens https://organisaties.overheid.nl/35296/Gemeente_Hengelo

5 Bereikbaarheid gegevens https://www.hengelo.nl/Welkom-in-Hengelo/Beheer/Footer/Contact-en-openingstijden.html

6 Raadsstukken worden sinds 2024 gepubliceerd https://www.hengelo.nl/Welkom-in-Hengelo/Beheer/Overige-pagina-s/IRIS/Vergaderagenda.html

7 Bestuurlijke besluitenlijsten worden sinds 2018 gepubliceerd https://www.hengelo.nl/Bestuur-en-Organisatie/College-B-en-W/Besluiten-van-het-college.html

8 Woo-verzoeken worden momenteel nog niet gepubliceerd. Besluiten en onderliggende stukken worden toegestuurd aan de verzoeker.

9 Jaarplannen en jaarverslagen zijn te raadplegen via het P&C portaal. Via dit portaal zijn onder meer de jaarstukken van de gemeente Hengelo digitaal te raadplegen https://financien.hengelo.nl/

10 Ingekomen stukken en uitnodigingen Gemeente Hengelo https://www.hengelo.nl/Welkom-in-Hengelo/Beheer/Overige-pagina-s/IRIS/Vastgestelde-lijst-ingekomen-stukken.html

Onderstaande tabel toont het aantal resultaattypen Woo-verzoeken vanaf 1 januari 2023 tot de peildatum 1-6-2026.

Resultaat	2023	2024	2025	2026
Afgewezen	8	7	6	2
Gestaakt / ingetrokken	6	0	12	4
Niet ontvankelijk	0	0	0	0
Afgehandeld	30	44	43	17
Lopend	1	2	4	17
Totaal	**34**	**53**	**65**	**40**

In 2027 implementeren we de publicatie van de volgende verplichte Woo-informatiecategorieën, zodat we tijdig voldoen aan de verplichtingen uit de Wet open overheid (Woo).

- **Agenda college** Publicatie van de agenda's van de vergaderingen van het college van burgemeester en wethouders. De collegebesluiten worden al actief openbaar gemaakt.
- **Adviezen** Publicatie van adviesaanvragen en adviezen over ontwerpregelgeving en beleidsontwikkeling, voor zover deze onder de Woo actief openbaar moeten worden gemaakt.
- **Convenanten** Publicatie van convenanten waarin afspraken zijn vastgelegd tussen de gemeente en andere partijen over de voorbereiding of uitvoering van beleid en publieke taken.
- **Woo-verzoeken en besluiten** Publicatie van Woo-verzoeken, de daarop genomen besluiten en de openbaar te maken documenten, volgens de wettelijke voorschriften.
- **Onderzoeksrapporten** Publicatie van onderzoeksrapporten die betrekking hebben op het functioneren van de organisatie of de voorbereiding en evaluatie van beleid, voor zover de Woo dit voorschrijft.
- **Klachtenoordelen** Publicatie van klachtenoordelen of geanonimiseerde overzichten daarvan, met inachtneming van de geldende privacywetgeving.

Daarnaast zetten we in 2027 in op de verdere optimalisatie van de processen voor actieve openbaarmaking, met als doel een efficiënte, betrouwbare en toekomstbestendige uitvoering van de Woo.

7

Financiële overzichten

7.1 Baten en lasten **194**

7.1.1 Totaal overzicht baten en lasten 194

7.1.2 Baten en lasten per programma 195

7.1.3 Incidentele baten en lasten 196

7.2 Algemene dekkingsmiddelen **207**

7.1 Baten en lasten

7.1.1 Totaal overzicht baten en lasten

Totaaloverzicht (bedragen × € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	465.881	448.506	486.408	456.830	446.089	453.550
Onttrekkingen aan reserves	30.774	27.921	8.869	9.657	4.442	5.332
Baten	**496.655**	**476.426**	**495.277**	**466.486**	**450.531**	**458.881**
Lasten	-433.762	-452.982	-483.604	-457.067	-443.400	-454.421
Toevoegingen aan reserves	-55.706	-23.433	-11.174	-9.538	-8.620	-2.269
Lasten	**-489.468**	**-476.414**	**-494.778**	**-466.605**	**-452.019**	**-456.690**
Resultaat na bestemming	**7.188**	**12**	**498**	**-118**	**-1.488**	**2.191**

7.1.2 Baten en lasten per programma

Baten en lasten per programma	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Resultaat voor bestemming						
Baten						
1 Veiligheid	73	97	99	99	99	99
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	1.618	1.315	1.492	1.492	1.492	1.492
3 Economie	6.147	8.080	10.544	5.643	6.047	5.494
4 Onderwijs	4.789	4.441	4.362	4.360	4.331	4.277
5 Sport, cultuur en recreatie	8.591	9.075	8.828	8.821	8.821	8.833
6 Sociaal domein	78.213	78.011	81.171	82.992	82.940	77.442
7 Volksgezondheid en milieu	37.072	31.432	29.524	29.378	28.862	29.037
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	38.070	25.660	52.213	31.030	22.613	30.325
9 Bestuur en ondersteuning	291.308	290.395	298.174	293.015	290.884	296.551
Baten	**465.881**	**448.506**	**486.408**	**456.830**	**446.089**	**453.550**
Lasten						
1 Veiligheid	-11.284	-11.787	-12.462	-12.342	-12.338	-12.342
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-12.288	-14.213	-14.823	-14.710	-15.423	-16.099
3 Economie	-7.394	-11.454	-12.002	-6.647	-6.773	-6.223
4 Onderwijs	-14.505	-13.932	-13.810	-13.886	-14.332	-14.858
5 Sport, cultuur en recreatie	-34.466	-37.305	-36.512	-36.292	-36.243	-36.404
6 Sociaal domein	-201.983	-218.048	-226.030	-222.545	-221.086	-220.421
7 Volksgezondheid en milieu	-40.521	-41.103	-35.198	-36.216	-34.472	-34.623
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-38.949	-30.549	-53.938	-37.091	-29.206	-40.205
9 Bestuur en ondersteuning	-72.372	-74.591	-78.829	-77.339	-73.527	-73.246
Lasten	**-433.762**	**-452.982**	**-483.604**	**-457.067**	**-443.400**	**-454.421**
Resultaat voor bestemming	**32.120**	**-4.476**	**2.803**	**-237**	**2.689**	**-871**
Mutaties reserves						
Onttrekkingen aan reserves						
9 Bestuur en ondersteuning	30.774	27.921	8.869	9.657	4.442	5.332
Onttrekkingen aan reserves	**30.774**	**27.921**	**8.869**	**9.657**	**4.442**	**5.332**
Toevoegingen aan reserves						
9 Bestuur en ondersteuning	-55.706	-23.433	-11.174	-9.538	-8.620	-2.269
Toevoegingen aan reserves	**-55.706**	**-23.433**	**-11.174**	**-9.538**	**-8.620**	**-2.269**
Mutaties reserves	**-24.932**	**4.488**	**-2.305**	**119**	**-4.177**	**3.063**
Resultaat na bestemming	**7.188**	**12**	**498**	**-118**	**-1.488**	**2.191**

7.1.3 Incidentele baten en lasten

Taakveld [1]	Omschrijving	B/L	2027	2028	2029	2030
1.2	Motie Optimaliseren & versterken ondermijning (motie M13 Beleidsbegroting 2025-2028; zaaknummer 3802794)	L	-100	-		
	Totaal programma 1		**-100**	**-**	**-**	**-**
2.1	Mobiliteit - Onderzoeken (26-FP-2.2)	L	-250			
2.2	Parkeren (26-FP-2.6)	L	-325	-85		
	Totaal programma 2		**-575**	**-85**	**-**	**-**
3.1	Programmaplan talent: programmalijn werken (26-NB-8.1)	L	-119	-94		
3.2	Investeringsgerichte aanpak bedrijventerreinen (24-NB-3.1)	L	-50			
3.2	Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (25-FP-3.1)	L	-300			
3.4	Programmaplan talent: programmalijn imago (26-NB-8.1)	L	-238	-188		
	Totaal programma 3		**-707**	**-282**	**-**	**-**
4.3	Inzet leerplicht (23-FP-4.1 en 25-FP-4.2)	L	-136	-136	-81	
	Totaal programma 4		**-136**	**-136**	**-81**	**-**
5.3	Programmaplan talent: programmalijn leven (26-NB-8.1)	L	-238	-188		
5.3	Herdenking April-Mei staking Hengelo (25-NB-5.5)	L		-20		
5.3	Oyfo (25-FP-5.1)	L	-125			
5.4	1Twente toekomstplan (24-NB-5.1 en 25-FP-5.2)	L	-178			
5.5	Stimuleringsregeling industrieel erfgoed Hart van Zuid (zaaknummer 3739770)	L	-119	-33		
5.6	Stelpost voorzetting juridisch spreekuur bibliotheek (24-FP-9.7)	L	-125			
	Totaal programma 5		**-785**	**-241**	**-**	**-**
6.1	Antidicriminatievoorzieningen (26-FP-9.3)	L	-12			
6.1	Tijdelijke uitvoering exploitatie De Tempel (26-FP-6.8)	L	-26	-26		
6.1	Positief exploitatieresultaat vluchtelingen - verrekening met reserve vluchtelingen (26-FP-6.3)	B	782	3.895	3.895	
6.1	Negatief exploitatieresultaat vluchtelingen - verrekening met reserve vluchtelingen (26-FP-6.3)	L				-1.603
6.1	Verbouw opvanglocatie Hazenweg - aanschaf inventaris (26-FP-6.3)	L	-3.000			
6.1	Rijksvergoeding opvang Oekraïners en bijdrage COA t.b.v. Verbouw opvanglocatie Hazenweg - aanschaf inventaris (26-FP-6.3)	B	3.000			
6.1	Opvanglocatie Hazenweg - centrale keuken (personeel & catering) (26-FP-6.3)	L	-993			
6.1	Rijksvergoeding opvang Oekraïners en bijdrage COA t.b.v. centrale keuken (personeel & catering) (26-FP-6.3)	B	993			
6.1	Einde Regeling Tijdelijke Bescherming Oekraïense ontheemden (27-NB-6.5)	L	-432	-432	-100	
6.1	Pilot taal 2026/2027 (26-FP-6.3)	L	-112			
6.1	Bijdrage COA t.b.v. pilot taal (2026/2027) (26-FP-6.3)	B	112			
6.1	Doorlopende lijn: van opvang naar zelfstandig inwoner van Hengelo (27-NB-6.6)	L	-725	-790	-457	-457
6.1	Partnerbijeenkomst Sociale basis (27-NB-6.3)	L	-75			
6.1	Nieuw fonds Sociale basis (27-NB-6.3)	L	-200	-200		
6.1	Voortzetten Studio 15 (27-NB-6.3)	L	-310	-310		
6.21	Tijdelijke inzet Wmo (26-FP-6.5)	L	102			
6.3	Uitvoeringskosten Tozo (25-FP-6.4)	L	-380	-380		
6.5	Elip kosten taal (24-FP-6.3)	L	-90	-15		
6.5	Klantmanagers en coach inburgering (25-FP-6.3)	L	-380	-380	-380	
6.751	Versterken onderwijs sociale basis (27-NB-6.3)	L	-247			
6.752	Monitoring en sturing transformatie sociaal domein (26-FP-6.1)	L	-200			
6.752	Ontwikkelbudget (27-NB-6.3)	L	-350			
6.762	Kinderopvangkosten pleegouders (26-FP-9.3)	L	-47			
6.811	Ontwikkelingen WMO/beschermd wonen (24-FP-6.5)	L	-333	-333		
6.92	Contractmanagement Jeugd (25-NB-6.1)	L	-27			
6.92	Strategisch beleidadvies Jeugd (27-NB-6.2)	L	-49			
	Totaal programma 6		**-2.999**	**1.029**	**2.958**	**-2.060**

Taakveld [1]	Omschrijving	B/L	2027	2028	2029	2030
7.4	Omgevingsprogramma Energie (26-FP-7.3)	L	-100			
7.4	Omgevingsprogramma Energie (26-FP-7.3)	B	100			
7.4	Kassiersrol Regionaal Energie Strategie (25-FP-7.4)	L	-442	-442		
7.4	Kassiersrol Regionaal Energie Strategie (25-FP-7.4)	B	442	442		
7.4	Regeling Isolatiehulp	L	-220			
7.4	Regeling Isolatiehulp	B	220			
7.4	NPLW Isolatieopgave	L	-121	-121		
7.4	NPLW Isolatieopgave	B	121	121		
7.4	Geluid(sanerings)projecten (zaaknummer 3838035)	L	-29		-29	
7.4	Bodemsanering Oude Ketelmakerij (ten laste van de reserve)	L		-1.280		
	Totaal programma 7		**-29**	**-1.280**	**-29**	**-**
8.2	Stimulering grondverkopen adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	L	-50	-50	-50	-50
8.2	Personeelslasten grondzaken adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	L	-25	-25	-25	-25
8.2	Aanpassing voorziening Grex IEGG adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	L	-914	-783	-700	-670
8.2	Afdracht aan reserve vastgoed voor pand Markant adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	L		-250		
8.2	Resultaat NIEGG-gronden adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	L	-69	-94	-94	-94
8.2	Bijdrage vanuit project Beekstraat e.o. a.d.h.v. herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	B	135	142	141	
8.2	Afsluiten complexen met een positief resultaat adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	B	572		3.333	18.012
8.2	Tussentijdse winstneming Dalmeden adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	B	4.116	2.737	3.192	-16.522
8.2	Tussentijdse winstneming Walkatenplein adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	B	2.655	101	-2.865	
8.2	Tussentijdse winstneming Beckumerstraat adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	B	-331			
8.2	Tussentijdse winstneming Wolfkaterweg adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	B	81	64		-145
8.2	Tussentijdse winstneming XL businesspark adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	B	165			
8.2	Tussentijdse winstneming Hemmelhorst adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	B	290	145		
8.2	Resultaat gronden in verhuur adhv herz. grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659)	B	88	88	88	88
8.2	Bijdrage AD Bodemsanering Oude Ketelmakerij (zaaknummer 4450659)	B		1.280		
8.2	Programmamanagement KMS	L	-278	-286		
8.2	Gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (zaaknummer: 3905005)	L	-173	-525	-250	
8.2	Aankoop grond oude Molenweg (zaaknummer: 3890827)	L				-225
8.3	Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) (24-NB-8.1)	L	-218			
8.3	Slagkracht incidentele onderzoeken grootschalig (27-NB-8.2 Executiekracht)	L		-150	-150	
8.3	Bijdrage verwijderen parkeerplaatsen Kloosterhof (zaaknummer 4450659)	L	-71			
8.3	Programmaplan talent (26-NB-8.1) en Community aanjager incl. stimuleringsbudget (25-FP-8.4)	L	-523	-318		
8.3	Omgevingswet (25-FP-8.3)	L	-127	-27		
	Totaal programma 8		**5.323**	**2.049**	**2.620**	**369**
0.1	Wetgeving in het kader van dienstverlening (26-FP-9.12 / 24-NB-9.2)	L	-160			
0.3	Leegstaande panden (24-FP-9.14)	L	-210	-210	-210	-210
0.3	Verkoopresultaat pand Markant (zaaknummer 4450659)	B		250		
0.4	Tijdelijke uitbreiding personeel Klant Contact Centrum (26-FP-9.15)	L	-139			
0.4	Datagedreven werken 27-NB-9.1)	L	-200	-200		
0.4	Programmaplan talent: programmamanager (26-NB-8.1)	L	-72	-72		
0.4	Wetgeving in het kader van dienstverlening (26-FP-9.12)	L	-399			

Taakveld [1]	Omschrijving	B/L	2027	2028	2029	2030
0.64	Afschaffen hondenbelasting (26-NB-9.1)	L	-16	-9		
0.7	Gemeentefonds - Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (t/m 2028)	B	24	19		
0.7	Gemeentefonds - Antidiscriminatie voorzieningen (t/m 2027)	B	12			
0.7	Gemeentefonds - Kinderopvangkosten pleegouders (26-FP-9.3)	B	47			
0.7	Gemeentefonds - Decentralisatie-uitkering bodemsanering (t/m 2030)	B	361	361	361	361
0.7	Gemeentefonds - Groeipad maatregelen Hervormingsagenda Jeugd (t/m 2027)	B	2.411			
0.8	Stelposten gemeentefonds - Groeipad maatregelen Hervormingsagenda Jeugd (25-FP-9.3)	L	-700			
0.8	Onvoorzien incidenteel	L	-10	-10	-10	-10
0.8	Kleine opties incidenteel nieuw beleid (college)	L	-10	-10	-10	-10
0.10	Algemene reserve - Rente (zaaknummer 2032910)	L	-5	-5	-5	-5
0.10	Algemene reserve - Onttrekking reserve Zomernota 2024-2028 (zaaknummer: 3765407)	B		20		
0.10	Algemene reserve - Beleidsbegroting 2025-2028 - Motie M13 Optimaliseren & versterken ondermijning (zaaknummer: 3802794)	B	100			
0.10	Algemene reserve - Gebiedsontwikkeling KMS (zaaknummer 3883763)	B	267	275		
0.10	Algmene reserve - Subsidie Vitale Verenigingen - Compensatie (zaaknummer: 4009039)	L	-385			
0.10	Algemene reserve - Beleidsbegroting 2026-2029: Motie C01-M12 Versterking financiële positie Oyfo 2026 (zaaknummer: 3942269)	L	-125			
0.10	Algemene reserve - Verhoging investeringsbudget MFA Beckum (26-FP-6.7)	B	1.400			
0.10	Algemene reserve - Paragraaf 6.4 Zomerbrief 2026-2030 deel 1: mobiliteitsonderzoeken (26-FP-2.2)	B	250			
0.10	Algemene reserve - Paragraaf 6.4 Zomerbrief 2026-2030 deel 1: tijdelijke inzet Wmo (26-FP-6.5)	B	102			
0.10	Algemene reserve - Paragraaf 6.4 Zomerbrief 2026-2030 deel 1: tijdelijke uitbreiding KCC (26-FP-9.15)	B	139			
0.10	Algemene reserve - Zomerbrief 2026-2030 deel 2: Slagkracht incidentele onderzoeken (27-NB-8.2)	B		150	150	
0.10	Algemene reserve - Zomerbrief 2026-2030 deel 2: Paragraaf 6.3 - Datagedreven werken (27-NB-9.1)	B		200		
0.10	Algemene reserve - Aankoop grond oude Molenweg (zaaknummer: 3890827)	B				225
0.10	Algemene reserve - Motie M01 Zomerbrief 2026-2030 deel 2: 'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen'	B	100	100	100	100
0.10	Reserve aanjaagbudget talentopgave - Onttrekking aan reserve (26-NB-8.1 en 25-FP-8.4)	B	1.190	860		
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Stimuleringsregeling industrieel erfgoed Hart van Zuid (zaaknummer 3739770)	B	110	30		
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Geluid(sanerings)projecten (zaaknummer 3838035)	B	29		29	
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Omgevingswet (25-FP-8.3)	B	211	66		
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Ontwikkelingen WMO/ beschermd wonen (24-FP-6.5)	B	333	333		
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Juridisch spreekuur (26-FP-5.6)	B	26			
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Prioritaire Agenda Jeugdzorg (27-NB-6.2)	B		180	180	180
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Verankeren sociale basis (27-NB-6.3)	B		610	100	100
0.10	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Motie M01 Zomerbrief 2026-2030 deel 2: 'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen'	L	-100	-100	-100	-100
0.10	Reserve vastgoedbedrijf - Tijdelijke inhuur vastgoedbedrijf (23-FP-9.19)	B	40	40	40	40
0.10	Reserve vastgoedbedrijf - Kosten leegstaande panden (24-FP-9.14)	B	210	210	210	210
0.10	Reserve vastgoedbedrijf - Verkoopresultaat pand Markant (zaaknummer 4450659)	L		-250		

Taakveld [1]	Omschrijving	B/L	2027	2028	2029	2030
0.10	Reserve Grex Algemeen - Stimulering grondverkopen (zaaknummer 4450659)	B	50	50	50	50
0.10	Reserve Grex Algemeen - Personeelslasten grondzaken (zaaknummer 4450659)	B	25	25	25	25
0.10	Reserve Grex Algemeen - Afdracht aan reserve vastgoed voor pand Markant (zaaknummer 4450659)	B		250		
0.10	Reserve Grex Algemeen - Bijdrage verwijderen parkeerplaatsen Kloosterhof (zaaknummer 4450659)	B	71			
0.10	Reserve Grex Algemeen - Resultaat NIEGG-gronden (zaaknummer 4450659)	B	69	94	94	94
0.10	Reserve Grex Algemeen - Aanpassing voorziening Grex IEGG (zaaknummer 4450659)	B	914	783	700	670
0.10	Reserve Grex Algemeen - Afsluiten complexen met een positief resultaat (zaaknummer 4450659)	L	-572		-3.333	-18.012
0.10	Reserve Grex Algemeen - Tussentijdse winstneming Dalmeden (zaaknummer 4450659)	L	-4.116	-2.737	-3.192	16.522
0.10	Reserve Grex Algemeen - Tussentijdse winstneming Walkatenplein (zaaknummer 4450659)	L	-2.655	-101	2.865	
0.10	Reserve Grex Algemeen - Tussentijdse winstneming Beckumerstraat (zaaknummer 4450659)	L	331			
0.10	Reserve Grex Algemeen - Tussentijdse winstneming Wolfkaterweg (zaaknummer 4450659)	L	-81	-64		145
0.10	Reserve Grex Algemeen - Tussentijdse winstneming Hemmelhorst (zaaknummer 4450659)	L	-290	-145		
0.10	Reserve Grex Algemeen - Tussentijdse winstneming XL businesspark (zaaknummer 4450659)	L	-165			
0.10	Reserve Grex Algemeen - Resultaat gronden in verhuur (zaaknummer 4450659)	L	-88	-88	-88	-88
0.10	Reserve Grex Algemeen - Bijdrage vanuit project Beekstraat eo (zaaknummer 4450659)	L	-135	-142	-141	
0.10	Reserve Grex Algemeen - Bijdrage AD Bodemsanering Oude Ketelmakerij (zaaknummer 4450659)	L		-1.280		
0.10	Reserve Tozo - Onttrekking t/m 2028 (25-FP-6.4)	B	380	380		
0.10	Reserve Ondernemersfonds (24-NB-3.1)	B	50			
0.10	Reserve onderhoudswerkzaamheden schouwburg - Toevoeging t.b.v. pand en theatertechniek	L	-359	-359	-359	-359
0.10	Reserve gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (zaaknummer: 3905005)	B	173	525	250	
0.10	Reserve bodemsanering - Toevoeging reserve bodemsanering	L	-361	-361	-361	-361
0.10	Reserve bodemsanering - onttrekking voor lasten bodemsanering	B		1.280		
0.10	Reserve vluchtelingen - Elip kosten taal (24-FP-6.3)	B	90	15		
0.10	Reserve vluchtelingen - Klantmanagers en coach inburgering (25-FP-6.3)	B	380	380	380	
0.10	Reserve vluchtelingen - Einde Regeling Tijdelijke Bescherming Oekraïense ontheemden (27-NB-6.5)	B	432	432	100	
0.10	Reserve vluchtelingen - Doorlopende lijn (27-NB-6.6)	B	725	790	457	457
0.10	Reserve vluchtelingen - Bijdrage transformatieprojecten statushouders Welbions (zaaknummer 3863850)	B	100			
0.10	Reserve vluchtelingen - Toevoeging exploitatieresultaat (26-FP-6.3)	L	-782	-3.895	-3.895	
0.10	Reserve vluchtelingen - Onttrekking exploitatieresultaat (26-FP-6.3)	B				1.603
0.10	Reserve dekking kapitaallasten - Toevoeging voor verhoging investeringsbudget MFA beckum (26-FP-6.7)	L	-1.400			
	Totaal programma 9		**-2.383**	**-1.330**	**-5.613**	**1.627**
	Totaal		**-2.391**	**-276**	**-145**	**-64**

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

Hieronder volgt een toelichting op alle baten en lasten in de bovenstaande tabel. Indien het nieuw beleid betreft uit de Zomerbrief 2026-2030 dan ziet u achter het onderwerp staan (27-NB-..). Indien het een bijstelling van het financieel perspectief betreft dan ziet u achter het onderwerp (26-FP-..) staan. Voor uitgebreide informatie verwijzen wij o.a. naar de delen 1 en 2 van de Zomerbrief 2026-2030.

Toelichting programma 1

Motie Optimaliseren & versterken ondermijning (motie M13 Beleidsbegroting 2025-2028; zaaknummer 3802794)
De incidentele kosten in 2026 en 2027 voor de motie Optimaliseren & versterken ondermijning worden gedekt uit de algemene reserve.

Toelichting programma 2

Mobiliteit - Onderzoeken (26-FP-2.2)
In de Zomerbrief 2026 zijn gelden beschikbaar gesteld voor diverse onderzoeken op het gebied van mobiliteit. Deze onderzoeken zijn randvoorwaardelijk voor de stedelijke schaalsprong en zorgen voor een goede voorbereiding op toekomstige investeringen. Zij zijn noodzakelijk om keuzes uit het Mobiliteitsplan 2040 verder uit te werken en om investeringen inhoudelijk en financieel goed te onderbouwen. Het betreft een incidenteel budget van € 250.000 in 2027.

Parkeren (26-FP-2.6)
In 2024 is besloten om betaald parkeren in te voeren in Hart van Zuid en de omliggende wijken. Voor de invoering van het betaald parkeren is in de Zomerbrief 2026 incidenteel budget toegekend voor de jaren 2027 en 2028. Het gaat daarbij om o.a. de externe begeleiding (juridisch advies en projectleiding) t.b.v. het opstellen van beleid en de invoering van het betaald parkeren in Hart van Zuid.

Toelichting programma 3

Programmaplan talent: programmalijn werken (26-NB-8.1)
De kosten van programmalijn werken, onderdeel stimulering economische projecten, uit het programmaplan Talent zijn tot en met 2028 geraamd op taakveld 3.1. Het programmaplan talent loopt tot en met 2028.

Investeringsgerichte aanpak bedrijventerreinen (24-NB-3.1)
Binnen Hengelo zijn er bedrijventerreinen die verouderd zijn, leegstand kennen en in de levensfase van herstructurering zitten. Deze terreinen kunnen een negatief effect op het vestigingsklimaat hebben en broedplaatsen voor verval vormen. Er is derhalve alle reden om herstructurering ook daadwerkelijk aan te pakken. Er is vier jaar lang (t/m 2027) € 50.000 beschikbaar voor het vitaal sterk en duurzaam optimaliseren van bedrijventerreinen.

Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (25-FP-3.1)
De komende jaren staat een aantal bedrijventerreinen voor een ingrijpende revitalisering of herstructurering. Dergelijke processen vragen aanzienlijke (overheids)investeringen. Om deze ontwikkeling in goede banen te leiden, zijn we bezig met het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen. Er is voor 2026 en 2027 jaarlijks € 300.000 beschikbaar gericht op het in gang zetten van noodzakelijke processen en voorbereidende maatregelen, zoals organisatieversterking en verdiepende onderzoeken.

Programmaplan talent: programmalijn imago (26-NB-8.1)
De kosten van de programmalijn imago uit het programmaplan Talent zijn tot en met 2028 geraamd op het taakveld 3.4.

Toelichting programma 4

Inzet Leerplicht (23-FP-4.1 en 25-FP-4.2)
Het aantal verzuimmeldingen is fors toegenomen en kan niet meer worden afgehandeld binnen de huidige formatie. Hierdoor is tijdelijke formatieuitbreiding tot met schooljaar 2028/2029 noodzakelijk.

Toelichting programma 5

Programmaplan talent: programmalijn leven (26-NB-8.1)
De kosten van de programmalijn leven uit het programmaplan Talent zijn tot en met 2028 geraamd op taakveld 5.3.

Herdenking April-Mei staking Hengelo (25-NB-5.5)
Voor 2028 is een extra budget beschikbaar gesteld voor de 5-jaarlijkse herdenking.

Oyfo (25-FP-5.1)
Oyfo is als organisatie nog in ontwikkeling en zal moeten toegroeien naar een robuuste organisatie, die haar bijdrage levert aan de opgaven uit de strategische agenda van de gemeente. Hiervoor hebben we in de Zomernota 2025-2029 middelen gereserveerd voor de jaren 2026 en 2027 (€ 125.000 per jaar).

1Twente toekomstplan (25-FP-5.2)
De lokale omroep 1Twente krijgt in 2026 en 2027 extra middelen van de gemeente Hengelo om de vorming van een streekomroep te kunnen uitvoeren.

Stimuleringsregeling industrieel erfgoed Hart van Zuid (zaaknummer 3739770)
Voor de jaren 2026 tot en met 2028 zijn hier incidentele lasten geraamd die worden gedekt uit de reserve nog uit te voeren werken.

Stelpost voortzetting juridisch spreekuur bibliotheek (24-FP-9.7)
Het juridisch spreekuur dat is opgericht door de bibliotheek wordt in 2025 voortgezet vanuit de POK-middelen. Op basis van een evaluatie in 2025 is bepaald dat de middelen in 2026 en 2027 voor ditzelfde doel besteed moeten worden en eenzelfde budget nodig is.

Toelichting programma 6

Antidiscriminatievoorzieningen (26-FP-9.3)
Voor de uitvoering van preventie van discriminatie op lokaal niveau wordt er in 2027 incidenteel extra middelen ingezet.

Tijdelijke uitvoering exploitatie De Tempel (26-FP-6.8)
Het huidige stichtingsbestuur van de Tempel heeft aangekondigd per 1 juni 2026 te stoppen met de exploitatie van de Tempel. Het is niet gelukt om opvolging te vinden. Om te voorkomen dat de Tempel gesloten moet worden en huidige gebruikers en bewoners geen ontmoetingsplek hebben, wordt gezocht naar een alternatief waarbij onderzocht wordt of de explotatie bij de gemeentelijke explotatie van Multifunctionele accommodatie Berflo kan worden ondergebracht, waarna er gewerkt wordt aan een toekomstbestendige oplossing. Deze tijdelijke uitvoering is vooralsnog geraamd tot en met 2028.

Opvang ontheemden/inrichting opvanglocatie/ centrale keuken/ELIP kosten taal/Klantmanagers en coach inburgering (26-FP-6.3)/(25-FP-6.3)/(24-FP-6.3)
Voor de opvang van nieuwkomers (asielzoekers, Oekraïners en statushouders) maakt de gemeente Hengelo noodzakelijke kosten. Deze kosten worden door de Rijksoverheid vergoed via diverse regelingen. Ook zijn d+e afgelopen jaren de overschotten op deze regelingen gereserveerd in de reserve vluchtelingen. Daarnaast zijn de benodigde middelen voor de uitvoering van de beleidsagenda voor de aankomende jaren geraamd. Deze geldstromen worden gemonitord en worden, wanneer dat nodig is, bijgesteld. In 2027 is specifiek rekening gehouden met de aanschaf van nieuwe inrichting (na verbouw en uitbreiding van de capaciteit). Wanneer de verbouw gereed is zal de centrale keuken worden gesloten en zullen de kosten voor de inhuur van het keukenpersoneel en voedingsmiddelen vervallen.

Einde Regeling Tijdelijke Bescherming Oekraïense ontheemden (27-NB-6.5)
Er wordt geanticipeerd op het einde van de Regeling Tijdelijke Bescherming Oekraïense Ontheemden (RTB). Dit om te voorkomen dat inwoners langdurig zonder werk, opleiding of daginvulling komen te zitten. Hiervoor is tijdelijk

aanvullende inzet nodig. Dit komt ten laste van de reserve vluchtelingen. De incidentele middelen zijn geraamd tot en met 2029.

Doorlopende lijn: van opvang naar zelfstandig inwoner van Hengelo (27-NB-6.6) en pilot taal (26-FP-6.3)
Binnen de gemeentelijke opvang worden onderdelen van de inburgering naar voren gehaald, zoals vroege taallessen, kennismaking met de samenleving en deelname aan (vrijwilligers)werk. Dit zijn incidentele lasten zijn tot en met het jaar 2030.
Dit voorkomt dat mensen in een wachtstand terechtkomen en verkleint vertraging later in het traject van integratie en participatie. Voor het taalonderwijs zijn we extra personele capaciteit en leermiddelen. Deze incidentele budgetten worden gedekt uit de reserve vluchtelingen.

Partnerbijeenkomst Sociale basis (27-NB-6.3)
In 2027 is er incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het faciliteren van samenwerking binnen de sociale basis door het voortzetten van de partnerovereenkomst en het organiseren van netwerkbijeenkomsten. Hiermee wordt de samenwerking tussen maatschappelijke partners versterkt en de sociale basis beter zichtbaar en toegankelijk als onderdeel van het voorliggend veld.

Nieuw fonds Sociale basis (27-NB-6.3)
Voor het stimuleren van initiatieven van inwoners en verenigingen, die bijdragen aan het versterken van de sociale basis, stellen wij € 200.000 beschikbaar voor 2027 en 2028.

Voortzetten Studio 15 (27-NB-6.3)
Dit betreft de tijdelijke verlenging van Studio15 voor 2027 en 2028 om de sociale basis voor jongeren en de culturele programmering in stand te houden.

Tijdelijke inzet Wmo (26-FP-6.5)
Door de hogere dan verwachte instroom van Wmo-aanvragen is in 2027 extra capaciteit nodig om de bereikbaarheid en kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen.

Uitvoeringskosten Tozo (25-FP-6.4)
De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) was een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De uitvoering loopt tot en met 2028.

Voor de ELIP kosten taal (24-FP-6.3) /Klantmanagers en coach inburgering (25-FP-6.3)
Zie de toelichting hiervoor bij Opvang ontheemden/...

Versterken onderwijs sociale basis (27-NB-6.3)
Tijdelijke inzet van 0,6 fte en een veranderbudget in 2027 voor het versterken van de samenwerking tussen onderwijs, lokale teams en jeugdhulp, gericht op een toekomstbestendige en integrale basisondersteuning.

Monitoring en sturing transformatie sociaal domein (26-FP-6.1)
Doorontwikkeling van monitoring, dashboards en sturingsinformatie ter ondersteuning van de transformatie van het sociaal domein, inclusief externe begeleiding bij het inrichten van nieuwe indicatoren, rapportages en verantwoording. Hiervoor is in 2027 incidenteel budget beschikbaar.

Kinderopvang pleegouders (26-FP-9.3)
Door het Rijk is extra geld in het gemeentefonds beschikbaar gesteld als bijdrage voor de kosten die pleegouders maken voor kinderopvang en buitenschoolse opvang van hun pleegkinderen, voor de jaren 2026 en 2027.

Ontwikkelingen Wmo (24-FP-6.5)
Het voordeel op Beschermd Wonen (BW) over het jaar 2024 hebben wij gereserveerd voor de inzet van ondersteuning bij gemengd en geclusterd wonen in de jaren 2026 tot en met 2028.

Contractmanagement Jeugd (25-NB-6.1)
Het Sturingsplan Jeugd en de Prioritaire opgave Jeugd vragen tijdelijke extra inzet in 2027 vanuit de gemeente Hengelo. Zowel vanuit de toegang als vanuit contractmanagement.

Strategisch beleidadvies Jeugd (27-NB-6.2)
Tijdelijke inzet van 0,35 fte strategisch beleidsadvies jeugd in 2027 voor de uitvoering van de Prioritaire Agenda Jeugdzorg op lokaal en regionaal niveau.

Ontwikkelbudget (27-NB-6.3)
In 2027 is een incidenteel ontwikkelbudget van € 350.000 beschikbaar. Dit wordt met name ingezet voor het uitvoeren van een bewustwordingscampagne richting inwoners en het breder uitrollen van het zakelijk partnerschap in de organisatie.

Toelichting programma 7

Omgevingsprogramma Energie (26-FP-7.3)
Er is € 280.000 beschikbaar voor het opstellen van een Omgevingsprogramma Energie, waarvan € 100.000 is begroot in 2027. Dekking vanuit de SPUK Compensatie Decentrale Overheden Klimaat en Energie (CDOKE).

Kassiersrol Regionaal Energie Strategie (RES) (25-FP-7.4)
De RES Twente ontvangt jaarlijks rijksmiddelen voor de uitvoering van de RES. Gemeente Hengelo heeft zich bereid getoond om de kassiersfunctie over te nemen van de Provincie Overijssel. De middelen zijn geraamd tot en met 2028.

Regeling isolatiehulp (zaaknummer: 3962518)
Subsidieplafond regeling Isolatiehulp, welke wordt gedekt vanuit de middelen van de SPUK Energiearmoede in 2027.

NPLW Isolatieopgave (26-FP-7.7)
Als kassier van de RES Twente beheert Hengelo de regionale middelen vanuit de SPUK Nationaal Programma lokale Warmtetransitie. De rijksmiddelen zijn budgettair neutraal verwerkt in onze begroting voor de jaren 2027 en 2028.

Geluid(sanerings)projecten (zaaknummer: 3838035).
In de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten is een bedrag ter grootte van € 267.000 beschikbaar voor geluid(sanerings)projecten. Op basis van het vastgestelde Actieplan Geluid 2024-2029 en de noodzakelijke werkzaamheden vanwege de Omgevingswet is voor deze middelen een bestedingsplan opgesteld voor toekomstige hotspots en het opstellen van geluidskaarten. Het bestedingsplan is verlengd tot en met 2030 (zaaknummer 3838035).

Bodemsanering Oude Ketelmakerij (zaaknummer: 3914538).
Bijdrage uit de reserve bodemsanering t.b.v. cofinanciering project Ketelfabriek beschreven in kaderstelling gebiedsontwikkeling Hart van Zuid in 2025.

Toelichting programma 8

Grondexploitatie (taakveld 8.2)
De incidentele baten en lasten grondexploitaties worden verrekend met de algemene reserve grondexploitatie. Voor een toelichting wordt verwezen naar de grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659).

Programmanagement KMS (zaaknummer 3768904)
Voor de gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (KMS) is er tot en met 2028 een programmabudget van in totaal € 1.125.000 beschikbaar gesteld (zaaknummer: 3768904).

Gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (zaaknummer: 3905005)
Voor KMS Grote Stelplaats B.V. stellen we geld beschikbaar voor de agiostortingen 2025-2029 (€ 1.160.000) om de tekorten van deze B.V. te dekken. Daarnaast wordt er incidenteel geld beschikbaar gesteld voor de externe plankosten (€ 112.000) en externe kosten van de hub (€ 803.000).

Aankoop grond oude Molenweg (zaaknummer: 3890827)
Ten behoeve van de aankoop van perceel O 6054 is een eenmalige bijdrage uit de algemene reserve ter grootte van € 225.000 begroot in 2030. Dit omdat naar verwachting op dat moment de bestemming van het perceel wordt

aangepast in het nog op te stellen omgevingsplan voor dat gebied van wonen naar groen, waardoor een afwaardering noodzakelijk is.

Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) (24-NB-8.1)
Ten behoeve van de toekomstbestendige ontwikkeling van de stad is de verdere vormgeving van de Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) als hart van de technologische topregio Twente nodig. Het programmabudget is tot en met 2027 beschikbaar.

Slagkracht incidentele onderzoeken grootschalig (27-NB-8.2 Executiekracht)
Voor incidentele onderzoeken ten behoeve van de groei van de stad is er in 2028 en 2029 jaarlijks € 150.000 beschikbaar.

Bijdrage verwijderen parkeerplaatsen Kloosterhof (zaaknummer 3914538)
Voor het verwijderen van parkeerplaats Kloosterhof is een eenmalige uitgave geraamd in 2027 in de herzieningen grondexploitaties (zaaknummer 3914538).

Programmaplan talent (26-NB-8.1) en Community aanjager incl. stimuleringsbudget (25-FP-8.4)
Tot en met 2028 zijn de integrale kosten voor de programmalijnen en samenwerkingskosten van het vastgestelde programmaplan Talent geraamd in beleidsprogramma 8. Daarnaast zijn de kosten voor de community aanjager KMS locatie en stimuleringsbudget tot en met 2027 geraamd op dit taakveld.

Omgevingswet (25-FP-8.3)
Voor het versnellen van de transitie van het omgevingsplan is tijdelijk een jurist geraamd. Daarnaast zijn kosten geraamd voor het opstellen van de vierde tranche van de Omgevingsvisie. Deze kosten worden incidenteel gedekt uit de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten.

Toelichting programma 9

Wetgeving in het kader van dienstverlening (24-FP-9.7)/ Wet digitale overheid en Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (26-FP-9.12)
De resterende incidentele POK-middelen voor 2027 worden ingezet voor projecten ter verbetering van dienstverlening: klachtencoördinatie, implementatie Wmebv en implementatie digitale overheid. Dit doen we naast het mogelijk voortzetten van het juridisch spreekuur in de bibliotheek (zie programma 6).

Leegstaande panden (24-FP-9.14)
De tijdelijke kosten van de leegstaande panden worden verrekend met de reserve vastgoedbedrijf.

Verkoopresultaat pand Markant (zaaknummer 4450659)
In 2028 is geraamd dat de grondexploitatie Marskant wordt afgesloten. Het verkoopresultaat van het pand Markant wordt dan verrekend met de reserve vastgoedbedrijf.

Tijdelijke uitbreiding Klant Contact Centrum (26-FP-9.15)
Tijdelijke aanvullende capaciteit binnen het Klant Contact Centrum (KCC) om de overdracht van taken van het zorgloket naar Wijkracht goed te kunnen ondersteunen.

Programmaplan talent: programmamanager (26-NB-8.1)
De kosten van de programmanager Talent zijn geraamd in beleidsprogramma 9 tot en met 2028.

Datagedreven werken (27-NB-9.1)
De komende 2 jaar wordt er extra ingezet op datagedreven werken om de strategische agenda verder te kunnen brengen en scherper zicht te krijgen op wat er daarvoor nodig is om de brede welvaart en de aantrekkelijkheid van Hengelo te vergroten.

Afschaffen hondenbelasting (26-NB-9.1)
Dit betreft de desintegratiekosten aan het GBT voor de afschaffing van de hondenbelasting tot en met 2028.

Gemeentefonds
De genoemde incidentele uitkeringen in het overzicht gelden voor een beperkte periode. Achter het onderwerp in het overzicht staat tot en met welk jaar de incidentele baten worden ontvangen.

Stelposten gemeentefonds - Groeipad maatregelen Hervormingsagenda Jeugd (25-FP-9.3)
Deze incidentele middelen, die in het gemeentefonds zijn ontvangen, zijn gedeeltelijk ingezet op taakvelden (Zomerbrief 2026-2030 delen 1 en 2). De resterende middelen, die nog niet zijn ingezet, staan nog op stelposten gemeentefonds in 2027.

Onvoorzien incidenteel
Dit betreft het jaarlijkse bedrag dat beschikbaar is voor onvoorziene incidentele lasten.

Kleine opties incidenteel nieuw beleid (college)
Het college mag voor de dekking van voorstellen met een incidenteel karakter beschikken over de post 'Kleine opties incidenteel nieuw beleid'. Deze post is slechts bestemd voor dekking van incidentele kosten kleiner of gelijk aan € 5.000, er geen reguliere dekkingsmiddelen aanwezig zijn binnen het programma en er geen beroep kan worden gedaan op reserves en/of voorzieningen.

Op basis van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en de onderliggende regelgeving horen alle reservemutaties voor de gemeente Hengelo op dit moment onder de incidentele baten en lasten behalve de reserve dekking kapitaallasten.

Algemene reserve - diverse onderdelen:

- Hengelo heeft in het verleden ervoor gekozen alleen rente toe te voegen aan de algemene reserve, namelijk een rentetoerekening (o.b.v. renteomslagpercentage) over de eerste € 5 miljoen van de algemene reserve.
- In de Zomernota 2024-2028 is er een onttrekking uit de algemene reserve ter dekking van incidentele lasten in 2028 (zie paragraaf 6.4 in deze Zomernota).
- De incidentele kosten in 2027 voor de motie Optimaliseren & versterken ondermijning (motie M13 Beleidsbegroting 2025-2028) worden gedekt uit de algemene reserve.
- De incidentele programmakosten voor de gebiedsontwikkeling van de Koninklijke Machinefabriek Stork (KMS) voor de jaren 2027 tot en met 2028 worden gedekt uit de algemene reserve.
- De eenmalige regeling Vitale Verenigingen wordt in 2026 uitgevoerd en niet meer in 2026 en 2027. Vandaar is er een extra reserveonttrekking in 2026 geweest uit de algemene reserve, die in 2027 weer wordt toegvoegd aan de algemene reserve.
- Door de aangenomen motie Motie C01-M12 Versterking financiële positie Oyfo 2026, tijdens de behandeling van de Beleidsbegroting 2026-2029, is dit bedrag in 2027 teruggestort in de algemene reserve.
- In de Zomerbrief 2026-2030 is het investeringsbudget MFA Beckum (26-FP-6.7) verhoogd. Dit bedrag is in 2027 uit de algemene reserve onttrokken en gestort in de reserve dekking kapitaallasten.
- Voor de incidentele lasten in Zomerbrief 2026-2030 deel 1 (paragraaf 6.4) zijn in 2027 onttrekkingen uit de algemene reserve gedaan voor de mobiliteitsonderzoeken (26-FP-2.2), de tijdelijke inzet voor Wmo (26-FP-6.5) en de tijdelijke uitbreiding voor KCC (26-FP-9.15).
- Bij de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 zijn de kosten voor de incidentele onderzoeken in het kader van de slagkracht (27-NB-8.2) in 2028 en 2029 gedekt door de algemene reserve.
- De incidentele kosten voor datagedreven werken (Zomerbrief 2026-2030 deel 2: Paragraaf 6.3 - 27-NB-9.1) worden in 2028 onttrokken uit de algemene reserve.
- De aankoop van een stuk grond aan de oude Molenweg (zaaknummer: 3890827) wordt in 2030 gedekt door de algemene reserve.
- Een onttrekking uit de algemene reserve voor de aangenomen motie M01 Zomerbrief 2026-2030 deel 2: 'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen' voor door de gemeenteraad te bepalen prioriteiten. Hiervoor wordt jaarlijks vanaf 2027 tot en met 2030 € 100.000 in de reserve nog uit te voeren werken/ activiteiten gestort.

Reserve aanjaagbudget talentopgave (26-NB-8.1 en 25-FP-8.4)
Op basis van de Programmaplan talent, dat loopt tot met 2028, worden voor de jaren 2027 en 2028 onttrekkingen uit deze reserve gedaan (Zomernota 2025-2029; 26-NB-8.1). Daarnaast wordt voor 2027 € 120.000 onttrokken voor de Communityaanjager KMS inclusief stimuleringsbudget (25-FP-8.4).

Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten
De volgende onttrekkingen worden uit de reserve nog uit te voeren werken/actualiteiten gedaan:

- Stimuleringsregeling Industrieel Erfgoed Hart van Zuid worden over de jaren 2026 t/m 2028 (zaaknummer 3739770);
- Geluid(sanerings)projecten (zaaknummer 3838035)
- Omgevingswet over de jaren 2026 t/m 2028 (25-FP-8.3);
- Ontwikkelingen WMO/beschermd wonen over de jaren 2026 t/m 2028 (25-FP-6.5);
- Voortzetten juridisch spreekuur (26-FP-5.6);
- Prioritaire Agenda Jeugdzorg (27-NB-6.2);
- Verankeren sociale basis (27-NB-6.3).

De volgende toevoeging wordt jaarlijks vanaf 2027 tot met 2030 in de reserve nog uit te voeren werken/ activiteiten gedaan:

- Motie M01 Zomerbrief 2026-2030 deel 2: 'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen' voor door de gemeenteraad te bepalen prioriteiten. Hiervoor wordt jaarlijks tot en met 2030 € 100.000 in de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten gestort.

Reserve vastgoedbedrijf
De kosten van de inhuur vastgoedbedrijf (zaaknummer 3072705) en leegstaande panden (24-FP-9.14) worden met de reserve verrekend. In 2028 wordt het verkoopresultaat van het pand Markant aan de reserve toegevoegd.

Algemene reserve grondexploitatie
De incidentele baten en lasten worden verrekend met de reserve. Daarnaast wordt in 2027 de bijdrage verwijderen parkeerplaatsen Kloosterhof met de reserve verrekend. Voor een toelichting wordt verwezen naar de herziening grondexploitaties 2026 (zaaknummer 4450659).

Reserve TOZO
De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) was een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis (25-FP-6.4). De ontrrekking uit de reserve is tot en met 2028.

Reserve Ondernemersfonds
Binnen Hengelo zijn er bedrijventerreinen die verouderd zijn, leegstand kennen en in de levensfase van herstructurering zitten. Deze terreinen kunnen een negatief effect op het vestigingsklimaat hebben en broedplaatsen voor verval vormen. Er is derhalve alle reden om herstructurering ook daadwerkelijk aan te pakken. Er is vier jaar lang € 50.000 (t/m 2027) beschikbaar voor het vitaal sterk en duurzaam optimaliseren van bedrijventerreinen. De kosten worden gedekt uit de reserve ondernemersfonds.

Reserve onderhoudswerkzaamheden Schouwburg
De onderhoudswerkzaamheden aan het Schouwburgpand en de theatertechniek komen ten laste van de reserve onderhoudswerkzaamheden Schouwburg (€ 359.000). Hiervoor vindt een jaarlijkse storting plaats aan deze reserve.

Reserve Gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork (zaaknummer: 3905005)
Voor KMS Grote Stelplaats B.V. stellen we geld beschikbaar voor de agiostortingen 2025-2029 (€ 1.160.000) om de tekorten van deze B.V. te dekken. Daarnaast wordt er incidenteel geld beschikbaar gesteld voor de externe plankosten (€ 112.000) en externe kosten van de hub (€ 803.000). Deze bedragen komen ten laste van de reserve.

Reserve bodemsanering
Voor apparaatskosten Wet bodembescherming ontvangen we een decentralisatie-uitkering tot en met 2030. Deze bijdrage wordt gestort in de reserve bodemsanering.
Daarnaast is er een bijdrage uit de reserve bodemsanering in 2028 t.b.v. project Ketelfabriek beschreven in kaderstelling gebiedsontwikkeling Hart van Zuid in 2025 (zaaknummer: 3914538).

Reserve vluchtelingen
In 2027 verwachten wij meer te ontvangen dan uit te gaan geven en hebben daarom het saldo 2027 toegevoegd aan de Reserve Vluchtelingen. Daar staat tegenover dat wij voor 2027, 2028 en 2029 een onttrekking ramen ter dekking van de uitvoering van de beleidsagenda, de projecten Einde Regeling Tijdelijke Bescherming Oekraïense ontheemden,

Doorlopende Lijn en een bijdrage voor de transformatieprojecten statushouders Welbions (zie nadere toelichting bij programma 6).

Reserve dekking kapitaallasten
In de Zomerbrief 2026-2030 is het investeringsbudget MFA Beckum (26-FP-6.7) verhoogd. Dit bedrag is in 2027 uit de algemene reserve onttrokken en wordt gestort in de reserve dekking kapitaallasten.

7.2 Algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Lokale heffingen	36.173	36.737	36.980	37.235
2. Gemeentefondsuitkering	236.407	230.595	228.831	234.515
3. Dividend	1.851	1.851	1.851	1.851
4. Saldo financieringsfunctie	553	-112	-269	-419
5. Overige algemene dekkingsmiddelen	474	474	474	474
Totaal	**275.457**	**269.545**	**267.867**	**273.656**

8

Bijlagen

8.1 Reserves en voorzieningen 210

8.2 Lasten en baten per taakveld 217

8.3 EMU-saldo 219

8.4 Global Goals 220

8.5 Vertegenwoordiging verbonden partijen en samenwerkingsverbanden 222

8.6 Meerjarig investeringsoverzicht 227

8.7 Nieuwe beleidsvoorstellen 229

8.8 Tarieven sportaccommodaties 230

8.9 Afkortingen- en begrippenlijst 234

8.10 Verplichte kengetallen 245

8.11 Aanvaarde moties 247

8.1 Reserves en voorzieningen

8.1.1 Mutaties in de reserves

Nr	Reserve	31-12-2026	vermeer-dering	vermin-dering	31-12-2027	vermeer-deringen	vermin-dering	31-12-2028	vermeer-dering	vermin-dering	31-12-2029	vermeer-dering	vermin-dering	31-12-2030
101	Algemene reserve	63.412	390	2.233	61.569	5	745	60.829	5	250	60.584	5	325	60.264
150	Algemene reserve grondexploitatie	26.225	7.782	1.129	32.878	4.568	1.203	36.243	3.899	869	39.273	1.444	840	39.877
	Algemene reserves	**89.637**	**8.172**	**3.362**	**94.447**	**4.573**	**1.948**	**97.072**	**3.904**	**1.119**	**99.857**	**1.449**	**1.165**	**100.141**
320	Reserve dekking kapitaallasten	22.300	1.400	1.028	22.672	-	1.577	21.095	-	1.577	19.518	-	1.577	17.941
327	Reserve vastgoedbedrijf	2.538	-	250	2.288	250	250	2.288	-	250	2.038	-	250	1.788
328	Reserve duurzaamheid	420	-	-	420	-	-	420	-	-	420	-	-	420
329	Reserve Duurzaam Veilig	35	-	-	35	-	-	35	-	-	35	-	-	35
330	Reserve Gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork	10.216	-	173	10.043	-	525	9.518	-	250	9.268	-	-	9.268
332	Reserve bodemsanering	3.871	361	-	4.232	361	1.280	3.313	361	-	3.674	361	-	4.035
334	Reserve Proeftuin de Nijverheid Aardgasvrij	4.120	-		4.120	-	-	4.120	-	-	4.120	-	-	4.120
335	Reserve TOZO	1.513	-	380	1.133	-	380	753	-	-	753	-	-	753
336	Reserve ondernemersfonds	180	-	50	130	-	-	130	-	-	130	-	-	130
337	Reserve vluchtelingen	15.980	782	1.727	15.035	3.895	1.617	17.313	3.895	937	20.271	-	2.060	18.211
339	Reserve grootschalige woningbouw	15.000	-	-	15.000	-	-	15.000	-	-	15.000	-	-	15.000
350	Reserve onderhoudswerkzaamheden schouwburg	2.653	359	-	3.012	359	-	3.371	359	-	3.730	359	-	4.089
367	Reserve onderwijshuisvesting	3.677		-	3.677		-	3.677		-	3.677	-	-	3.677
370	Reserve aanjaagbudget talentopgave	2.893	-	1.190	1.703	-	860	843	-	-	843	-	-	843
371	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	6.102	100	709	5.493	100	1.220	4.373	100	309	4.164	100	280	3.984
374	Reserve compensatiefonds Bomenverordening	152	-	-	152	-	-	152	-	-	152	-	-	152
401	Reserve digitalisering archief	2.167	-	-	2.167	-	-	2.167	-	-	2.167	-	-	2.167
	Bestemmingsreserves	**93.817**	**3.002**	**5.507**	**91.312**	**4.965**	**7.709**	**88.568**	**4.715**	**3.323**	**89.960**	**820**	**4.167**	**86.613**
	Totaal reserves	**183.454**	**11.174**	**8.869**	**185.759**	**9.538**	**9.657**	**185.640**	**8.619**	**4.442**	**189.817**	**2.269**	**5.332**	**186.754**

8.1.2 Aard en reden reserves

Algemene reserve
Gevormd vanuit resultaten van algemene middelen zonder directe bestemming, nodig t.b.v. het weerstandsvermogen van de gemeente (o.a. voor calamiteiten).

Algemene reserve grondexploitatie
Buffer ter afdekking van de risico's grondexploitatie. De bedragen zijn gebaseerd op de herzieningen van de grondexploitaties per 1-1-2026. Bij de verminderingen zijn de begrote mutaties en de claims (winst- en verliesnemingen) verwerkt.

Reserve dekking kapitaallasten
Door de wijziging van de BBV-systematiek, met ingang van 2017, is het niet meer toegestaan om vanuit reserves rechtstreeks een bijdrage te doen om vervolgens over het investeringsbedrag minus bijdrage reserve te gaan afschrijven. De volledige investering moet worden geactiveerd voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Voor de oude 'probleemgevallen' en nieuwe gevallen wordt gebruik gemaakt van de dekkingsreserve kapitaallasten. Het gereserveerde bedrag in deze reserve kan worden gebruikt voor de dekking van de jaarlijkse kapitaallasten, die voortvloeien uit de betreffende investeringen.

Op basis van de vastgestelde nota Investerings- en activeringsbeleid gaat de voorkeur bij alle uitbreidings- en vervangingsinvesteringen uit naar het toepassen van de reguliere afschrijvings- en rentesystematiek. Na afloop van de gebruiksduur van het actief vallen de kapitaallasten vrij in de exploitatie en ontstaat er ruimte om een nieuwe vervangingsinvestering met bijbehorende kapitaallasten te ramen.

Reserve vastgoedbedrijf
Bestemd om voor- en nadelige verkoopresultaten op vastgoed te plooien. Daarnaast geeft het jaarlijks financieel rendement en vangt het vermogensrisico op van het gemeentelijk vastgoed. Ook ondersteund het de monitoring en effectuering van de gemeentelijke bezuinigingen op het vastgoed.

Reserve duurzaamheid
Deze reserve heeft tot doel de dekking van (meerjarige) duurzaamheidsopgaven te borgen en bestaat voornamelijk uit afgezonderde middelen uit de gemeentefondsuitkering en voorheen de specifieke uitkeringen van het Rijk.

Reserve Duurzaam Veilig
Bestemd voor verkeersmaatregelen in het kader van mobiliteit, verkeersveiligheid, AVOC's en de Uitvoeringsnota Fietsen.

Reserve Gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork
De bestemmingsreserve voor de Koninklijke Machinefabriek Stork is gevormd voor de ontwikkeling van dit gebied. Samen met Trebbe B.V. gaat de gemeente Hengelo dit gebied ontwikkelen en met deze reserve worden de onrendabele toppen afgedekt.

Reserve bodemsanering
Middelen ter dekking van lasten voor bodemsaneringen.

Reserve Proeftuin de Nijverheid Aardgasvrij
Bestemd voor de meerjarige besteding van middelen van het project Aardgasvrije Nijverheid. Het betreft een lang lopende inzet om een hele wijk aardgasvrij te maken, waarbij de aard en fasering van besteding op voorhand nog niet volledig bekend is.

Reserve TOZO
In 2020 hebben wij voor 17 opdrachtgevende gemeenten de TOZO regeling uitgevoerd. Hiervoor hebben wij bij onze opdrachtgevende gemeenten een vergoeding per aanvraag in rekening gebracht en daarmee zijn wij de verplichting aan gegaan om de gehele uitvoering van deze regeling op ons te nemen.

Reserve ondernemersfonds
Dit ondernemersfonds is ingesteld zodat ondernemers van Hengelo in aanmerking kunnen komen voor ondersteuningsmaatregelen in de vorm van ondernemerskredieten**.**

Reserve vluchtelingen
De reserve is bedoeld voor (eventuele sloop- en herstel)werkzaamheden aan de diverse gebouwen, doorlopende verplichtingen en nog onvoorziene kosten die uit deze reserve worden gedekt.

Reserve grootschalige woningbouw
Deze reserve wordt ingezet voor de ontwikkelingen in het kader van de grootschalige woningbouw.

Reserve onderhoudswerkzaamheden schouwburg
De reserve is bestemd voor het dekken van de lasten van onderhoudswerkzaamheden aan het pand van de Schouwburg aan de Beursstraat 44 in Hengelo.

Reserve onderwijshuisvesting
De reserve is bestemd voor het dekken van incidentele lasten van het Integraal huisvestingsplan (IHP) Onderwijs.

Reserve aanjaagbudget talentopgave
De reserve is bedoeld voor het volgende doel: Op basis van de koers en de strategische agenda is het aantrekken, boeien, binden en ontwikkelen van talent een van de belangrijkste strategische opgaven voor Hengelo. Door de veranderende samenstelling van onze bevolking en daarmee afname van de beroepsbevolking is het niet meer vanzelfsprekend dat we de kwaliteit van leven in onze stad en regio op peil kunnen houden bij de huidige bevolkingsomvang. Deze talentopgave, waarmee de hele Hengelose samenleving en dus ook al het gemeentelijke beleid te maken heeft, vraagt om een nieuwe en integrale aanpak waarin o.a. onderzoeken, stimuleren, netwerkvorming, samenwerken met kennisinstellingen, culturele en creatieve economie en bedrijfsleven, marketing, promotie en acquisitie de pijlers zijn.

Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten
Via deze reserve kunnen nog niet bestede (restanten van) incidenteel beschikbaar gestelde middelen, waarvoor geen afzonderlijke reserve is/wordt ingesteld, tijdelijk worden geparkeerd voor omschreven doelen die nog steeds actueel zijn.

Reserve groencompensatie bomenverordening
Egalisatie van baten en lasten bomenverordening.

Reserve digitalisering archief
Deze reserve is bedoeld voor de digitalisering van het archief.

8.1.3 Mutaties in de voorzieningen

		2026	dering	dering	2027	deringen	dering	2028	dering	dering	2029	dering	dering	2030
503	Voorziening pensioen wethouders	8.850	387	272	8.965	387	272	9.080	387	272	9.195	387	272	9.310
505	Voorziening Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU)	386	-	-	386	-	-	386	-	-	386	-	-	386
509	Voorziening Spaarverlof	1.210	-	-	1.210	-	-	1.210	-	-	1.210	-	-	1.210
536	Voorziening Samenwerking schoolbesturen Primair Onderwijs	14	-	-	14	-	-	14	-	-	14	-	-	14
	Verplichtingen en risico's	**10.460**	**387**	**272**	**10.575**	**387**	**272**	**10.690**	**387**	**272**	**10.805**	**387**	**272**	**10.920**
533	Voorziening onderhoud vastgoed	3.288	1.848	2.017	3.119	1.848	1.995	2.972	1.848	2.252	2.568	1.848	1.401	3.015
537	Voorziening onderhoud haven	653	51	128	576	51	78	549	51	103	497	51	85	463
	Onderhoudsegalisatie	**3.941**	**1.899**	**2.145**	**3.695**	**1.899**	**2.073**	**3.521**	**1.899**	**2.355**	**3.065**	**1.899**	**1.486**	**3.478**
508	Voorziening Riolering	4.619	4.247	3.178	5.688	4.615	3.178	7.125	4.663	3.178	8.610	4.781	3.178	10.213
510	Voorziening gebiedsgericht grondwaterbeleid	1.754	-	-	1.754	-	-	1.754	-	-	1.754	-	-	1.754
511	Voorziening afval	336	-		336	-	-	336	-	-	336	-	-	336
513	Voorziening kwaliteit leefomgeving	76	-		76	-	-	76	-	-	76	-	-	76
	Derden beklemde middelen	**6.785**	**4.247**	**3.178**	**7.854**	**4.615**	**3.178**	**9.291**	**4.663**	**3.178**	**10.776**	**4.781**	**3.178**	**12.379**
	Totaal voorzieningen	**21.186**	**6.533**	**5.595**	**22.124**	**6.901**	**5.523**	**23.502**	**6.949**	**5.805**	**24.646**	**7.067**	**4.936**	**26.777**

8.1.4 Aard en reden voorzieningen

Voorziening pensioen wethouders
Te verwachten verplichtingen jegens de pensioenen wethouders, waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten is.

Voorziening Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU)
Voorziening voor de dekking van toekomstige kosten van vervroegde uittreding van medewerkers tot aan de AOW-leeftijd.

Voorziening spaarverlof
Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet.

Voorziening samenwerking schoolbesturen Primair Onderwijs
Voorziening voor de bijdragen aan de samenwerking van de schoolbesturen primair onderwijs.

Voorziening onderhoud vastgoed
Ter dekking van groot onderhoud van gebouwen. Aan de voorziening ligt een meerjarig onderhoudsplan ten grondslag.

Voorziening onderhoud Haven
T.b.v. het toekomstig groot onderhoud van de haven.

Voorziening riolering
Bestemd voor het in stand en op peil houden van het rioolstelsel alsmede egalisatie van de tarieven rioolheffing.

Voorziening gebiedsgericht grondwaterbeleid
Ter dekking van grondwaterverontreiniging in centrumgebied.

Voorziening afval
Voorziening die is gevormd vanuit toevallige meevallers taakveld afvalverwerking/-verwijdering ten behoeve van egalisatie van mogelijk toekomstige tegenvallers c.q. tarieven.

Voorziening kwaliteit leefomgeving
Met het in werking treden van de Omgevingswet is er de mogelijkheid om van ontwikkelaars in anterieure overeenkomsten een bijdrage te vragen in de vorm van een ruimtelijke afdracht.

8.1.5 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Taakveld	Reserves (bedragen * 1.000; - = nadeel)	2027	2028	2029	2030
0.10	Onttrekking reserve dekking kapitaallasten	1.028	1.577	1.577	1.577
TOTAAL		**1.028**	**1.577**	**1.577**	**1.577**

Voor de afschrijvingslasten van diverse investeringen is de reserve dekking kapitaallasten ingezet, na expliciete besluitvorming door de gemeenteraad. Het gaat hierbij om investeringen voor:

- Onderdelen van de fietssnelweg F35.
- Diverse (delen van) wegen, zoals de Enschedesestraat, Kuipersdijk, Deurningerstraat en aanpalende infra Laan Hart van Zuid.
- Herinrichtingen Bataafse Kamp en Lansinkesweg/Industriestraat.
- Diverse sportvelden HVV Tubantia.
- Twentse Ros fietscrossbaan.
- Basketbalveld (n.a.v. motiemarkt).
- Uren projectleider nieuwbouw stadskantoor.
- Verlichting Lansinkesweg.
- Hijsinstallatie Schouwburg.
- MFA Beckum.
- Aankoop pand en verbouwing Hazenweg 121.
- Verbouwing pand op begraaf- en gedenkplaats Oldenzaalsestraat.
- Beschoeiing Recreatieschap Rutbeek & Hulsbeek.

De omvang van de reserve dekking kapitaallasten heeft precies de omvang om:

- de afschrijvingslasten van bovengenoemde investeringen te dekken.
- een hele kleine rentelast (inmiddels jaarlijks < € 1.000) van een investeringsonderdeel van de fietssnelweg F35 te dekken.

De rentelasten van de overige bovengenoemde investeringen komen ten laste van de algemene middelen.

8.2 Lasten en baten per taakveld

Taakveld	Lasten 2027	Baten 2027	Saldo 2027
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	8.282	-	-8.282
1.2 Openbare orde en veiligheid	4.180	99	-4.081
1 Veiligheid	**12.462**	**99**	**-12.362**
2.1 Verkeer en vervoer	11.648	725	-10.923
2.2 Parkeren	2.046	13	-2.033
2.4 Economische havens en waterwegen	806	753	-53
2.5 Openbaar vervoer	323	-	-323
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	**14.823**	**1.492**	**-13.332**
3.1 Economische ontwikkeling	1.276	-	-1.276
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.657	9.687	1.030
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	876	484	-392
3.4 Economische promotie	1.193	373	-819
3 Economie	**12.002**	**10.544**	**-1.458**
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	6.772	940	-5.832
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.038	3.421	-3.617
4 Onderwijs	**13.810**	**4.362**	**-9.448**
5.1 Sportbeleid en activering	393	9	-384
5.2 Sportaccommodaties	12.053	6.798	-5.255
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	9.124	1.903	-7.221
5.4 Musea	499	-	-499
5.5 Cultureel erfgoed	571	-	-571
5.6 Media	3.789	-	-3.789
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10.083	119	-9.965
5 Sport, cultuur en recreatie	**36.512**	**8.828**	**-27.683**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	35.854	19.298	-16.556
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	16.099	-	-16.099
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	8.338	-	-8.338
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.417	-	-1.417
6.3 Inkomensregelingen	70.198	56.334	-13.863
6.4 WSW en beschut werk	13.030	-	-13.030
6.5 Arbeidsparticipatie	11.458	2.326	-9.132
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	4.549	18	-4.531
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	12.683	1.171	-11.512
6.712 Begeleiding (WMO)	345	-	-345
6.713 Dagbesteding (WMO)	-	-	-
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-221	-	221
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	2.392	264	-2.128
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	20.568	-	-20.568
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	106	-	-106
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	838	-	-838
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	18.360	-	-18.360
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.110	-	-1.110
6.791 PGB WMO	532	-	-532
6.792 PGB Jeugd	64	-	-64
6.811 Beschermd wonen (WMO)	250	1.760	1.510
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	898	-	-898
6.821 Jeugdbescherming	3.710	-	-3.710
6.822 Jeugdreclassering	665	-	-665
6.91 Coördinatie en beleid WMO	1.035	-	-1.035
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	1.753	-	-1.753
6 Sociaal domein	**226.030**	**81.171**	**-144.859**
7.1 Volksgezondheid	4.297	-	-4.297

Taakveld	Lasten 2027	Baten 2027	Saldo 2027
7.2 Riolering	10.919	13.278	2.359
7.3 Afval	11.956	13.967	2.011
7.4 Milieubeheer	6.919	1.605	-5.314
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.107	674	-432
7 Volksgezondheid en milieu	**35.198**	**29.524**	**-5.674**
8.1 Ruimte en leefomgeving	2.308	283	-2.024
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	41.457	47.744	6.287
8.3 Wonen en bouwen	10.173	4.186	-5.987
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**53.938**	**52.213**	**-1.724**
0.1 Bestuur	4.568	-	-4.568
0.2 Burgerzaken	4.149	2.640	-1.509
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.340	1.423	-917
0.4 Overhead	51.101	8.743	-42.359
0.5 Treasury	9.639	12.043	2.404
0.61 OZB woningen	1.203	15.963	14.760
0.62 OZB niet-woningen	139	17.684	17.545
0.63 Parkeerbelasting	132	2.388	2.255
0.64 Belastingen overig	26	366	340
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-	236.407	236.407
0.8 Overige baten en lasten	5.454	518	-4.936
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	77	-	-77
0.10 Mutaties reserves	11.174	8.869	-2.305
9 Bestuur en ondersteuning	**90.004**	**307.043**	**217.039**
Totaal	**494.778**	**495.277**	**498**

8.3 EMU-saldo

De basis voor het maken van afspraken over de balans tussen inkomsten en uitgaven ligt in de afspraken die in de Europese Unie zijn gemaakt. Deze zijn gericht op het voorkomen van een te grote staatsschuld. Al in 1997 is in het "Stabiliteits- en Groeipact" afgesproken dat begrotingen van overheden in evenwicht moeten zijn en dat begrotingstekorten binnen vastgestelde grenzen moeten blijven.

Het EMU-saldo geeft inzicht in de bijdrage van gemeenten aan het totale overheidssaldo. Voor gemeenten geldt geen harde norm. Wel een referentiewaarde. Dit is het bedrag waar de individuele gemeente aan getoetst kan worden.

Er liggen geen sancties onder deze afspraken. We worden niet beoordeeld op de balans in enig jaar, maar wel op de bijdrage aan het voorkomen van een overheidstekort op langere termijn. Kortom: we mogen (op kasbasis) niet jaar op jaar veel meer uitgeven dan we binnen krijgen.

Het verloop van het EMU-saldo is als volgt:

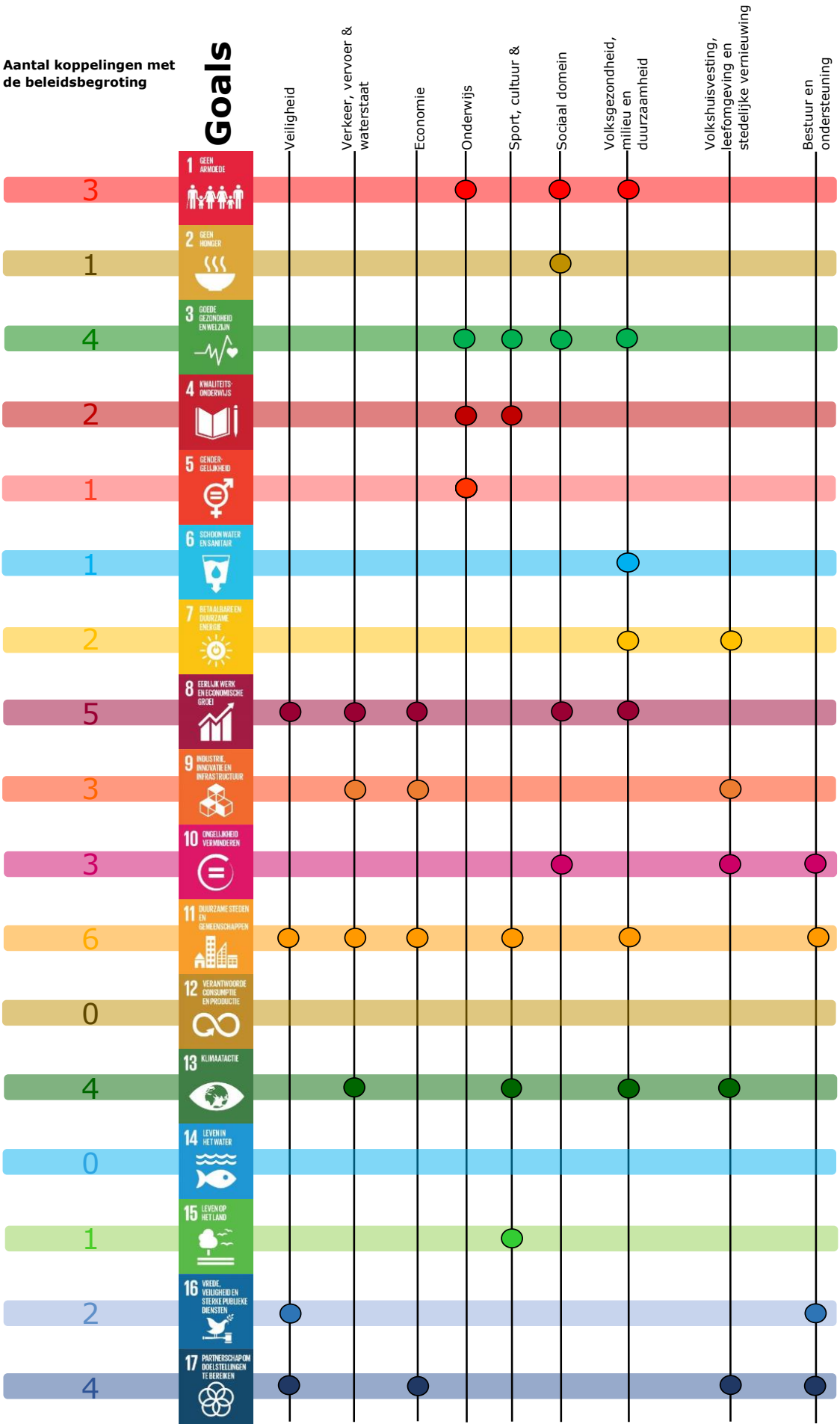
			2026	2027	2028	2029	2030
1.		***Mutaties financiële activa***					
1a.	(+)	Financiële vaste activa	-22.264	-1.615	-2.202	-2.174	-2.182
1b.	(+)	Uitzettingen	-59.043	-21.719	-8.280	-	-
1c.	(+)	Liquide middelen	431	-	-1.000	-	-
1d.	(+)	Overlopende activa	-	-	-	-	-
2.		***Mutaties financiële passiva***					
2a.	(-)	Vaste schuld	-32.935	-16.750	-11.764	-10.778	-10.793
2b.	(-)	Vlottende schuld	-	-	19.008	-6.870	-1.536
2c.	(-)	Overlopende passiva	-	-	-	-	-
3.		***Verwachte boekwinst***					
3a.	(-)	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
		Berekend EMU-saldo	**-47.941**	**-6.584**	**-18.726**	**15.474**	**10.147**

Emu Saldo referentiewaarde	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Emu-saldo volgens berekening	-47.941	-6.584	-18.726	15.474	10.147
Emu-saldo (referentiewaarde)	-21.560	-21.560	-21.560	-21.560	-21.560
Emu-saldo blijft onder de referentiewaarde		14.976	2.834	37.034	31.707
Emu-saldo overschrijdt de referentiewaarde	-26.381				

Investeringen kunnen zorgen voor overschrijding van de norm. Vanaf 2027 blijven we onder de referentiewaarde. Voor het meerjarig investeringsoverzicht wordt verwezen naar paragraaf 8.6.

8.4 Global Goals

Bijgaand overzicht geeft een visuele indruk van de Global Goals waarop per begrotingsprogramma de grootste focus ligt. Het is daarbij belangrijk om de kanttekening te plaatsen dat elk programma in meer of mindere mate een bijdrage levert aan elk van de doelen en dat dit overzicht geen kwantitatieve meting betreft. Het overzicht biedt inzicht in de belangrijkste aandachtsgebieden die elk programma heeft en hoe die verdeeld zijn. Ook wordt duidelijk op welke Global Goals juist in meerdere programma's de focus ligt.

Aantal koppelingen met de beleidsbegroting
Goals
Veiligheid
Verkeer, vervoer & waterstaat
Economie
Onderwijs
Sport, cultuur &
Sociaal domein
Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing
Bestuur en ondersteuning
1 GEEN ARMOEDE
2 GEEN HONGER
3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN
4 KWALITEITS-ONDERWIJS
5 GENDER-GELIJKHEID
6 SCHOON WATER EN SANITAIR
7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE
8 EERLIJK WERK EN ECONOMISCHE GROEI
9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR
10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN
11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN
12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE
13 KLIMAATACTIE
14 LEVEN IN HET WATER
15 LEVEN OP HET LAND
16 VREDE, VEILIGHEID EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN
17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN
3 1 4 2 1 1 2 5 3 3 6 0 4 0 1 2 4

8.5 Vertegenwoordiging verbonden partijen en samenwerkingsverbanden

Het vertegenwoordigingsoverzicht is voor zover mogelijk verbeterd naar aanleiding van het onderzoek en de aanbevelingen van de gezamenlijke rekenkamercommissies van de Twentse gemeenten naar de werking van de publieke samenwerking in Twente. Dit heeft geleid tot de volgende aanpassingen:

1. Actualisatie van de bestaande lijst.
2. De lijst is opgedeeld in een lijst voor de verbonden partijen en een lijst overige samenwerkingsverbanden.
3. Voor elk samenwerkingsverband is het doel van de samenwerking toegevoegd.

(Informele) samenwerking is een zeer dynamisch speelveld. Samenwerkingsverbanden en de vertegenwoordiging kunnen wijzigen in de loop van een jaar. Wij zullen daarom niet 100% actueel en compleet kunnen zijn.

Bij het opstellen van de lijst is gebruik gemaakt van de lijst, behorende bij het collegebesluit over het constituerend beraad van 9 juni 2026. Op deze lijst is nog niet (overal) opgenomen of collegeleden in een DB als (vice-)voorzitter fungeren. Dit is dan ook niet opgenomen in onderstaande lijst.

In het overzicht worden de volgende afkortingen gebruikt:

GR	Gemeenschappelijke regeling	Publieke rechtspersoon op grond van de Wet op de Gemeenschappelijke regelingen
OL	Openbaar lichaam	Gemeenschappelijke regeling met een geleed bestuur (algemeen en dagelijks bestuur)
AB	Algemeen bestuur	Hoogste en besluitvormend orgaan in en publieke rechtspersoon
DB	Dagelijks bestuur	Dagelijks besluit voorbereidend orgaan in de rechtspersoon
BC	Bestuurscommissie	Bestuur van een activiteitendomein binnen een rechtspersoon
PFB	Portefeuillehoudersberaad	(Voor)overlegstructuur van portefeuillehouders t.b.v. inspraak van gemeenten
ALV	Algemene ledenvergadering	Hoogste en besluitvormend orgaan in een vereniging
AVA	Alg. vergadering van aandeelhouders	Hoogste en besluitvormend orgaan in een aandelenvennootschap

8.5.1 Verbonden partijen

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Doel samenwerking	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd door	Plaatsvervanger
Samen Twente	Gezondheidsbevordering regionale taken	GR-OL	Algemeen Bestuur	Annemieke Traag	Nico-Tom Pen
			Dagelijks Bestuur	Nieuw, te kiezen door AB	
Recreatieschap Twente	Beheer recreatieplassen en recreatieve wandel- en fietsroutenetwerk voor inwoners en toeristen	GR-BVO	Bestuur	Benno Brand	Sander Schelberg
Veiligheidsregio Twente	(Voorbereiding op) bestrijding van rampen en incidenten	GR-OL	Algemeen Bestuur	Sander Schelberg	Benno Brand
			Dagelijks Bestuur	Sander Schelberg	
SWB Midden Twente	Ondersteuning mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en samenwerking beheer en onderhoud openbare ruimte	GR-OL	Algemeen Bestuur	Benno Brand en Nico-Tom Pen	Sander Schelberg en Annemieke Traag
			Dagelijks Bestuur	Benno Brand (voorzitter)	
Stadsbank Oost- Nederland	Hulpverlening aan mensen met financiële problemen en schulden	GR-OL	Algemeen Bestuur	Mitchell Boers	Maike Warrink

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Doel samenwerking	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd door	Plaatsvervanger
			Dagelijks Bestuur	Mitchell Boers	
Crematoria Twente	Lijkbezorging met inachtneming van wettelijke voorschriften	GR-OL	Algemeen Bestuur	Maike Warrink	Mitchell Boers
			Dagelijks Bestuur	-	-
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Regionale afstemming en ontwikkeling XL-businesspark A1	GR-OL	Algemeen Bestuur	Mitchell Boers	Maike Warrink
			Dagelijks Bestuur	-	-
Omgevingsdienst Twente	Gezonde en veilige leefomgeving d.m.v. handhaving wetgeving milieu	GR-OL	Algemeen Bestuur	Nico-Tom Pen	Annemieke Traag
			Dagelijks Bestuur	-	-
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Uitvoering waardering, heffing en invordering lokale belastingen	GR-OL	Algemeen Bestuur	Maike Warrink	Mitchell Boers
			Dagelijks Bestuur	-	-
Samenwerking sociale zaken (Borne, Haaksbergen en Hengelo)	Schaal- en kwaliteitsvoordelen behalen en kwetsbaarheidsbeperking van aangesloten gemeenten op het gebied van sociale zaken	Centrumgemeente regeling	B&W Hengelo	Mitchell Boers	Maike Warrink
Samenwerking ICT Hengelo	Schaal- en kwaliteitsvoordelen behalen en kwetsbaarheidsbeperking van aangesloten organisaties op ICT-gebied	Centrumgemeente regeling	B&W Hengelo	Benno Brand	Sander Schelberg
Twente Board	Samenwerking met Onderwijs en Ondernemers om Twente neer te zetten als groene technologische topregio; economische en recreatieve promotie van de regio Twente.	Stichting	Stichtingsbestuur	(periodiek wisselend deelnemende gemeenten)	
Twente Milieu N.V.	Gezamenlijke efficiente duurzame afvalinzameling (en onderhoud openbare ruimte)	N.V.	AvA	Annemieke Traag	Nico-Tom Pen
Twence B.V.	Regionale afvalverwerker, energieleverancier en duurzaamheidsbevorderaar	B.V.	AvA	Maike Warrink	Mitchell Boers
BNG Bank N.V.	Financiering publieke sector: laag houden financieringskosten maatschappelijke voorzieningen	N.V.	AvA	Maike Warrink	Mitchell Boers
Enexis Holding N.V.	Ontwikkeling en beheer regionale distributienetwerk energie	N.V.	AvA	Mitchell Boers	Maike Warrink
Warmtebedrijf Hengelo B.V.	Leverancier warmte warmtenetwerk Hengelo	B.V.	AvA	Annemieke Traag	Nico-Tom Pen
Zonneveld Boeldershoek	Bevordering energietransitie en lokaal eigenaarschap energiebronnen	B.V.	Bestuur	Annemieke Traag	Nico-Tom Pen

8.5.2 Overige samenwerkingsverbanden

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Doel samenwerking	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd door	Plaatsvervanger
BO Sociaal Economische Structuur versterking (BOSS)	Regionaal afstemmingsoverleg ter voorbereiding van de Twente Board	Bestuurlijk overleg	Bestuurlijk overleg	Mitchell Boers, e.a. onderwerpgebonden	Cf. vervangingsregeling
ROZ	Schaalvoordelen bij advisering, coaching, opleiding en vragen van ondernemers in deelnemende gemeenten	Onderdeel gemeente Hengelo	Ambtelijk	Benno Brand	Sander Schelberg
Twentse samenwerking Mobiliteit	Regionale krachtenbundeling t.b.v. verbeteren van bereikbaarheid, verduurzamen van vervoer e.a. vervoersvraagstukken.	Vrijwillige coalitie	Bestuurlijk overleg	Maike Warrink	Mitchell Boers
Twentse Kracht	Bevorderen bij deelnemers van onderlinge arbeidsmobiliteit, kennisdeling en persoonlijke en professionele ontwikkeling van medewerkers.	Vrijwillige coalitie	Bestuurlijk overleg	Benno Brand	Sander Schelberg
IT Platform Twente	Kennisbundeling van informatiebeveiliging, informatievoorziening en IT-infrastructuren.	Vrijwillige coalitie	Bestuurlijk overleg	Benno Brand	Sander Schelberg
Twentse samenwerking Milieu, Duurzaamheid & Afval	Afstemming bij het maken van keuzes voor verduurzaming, milieu en afvalinzameling.	Vrijwillige coalitie	Bestuurlijk overleg	Annemieke Traag	Nico-Tom Pen
OZJT/Samen14	Het realiseren van een duurzaam en betaalbaar zorgstelsel voor jeugdhulp en Wmo-zorg in de 14 Twentse gemeenten.	Vrijwillige coalitie	Bestuurlijk overleg	Annemieke Traag	Nico-Tom Pen
Havenbedrijf Twente	Het bundelen en professionaliseren van alle havengerelateerde taken, het vervoer over water te bevorderen en innovatie te stimuleren.	Samenwerking Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem	Bestuurlijk overleg	Maike Warrink	Mitchell Boers
PHO Arbeidsmarkt		Overleg orgaan	Bestuurlijk overleg	Benno Brand	Sander Schelberg
Kennispunt Twente	De Twentse samenleving versterken door data, inzicht en kennis te leveren aan bestuurders en beleidsmakers.	Netwerk organisatie	Bestuur	Benno Brand	Sander Schelberg
Eurocities	Belangenbehartiging van steden bij beleidsontwikkeling in Europa.	Netwerk organisatie		Portefeuilleafhankelijk coördinerend Sander Schelberg	
Euregio	Samenwerking die drempels voor inwoners en bedrijven in de NL-Duitse grensstreek bij grensoverschrijdend verkeer.	Gemeenschappelijke regeling naar Duits recht	Algemeen Bestuur	Mitchell Boers	Maike Warrink
			Dagelijks Bestuur		Benno Brand
Districtelijk Veiligheidsoverleg Twente	Samenwerking tussen gemeenten, politie en OM ter bestrijding van overlast en criminaliteit in de regio.	Overleg orgaan		Sander Schelberg	Benno Brand
Veiligheidsdriehoek basisteam Midden Twente	Bevorderen van de openbare orde, veiligheid en leefbaarheid in Twente.	Overleg orgaan		Sander Schelberg	Benno Brand
Vereniging van Gemeentelijke Aandeelhouders Noord Nederland (VEGANN)	Gezamenlijke invloed op bestuur en beleid van energiebedrijven, voortkomend uit de verkoop van Essent, nu nog met name Enexis.	Vereniging	Alv	Maike Warrink	Mitchell Boers
Groene en Blauwe Diensten (SGBDO)	Beheer en herstel van waardevolle landschapselementen.	Stichting	Bestuur	Annemieke Traag	Nico-Tom Pen
Regionaal Warmtenet Twente (RWT)	Het bevorderen van de energietransitie door het aardgasvrij maken van woningen en bedrijven in het stedelijk gebied van Twente, met als ambitie 100.000 woningen en gebouwen te verduurzamen voor 2030 en bij te	Netwerk organisatie	Bestuurlijk overleg	Annemieke Traag	Nico-Tom Pen

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Doel samenwerking	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd door	Plaatsvervanger
	dragen aan de energieneutraliteit van de regio in 2050.				
Programmering bedrijventerreinen Twente	Kaders bieden voor en afstemming zoeken bij gemeentelijke plannen voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen.	Samenwerking Prov. Overijssel + 14 Twentse gemeenten	Bestuurlijk overleg	Mitchell Boers	Maike Warrink
Cultuurregio Twente	Ontwikkelen van culturele programma's ter bevordering van de culturele sector en behoud van talenten voor de regio.	Overleg orgaan	Bestuurlijk overleg	Benno Brand	Sander Schelberg
Twentse Koers	Versterken van gezondheid van inwoners door samenwerking gericht op voorkomen van ziekte en zorg en waarborgen van een houdbare zorginfrastructuur.	Overlegorgaan	Bestuurlijk overleg	Maike Warrink	Mitchell Boers
Wonen en maatschappelijke opvang Twente	Hulp bieden aan dak- en thuislozen om hen in staat te stellen weer zelf te wonen en hun leven in te richten.	Overlegorgaan	Bestuurlijk overleg	Nico-Tom Pen	Annemieke Traag
Regionale Energiestrategie Twente (RES)	Afstemming bij het maken van keuzes om de energietransitie in het klimaatakkoord te behalen door in de regio duurzame elektriciteit op te wekken met zon, wind en warmtenet.	Netwerk organisatie	Bestuurlijke stuurgroep	Annemieke Traag	Nico-Tom Pen
Regionale Ontwikkelingsstrategie Twente (ROS)	Het realiseren van een toekomstbestendig en aantrekkelijk Twente door middel van een gecontroleerde en duurzame verstedelijking. De strategie richt zich op het versterken van de economische kracht en het behouden van talent door nieuwe woningen en banen te realiseren, en streeft naar een gecoördineerde aanpak tussen de 14 Twentse gemeenten, de provincie en het Rijk.	Netwerk organisatie	Bestuurlijke stuurgroep	Mitchell Boers	Maike Warrink
Stuurgroep Zorg, Veiligheid en Straf Twente	Samenwerking van zorg- en strafpartners om complexe problemen van kwetsbare personen integraal en gecoördineerd aan te pakken.	Netwerk organisatie	Bestuurlijke stuurgroep	Mitchell Boers	Maike Warrink
Twents Waternet	Samenwerking tussen gemeenten, provincie, water schappen en waterbedrijven met als doel om de afvalwaterketen in Twente te optimaliseren en duurzame waterdiensten te leveren voor inwoners.	Netwerk organisatie	Bestuurlijk Kernteam	Annemieke Traag	Nico-Tom Pen
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	Dienstverlening aan gemeenten en belangenbehartiging van gemeenten en hun inwoners bij bovenliggende overheden, met name het Rijk en het versterken van de lokale democratie.	Vereniging	Algemene Ledenvergadering	Sander Schelberg	
VNG Overijssel	Afstemming om stem van de provincie en Overijsselse gemeenten te laten meewegen in het landelijk VNG-beleid.	(Afdeling van) vereniging	Bestuur	Sander Schelberg	
G40	Belangenbehartiging middelgrote gemeenten bij hun stedelijke problematiek en belangen door lobby en kennisdeling.	Netwerk organisatie	Algemeen Bestuur	Maike Warrink	
Burgemeesterskring Twente	Twentse afstemming van breed scala aan onderwerpen binnen gemeenten, van veiligheid tot economische ontwikkeling en recreatie en toerisme.	Netwerk organisatie	Bestuur	Sander Schelberg	
Twentse Regietafel Asielinstroom (TRA)	Het coördineren en afstemmen van de aanpak van regionale opvang van asielzoekers, het faciliteren van lokale processen en het onderhouden van een regionale samenwerking tussen de gemeenten en andere samenwerkingspartners zoals het COA.	Netwerk organisatie	Bestuurlijk overleg	Nico-Tom Pen	

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Doel samenwerking	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd door	Plaatsvervanger
Basisnet (landelijk vervoer gevaarlijke stoffen)	Het afwegen van de belangen van het vervoer van gevaarlijke stoffen en de behoeften aan ruimtelijke ontwikkelingen en veiligheid van inwoners nabij de vervoersinfrastructuur.	Netwerk organisatie	Stuurgroep	Maike Warrink	Mitchell Boers
Commissie Regionaal Overleg Twente Airport (CRO TA)	Afweging van de belangen van luchtvaart voor economie, werkgelegenheid en recreatie en belangen van overig betrokkenen bij de luchthaven.	Netwerk organisatie	Bestuurlijk overleg	Mitchell Boers	Maike Warrink
Goederencorridor Noord-Oost Europa	Een efficiënt, betrouwbaar en duurzaam netwerk van goederenvervoer creëren tussen de Nederlandse zeehavens en het Europese achterland.	Netwerk organisatie	Bestuurlijk overleg	Maike Warrink	Mitchell Boers
Werkplein Twente	Het ondersteunen van werkzoekenden bij het vinden van werk en het bevorderen van een sterke arbeidsmarkt in de regio.	Netwerk organisatie	Bestuurlijk overleg	Benno Brand	Sander Schelberg
Werkgversvereniging Samenwerkende Veiligheidsregio's (WVSV)	Het behartigen van de collectieve belangen van de 25 veiligheidsregio's op het gebied van arbeidsvoorwaarden.	Vereniging	Dagelijks bestuur	Sander Schelberg	

8.6 Meerjarig investeringsoverzicht

Taakveld (bedragen x € 1.000)	Totaal kredieten	Werkelijke kosten en opbrengsten t/m 2025	Beschikbaar krediet 2026	Beschikbaar krediet 2027	Beschikbaar krediet 2028	Beschikbaar krediet 2029	Beschikbaar krediet 2030
Programma 2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT							
2.1 Verkeer en vervoer	59.043	13.198	26.963	11.512	6.578	389	403
2.2 Parkeren	1.160	-	275	645	240	-	-
2.4 Economische havens en waterwegen	4.209	1.729	2.330	150	-	-	-
2.5 Openbaar vervoer	237	203	34	-	-	-	-
Programma 3. ECONOMIE							
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	11.628	30.242	-2.380	-7.549	-2.706	-3.164	-2.816
Programma 4. ONDERWIJS							
4.2 Onderwijshuisvesting	54.050	294	13.546	11.010	29.100	50	50
Programma 5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE							
5.2 Sportaccommodaties	16.856	1.131	10.648	2.166	1.015	1.546	350
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10.002	1.320	7.489	507	300	189	196
Programma 6. SOCIAAL DOMEIN							
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	24.005	726	23.242	36	-	-	-
Programma 7. VOLKSGEZONDHEID, MILIEU EN DUURZAAMHEID							
7.2 Riolering	11.581	208	4.208	1.644	1.630	1.946	1.946
7.3 Afval	80	-	80	-	-	-	-
7.4 Milieubeheer	255	25	230	-	-	-	-
Programma 8. VOLKSHUISVESTING, LEEFOMGEVING EN STEDELIJKE VERNIEUWING							
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	16.939	46.184	-5.184	-11.637	-8.649	-5.344	1.569
8.3 Wonen en bouwen	7.314	524	842	1.745	700	3.503	-
Programma 9. BESTUUR EN ONDERSTEUNING							
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	8.385	288	5.097	3.000	-	-	-
0.4 Overhead	23.146	1.190	5.092	3.572	4.894	2.959	5.440
Totaal	**248.891**	**97.262**	**92.512**	**16.802**	**33.102**	**2.074**	**7.138**

Een aantal kredieten in bovenstaande lijst is nog niet omgezet in specifieke investeringskredieten, maar zijn nog op stelposten investeringen geraamd. Dit zijn investeringen die eerst om nadere besluitvorming in de gemeenteraad vragen middels een afzonderlijk raadsvoorstel/-besluit om een nieuw specifiek krediet beschikbaar te stellen. Op de stelposten investeringen staan nog de volgende (restant)middelen voor:

- Diverse kapitaalgoederen openbare ruimte (wegen, openbare verlichting, groen)
- Actieplan vitale binnenstad
- Mobiliteit
- Verduurzamen van maatschappelijk vastgoed
- MFA Beckum
- Integraal huisvestingsplan onderwijs

Tevens zijn reeds specifieke grote investeringskredieten beschikbaar in 2026 voor:

- Diverse wegen (o.a. Breemarsweg)
- Straatverlichting
- Openbaar groen
- Damwanden haven
- Voetbalacademie
- Sportaccommodaties
- Verduurzaming Twentebad
- Weusthagpark/Kinderboerderij
- Pand Hazenweg
- Riolering
- Binnenstad
- ICT

We hebben op dit moment met name te maken met grote investeringsprojecten die niet binnen 1 jaar zijn gerealiseerd. Dit komt tot uitdrukking in de (gefaseerde) kapitaallasten (afschrijving en rente) in deze Beleidsbegroting. De geraamde jaarlijkse afschrijvingslasten zijn bijna € 15 miljoen in 2027 oplopend tot bijna € 19 miljoen in 2030. De geraamde rentelasten, die zijn toegerekend aan de taakvelden blijven jaarlijks nagenoeg gelijk, namelijk ruim € 2 miljoen.

Daarnaast is nog de stelpost voor de investeringagenda geraamd in deze Beleidsbegroting, van € 1 miljoen in 2028 oplopend tot € 3 miljoen in 2030. In hoeverre dit uitmondt in kapitaallasten of overige kosten is op dit moment niet aan te geven. Dit wordt volgend jaar inzichtelijk in de nieuwe Zomernota.

8.7 Nieuwe beleidsvoorstellen

In deel 2 van de Zomerbrief 2026-2030 staan in hoofdstuk 4 en bijlage 10.1 de strategische agenda en de door ons voorgestelde nieuwe beleidsvoorstellen uitvoerig beschreven.
Het eerste deel in het onderstaand overzicht is identiek aan de matrix strategische agenda met nieuwe beleidsvoorstellen, zoals op het eind in paragraaf 5.1 van deze Beleidsbegroting is weergegeven.
Tijdens de behandeling van de Zomerbrief 2026-2030 deel 2 op 26 augustus jl. is de motie M01 'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen' aangenomen. Er vindt een jaarlijkse onttrekking uit de algemene reserve van € 100.000 plaats voor de periode 2027-2030. Deze bedragen worden gestort in de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten. Deze middelen worden op een later tijdstip ingezet voor door de gemeenteraad te bepalen prioriteiten. Voor deze Beleidsbegroting verloopt dit budgettair neutraal (b.n.).
Dit resulteert in het volgende totaaloverzicht aan nieuwe beleidsvoorstellen:

Omschrijving principes/nieuw beleid	2027	2028	2029	2030
De koers: Vergroten brede welvaart		**-1.000**	**-2.000**	**-3.000**
27-NB-8.1 Investeringsagenda		-1.000	-2.000	-3.000
1. Innovatief, ondernemend en veerkrachtig Hengelo	**-1.050**	**-1.050**	**-1.050**	**-1.050**
27-NB-8.2 Stedenbouw	-135	-135	-135	-135
27-NB-8.2 Versterken Economie	-300	-300	-300	-300
27-NB-8.2 Capaciteit Mobiliteitsopgaven	-415	-415	-415	-415
27-NB-8.2 Programmabureau SHE	-200	-200	-200	-200
2. Hengelo groeit in aantrekkelijkheid	**-500**	**-500**	**-500**	**-500**
27-NB-1.1 Veiligheid	-500	-500	-500	-500
3. Nabijheid als Kracht van Hengelo	**-276**	**-336**	**-336**	**-336**
27-NB-6.1 Gebiedsgerichte aanpak	-126	-186	-186	-186
27-NB-6.2 Prioritaire Agenda Jeugdzorg	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-6.4 Jongeren perspectief fonds	b.n.			
27-NB-6.5 Einde Regeling Tijdelijke Bescherming Oekraïense ontheemden	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-6.6 Van opvang naar zelfstandig inwoner van Hengelo	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-8.2 Programmering maatsch. voorzieningen	-150	-150	-150	-150
4. Gezond en Vitaal Hengelo	**b.n.**	**b.n.**	**b.n.**	**b.n.**
27-NB-6.3 Verankeren sociale basis	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-7.1 Beleidscapaciteit afval	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-8.2 Regie op water	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
27-NB-8.2 en 9.2 Middelen energie en warmte, regisseur netcongestie, inzet communicatie	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
5. Hengelo verbindt	**-150**	**-150**	**-150**	**-150**
27-NB-8.2 Inzet op citymarketing	-150	-150	-150	-150
6. Aan de slag	**-662**	**-662**	**-462**	**-462**
27-NB-8.2 Versterking executiekracht (slagkracht)	-322	-322	-322	-322
27-NB-8.2 Incidenteel werkbudget	b.n.	b.n.	b.n.	
27-NB-9.1 Datagedreven werken	-340	-340	-140	-140
Totaal nieuw beleid Zomerbrief 2026 deel 2 (collegevoorstel):	**-2.638**	**-3.698**	**-4.498**	**-5.498**
Aangenomen motie M01 Zomerbrief 2026-2030 deel 2:'Een uitgestoken hand moet je niet laten hangen'	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
Totaal nieuw beleid	**-2.638**	**-3.698**	**-4.498**	**-5.498**

8.8 Tarieven sportaccommodaties

Met ingang van 1 januari 2027 gelden de volgende tarieven voor de huur van sportaccommodaties. Deze tarieven zijn vrijgesteld van BTW voor amateursportorganisaties. De bedragen zijn in euro's.

A.	**SPORTVELDEN:**	**2027**
A.1	***Gebruik door sportverenigingen, per kalenderjaar***	
	Sportveld natuurgras (incl. rugbyveld, honk- en softbalveld, boogschieten)	4.356,00
	Trainingsveld natuurgras (niet geschikt voor wedstrijden)	2.175,00
	Cricketveld (2 velden, 4½ maanden, 1½ dag)	692,00
	Beachveld	40,50
	Kunstgras:	
	Voetbal	18.075,00
	Korfbal	2.313,00
	Hockey zand ingestrooid veld	9.123,00
	Hockey waterveld	17.257,00
	Hockey waterveld 100%	32.715,10
	Hybride voetbalveld	12.568,40
	Handbal	7.262,90
A.2	***Gebruik door scholen***	
	Sportveld natuurgras (periode voor- of najaar onder schooltijd)	873,00
	Sportveld kunstgras (periode voor- of najaar onder schooltijd)	2.781,00
A.3	***Incidenteel gebruik, per uur***	
	Sportveld natuurgras voor sportverenigingen of scholen	54,50
	Sportveld kunstgras voor sportverenigingen of scholen	107,50
	Sportveld natuurgras overige gebruikers	107,50
	Sportveld kunstgras overige gebruikers	212,00
	Beachveld	43,00
A.4	**Gebruik door BSO**	
	1/2 kunstgrasveld per dag per jaar (14:00-18:00 uur)	1.614,00
A.5	Jeu de Boules banen, jaargebruik door jeu de boulesvereniging	236,00
B.	**ATLETIEKACCOMMODATIE FANNY BLANKERS KOEN-STADION:**	
B.1	***vergoeding door atletiekvereniging Marathon Pim Mulier per jaar***	28.927,00
B.2	***vergoeding***	
	per wekelijks uur per jaar	1.799,00
	incidenteel gebruik per uur sportvereniging of school	65,50
	incidenteel gebruik per uur andere gebruiker	133,00
	per uur bij een dagdeel van minimaal 4 uur	49,00
B.3	***sportkamer en panoramakamer****	
	per uur	19,50
	per dagdeel	63,50
C.	**ROEIKADE - JACHTHAVEN:**	
	Voor voorzieningen ten behoeve van de roeisport per kalenderjaar	2.340,00
D	**GYMNASTIEKLOKALEN:**	
D.1	***bij gebruik door Hengelose sportverenigingen, welke zijn aangesloten bij een landelijke of regionale overkoepelende sportorganisatie en door sportbonden***	
	per wekelijks uur per maand (op basis van 9 maanden gebruik)	65,00
	per uur	24,50
	per uur sportvereniging korting	16,50
D.2	***bij gebruik door andere gebruikers***	
	per wekelijks uur per maand (op basis van 9 maanden gebruik)	104,00

	per uur	32,00
	gymlokaal als evenementruimte bij gebruik volgens voorwaarden per uur	104,00
D.3	***opbergkasten***	
	het gebruik van opbergkasten door sportverenigingen	28,00
	grote opbergkast per sportseizoen/schooljaar	53,00
E.	**SPORTHALLEN EN SPORTZALEN:**	
E.1	***sporthallen***	
	A: gebruik door Hengelose sportverenigingen, welke zijn aangesloten bij een landelijke of regionale sportorganisatie en door sportbonden	
	maandag tot en met vrijdag per uur	44,00
	zaterdag en zondag per uur	
	B: andere gebruikers	
	maandag tot en met vrijdag per uur	53,00
	zaterdag en zondag per uur	61,00
	C: het gebruik van opbergkasten door sportverenigingen	
	kleine opbergkast per sportseizoen/schooljaar	28,00
	grote opbergkast per sportseizoen/schooljaar	54,00
E.2	***sportzalen***	
	sportzaal Beckum: gebruik door Hengelose sportverenigingen, welke zijn aangesloten bij een landelijke of regionale sportorganisatie en door sportbonden	
	maandag tot en met vrijdag per uur	21,50
	zaterdag en zondag per uur	22,50
	Sportzaal Beckum: andere gebruikers	
	maandag tot en met vrijdag per uur	27,00
	zaterdag en zondag per uur	31,00
	sportzaal Groot Driene: gebruik door Hengelose sportverenigingen, welke zijn aangesloten bij een landelijke of regionale sportorganisatie en door sportbonden	
	maandag tot en met vrijdag per uur	29,00
	zaterdag en zondag per uur	32,00
	Sportzaal Groot Driene: andere gebruikers	
	maandag tot en met vrijdag per uur	35,00
	zaterdag en zondag per uur	40,00
	voor het gebruik van sporthallen en sportzalen door scholen ten behoeve van de lessen lichamelijke opvoeding wordt de vergoeding bepaald op het normbedrag dat jaarlijks door het Rijk wordt vastgesteld.	
F.	**TWENTEBAD:**	
F.1	**recreatief zwemmen**	
	recreatief zwemmen, los kaartje (zondagen, feestdagen en schoolvakanties)	6,75
	recreatief zwemmen los kaartje daluren*	6,25
	gezinskaart 4 personen, kind t/m 16 jaar (min 2 kinderen en min 1x 18+)	22,50
	gezinskaart 4 personen, daluren*, kind t/m 16 jaar (min 2 kinderen en min 1x 18+)	21,00
	10 baden kaart recreatief zwemmen	58,50
	bezoekers tot en met 2 jaar	2,00
F.2	***abonnementen***	
	all-in lidmaatschap* (1 persoon)	23,00
	all-in lidmaatschap jeugd* (1 persoon tot en met 17 jaar)	17,50
	all-in lidmaatschap gezin*	45,00
	all-in lidmaatschap 1 persoon + gezinsabonnement recreatief*	35,00
	gezinsabonnement recreatief zwemmen* (jaarabonnement)	24,00
	grote groepen (vanaf 20 personen) - per persoon	5,20
	Studententarief (alleen met geldige collegekaart)	12,50
	*www.twentebad.nl voor voorwaarden	
F.3	***zwemlessen***	
	maandag tot en met vrijdag per les (incasso)	11,50
	zaterdag per les (incasso)	12,50
	maandag tot en met vrijdag pakket	925,00
	zaterdag pakket	975,00
	Turbo pakket	1.125,00

	inschrijving en startpakket zwemles	29,00
	examen- en diplomapakket	29,00
	volwassenen en oudere kinderen per les	13,50
	zwemles op maat, woonachtig in Hengelo	11,50
	zwemles op maat, woonachtig buiten Hengelo	34,50
F.4	***activiteiten***	
	een all-in abonnement geeft onbeperkt toegang tot alle activiteiten	
	50+ Aquafit per les (inclusief consumptie)	7,75
	baby zwemmen per les (1 ouder + kind)	7,50
	aanstaande moeders per les	8,50
F.5	***Uurtarief verhuur bassins (exclusief digitale tijdwaarneming)***	
	A: wedstrijden	
	25 meter wedstrijdbad lokale verenigingen**	85,00
	25 meter wedstrijdbad overige verenigingen	150,00
	50 meter sportbad lokale verenigingen**	150,00
	50 meter sportbad overige verenigingen	250,00
	B: trainingen	
	**bij wekelijkse huur geldt lokaal tarief	
	25 meter wedstrijdbad sportverenigingen	75,00
	50 meter sportbad sportverenigingen	150,00
	50 meter sportbad per baan:	
	1 baan (mits er ander gebruik is, anders minimale afname van 2 banen)	30,00
	2 banen	55,00
	3 banen	75,00
	4 banen	90,00
	5 banen	105,00
	6 banen	120,00
	7 banen	135,00
	8 banen	150,00
	1 baan - commercieel/overig (mits er ander gebruik is, anders minimale afname van 2 banen)	50,00
	2 banen - commercieel/overig	100,00
	3 banen - commercieel/overig	150,00
	4 banen - commercieel/overig	175,00
	5 banen - commercieel/overig	200,00
	6 banen - commercieel/overig	210,00
	7 banen - commercieel/overig	230,00
	8 banen - commercieel/overig	250,00
	recreatiebad lokale verenigingen	125,00
	recreatiebad overige verenigingen	150,00
	familiebad	75,00
	instructiebad lokale verenigingen	90,00
	instructiebad overige verenigingen	150,00
	recreatiebad:	
	verenigingen	150,00
	recreatief	250,00
F.6	***Ligweide en beachvelden per uur***	
	beachveld abonnementhouders/verenigingen	15,00
	beachveld overig	20,00
	Ligweide voor activiteiten, uitgezonderd zwemmen	15,00
	Ligweide voor activiteiten, inclusief zwemmen	17,50
F.7	***personeelsbegeleiding bij activiteiten***	
	per persoon, per uur exclusief avond- en weekend toeslagen	50,00
F.8	***gebruik door scholen***	
	leerlingen van Hengelose scholen, die in schoolverband gebruik maken van het Twentebad betalen per leerling (bij groepen vanaf 20 deelnemers)	5,25
F.9	***gebruik vergaderruimtes en zorgruimtes***	

	klein tot 12 personen (maatschappelijk / verenigingen)	8,70
	klein tot 12 personen (commercieel)	14,00
	groot tot 30 personen (maatschappelijk / verenigingen)	14,00
	groot tot 30 personen (commercieel)	30,00
	zorgruimte voor 2 personen (maatschappelijk / verenigingen)	11,00
	zorgruimte voor 2 personen (commercieel)	22,50
F.10	***bijzondere gebruiksvoorwaarden en huisregels Twentebad***	
	alle gebruik door middel van verhuur, abonnementen, zwemles, activiteiten recreatie enz. kan slechts indien akkoord wordt gegaan met de actuele gebruiksvoorwaarden en huisregels zoals die vermeld staan op www.twentebad.nl	
	het Protocol Vrolijk&Veilig is tevens van toepassing (www.twentebad.nl)	
F.11	***basisaanbod sport Hengelo Sport***	
	deelnemende basisscholen in Hengelo betalen per kind in de groepen 3-8 voor schooljaar	5,75

8.9 Afkortingen- en begrippenlijst

Afkortingenlijst

A.

AB	Algemeen Bestuur
ALV	Algemene Ledenvergadering
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AR	Algemene Reserve
art.	artikel
ASV	Algemene Subsidieverordening
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB	Algemene Wet bestuursrecht
AZC	Asielzoekerscentrum

B.

BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
B en W	Burgemeester en Wethouders
BBO	Breed Bestuurlijk Overleg
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Bijstandsbesluit Zelfstandigen
BC	Bestuurscommissie
BCF	BTW compensatiefonds
BHV	Bedrijfshulpverlening
BIBOB	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIE	Bouwgrond in Exploitatie
BIK	Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BIS	Basisinfrastructuur
BIZ	Bedrijven Investeringszone
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BOSS	Bestuurlijk Overleg Sociaaleconomische Structuurversterking
BR	Bestemmingsreserve
BRP	Basisregistratie Personen
BSO	Buitenschoolse Opvang
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
BVO	Bedrijfsvoeringsorganisatie
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

C.

CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CAK	Centraal administratiekantoor
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEP	Centraal Economisch Plan
CMK	Cultuureducatie Met Kwaliteit
CO_2	Koolstofdioxide
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
CDOKE	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB	Centraal Plan Bureau
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in grond-, water, en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer

D.

DB	Dagelijks Bestuur
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DU	Decentralisatie Uitkering
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DVO	Dienstverleningsovereenkomst

E.

ECB	Europese Centrale Bank
EST	Energiestrategie Twente
EV	Eigen Vermogen
EMU	Economische en Monetaire Unie

F.

FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FP	Financieel perspectief
Fte	Full-time equivalent (formatieplaats)

G.

GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GBT	Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GGU	Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering
GHOR	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio
GI	Gecertificeerde instellingen
GIDS	Gezond in de Stad
GLI	Gecombineerde leefstijlinterventies
GNOE	Goederencorridor Noord-Oost Europa
GR	Gemeenschappelijke Regeling
Grex	Grondexploitatie
GS	Gedeputeerde Staten
GW	Gemeentewet
G40	Netwerk van 40 (middel)grote steden

H.

HBO	Hoger beroepsonderwijs
HHT	Huishoudelijke hulp toelage
HRM	Human resource management
HO	Huishoudelijke ondersteuning
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
HvA	Hervormingsagenda
HvZ	Hart van Zuid

I.

IAB	Investeringsgerichte Aanpak Bedrijventerreinen
IBOR	Integraal beheer openbare ruimte
IBT	Interbestuurlijk toezicht
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKB	Individueel Keuzebudget
IKC	Integraal Kind Centrum
IND	Immigratie en Naturalisatiedienst
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Werklozen
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
ISMS	Information Security Management System (het geheel van beleid, processen, procedures, rollen en controles waarmee een organisatie de informatiebeveiliging beheert en continu verbetert)
ISP	Informatie Service Punt
IU	Integratie-uitkering
IV3	Informatie voor Derden
IZA	Integraal Zorgakkoord

J.

JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JHT	Jeugdhulpteams
JOP	Jongeren Ontmoetingsplek

K.

KCC	Klant Contact Centrum
KHN	Koninklijke Horeca Nederland
KING	Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten
KMS	Koninklijke Machinefabriek Stork
KRW	Kaderrichtlijn Water

L.

LEA	Lokale Educatieve Agenda
LHBTI	Lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender en intersekse
LKS	Loonkostensubsidie

M.

MaaS	Mobility as a Service (mobiliteit als dienst; een digitaal platform waarmee verschillende vervoersdiensten, zoals OV, deelauto, deelfiets, taxi e.d., gecombineerd en geboekt kunnen worden).
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MEV	Macro Economische Verkenningen
MFA	Multifunctionele accommodatie
MIP	Meerjaren investeringsplan
MJOP	Meerjarig Onderhoud Plan
MLT	Middellange termijn

MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MO	Middelbaar onderwijs
MONT	Münster, Osnabrück en (de steden van) Netwerkstad Twente
MVA	Materiële Vaste Activa
MVI	Maatschappelijk verantwoord inkopen
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

N.

NB	Nieuw beleid
NBd	Nationale Bewegwijzeringsdienst
NEN	Nederlandse Norm
NIEGG	Niet In Exploitatie Genomen Gronden
NIP	Nationaal Isolatie Programma
NV	Naamloze Vennootschap

O.

OAB	Onderwijsachterstandenbeleid
OAT	Ondergronds Afval Transport
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODT	Omgevingsdienst Twente
OKR	Onderwijskansenregeling
OTB	Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerendezaakbelastingen
OZJT	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente

P.

PAS	Programma Aanpak Stikstof
PFAS	Poly- en perfluoroalkylstoffen (deze groep chemische stoffen is door mensen gemaakt en komt van nature niet voor in het milieu; PFAS kunnen een negatief effect hebben op milieu en gezondheid)
P en C	Planning en Control
PFB	Portefeuillehoudersberaad
PGB	Persoonsgebonden budget
PI	Prestatie indicator
p.m.	Pro memorie (wordt gebruikt bij begrotingen of kostenramingen als (nog) geen uitsluitsel bestaat over de kosten)
PMD	Plastic-, metaalverpakkingen en drankenkartons
PO	Primair onderwijs
POC	Percentage of completion (methode) (tussentijdse winst dient genomen te worden conform de POC methode; naar rato van gerealiseerde kosten en opbrengsten wordt de winst genomen)
POK	Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag
PvE	Programma van eisen
PWR	Programma Water en Riolering

R.

RBT	Regionaal Bedrijventerrein Twente
RES	Regionale Energiestrategie
RI&E	Risico-Inventarisatie en -Evaluatie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal opleidingscentrum
ROK	Realisatieovereenkomst
ROS	Ruimtelijke Ontwikkelstrategie
RSIA	Regionale Stedelijke Investeringsagenda
RVU	Regeling Vervroegd Uittreden
RWS	Rijkswaterstaat

S.

SA	Strategische agenda
SCH	Stichting Centrummanagement Hengelo
SD	Sociaal Domein
SHE	Spoorzone Hengelo Enschede
SIEM	Security information and event management (voorziet in real-time analyse en beveiligingswaarschuwingen van de applicaties en het netwerk)
SiSa	Single Information, Single Audit
SLA	Schone Lucht Akkoord
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdsgebonden
SMP	Soortenmanagementplan
SO	Speciaal onderwijs

SOC	Security Operations Center (de computer- en netwerkactiviteiten in een organisatie; log-informatie van applicaties en apparaten in het bedrijfsnetwerk wordt verzameld en onderzocht op afwijkende zaken)
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SPUK	Specifieke Uitkering
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SROI	Social Return On Investment
STOMP	Stappen, Trappen, OV, MaaS, Privéauto
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SVN	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten
SWB	Sociaal Werkleerbedrijf
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T.

TEN	Trans-European Transport Network
TOZO	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
TVW	Transitievisie Warmte

U.

UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen

V.

VMBO	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Vpb	Vennootschapsbelasting
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VRI	Verkeersregelinstallatie
VRT	Veiligheidsregio Twente
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
Vsv	Voortijdig schoolverlaten
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VV	Vreemd vermogen
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VVT	Veilig Thuis Twente
VVV	Vereniging Voor Vreemdelingenverkeer
VWO	Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
VWS	Volksgezondheid, welzijn en sport

W.

Wet hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
Wkb	Wet Kwaliteitsborging
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WO	Wetenschappelijk Onderwijs
Woo	Wet open overheid
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

Z.

ZB	Zomerbrief
ZN	Zomernota
ZZP	Zelfstandige zonder personeel

Begrippenlijst

Activa (vaste)	Bezittingen (van objecten) die langer dan één jaar meegaan en die om die reden in meerdere jaren worden afgeschreven (bijv. gebouwen, ICT-investeringen). Activa staan op de balans.
Afschrijving	De jaarlijkse waardevermindering op een investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt.
Algemene dekkingsmiddelen	Inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel die de gemeente vrij kan besteden.
Areaalbudgetten	Dit zijn de noodzakelijke extra bedragen die samenhangen met de groei van de stad, zoals het onderhoud van het toegenomen openbare gebied.
Algemene uitkering	Een van de uitkeringen die gemeenten van het Rijk ontvangen. Dat gebeurt via het Gemeentefonds. Gemeenten kunnen, met inachtneming van wet- en regelgeving, zelf bepalen of zij de algemene uitkering uitgeven aan medebewindstaken of aan eigen beleid.
Algemene reserve	Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.
Basisvoorzieningen	Voorzieningen, die voor onze inwoners vrij toegankelijk zijn. Dat wil zeggen dat ze geen toestemming van ons nodig hebben om er gebruik van te maken. Algemene voorzieningen kunnen collectief (soms doelgroep gericht) en individueel zijn en zijn altijd voorliggend, dan wel aanvullend.
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)	Beschrijft de regels waaraan onder andere de Begroting en Jaarstukken van een provincie of gemeente aan moet voldoen.
Baten	Zie: stelsel van baten en lasten.
Belastingcapaciteit	De belastingcapaciteit maakt duidelijk hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de gemeenteraad al een bepaalde bestemming (met een bepaald doel) heeft gegeven.
Bestuurlijk belang	Zeggenschap. Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd en/of zij stemrecht heeft in de verbonden partij.
Boekwaarde	De afnemende waarde van een investering.
Bouwgrond in exploitatie (BIE)	Gronden in eigendom van een gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.
Balans	Een overzicht van de bezittingen, de schulden en het eigen vermogen van de gemeente op een bepaald moment.
Begroting	Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens inclusief maatschappelijke effecten de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.
Beleidsintensiveringen	Verhogingen van uitgaven en/of verlagingen van ontvangsten ten opzichte van de begroting en/of de meerjarencijfers.
Brede school	Samenwerkingsverband tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen. Doel van het samenwerkingsverband is de ontwikkelingskansen van de kinderen te vergroten. Onderwijs en welzijn zijn in ieder geval participanten. Voorschoolse voorzieningen, peuterspeelzaal, sport, cultuur, bibliotheek en andere instellingen kunnen ook een onderdeel van de brede school zijn.

BTW compensatiefonds	Als gemeenten en provincies diensten of goederen extern inkopen, betalen zij daarover BTW. In tegenstelling tot bedrijven kunnen zij die BTW niet (geheel) terugvorderen van de Belastingdienst. Extern ingekochte diensten zijn daarom al snel duurder dan intern uitgevoerde activiteiten. Sinds 2003 kunnen gemeenten en provincies met het BTW compensatiefonds toch de BTW terugvragen die ze hebben betaald over uitbesteed (overheids)werk.
Budgettair neutrale mutatie	Een financiële mutatie (begroot of werkelijk) die het saldo van de begroting of de jaarrekening niet beïnvloedt.
Deelneming	Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.
Dividend	Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders van een onderneming. Vaak is dit een deel van de winst dat wordt uitgekeerd.
Doelmatigheid	Mate waarin de productie is geleverd in relatie tot de inzet van middelen, afgezet tegen een vooraf bepaalde norm (bijv. minuten per paspoort, kosten per strekkende kilometer).
Doeltreffendheid	Mate waarin de beoogde effecten zijn gerealiseerd.
Doeluitkering	Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar. In veel gevallen is een specifieke verantwoording over de besteding één van de voorwaarden voor het verkrijgen van de uitkering.
Economische categorie	De eenheid waarin de baten en lasten van activiteiten binnen een taakveld worden uitgedrukt.
Efficiency	Zie doelmatigheid (is de uitvoering goed, met gebruik van zo min mogelijk middelen).
Effectiviteit	Zie doeltreffendheid (doen we de goede dingen, bereiken we het gestelde doel).
EMU saldo	Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis volgens Europese voorschriften en geldt voor de unie van landen die de euro als betaalmiddel hebben (Economische en Monetaire Unie).
Exploitatielasten	Alle jaarlijkse kosten van o.a. kapitaalgoederen die terug te vinden zijn op de begroting of jaarrekening. Daarbij gaat het om afschrijvingen, rente-kosten, onderhoudskosten, etc.
Financiële rechtmatigheid	Met financiële rechtmatigheid wordt bedoeld dat de financiële beheershandelingen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving zijn uitgevoerd.
Financiële vaste activa	Activa die een financiële waarde vertegenwoordigen of een bezit. Te denken valt aan verstrekte geldleningen en deelnemingen in de vorm van aandelen.
Financieringsmiddelen	Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van uitgaven te betalen. Behalve van eigen financieringsmiddelen (bijvoorbeeld reserves) worden ook financieringsmiddelen van anderen gebruikt, zoals opgenomen geldleningen.
Financieel belang	Een bedrag wat aan een verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaald kan worden als de verbonden partij failliet gaat. Het kan ook het bedrag zijn waarvoor de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
Financiële kengetallen	Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente. Zie ook de informatie over de kengetallen bij de paragraaf 6.2.5 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Financieringsfunctie	Alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente.

Gebonden lokale heffingen	Deze heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Hiervoor geldt in principe het uitgangspunt dat ze kostendekkend zijn.
Gemeenschappelijke regelingen	Een samenwerkingsverband tussen overheidslichamen (zoals bijvoorbeeld gemeenten) wat op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen is opgericht.
Grondexploitatie	Een grondexploitatie bevat een berekening van de kosten en opbrengsten van een gemeentelijk grondontwikkelingsplan.
Grondexploitatiecomplex	Een ruimtelijk plan, voorzien van een financiële onderbouwing. In de praktijk wordt dit ook wel aangeduid als 'grondexploitatie' of 'grex'.
Grondexploitatiebegroting	De financiële vertaling van een grondexploitatiecomplex, waarbij de kosten en opbrengsten gefaseerd zijn in de tijd, met veelal een richttermijn van 10 jaar (voortschrijdend).
Gemeentefonds	Een uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden voor medebewindstaken of eigen beleid.
Immateriële vaste activa	Vaste activa waar geen fysieke bezittingen tegenover staan, zoals kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen, kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief, bijdrage aan activa in eigendom van derden.
Incidentele weerstandscapaciteit	Het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat deze invloed heeft op de hoogte van de voorzieningenniveaus van de begrotingsprogramma’s.
Indirecte kosten	Betreft kosten waarbij de directe samenhang met de producten ontbreekt. Door middel van één of meer verdeelsleutels worden de indirecte kosten aan de verschillende taakvelden en (begrotings)programma's toegerekend.
Investeren	Het vastleggen van vermogen in een object waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt (definitie BBV).
Investeringen met economisch nut	Investeringen die verhandelbaar zijn en kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	Activa met alleen een maatschappelijk nut kunnen niet verhandeld worden of genereren geen middelen. Het gaat uitsluitend om investeringen in de openbare ruimte, zoals (water)wegen, viaducten, geluidswallen, parken, openbare verlichting.
Investeringsplan	Een overzicht van de geplande investeringen voor de komende jaren.
Jaarrekening	Is een onderdeel van de Jaarstukken en bestaat uit de balans, het overzicht van baten en lasten en toelichtingen daarop.
Jaarstukken	Is de totale verantwoording die over een boekjaar wordt afgelegd en bestaat uit een Jaarverslag, een Jaarrekening en overige informatie.
Jaarverslag	Het Jaarverslag is de tegenhanger van de Beleidsbegroting en gaat met name in op de uitkomsten van de programma's over het afgelopen jaar. Het Jaarverslag is een onderdeel van de Jaarstukken en bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen.
Kapitaalgoederen	Zaken die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij levert aan inwoners te kunnen produceren. Daarbij gaat het om grotere zaken, zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen.
Kwijtschelding	Inwoners die gemeentelijke belastingen niet kunnen betalen, kunnen de gemeente om kwijtschelding vragen. Het is afhankelijk van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid wie daarvoor wel of niet in aanmerking komt.

Kapitaallasten	Investeringen in vaste activa (zoals de aanschaf van een gebouw) leiden tot afschrijvingen en rentekosten. Samen vormen de afschrijvingen en de rentekosten de kapitaallasten. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt. De rente betreft het eigen of geleende geld dat bestemd wordt om de investering te financieren.
Kasstroomverwachtingen	De planning van toekomstige betalingen en ontvangsten.
Lasten	Zie: stelsel van baten en lasten.
Leges	Betaling voor een gemeentelijk goed of een dienst op publiekrechtelijke grondslag (bijv. leges paspoort, leges rijbewijs). Leges zijn retributies maar worden wettelijk tot de belastingen gerekend. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn.
Lokale heffingen	Een type gemeentelijke belasting. Voorbeelden van heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. In tegenstelling tot algemene belastingen (zoals parkeerbelasting of onroerendezaakbelasting) moet het geld dat gemeenten met heffingen ophalen, gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht. Heffingen worden ook wel rechten, tarieven of leges genoemd.
Maatwerkvoorzieningen	Voorzieningen die niet vrij toegankelijk zijn. Het gaat dan om collectieve en individuele (maatwerk) voorzieningen waarvan wij als gemeente vinden dat wij er toestemming voor moeten verlenen, omdat het specialistische zorg is of omdat het een hele dure zorgvorm is.
Materiële vaste activa	Investeringen met een meerjarig nut.
Meerjarig investeringsplan (MIP)	De planning van de investeringen voor de komende jaren wordt inzichtelijk gemaakt.
Meerjarenramingen	Een prognose voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten baten en lasten alsmede mutaties in reserves.
Netto schuldquote	Een financieel kengetal wat ook wel bekend staat als netto schuld als aandeel van de inkomsten. Het geeft informatie over de investeringsruimte die de gemeente heeft.
Ongebonden lokale heffingen	Deze heffingen zijn algemene dekkingsmiddelen (o.a. OZB en hondenbelasting), omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak.
Overhead	De kosten van werkzaamheden of faciliteiten die slechts een indirecte relatie vertonen met de prestaties (bijvoorbeeld leidinggeven, administratie of huisvesting).
Overheadkosten	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
Overzicht van baten en lasten	Overzicht in de begroting of jaarrekening waarin totalen van baten en lasten alsmede toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma's worden weergegeven.
Paragrafen	Een paragraaf geeft volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting (of jaarrekening) op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de Beleidsbegroting als het Jaarverslag.
Planning- en control-cyclus	De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken van beleid (inclusief maatschappelijke effecten) en budgetten.
Precariobelasting	Belasting voor het gebruiken van openbare grond of water. De belasting kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben.
Prestatie	Het meetbare resultaat van activiteiten.

Prestatie-indicator	Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.
Programma	Een samenhangende verzameling van beleidsterreinen, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten.
Rechtmatigheid	Het voldoen aan relevante wet- en regelgeving.
Reserve	Een reserve is onderdeel van het eigen vermogen van de gemeente. Reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en reserves met een specifieke bestemming (bestemmingsreserves).
Risico	De kans op optreden van een gebeurtenis met negatieve gevolgen voor de gemeente Hengelo.
Risicomanagement	Het beheren van risico's, waarbij de risico's in kaart worden gebracht, zodat de juiste beheersmaatregel kan worden genomen of er bewust voor kan worden gekozen het risico te accepteren.
Solvabiliteitsratio	Dit financiële kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.
Specifieke dekkingsmiddelen	Inkomsten voor de gemeente die met een bepaald programma samenhangen. Daaronder vallen bijvoorbeeld inkomsten van het Rijk met een bepaald bestedingsdoel, de riool- en afvalstoffenheffing en opbrengsten voor het verstrekken van paspoorten.
Specifieke uitkering	Rechtstreekse uitkering aan een instelling of een lagere overheid te besteden aan een specifiek doel. Het is een verzamelbegrip voor subsidies, bijdragen van het rijk of provincie en doeluitkeringen.
Stelsel van baten en lasten	Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Het is een systeem dat alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het (begrotings)jaar waarop zij betrekking hebben.
STOMP-principe	Principe met aflopende (voorkeurs)volgorde: Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobiliteit, Privéauto. Met het STOMP-ordeningsprincipe wordt meer prioriteit gegeven aan meer duurzame vormen van mobiliteit en minder prioriteit aan minder duurzame mobiliteitsvormen (zoals de auto). Zo zorgen we voor bereikbare en leefbare gebieden.
Structurele exploitatieruimte	Een percentage waarmee beoordeeld kan worden welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt berekend door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten.
Taakveld	Eenheid waarin de programma's, of waarin de eenheden in overzichten en bedragen in het programmaplan, zijn onderverdeeld.
Verbonden partij	Een verbonden partij is een derde rechtspersoon waarbij de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.
VerSaaSing	"VerSaaSing" is een samentrekking van "veranderen" en "SaaS". Het verwijst naar de overgang van software die lokaal op computers wordt geïnstalleerd, naar software die als een service (Software as a Service of SaaS) via het internet wordt aangeboden. In plaats van het aankopen en beheren van softwarelicenties, betaalt een gebruiker nu voor het gebruik van de software via een abonnement of andere abonnementsvorm.
Vervangingsinvesteringen	Investeringen die dienen ter vervanging van bestaande voorzieningen die technisch en/of economisch aan vervanging toe zijn. Vervanging vindt plaats uit het oogpunt van instandhouding van het bestaande voorzieningenniveau binnen de gemeente. Het doen van vervangingsinvesteringen behoort daarmee tot de reguliere bedrijfs- en taakuitvoering van de gemeente.

Vlottende activa	Investeringen die normaliter binnen een jaar weer in geld worden omgezet, zoals voorraden (bijv. grond- en hulpstoffen), vorderingen, kas- en banksaldi.
Voorziening	Een voorziening is een reservering voor toekomstige uitgaven die voortvloeit uit een gebeurtenis in het verleden. Aan voorzieningen zijn specifieke BBV-voorschriften gebonden.
Wadi	Een voorziening voor de infiltratie van regenwater. Een wadi is een laagte waarin het regenwater zich kan verzamelen en in de bodem kan infiltreren. Meestal is een wadi beplant met gras of biezen. Een wadi helpt verdroging van de bodem tegen te gaan, vormt een buffer bij overvloedige regenval.
Weerstandscapaciteit	De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel geld en mogelijkheden een gemeente heeft om niet-begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Daarbij kan gedacht worden aan de algemene reserve 'sec', de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien incidenteel. Zie ook paragraaf 6.2 over weerstandsvermogen en risicobeheersing. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat o.a. uit de algemene reserve 'sec', de begrotingspost onvoorzien incidenteel. De structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de onbenutte deel van de belastingcapaciteit. Het is een politieke afweging om te bepalen welke delen van de incidentele en structurele componenten men tot de weerstandscapaciteit wil rekenen.
Weerstandsvermogen	Is de relatie die gelegd wordt tussen de financieel gekwantificeerde risico's (de benodigde weerstandscapaciteit) en de middelen die de gemeente beschikbaar heeft om de risico's financieel af te kunnen dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit).

8.10 Verplichte kengetallen

Met ingang van de Beleidsbegroting 2022-2025 hebben we de verplichte kengetallen van de landelijke website 'waarstaatjegemeente' toegevoegd aan de bijlagen in de Beleidsbegroting in plaats van in het programmaplan (begrotingsprogramma's). We vinden onze eigen geformuleerde gemeentelijke doelen en beleidsindicatoren in de beleidsprogramma's van grotere waarde.

Alle gegevens uit onderstaande tabellen komen van de website waarstaatjegemeente.nl, behalve de eerste 5 verplichte kengetallen van programma 9. Deze 5 kengetallen worden door de organisatie berekend.

1. Veiligheid

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Verwijzingen naar Halt *(per 1.000 inwoners in de leeftijd 12-17 jaar)*	13	9 (2024)	13 (2025)
Winkeldiefstallen *(aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners)*	1,9	2,4 (2024)	1,9 (2025)
Geweldsmisdrijven *(aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners)*	4,6	4,6 (2024)	4,6 (2025)
Diefstallen uit woning (*aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners)*	1,2	1,3 (2024)	1,2 (2025)
Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte (*aantal per 1.000 inwoners)*	5,4	4,9 (2024)	5,4 (2025)

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Dit taakveld heeft geen verplichte BBV Indicatoren.

3. Economie

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Het aantal vestigingen van bedrijven (*per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar)*	n.n.b.	166 (2023)	174,7 (2025)
Functiemenging *(de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken)*	n.n.b.	57,1% (2023)	57,5% (2025)

4. Onderwijs

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Omvang absoluut verzuim (niet ingeschreven op een school) *(per 1.000 leerlingen)*	n.n.b.	1,1 (2023)	1,1 (2023)
Omvang relatief verzuim (wel ingeschreven, maar ongeoorloofd aanwezig) *(per 1.000 leerlingen)*	n.n.b.	18 (2023)	31 (2025)
Aantal vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie *(percentage van het totaal aantal leerlingen 12-23 jaar)*	n.n.b.	2,8% (2024)	2,5% (2025)

5. Sport, cultuur & recreatie

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Percentage niet sporters *(t.o.v. het totaal aantal inwoners)*	n.n.b.	41,5% (2024)	41,5% (2024)

6. Sociaal domein

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aantal banen *(per 1000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)*	n.n.b.	977,6 (2023)	1003,9 (2025)
Het percentage jongeren (12-21 jaar) met een delict voor de rechter *(t.o.v. het totaal aantal jongeren tussen de 12-21 jaar)*	n.n.b.	1% (2023)	1% (2023)
Het aantal kinderen in uitkeringsgezinnen *(percentage kinderen tot 18 jaar)*	n.n.b.	5% (2023)	6% (2024)
Netto arbeidsparticipatie *(percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)*	n.n.b.	72,5% (2024)	72,5% (2025)
Aantal werkloze jongeren *(percentage werkeloze jongeren 16-22 jaar)*	n.n.b.	3% (2023)	3% (2024)
Personen met een bijstandsuitkering *(per 10.000 inwoners)*	360	421,2 (2024)	357,4 (2025)
Personen met een lopend re-integratietraject *(per 10.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)*	152	155,0 (2024)	168,8 (2025)
Aantal jongeren dat gebruik maakt van jeugdhulp *(percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar)*	n.n.b.	14,1% (2024)	13,2% (2025)
Aantal jongeren met een beschermingsmaatregel *(percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar)*	n.n.b.	1,8% (2024)	1,7% (2025)
Aantal jongeren met een reclasseringsmaatregel *(percentage jongeren 12-22 jaar met een jeugdreclasseringsmaatregel t.o.v. alle jongeren 12-22 jaar)*	0,5%	0,6% (2024)	0,6% (2025)
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo *(per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep)*	810	890 (2024)	860 (2025)

7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Omvang huishoudelijk restafval *(kg/inwoner)*	n.n.b.	65 (2023)	66 (2024)
Hernieuwbare elektriciteit *(aandeel nieuwe energie als percentage van het totale energieverbruik in de gemeente)*	n.n.b.	64,3% (2022)	87,8% (2024)

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Nieuw gebouwde woningen *(per 1.000 woningen)*	n.n.b.	10,4 (2023)	7,9 (2024)
Demografische druk (de *som van het aantal personen van 0-20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar)*	68,7%	68,7% (2025)	69,2% (2026)

9. Bestuur en ondersteuning

Omschrijving kengetal	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Formatie *(fte per 1.000 inwoners)*	10,19	9,70	10,07
Bezetting *(fte per 1.000 inwoners)*	9,95	9,70	10,03
Apparaatskosten *(kosten per inwoner)*	1.094,00	1.015,31	1.196,79
Overhead *(percentage van de totale lasten)*	7,90%	8,30%	8,56%
Externe inhuur (percentage van totale loonsom + kosten externen)	16,62%	7,19%	8,97%
Gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	€ 313	€ 306 (2024)	€ 347 (2026)
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	€ 960	€ 960 (2025)	€ 1004 (2026)
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 996	€ 996 (2025)	€ 1042 (2026)

8.11 Aanvaarde moties

Motie
C1-M02

Motie: Voorkom dat broedplaatsen tussen beleid en uitvoering verdwijnen

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op 11 november 2026 voor de behandeling van de Beleidsbegroting 2027–2030,

Constaterende dat:

- in het coalitieprogramma *Hengelo maakt het* worden creatieve broedplaatsen en werkruimtes benoemd als belangrijke stimulans voor het makersklimaat in Hengelo;
- de Zomerbrief deel I de betekenis van de subsidieregeling Broedplaatsen voor de culturele infrastructuur onderschrijft;
- het college in de Beleidsbegroting 2027–2030 aankondigt in 2027 met een voorstel te komen over de toekomstige regeling en de positionering van Broedplaatsen;
- de incidentele middelen voor de huidige subsidieregeling vanaf 2027 vervallen;
- OOGST de locatie aan het Esrein moet verlaten en nog geen zekere nieuwe locatie heeft, waardoor het voortbestaan in Hengelo onder druk staat;

Overwegende dat:

- broedplaatsen bijdragen aan talentontwikkeling, culturele dynamiek, maatschappelijke opgaven en de kwaliteit van de leefomgeving, zoals het college zelf in de begroting aangeeft;
- het ontwikkelen van nieuw beleid tijd kost, terwijl bestaande initiatieven nu duidelijkheid nodig hebben over hun toekomst;
- het onwenselijk is dat bestaande culturele infrastructuur verloren gaat voordat duidelijk is hoe de gemeentelijke ambities voor broedplaatsen worden uitgevoerd;
- beleidsambities pas betekenis krijgen wanneer deze ook in de praktijk worden gerealiseerd;

Verzoekt het college:

1. Bij de uitwerking van het toekomstige broedplaatsenbeleid aangeven hoe Hengelo ruimte blijft bieden aan creatieve broedplaatsen en makersplekken;
2. In beeld te brengen welke instrumenten en middelen vanaf 2027 beschikbaar zijn om deze beleidsambities te realiseren, en hoe wordt voorkomen dat bestaande initiatieven tussen het aflopen van de huidige regeling en de invoering van nieuw beleid tussen wal en schip raken;
3. Samen met OOGST en betrokken partijen, te blijven werken aan een haalbaar toekomstperspectief voor OOGST in Hengelo, waarbij zowel de mogelijkheden op het KMS-terrein als alternatieve locaties worden onderzocht;
4. De gemeenteraad in december 2026 te informeren over de actuele stand van zaken, de vervolgaanpak en een realistische planning voor het uitwerken van mogelijke overbruggingsoplossingen en de toekomstige positionering van OOGST.

En gaat over tot de orde van de dag.

11-11-2026

Aanvaard

Namens ANDERS!, Renée-Denise van der Pijll
Namens SP Hengelo, Hugo Koetsveld
Namens Hengelose Burgers, Herbert Capelle
Namens Pro Hengelo, Frank Peters

MOTIE: Heropbouw van de voorziening afval

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op 11 november 2026, ter behandeling van de Beleidsbegroting 2027–2030,

Constaterende dat:

- de voorziening afval is gevormd vanuit incidentele meevallers binnen het taakveld afvalverwerking en -verwijdering, met als doel toekomstige tegenvallers op te vangen en daarmee schommelingen in de afvaltarieven te egaliseren;
- uit de tweede Beleidsrapportage 2026 (pagina 35) blijkt dat de voorziening afval volledig is ingezet en dat het resterende tekort van € 262.000 ten laste van het begrotingssaldo wordt gebracht;
- in de financiële beleidskaders geen minimale omvang voor de egalisatievoorziening afval is vastgelegd;
- bij eerdere behandelingen van P&C-documenten en beleidsstukken over afval een minimale omvang van 10% van de afvalbegroting als wenselijk is benoemd;

Overwegende dat:

- de voorziening afval bedoeld is om toekomstige financiële tegenvallers op te vangen en daarmee ongewenste schommelingen in de afvaltarieven te beperken;
- de huidige situatie, waarin de voorziening volledig is uitgeput, aanleiding geeft om de gewenste omvang en de toekomstige opbouw opnieuw te beoordelen;
- volgens de ramingen in de Beleidsbegroting 2027–2030 de algemene reserve 60.3€ miljoen bedraagt per 31 december 2030 en 63.4€ miljoen per 31 december 2026;
- deze stevige algemene reserve aanleiding geeft om te onderzoeken of de voorziening afval vanuit deze reserve opnieuw kan worden opgebouwd;
- de heropbouw niet mag leiden tot een verhoging van de afvalstoffenheffing of de overige woonlasten;

Verzoekt het college:

1. samen met de gemeenteraad de gewenste minimale omvang van de voorziening afval opnieuw te bepalen;
2. in overleg met de raad een plan voor de heropbouw van de voorziening uit te werken, met inzicht in de benodigde bedragen en de jaarlijkse opbouw, waarbij zowel de begrotingsperiode 2027–2030 als een eventuele snellere opbouw wordt onderzocht;
3. de mogelijkheden tot dekking voor de heropbouw in kaart te brengen, waarbij de algemene reserve als mogelijke dekkingsbron wordt betrokken en inzichtelijk wordt gemaakt wat de gevolgen zijn voor de financiële positie van de gemeente;
4. daarbij als uitgangspunt te hanteren dat de heropbouw niet leidt tot een verhoging van de afvalstoffenheffing of de overige woonlasten, en de gemeenteraad een concreet voorstel voor besluitvorming voor te leggen;

En gaat over tot de orde van de dag,

namens ANDERS!, Glenn Dedecker.

11-11-2026

namens PVV Hengelo, Jorrit Griesen

Aanvaard

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente Hengelo